·I·W·T·K·

·I·V·D·

·1·6·7·8·

Compiled A.D.

Gerlach

Collected ad me Ignatius Franc.
Hav. Z Lattinger

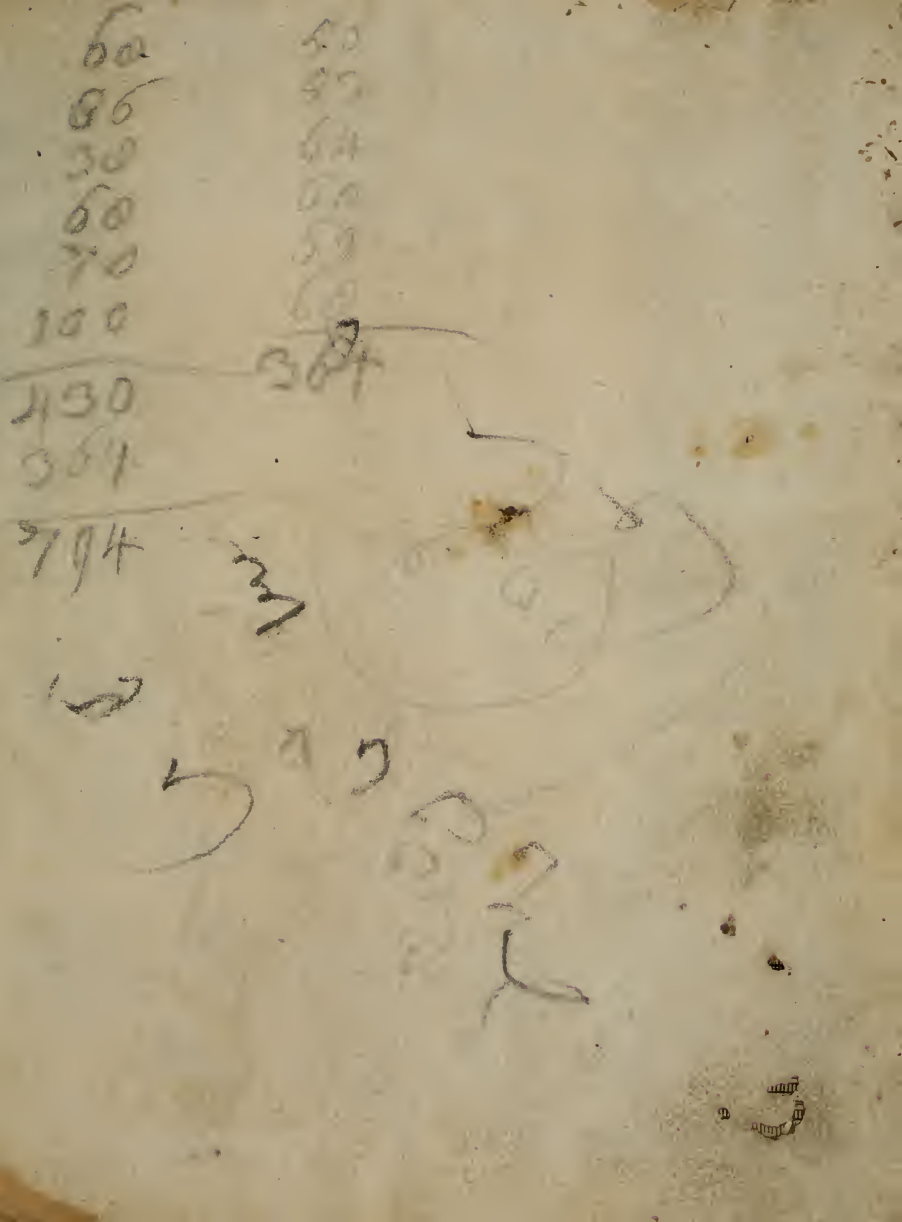

VIRIDARIUM HIEROGLYPHICO-MORALE.

IN QVO VIRTUTES ET VITIA, ATQVE MORES HUIUS ÆVI SECUNDUM tres Ordines HIERARCHICOS, *Ecclesiasticum*, *Politicum*, *Oeconomicum*, per definitiones, distributiones, causas, adfectiones, adiuncta, effecta &c. *piè*, *prudenter*, *dextrè ac variè* explicantur, & non tantum dictis, & exemplis historiarum veterum ac recentium, ex sacris scripturis, sanctis Patribus, seu Dd. Ecclesiæ, Poetis, Philosophis, Historicis cum Christianorum tum Gentilium, sed etiam *artificiosissimis Eiconibus hieroglyphicis* illustrantur.

Opusculum novum ac rarum, cuius usum atq; utilitatem præfixa præfatio docebit.

Per

HENRICVM ORÆVM ASSENHEIM.
VVeddorav. ad radices montis S. Iohann. Apost.
& Euang. Nauheim. Eccles.

FRANCOFVRTI,
apud Iacobū de Zetter. 1619

Pura salutiferi pandes mysteria Verbi.

Iudicio recto venerandos discute fasces.

Dura, ac præsenti fac Vincas mente labora.

F. N. Hchrey. W. C.
1757.

B. HIERONYM. in Epl. adversus Vigilantium. Tom. Oper. 3.

Viridarium. *Operis mei est & studii, multos legere, vt ex plurimis* diuersos flores carpam, *non tam probaturus omnia, quam quæ bona sunt, electurus. Assumo multos in manus meas, vt à multis multa cognoscam, secundum illud quod scriptum est: omnia probate, quod bonum est tenete.*

B. BERNHARD. CLARÆVALLENS. Sermon. 16. sup. Cantic. Canticor.

Sunt qui scire volunt, eo fine tantũ, vt sciant; & turpis curiositas est: Et sunt qui scire volunt, vt scientiam suam vendant; & turpis quæstus est: Et sunt qui scire volunt, vt sciantur ipsi; & turpis vanitas est: Sed sunt quoque qui scire volunt, ut ædificent; & charitas est: Et sunt qui scire volunt, ut ædificentur; & prudentia est.

B. AUGUSTIN. Episcop. Afer HIPPON de Catechisand. rudib. c. 9.

Ita præponenda sunt verbis sententia, vt præponitur animus corpori.

RE-

REVERENDISSIMIS, ILLUSTRIBUS, GENEROSIS, ET NOBILISSIMIS IN CHRISTO PATRIBUS AC Dominis: DN. PRÆPOSITO: DN. DECANO & vniuerso CAPITULO Summæ Ædis sacræ, Ecclesiæ Cathedralis, siue Metropolitanæ, apud S. ARCHIEPISCOPALEM Sedem Moguntinam: Dominis suis Clementissimis, & PATRONIS omni debitorum obsequiorum cultu submissæ venerandis.

GRATIAM, PACEM AC MISERICORDIAM à Deo, Patre, per DN. NOSTRVM IESVM CHRISTVM, in communione Spiritus sancti, ex hoc nunc & in perpetuum.

Viuificatur fides, exspirat Charitas.

SECULUM est, *Reuerendissimi Patres, Clementissimi Domini, PATRONI gratiosissimi*, seculum, inquam, est & quod excurrit, ex quo volantibus vexillis, infestis armis, & dubio Marte concursum ac depugnatum hactenus est *de Fide iustifica*, & eius forma, causis, effectis, &c. Neque adhuc cantatur receptui; quod quam recte quamve secus factum sit, fiatve, arbitrum me modo constituere, aut amplius etiam disceptare instituti mei prorsus non est, hoc saltem liceat mihi bona scientia & conscientia affirmare ac deplorare, eo rem esse redactam, ut dum *de fide* digladiamur, & hostilibus admodum armis utrinque decernimus, *Diuæ Charitatis* & *Theoriam* & *praxin* fere in totum obsoleuisse, & hunc Ecclesiastici cœli phosfera amabilissimum iamplurimos annos miserandam Ecclypsin pati, idque in omnibus omnino Hierarchiis ordinibusve sacris, nullo omnino excepto, neque arbitror, quen quam bonum atque cordatum esse, qui hoc non agnoscat, apudque animum suum mecum deploret, nedum ut inficias ire possit: adeo plane

Matt. 24. v. 12 incidimus in ea tempora, de quibus Spiritus sanctus præfagit, *Iniustitiam su-*
2 Tim 3. v. 1. *perabundaturam, & defecturam charitatem*; fore homines seipsos amantes, cupidos, ela-
2. 3. 4. 5. 6 *tos, superbos, blasphemos*, αὐθάδεις, ἀόργητους, ἀπαιδεύτους, ἀφιλαγάθους, φιλήδονους.
Et quæ sequuntur: hæcque adeo non tam Vbis quam Obis Christiani,
Ezech. 9. v. 4 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ esse crimina, omnes boni *gemunt* ac dolent. Quocirca nemo
pius dubitat, quin quoquo modo id agendum sit, ut ostraciſmi damnata
dudum D. AZMA, chara charitas ab exulio quā primum quasi postliminio
revocetur, eiusq; Praxis in integrum priſtinumq; florem ac nitorem cum
1. Cor. 16. v. 14 Theoria restituatur, ut, quę *omnibus actibus nostris*, iuxta Apoſt. *moderari debeat.*
In Eccleſiaſtico statu, *ſi linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem*
1. Cor. 13. v. 1. 2 *autem non habeam factus sum velut æs ſonans, & cymbalum tinniens. Et ſi habuero pro-*
pheriam, & noverim omnia myſteria, & omnem ſcientiam, & ſi habuero omnem fidem,
ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum. In ſecularibus, *ſi*
1. Cor. 13. v. 3 *diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & ſi tradidero corpus meum: ut ar-*
deam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodeſt. Dicam cum *Apoſtolo* χριστῷ:
1. Cor. 13. v. 5. 6. 7 *charitas patiens eſt: benigna eſt: non æmulatur: non agit perperam: non inflatur: non eſt*
ambitioſa: non quærit quæ ſua ſunt: non irritatur: non cogitat malum: non gaudet ſuper
iniquitate: congaudet veritati: omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet:
nunquam excidit: manet in æternum & eſt major omnibus virtutibus.

B. Auguſt. de vera Relig. c. 46 Ex *autem* (ut cum *B. Auguſt.* loquar) *eſt regula dilectionis, ut quæ ſibi bona vult*
prouenire, & proximo velit: & quæ ſibi accidere mala non vult, & illi nolit. Et: *Omnia*
Rom 13. v. 10 *præcepta* vaſtiſſimo *charitatis* complexu *comprehenduntur. Charitas cauſa & ma-*
B. Hieron in Epi. ad Galc. 5. *ter eſt omnium virtutum, quæ ſi deſit, fruſtra habentur cætera, ſi autem adſit, habentur*
1. Ioh. 5. v. 3 *omnia. Omnia fiunt facilia charitate. Mandatum Dei non habet grave: Aut enim quis*
B Auguſt de laudib. charitatu. *non diligit, & iam grave eſt, aut diligit, & grave eſſe non poteſt. Totam magnitudi-*
nem divinorum eloquiorum & latitudinem ſecura poſſidet Charitas, qua
Deum proximumq; diligimus. Si ergo non vacat omnes paginas ſanctas perſcru-
tari, omnia involucra ſermonum evolvere, omnia ſcripturarum ſecreta penetrare, tene
charitatem ubi pendent omnia, ita tenebis quod ubi non didiciſti, tenebis & quod didiciſti.
Id. B. Aug. ib. Sicut enim *radix omnium malorum eſt cupiditas, ita & radix omnium bonorum eſt cha-*
B Aug. ſerm. 30. de tempor. *ritas. Quapropter ſectamini charitatem, dulce ac ſalubre vinculum mentium, ſine qua*
dives pauper eſt, & cum qua pauper dives eſt. *Hæc in adverſitatibus tolerat, in*
proſperitatibus temperat, in duris paſſionibus fortis, in bonis operibus hila-
ris, in tentatione tutiſſima, in hoſpitalitate latiſſima, inter veros fratres
latiſſima, inter falſos patientiſſima. In Abelis ſacrificio grata, in Noe per
diluuium ſecura: in Abrahæ peregrinationib. mãſuetiſſima: in tribus pueris
iugulãdis ignes innocenter exſpectat, in Maccabæis ſæuos ignes foriter tole-
rat: caſta in Suſanna erga virum, in Anna poſt virum, in Maria præter vi-
rum. Libera in Paulo ad arguendum: Humilis in Petro ad obediendum: hu-
mana in Chriſtianis ad confitendum: diuina in Chriſto ad ignoſcendũ, &c.

Sola.

Sola facilis est charitas: ieiunii corpus sentit iniuriam, Vigilia carnem macerant, eleemosynæ labore quæruntur, sanguis in martyrio, quamvis ardeat fides, non tamen sine dolore & timore funditur. Hæc omnia sunt qui faciant, sola charitas sine labore est. S Hieron. in comment. in Ep. ad Gal. c. 5

Hæc charitas subiectum nostrum est, *Reuerendissimi Patres, Clementissimi Domini, gratiosissimi PATRONI,* quod præsens hic noster libellus tractat, partim fieri commendans, partim omitti gemens dolensq; Verbo dicam: Ἀφιλαρχίαν detestamur ac prohibemus, charam charitatem persuadere satagimus. Quare non litigamus de Authoritate vel *Maioritate* summi in plebe Christi sacerdotis: non disputamus: an & quibus, quomodove expendenda sint in Purgatorii foro supplicia: non rixamur de carnib. vel vescēdis vel secus, alia res nobis, alia scena q. agitur. *Moralia tractamus.* Dogmatica aut plane nō attingimus, aut, si qua extremis digitulis libamus, ea dicimus, quæ ex omni parte αὐταμφισβήτητα sunt, & extra controuersiæ aleam posita, quocirca & eo confidentius ut in omnium, ita in vestrum singulariter Venerandum atq; Magnificum conspectū producere gestim⁹. *Subiectum huius libelli per ἀπόδειν*

Modum tractandi talem fore confidimus, qui *homine SS. Theologiæ & Studioso & præcone* indignus censeri non possit, *Hieroglyphicus*, nimirum & *Moralis*: nam per hieroglyphicas literas arcanos sensus adumbramus, & sapientibus *pia, prudenti, dextra, variaq;* (quemadmodum titulus nullo jota fructra redundante loquitur) evolutione intimamus. Is autem modus neque nouus est *Theosophiæ Professoribus*, neq; singulari sua suavitate, oblectatione, vtilitate, fructuq; caret. Quis n. similitudinib. ἱερογλύφοις, parabolis, eiconibus, picturis, fabulis, & similibus vim maximam inesse neget; at vere *Horat.* *Modus tractandi qualis.* *Cur Hieroglyphicus?*

Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci,
Lectorem delectando pariterq; monendo,
Hic meret æra liber, &c. *Horat. de Art. Poet.*

Non is, inquam, ut redeamus, Ægyptiorum mos tantum est, nec soli Niliaci hoc studio ducuntur imo ne nostri quidem, qui multi sunt, soli, in prophanis, *ipse Spiritus S.* ab Hieroglyphis non abhorrere videtur, siquidem rem æquabiliter & absq; adfectibus æstimare velimus. Quid enim? an non *Iob* ἐπανδιόπως *Interroga* inquit, *iumenta, & docebunt te: & volatilia cœli, & indicabunt tibi. Loquere terræ & respondebit tibi, & narrabunt tibi pisces maris.* *Hiiob. 12. v. 7 ibid. v. 8*

Quis in sacris tam imperitus est & hospes, qui nesciat, *Aquilam diuinæ prouidentiæ* esse hieroglyphicam. Quis ignorat *serpentes obthurantes aures* ad verba incantatoris typum præstare *refractariorum verbi diuini auditorum?* quem latet *linguam calumniatricem, novacula; & labia dolosa illita oleo romphæa* adsimilari? *Serpentinam prudentiam & columbinam simplicitatem ipse Dominus Saluator* in Euangelio commendat. *Formicæ* ἐσχάτλυσον est apud Salomonem. *Vitis & olivæ* apud S. Psalmographum. Amorem ac beneuolentiam suam erga Hierosolymitanos & quoscunq; cōmendat *Dn. Salvator* per *Gallinæ alas*, quibus pullos suos tegit. Et quis omnia percēsere potest? Inde autem perspicue *Deut. 32. v. 11. 12 Ps. 58. v. 5. 6 Tsa. 52. v. 4 Ps. 55. v. 22 Matt. 10. v. 16 Prou. 6. v. 6 Ps. 128. v 3 Matt. 23. v. 37. Conf. Iudic. c. 9 v. 8. 9. & seqq.*

apparet, quanta nobis etiam in Sacrosi. Bibliis huius seges sit. Quisquis ergo putavit hactenus, in profanis tantum scriptoribus extare *Emblemata, Flosculos, pictas sententias, Hieroglyphica &c.* is corrigat mentem. Non est sterilis huius noster agellus, imo feracissimus. Quare qui institutum nostrum improbaverit, is insciti am potius & oscitantiam suam agnoscat & improbet, & corrigat; consulat idem *canam ac SS. vetustatem*, legatq; B. Patres, Ecclesiæ Prisca Lumina, obvia ubivis *Hieroglyphices* vestigia deprehendet: sat scio.

B. Aug. in Ps. 8. *B. Augustinus Curiosulos huius ævi piscibus mari* adsimilat, qui in profundo huius seculi tantum quærunt temporalia, & discurrũt tanquam magna tractaturi nequicquam. *Impium fumo* comparat. *Anchoram Spei* cum *Apostolo* hieroglyphicum facit. *Invidiam navigio* inter fluctus jactato pingit. *Avarum infer-*
Id. in Ps. 36
Id. an Ps. 64
Id. Ep. 3. ad Iulian.
no æquiparat. *Concentum scripturarum Harmoniæ* vel *organo Musico* similem esse
Id. ibid.
Id li. 22. cont. Faust. c. 44
dicit, &c. *B. Hieronym. Architectantem mala* comparat *sagittæ*, quæ si contra duram materiam mittatur, revertitur in mittentem. *Lyncem* cuius hieroglyphi. rei faciat, ex Epl. ad *Chrysogonum Monachum* perspicere est. *Aquilæ* itidem ty-
B Hier. Ep. ad Rustic. monach.
pum vide in c. 1. Mich. Et in Epl. ad *Rustic. Monach.* inquit: *sicut mordet serpens in silentio, sic qui fratri suo in occulto detrahit, &c.* Ut jam desinam de *B. Clemente Alexandrino* in Pædagog. & in Stromatib. & de *B. Ireneo. B. Tertulliano. B. Cypriano. B. Origene. B. Athanasio. B. Lactantio Firmiano. B. Ambrosio Mediolanensi. B. Basilio Magno. B. Gregorio Nazianzeno* Theologo dicto. *BB. Cyrillo utroq;. B. Ioan. Chrys. Constantinopolitano. B Fulgentio Episcopo Ruspensi. Venerabili Beda. B. Bernhardo Claravallensi*, & aliis compluribus, ex quibus non nemo tales literas hieroglyphicas studiose atq; affatim conquisivit, in fasciculum compegit, & justa tractatione prosequutus absolvit. Ut omnino saniores inter profanos atq; Gentiles mittam.
Id. in Ep. ad Nepotian.
Vid. Biblioth. Patr & Stud. Theolog.

Illorum igitur vestigia legimus, premimus, illos imitamur, cum illis loquimur in Eiconibus hisce nostris hieroglyphicis, & arcanos sensus oratione explicata indicamus atq; evolvimus, vt plane inhumanum fore arbi-
2. Maccab. 15 v. 40
tremur, quem hic modus tractandi non moveat. Sicut enim *vinum semper bibere, aut semper aquam, contrarium est, alternis autem vti delectabile: ita legentibus si semper exactus sit sermo, non erit gratus*: nec semper graviora legenda sunt, sed fastidium suaviorum & vtilium tamen lectione abstergendum est, quam ad rem hæc nostra appositissime quadrabunt. Quibus explicatis & intellectis
Ratio redditur tituli.
eadem opera rationem reddimus atq; reddidimus, quare *Viridarium Hieroglyphico-Morale* inscribere placuerit; De *Hieroglyphico* jam-nunc plus
Cur Viridarium; ex Hier. adverf. Vigil.
satis. Bene *Viridarium*, nam *odoratiss. mos floscules* sententiarum ac rerum cum ex sacris tum ex profanis transplantantes huc insevimus, plures etiam insiturus, nisi chartæ angustia prohibu isset, nihil autem vetat, quo minus quisq;
Topica seu loci communes Virtutum & Vitiorum. Promptuarium muvate.
pius, cordatus, ac doctus pro cuiusque ingenii ductu ac lubitu plures huc transferat, inferat. Et hoc *Viridarium* nostrum sibi efficiat instar instructissimi ac locupletissimi, *Topicorum Virtutum* vice fungẽtis, perq; virtutes atque contraria vitia discurrentis *Promptuarii*, in quod quodlibet eximium con-

grigare

gregare,& viciſſim ex eodem depromere poſſit,neceſſitate ita exigẽte. Accedit,quod de quavis fere materia ita diſſertavimus,vt de hac vel illa virtute,vel etiam vitio diſcurrete,vt vocant, volenti, eximia & vtiliſſima futura ſit manuductio. Certe *inventis facile addere eſt*: Et(vt cum B.Hier. loquar)*in terra aurum quæritur,& de fluviorum alveis ſplendens profertur glarea. Factoluſq; ditior eſt cœno quam fluento. Meum propoſitum eſt, antiquos legere,probare ſingula,retinere quæ bona ſunt, & à fide Cathol. Eccleſiæ non recedere: cur igitur me lacerant amici mei?*

B.Hier in Ep. ad Minerium & Alexand. tom 3 Oper. Exomnib aliquid: vt eſt 1. Theſſ 5 v 21 Finis & Scopus huius ſcriptionis.

Deniq; tempus etiam monet,& jubet Papyri ratio, vt etiam explicemus *finem,ſcopumq; ac mentem noſtram* in inventione hac noſtra ἢ πλάσει, & evolutione,quo de etiam ſupra breviter admodum attigimus:caput & ſumma eſt:Virtutem commendamus,taxamus vitia,illam perſuaſuri, his nigrũ Theta ſcribimus,& munimus contra ea mentes animoſq; cordatorũ,Deiq; timentium. Varios ac multiplices huius mundi mores,machinationeſque graphice depingimus, & bonis atque honeſtis contra fucos præſentiſſima pharmaca exhibemus. Nẽmini injuriam inferimus, labem nulli adſpergimus,virtutem,vbi reperimus,laudamus in quibuſvis,vitia, vbi inoleuerũt, perſtringimus,deteſtamur, miſſa fieri monemus, in nullis ἰδικῶς, χριικῶς in omnibus:adeoq; neminem,quaſi ſpeciatim ſuggilletur ipſe, jure conqueri poſſe ſcimus,niſi ſi quis animum gerat exacerbatum, exaſperatum, effaſcinatum,malevolentia,rancore,invidia, æmulatione, deniq; illis ipſis vitiis, quæ in hoc opuſculo maxime reprehenduntur: idem plane propoſitum nobis quod *Martialis*:

Κρεῖσσον δὲ δικημενῶ φθόνῳ, ait Pindar. ad Hier. Sicul. Tyran.

Hunc ſervare modum noſtri novere libelli,
Parcere perſonis dicere de vitiis. Erunt forte.

Martial. Epigram. li.4.

Si forte futurus ſit non-nemo,quiSatyrici crimen mihi obiiciat,cum *Perſio*:

Perſius Sat.1.

Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit,& admiſſus circum præcordia ludit;

Eidem iterum ego cum B.Hier. *Nemo*,inquam,*reprehendat, quod in opuſculis aliquos aut laudamus aut carpimus. Cum in arguendis malis correctio ſit caterorum, & in optimis prædicandis bonorum ad virtutem ſtudia concitentur. Condemnatio autem malorum,laus bonorum eſt. Nec detrahere eſt,verũ dicere.* Quare(eiuſdem ſunt verba) *Hoc obſecro,vt ſi mordacius quippiam ſcripſero,non tã meæ quis putet auſteritatis eſſe, qũ morbi. Putridæ carnes ferro curãtur & cauterio,venena ſerpentina pellũtur antidoto. Quod ſatis dolet,maiori dolore expellitur, &c.* Hiſce non cõtentis reſpondeo cũ Poeta:

B.Hier.Ep. ad Marcellin.de laudib. Aſellæ. Id.Epi.ad Nepotian. Id.Ep. de ſuſpect.contuber. vitand.oper. Tom.1

Latratus relinqui canum maneis
Omnes vnius eſt.maximus aſſis.

Amara(inquit B.Hier.)*eſt veritas,nihil igitur mirum,ſi illi,qui prædicant eam, amaritudine replentur.* Fruimur equidem teſtimonio bonæ conſcientiæ, quod ſcopus atq; finis hujus noſtræ ſcriptiunculæ fuerit atq; ſit: *Prodeſſe multis,obeſſe nemini;gloria Dei, bonum bonorum:* quare confidenter cum eodem B.Hieron. exclamamus:*Spernentes hominum iudicia, nec laudibus eorum extollimur; nec obtrectationibus contriſtamur,ſed ingredimur rectam viam, & tritas à S.Prophetis ac patribus ſemitas.* Sed quo delabor?

B.Hier.li.2. aduerſ. Iouinian.tom.2. oper. Id.Comment. in c.1. Lamentat.Ier.

Ad

Προσφώνησις Dedicat. humil.

Ad vos autem, *Reverendissimi Patres, Clementissimi Domini, gratiosissimi PATRONI* conuertor, apud *Vestrarum Reverend. Illustr. & Magnific. Domination.* pulvinaria hoc quicquid est opellæ, depono, memoris certe atq; gratissimi animi σφενδόνη, quod me nuper *PATRONI*, ad ovilis *Dn. ac Servatoris nostri Iesu Christi*, quod ipsi *Nauhaimij* colligitur, pascitur, curam, tam benigne atq; gratiose admisistis, atq; adeo hoc gratissimæ recordationis πτυόθεον, cum aliud non liceat mihi, infimorum subselliorum homini, apud *Rev. Illustr. & Magnif. Vestr. Dominat.* deponere summo gaudio fuit, fructum laborum meorum quantorumcunq; abunde præclarum mihi inde retulisse visurus, vbi quam sincero, humili ac *Vestris Rev. Illustr. & Magnif. Domination.* devoto plane animo offero, tam sereno vultu ac gratioso affectu à *Rever. Illustr. & Magnif. Domination. Vestris* suscipietur. *Dn. noster Iesus Christus* salus ac sospitator noster *Vestras Rever. Illustr. & Magnif. Domination.* omni benedictione corporis atque animæ cumulate benedicat, & florentes-vigentes conservet ex hoc nunc & perpetim, quod animitus voveo lucubrans, properans in nostro (imo vestro) musæolo Nauhaimiano. Calend. Mart. 1619.

REV. ILLUSTR. ET MAGNIF. VESTRAS
DOMINAT. humili observantia
& obsequiis colens

HENRICUS ORÆUS.

EPIGRAM-

Præsens qui placide pieq; seclum
Vult transmittere, vir bonusq; haberi,
Curis absq; meris, molestiisq;
Is ante omnia maximum Iehouam
Sincere vereatur, atque amet, nec
Non & ante oculos sibi reponat
Verbi iussa salutis, exsequatur
Gnauus officia & vocationis:
Suum diligat intimoq; amore
Proximum, pariter suas agat res:
Non sese ἀλλοτρίοις det implicatum,
Vt sortem placide ferat, vel vnum
Curet; diuitiis hiet ne opimis:
Aulai atq; fori pericla mille
Et discrimina sedulus vitabit:
Immittet rigidos subinde frænos
Linguæ, det labiis suis cap strum:
γλωσσαγώγους non agat perinde,
Quod est esse velit, nihilq; malit,
Esse queng; sinat, quod est, simulq;
Sic est ille futurus idem & vsq;.
Tum cubilia vitet inquinare,
Et thorum fugiat coinquinatum
Purum à crimine corpus, & sagacem
Conseruans animum, piumq; pectus,
Infami abstineat manusq; furto,
Sensus dirigat atq; cautus actus:
Non sit alterius, suis licet dum
Esse, nemine obesse, adesse cunctis:
Hoc emblemata nostra te docebunt,
Quod ipsum fauet aduouens Oræus.

EX VNO OMNIA.

Omnia diuina ſubſiſtunt condita dextra,
Illa eadem Verbo, Flatuq; reguntur Iouæ.
Omnibus hæc ergo prima & ſiet vnica curæ
Debita diuinæ vt dicat præconia MENTI.

PANTOPLASTES Deus, qui est PATER, FILIVS, SPIRITVS SANCTVS, vna essentia, trinus personis, homousiis, homodoxis, homotimiis, † vere ENS ENTIVM & *Deus super omnia benedictus atque laudatus in omne æuum*, Condidit totum hoc vniuersum, *cælum empyraum* cum suis *Archangelis atque Angelis*, Orbes cæleſtes cum toto ipsorum exercitu, ornatu, virtutibus atque influentiis, *Luce primigenia*, Sole, Luna, Stellis tum erraticis tum fixis, *Aerem* cum volucribus & toto Alituum genere, *terramque* cum eius incolis homine & animantibus vt quadrupedibus ita bipedibus, reptilibus atque insectis, subſtantiisq; minutiſſimis: *Oceanum* & maria quoq;, vna cum Balęnis & omnis generis piſcibus: OMNIA.

Descriptio Dei Matt 28. v. 19 * *Aristot. in Agon.* Rom. 9. v. 5. Gen. 1. v. 1. ibid. v. 3. 16. 17 2. Cor 4. v. 6. Gen. 1.* *Vide August. de Gen. ad lit.* Iob 41 & 40. Iob. 1. omnia per ipsum.

Condidit totum hoc vniuersum *Pater per Filium* λόγον ἐζωσδη & *Spiritum vtrique* ὁμοούσιον, ἐνδόξιον, τιμητόν: ſicut dicitur in ſacris: *In principio creauit Elohim, cælum & terram, & Spiritus Domini ferebatur super aquas: Verbo Domini cæli firmati, & Spiritu oris eius, &c.* Gen. 1. v. 1. Ioh. 1. v. 3. Psal. 33. v. 6.

Condidit omnia EX NIHILO. Nulla vel præexiſtente vel præiacente materia: ipſe creauit OMNIA in principio ἐκ τῶν μὴ ὄντων. Gen. 1. v. 1. Rom. 4. v. 17.

Condidit *in principio*, *temporis*, ſcilicet, ante quod non erat tempus: tum erat illud principium, antea pura puta æternitas incomprehenſibilis. Gen. 1. v. 1. Conf. Ouid. l. 1. Metamor. 1.

Condidit omnia LIBERE, *ſed* poſtquam tamen condidit, *neceſſario*: Nã libertas non neceſſitatem ſed coactionem excludit. Rom. 11. v. 35

Condidit omnia GRATIOSE, nullo præexiſtente cuiuſquam merito: *Quis enim prior illi dedit aliquid, quod retribueretur?* Sap. 11. v. 24. Rom. 11. v. 35. Syr. 1 v. 1. 2.

Condidit omnia POTENTER, potentia infinita, & incomprehenſibili, *qua omnia ſibi ſubiicit, omniaq; poteſt & facit, quæ vult, in cælo & in terra, vltra quam nos vel petere vel cogitare poſſimus.* Aug. de Gen. ad lit. Phil 3 v. 21. Pſal. 115. v. 3.

Condidit omnia SAPIENTER, & diſpoſuit *in numero, pondere & menſura*, is cuius *ſapientiæ non eſt numerus.* Eph. 3. v. 10. Sap 11. v. 22. Iob 36. v. 26.

Condidit omnia SEX DIEBVS non vno momento, non tantum vt ſint, ſed etiam vt curſum obtineant ἑμφυτον, quoad ei videretur. Gen. 2. v. 1. Hebr. 1 v. 3. Aug. de mirabil. ſcripturæ, l. 1. c. 1.

Condidit omnia PROPTER *ſemetipſum*, h. e. ad gloriam ſuam, bonumque ſuorum electorum & dilectorum, vt inde reluceret ipſius

Gratia: qua fertur erga *omnia opera ſua*, in primis electos. Sap. 1 v. 23. Prou. 16. v. 4.

Libertas: quod in manu eius ſumus, tanquam *lutum in manu figuli.* Sap 11. v 24. Rom. 9. v. 21.

Poteſtas: quod ex omnibus miſeriis, quæ, quales, quantæ, cumque illæ ſint, adeoque *ex morte ipſa* reſuſcitare nos poſſit. Pſal. 68. v. 21 Hoſ. 13. v. 14.

Condidit, conſeruat, & regit omnia, ſuſtentatque *verbo potentiæ.* Heb. 1. v. 3.

QVIS TE PRÆTVLIT?

Quod ſumus & gerimus diuino munere conſtat:
Ex nobis aliud non niſi bulla ſumus.
Ergo cuiq; ſiet magnæ ſua lectio curæ,
Vt domus officiis ſtet bene iuncta ſuis.

HIERARCHIÆ.

Pie vereq;, *Nemo*, inquit Baptistes, *sibi sumere quicquam potest, nisi datum sit ei cœlitus.* Figurat id nostrum Emblema: Nam in medio Ecclesiasticus seu *persona* quædam *Ecclesiastica*, Episcopusve, *cum Pileo* seu *Infula* & *pedo Episcopalibus sursum arrecta dextra cœlitus sibi datum librum captans*, probare nititur. Diuinitus dari sacros ordines, & cognitionem ad ministeria Ecclesiastica functioneque scholasticas necessariam. *Quis enim ad hæc munia idoneus?* Nemo certe. *Quis te præstulit?* Deus. Omnes necesse habemus cum Apostolo fatendo gloriari, & gloriando fateri: *Gratia Dei sum, id quod sum.* Et: *Neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. Discrimina donorum sunt, sed idem spiritus. Discrimina ministeriorum sunt, sed idem Dominus. Discrimina Facultatem sunt, sed idem est Deus, efficiens eas omnes in quibusvis. Vnicuique vero datur declaratio Spiritus ad vtilitatem. Spiritus Patris loquitur. Loquebantur*, iniquiunt Actus Apostolici, *prout cuique Spiritus dabat eloqui.* Verbo dicam: *Nemo sibi sumit honorem.* Adeo quidem vt ipse *Dominus & Saluator* de vocatione & donis, augeamatibusq; excellentissimis secundum humanam naturam glorietur, nec ab similiter Prophetæ atque Apostoli.

Ioh. 3. v. 27.
2. Cor. 2. v. 3.
1. Cor. 4. v. 7.
1. Cor. 15 v. 10.
1. Cor. 3 v. 7.
1. Cor. 12. v. 4.
ibid. v. 5.
ibid. v. 6.
Matt. 10. v. 20.
Actor. 2. v 4.
Hebr. 5. v. 4.
Ioh. 10 v. 35.
36. 37.

Claudit huic dextrum latus *Vir paludatus*, *vel chlamydatus*, *idemque sursum extensa dextra, è cœlo sibi porrectum ensem arripiens* significare satagit, etiam magistratus recognoscere Deum authorem ac superiorem, nec sibi ipsis acceptum referre honorem istum, sed soli & vni *Archontotetha* DEO, cui omnes etiam Maximi supplicare & homagium præstare obligantur. *Omnis potestas à Deo est*: Vnde & nomen Deorum cum Deo vno & solo participant. *Deus instituit reges, & transfert Regna*; Ideoque *sub DEO* sunt, exemplum præeunte Vice-Rege Ægypti Iosepho: quod ipsum ipsi efferunt diplomatum procemiis: *Nos*, inquiunt, *Dei gratia.* Denique

Syr. 10. v. 4. 5.
Rom. 13. v. 1. 2. & seqq.
Ps. 82. v. 6.
Dan. 2. v. 21.
Gen. 50. v. 19.

Sinistram stipat *vir rusticus superne delatum ligonem eleuata dextra sumpturus*, indicat: Esse se diuino munere, qui sit; nec suum se sibi fictorem factorumve esse, sed diuina sibi gratia locum adsignari.

Ps. 100. v. 3.

Quæ cum ita se habeant, quis non videt in id sibi incumbendum totis viribus; quod diuino sibi munere, mandatum esse sentit: vt ille loquatur λογικῶς. Iste *feliciter imperet.* Hic *in sudore vultus sui manducet panem.* Omnes autem & singuli splendorem sui ordinis & operis in timore Domini agnoscãt, faciant officia singuli vocationum, *& vt quisque accepit, ita alius in alium illud* (donum suum) *administret, vt boni dispensatores variæ gratiæ Dei*: istud tenentes, *singulos quicquid fecerint boni, hoc reportaturos à Deo*, in nouissima de gesta dispensatione reddenda ratione, *& cui multum concreditum fuerit, ab eodem multum flagitatum iri: qui autem in minimis fidelis fuerit, eum super multa constituendum fore.*

Vsus.
1. Petr. 4. v 11.
Rom. 12. v. 8.
Gen. 3 v. 19.
1. Petr. 4. v. 10.
Eph. 6. v. 8.
2. Cor. 5 v. 10.
Luc. 12. v 48.
Matt. 25. v 23.

REGINA PECVNIA.

Et genus & formam Regina pecunia donat,
Omnia facit pecunia.
Excæcat magnos, Medioxymosq;, & Paruos:
Quid non potest pecunia?

Sapien-

Sapientes sapienter credunt ita sapienti: *Pecuniæ obediunt omnia.* Aureum est hoc & argenteum seculum, auro ducuntur omnes status & ordines, auro capiuntur & argento magni, parui, medioxymi; auro denique & argento reguntur summa & ima. nec abs re est, quod *Reginæ* titulo *pecuniam* ornat Vates Venusinus Horatius. Quid enim? An non auro temeratur illibatus verbi diuini honos? Certe: vel ipso Domino teste: *Sacerdotes pretio docent, & Prophetæ pecuniæ diuinant; interea Iehoua nituntur, dicendo: An non Iehoua in medio nostri est, non superueniet nobis malum.* Viretet adhuc intemeratus flos diuinæ veritatis, absque pecunia & opimis præbendis si esset: Auro inflectitur rectus iuris bacillus, & Nomothetæ *muneribus excæcantur, vt absoluant impium & condemnent iustum*, hi *furum socii* sunt, de quibus Propheta Euangelicus: *Quomodo effecta est meretrix vrbs fidelis? & plenissima iure, in qua iustitia pernoctabat, ea nunc homicidarum plena est? Argentum tuum abijt in scorias, merum tuum inspurcatum est aqua; Principes tui contumaces & socij furum; vnusquisque amat munus & sectatur retributiones, &c.* In vita ciuili seu communi, quid non fit auri fame studioq; vt non immerito exclamare libeat, liceat: *auri sacra fames quid non mortalia cogis pectora? Mortalibus nil charius pecunia, at q; inter homines vna plurimum valet.* Vnde iterum alius intonat:

Proh vt nihil sanum reperias vspiam!
Sed pariter omnes seruiunt victi lucro!

τὸ αὐτάρκες καὶ χρήσιμον πᾶσι. φοβερὸς ἐργάζεται. *Horat. Epistol. li. 1. ad Nummium.* *Mich. 3. v. 11.* *Exod. 23. v. 8.* *Syr. 20. v.* *Prou. 17. v. 15* *Esa. c. 1. v. 21.* *ibid. v. 22.* *ibid v. 23.* *Conuersum ex Euripid. Phœnissæ.* *Aristoph. in Plut.*

Auro blasphematur nomen Dei. Auro fiunt patricidia ministrorum. Auro excitantur seditiones. Auro patrantur homicidia. Auro committuntur stupra, adulteria, incestus. Auri studio exercentur latrocinia. Auro ferũtur falsa testimonia. *Aurum & argentum, anima sunt & sanguis mortalibus, hoc qui caret, nec sibi parauit sedulo viuos hic inter, mortuus circum ambulat.* *Ex Ep. Senec.*

Pudor per aurum soluitur,
Violatur auro integritas,
Pax occidit, fides perit.
Leges q; & ipsa intercidunt. *Prudent. in Hymn. de S. Laurent.*

Si ius violandum est, auri (regnandi) gratia violandum est, in cæterũ pietatem colas: *Ex Plaut.*

Sine me vocari pessimum, vt diues vocer,
Nemo an bonus; an diues omnes quærimus.
Aut diues opto viuere aut pauper mori. *Senec. l. 3. Epistol. ex al. cit.*

Verum, heus tu, bone, quid vanius auro; quid fluxius argento; quid denique fragilius pecunia? adeo vt, *si vel totum mundum lucreris, iacturam animæ patiare: nam aurum & argentum non vindicant in die iræ, imo testabuntur aduersus cultores, adeo pretiosa est redemptio animæ.* Quare *si diuitiæ affluant, noli apponere cor, auri massæ caue sacra facias, nec spempones in pereuntibus diuitijs, sed in solo Deo viuo. Ibi thesauriza, vbi thesaurus manet æternum.* *Matt. 16 v. 26* *Iac. 5. v 3.* *Psal 49. v. 9.* *Psal 62. v 11.* *1. Tim 62. v. 13.* *Matth. 6. v. 21*

PECCATA GRASSANTIA.

Infima cum ſummis miſcentur, turpia dictu
Facilia factu nemo eſt qui pudori habet
Inde grauem Ecclypſin Eccleſia, Curia, Priua
Patitur. Beatus, ille eſt qui minimis ſtudet.

Summa totius huius emblematis consistit in illo Hoseæ dicto, capite quarto, cum quo vocem tollere lubet: *Audite Verbum Iehouæ* (ô populares!) *nam contentio est Iehouæ cum habitatoribus terræ huius, quod nulla sit fides, nulla q3 benignitas, & nulla agnitio Dei in hac terra. Peierando & mẽtiendo, & occidendo, furando q3 & adulterando effringunt legem, & cædes aliæ aliis sunt contiguæ. Propterea lugebit hæc terra, & languebit quicquid habitat in ea.* Talia plane, ô diuine Hoscheha, sunt tempora nostra, ad quæstus collata tuos, ouum vt ouo similius esse non possit, tempora quam sunt nostra tuis. *Hoseæ 4. v. 1. ibid. v. 2. ibid. v. 3. Exclamas.*

Vis & violentia primum locum occuparint. *Pellitur è medio* iustitia & *Sapientia, vi geritur res:* Perstrepit illud Caligulæ: *Oderint dum metuant, quod acinaces tibi cũ cruento impositio capite* significare debet, cædes aliæ aliis sunt cõtiguæ, *cædes*, inquam, *cordis*, odium, inuidia æmulatio. *cædes oris*, mendacia, calumnia obtrectatio: *cædes* deniq; *operis*, persecutio, oppressio, cruentatio. *Sueton in vit. Calig. Philip. in chronic. 1 Ioh 3. v. 5. Ierem. 18. v. 1.*

Scortari, stupra adulteria, incestus committere turpe non esse putant, adeo frequenter, licentiose, & impune etiam, quod mali caput est, perpetrantur, adulterantur, & *domum meretricis turmatim conueniunt, vt equi pasti sunt, cum mane surgunt, quisq3 ad vxorem proximi sui adhinniunt.* *Terent. in Heautontim. Ierem 5. v. 7. ibid. v. 8.*

De *superbia* & *ambitione* si dicere connitar, verbis facta æquare scio, non sufficiam, ita plerique *primas in congressibus & consessibus captant*, & plus de se, quam oportet, sapiunt, quod *patulæ pauonum cum impositis aristis pennæ*, manifestum faciunt. *Pharis. Mat. 23. v. 6. Rom. 12. v 3.*

Ad hunc modum tota mundi sphæra *æruginem induit*, obscuratur & patitur Ecclypsin perpetuam per continua crimina, vitia ac turpitudinem.

Luce quidem sua radiat *verbum*, & flammas longe lateque eiaculatur suas, sed nemo curat, nemo suscipit, nemo cognoscit, *Lucet lux in tenebris, sed tenebræ non comprehendunt, adeo nulla est Dei cognitio in mundo hoc.* *Ioh. 1. v 5. Hos. 4. v. 1.*

Crescit *auaritæ studium* indies, & ingrauescit *habendi insana libido*, vnde fas nefas pari trutina librantur, & æqua lance. *Crescit amor nummi Iuuẽ.*

Iniustitia sumit incrementa per momenta, *fides* autem *per charitatem efficax* labascit & refrigescit: *Multis annis iam peractis nulla fides est in pactis, mel in ore, verba lactis, fel in corde, fraus in factis.* *Satyr. 14. Matt. 24. v. 12 Gal 5. v. 6.*

Quare cum crescant delicta, pœnas etiam crescere, & vltionem diuinam non morari credere fas est: Impleta enim mergitur vrna. *Perisina.*

Vigilantibus ergo esse nobis conuenit, nec ὑπνῶμεν ὡς οἱ λοιποὶ, *Συνχημαπίζοδ*, iuxta Apostolum: ἀποκαραδοκοῦντες ἐπιφάνειαν χριστοῦ, cuius Aduentum tam accelerare consentaneum, quam vera est Domini saluatoris assertio: *Quæ cum fieri videatis, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε, quoniam redemptio vestra prope est.* *Beatæ autem prudentes virgines, seruique fideles, omnes ardentes gestantes lampades semper parati, ibunt in occursum sponsi & introibunt ad æternas nuptias.* *Mar. 13. v. vl. Rom. 12. v. 2. Rom. 8. v. 20. Tit. 2. v. 13. Luc. 21. v. 28. Matt. 25. v 1. 2. & 6. Luc 12. v. 35.*

CAPTIVA VIRTVS.

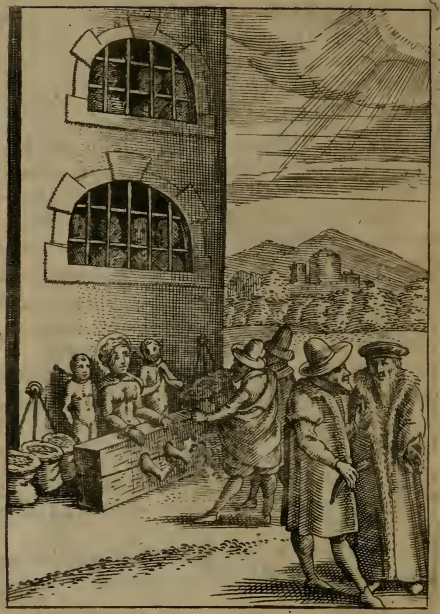

Laudatur virtus sed non transfertur ad vsum,
Dic mihi, quid, quæso! vanius esse potest?
Horrida diuinæ quis non incendia sentit
Iræ? quis vero nunc resipiscit? ai;

De

De extremis temporibus os Dei, Sapientia Patris, veritas ipsa, Dn. Seruator noster, ita ait: *Scandalizabuntur multi, & inuicem tradent, & odio habebunt inuicem: abundabit iniustitia, refrigescet charitas.* Subscribit Dn. Saluatori Organon electum: *Hoc*, inquit ad Timotheum Ephesiorum Episcopum, Discipulum & Filium in fide γνήσιον: *Hoc scito, quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa; & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentib. non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, Proditores, proterui, tumidi, voluptatum amatores, magis quam Dei: Habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes.* Concludit (in ore enim trium consistit omne verum) os Apostolorum: *Scitote primum, quod venient in nouissimis diebus in deceptionem illusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes.* Hos tales depingere, & viuis coloribus depictos ob oculos nobis statuere præsens conatur ἐμβλημα.

Matt. 24. v. 10
ibid. v. 12
2 Tim. 3. v. 1
ibid. v. 2
ibid. v. 3
ibid. v. 4
ibid. v. 5
2. Pet. 3 v. 3

Probitas laudatur & alget: ait Iuuen. Satyr. 1.

Manicas simul ac pedicas patitur *chara charitas, captiua tenentur virtutes.* CAPTIVA CHARITAS charitas omnibus in ore versatur, sed pedicis irretita in cor descendere non permittitur; Excidit enim huic peruerso seculo illud Ioannis: Τεκνία μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ: Vt de chara charitate vsurpare liceat illud *Iuuenalis:*

1. Ioh. 3. v. 18.
Iuuenalis. Satyr. 6.

Rara auis in terris nigroq; simillima Cygno.

vid. Erasm. in Chiliadib.

Ostracismi rea semel peracta est, ab exsulio immerentem nemo reuocat, ab ἀποδιοπομπίοις hostibus constricta præseruatur: inuidia, dico & auaritia.

Inflatis multi buccis optume meritæ prædonia dicunt virtuti, captiuitate tamen non exonerant, sed quo mage commendatur, hoc mage premitur: *Speciem virtutis habentes, virtutem eius abnegant.* Pulpita obsederunt, tenentq; clauos ἀλάστορες, dolosi, hypocritæ, auari, μισόδικαιοι, ἀφιλάγαθοι, *omnium horarum homines, indocti, quorum Deus venter est, huius seculi homines,* qui pallia, quod aiunt, ventorum intemperiæ accommodate obuertere sciunt: Virtus non tam spernitur, cum suis clientibus (quod ferri quidem posset) sed premitur, proculcatur, demergitur. Optume senties, si mecum senties:

2. Tim. 3. v 5
Phil 3 v. 19
Psal. 17. v. 14

Quod sis esse velis, nihil q; malis.

Martial l 10. Epigrammat.

Et praxi dona illud Spiritus S. per calamum Dauidis sonori: *Noli æmulari in malignantibus, neq; zelaueris facientes iniquitatem: Quoniam tanquam fœnum velociter arescent, & quemadmodum herba cito decident: Tu vero delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.*

Psal. 17. v. 1
ibid. v. 7

ARBOR VITÆ CHRISTVS.

Planiciem quærit, vitat prærupta viator,
Indagat gratam fessus arator opem.
Planicies Christus cæli est, atq; vmbra salutis.
Nec venit ex alio lux, via, vita, salus.

Quod

Quod Dominus Saluator apud Matthæum, *Venite*, ait; *ad me, omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me quoniam mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris, quoniam suaue est iugum meum, & leue meum onus*: hoc ipsum ad oculum demonstrare nititur emblema præsens, sub typo *arboris à qua Christus pendet*, cum inscriptione: *Iesus Nazarenus Rex Iudæorum.* Non est absonum à sacris hoc ἔμβλημα; dicitur enim Christus: *Surculus ex radice Iesse.* Vocatur non tantum *Iehouah iustitia nostra, sed & Germen Dauidis.* Nam *Matt.11.v.28* *I.N.R.I.* *Esa.11.v.1.* *Ier.23.v.5.6.* *7.* *2.Cor.5.v.18.*

Arbor summa & ima coniungit: Reconciliat Christus cœlum & terram, Deum & homines, vnitque.

Arbor semitam q. præbet ad superiora. Ita Christus est *via, veritas & vita, nemo venit ad Patrem, nisi per ipsum.* Estque adeo vere *scala* illa *Iacobæa*, per quam adscendimus ad patrem. *Ioh.14.v.6.* *Gen.28.v.12.*

Arbor extendit ramos ad quatuor partes orbis: ita Iesus Christus crucifixus prædicatus per quatuor partes orbis terrarum, *Gentibus, stultitia*: *Iudæis, scandalum: sed viu saluifica, omnibus fidelibus.* *Matt.28.v.* *20.* *1.Cor.1.v.23.* *24.*

Arbor etiam sub terram spargit radices: Nam *à morte* etiam redimit nos Christus & resuscitabit *de puluere terræ* in nouissimo die: *in Christo omnes viuificantur.* *Hos.13.v.14.* *Ioh.19.v.25.* *&c.* *1.Cor.15.v.22*

Arbor præbet gratam vmbram festis, anheliſque. Ita Christus in omnibus aduersis gratum solatium: *In æstu peccati* est nobis vmbra iustitiæ: *In feruore iræ* est nobis refrigerium gratiæ: *In calore precum*, est nobis solamen certæ exauditionis: *In contentione laboris*, est nobis dulcis quies: *In errore professionis*, est nobis regia via: *In tenebris* ὑποδοχῶν, est nobis saluifica veritas: *In tentatione* opacat solatio spiritus: *in morte* refrigerat vmbra Passionis: *in cruciatibus Gehennæ* præbet gratam vmbram æternæ felicitatis; humiliores sunt omnes humanæ myricæ, quam vt nobis vmbram vitæ, pietatis, iustitiæque coram Deo, æternæve salutis præstare possint. Quare verbo dicam cum Phostere Mediolanensi: Omnia nobis Iesus est, si volumus. Curari desideras; medicus est: si Febribus æstuas, fons est: si grauaris iniquitate; iustitia est: si auxilio indiges; virtus est: si mortem times; vita est: si ire desideras; via est: si tenebras fugis; lux est: si cibum appetis; alimentum est: gustate igitur & videte, quoniam suauis est Dominus! *Matt.11.v.29* *Ioh.14.v.6.* *Ambr.lib.1o. de Virgin.*

SIMPLICITAS CORONATVR.

Liuida vesani spernas opprobria vulgi,
Rancorisq; tui sit Medicina λόγος:
Verbum namq; tibi pedibusq; Lucerna tuis est,
Et fax. Non errat qui hoc duce carpit iter.

Miræ, nec vnquam satis decantatæ cum corporis tum animi tarditatis animal est asinus, vt multis inde dicteriis ortum locumq; dederit, vt si hominem tardum, rudem, ἀπαίδευτον dicere velis; *Asinū, Asinum Thessalicum, Asino indoctiorem*, &c. voces: Vt ut autem contemptum sit hoc animal, est tamen multorum in animali rationali exemplar & typus. Est enim simplex. Ἄχολον. Naturæ ductui à Deo ingenito obsequeus. Tanto affectus impete ad fœtum ὁμοούσιον rapitur, vt medius per ignem eius gratia feratur. Iusti æquique tenax. Non nocet morsu; non lædit calce; sed potius ictus & verbera patitur, subinde ad plura excipienda paratum. Vnde nec Christo equite ac sessore indignum.

Sis asinus, quemcunque asinum fors aspera fecit.
Asini propria seu laudes.
Marc. 11
Matt 21

Asino certe quouis (liceat barbarizare) asiniores sunt, qui vel ab asino has virtutum vmbras ad rem & corpus transferre non conantur.

Simplicitas, à Christo ipso commendatur, & iniungitur, vt optume credere & optume ambulare putetur is, qui simpliciter credet & ambulet, absque *carnali sapientia*, quæ stultitia coram Deo est, & ab eodem confunditur. Vide sis autem, ne dum simplex haberi vis, duplex euadas vel omnino ἄλογος.

Matt. 10. 16
1. Cor. 1. v. 30
NB.

Ita enim simplex est, vt *ductum ingenitum* à Deo sequatur: tu lucem & Ducem λόγον sequere, & nunquam errabis.

Ad ὁμοούσιον, ad fratres, ad proximum, singulari te amoris ad fectu trahi, diuinum est. *Dei genus es, hunc diligere ante omnia, super omnia, post omnia*, eumq; propter ἀδελφὸν amare ὁμοούσιον debes *sicut teipsum*, id nisi feceris, *sub homicidarum censum* cades.

ὁμοούσιος.
Act. 17 v. 28
Deut. 6. v 5
Leuit. 19. v. 18

Iustus vt sis & habeare, iusti, æquique tenax esse debes, & suum cuiq; tribuere. *Qui facit iustitiam, iustus est.*

1. Ioh. 3. v. 18
1. Ioh. 3. v. 7

Morsu oris lædere debes neminem, falsum testimonium non dicere, mendaciis non ferire, calumniis non lacerare.

Exod. 20
Deut 5

Imperitus non recalcitrare: Lacessitus non reuerberare: maledicta, maledictis; iniurias, iniuriis; damna, damnis; non cōpensare *sed bono malum vince e.* Et id teneas, te ad plura atq; maiora sustinenda Leg Christi obligari quę est: *si quis te percusserit dextram maxillam, præbe illi & alteram.* Non excidat *Asini* Apologus.

1 Pet 2. 23
Rom. 12. v. 21.
Matt. 5. v. 39.

Sedet pro confessionibus audiendis ἡγεμὼν Ἀρχων Leo, audit & absoluit Lupum ἐξομολογοῦντα, rapinas ouium: Confitentem Laniatus anserum &c. Vulpem, & alios id genus, consueta absolutione: *Tace frater mihi & tibi hæc sunt communia.* Asinum, quod manipulum fœni casu delapsum vorasse fateretur, solum sublimem rapi & in crucem à lorariis agi iubet. *Intellig s quo tendam?*

Apologus de Leone confessionario.
NB.
Matt 10. v. 16.

Quare ad verbera te para, qui Christi discipulus clues: *Mitto vos*, inquit, *vt oues in medium luporum.* Fieri non potest quin lupus in infimo fontis loco iuxta se stantem agnum turbatæ aquæ reum peragere satagat.

Qui leuiter iniuriam ferre sciet ille apte. Apolog de lupo & agno.

INGE-

INGENIVM VERÆ AC SALuificæ fidei.

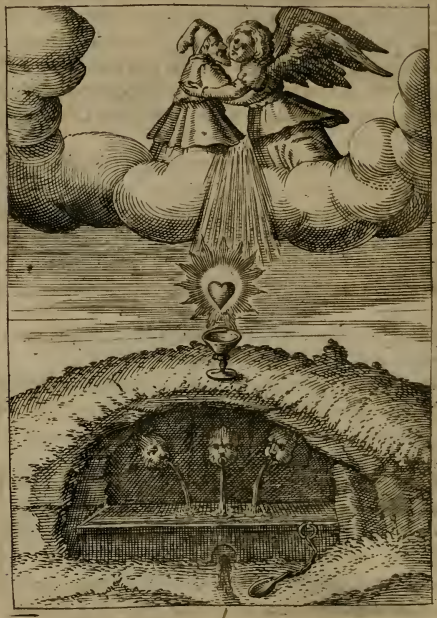

Perpetuas tibi fundit aquas fons viuus, & vsum
Multiplicem præstat vena perennis aquæ:
Sic fidei veræ soboles dilectio præsto est,
Corpus vt vmbra, fidem sic comitatur amor.

Pie ac vere *Auguſt. fides*, inquit, *eſt bonorum omnium fundamentū: Fides eſt humanæ ſalutis initium, ſine hac nemo ad filiorum Dei numerum poteſt peruenire, quia ſine ipſa nec in hoc ſeculo quiſquam iuſtificationis gratiam conſequitur, nec in futuro vitam poſſ debit æternam. Eſt autem fides* (vt idem inquit *Auguſtinus*) *credere in eum qui iuſtificat impium: credere in Mediatorem ſine quo nemo reconciliatur Deo: credere in Saluatorem, qui venit quærere & ſaluare quod perierat, &c.* Certe: *ſine hac fide impoſſibile eſt placere Deo.* quin *ſine ea quæ fiunt, in peccata conuertuntur omnia: Per* hanc *fidem* Dominus & *Saluator noſter poteſtatem dedit filios Dei fieri, omnibus, qui credunt in nomen eius. Fides nobis imputatur ad iuſtitiam. Fide viuimus. Fide ſtamus. Fide* purificantur *corda noſtra. Filij Dei ſumus* ac manemus *per fidem, per fidem habitat Chriſtus in cordibus noſtris. Fide* nemo perit, ſed habet *vitam æternam. Fides* in Chriſtum *eſt victoria noſtra, qua vincimus* ſatanam, mundum, adeoque propriam noſtram carnem. *Fidei* denique *finis eſt ſalus animarum.* In hac *veſte nuptiali* comparemus coram Deo, huius adminiculo clamamus: *Abba Pater! Hic oculus* eſt, qui intuitur Chriſtum. Hæc eſt *auris*, quæ audit Chriſtum. Hęc *ſaluifica dextera* eſt, quæ apprehendit Chriſtum ad dextram Patris in cælis ſedentem, eumque tenet. *Hoc pede*, currimus ad Chriſtum. *Huius complexu*, ipſam q. æternitatem concludimus. Fons viuus perennis aquæ fides eſt, cuius *aquæ ſaliunt in vitam vſque æternam. Arbor optuma* eſt, quæ non niſi optumus ædere fructus poteſt. *Opus autem eſt & donum De*, quod mediante ſacro ſancto miniſterio Verbi in cordibus incendit Deus per Spiritum ſuum ſanctum: Quare hæc *prætioſiſſima vnio* non niſi in agro Euangelico foditur, effoditur. Oleo ſacramentorum nutritur. Precum ſubſidio firmatur. Per tribulationes & calamitates exercetur. Per ſpem & charitatem manifeſtatur: per interceſſionem Chriſti conſeruatur in vita, tentationibus, & morte. *Tria igitur conſidero, in quibus tota ſpes mea conſiſtit, charitatem adoptionis, veritatem promiſſionis, poteſtatem redditionis. SCIO cui credidi, quia in charitate nimia adoptauit me, quia verax in promiſſione, quia potens in exhibitione. Hic eſt funiculus triplex, qui difficulter rumpitur.* Hæc eſt fiducia, qua *Abraham* immolaturus, qua placuit *Abel*, qua arcam ædificauit *Noa*, qua luctatus *Iacob*, (vt emblema noſtrum liquido demonſtrat) qua eminuit *Ioſeph*, qua opprobria tulit *Moſes*, qua *ſancti* vicerunt regna, qua denique *ſaluati ſunt* omnes ſancti, quotquot iam inde à condito orbe, adhuc, & vſque in æternum beatitudinem obtinuerunt, obtinent, obtinebunt æternam. O theſauris omnibus opulentior fides, ô virtutibus corporalibus omnibus fides fortior!

Aug in Prol. lib de fid. ad Petr Diacon.
Aug. lib. de vera Innoc. c. 32.
Hebr. 11. v. 1
Hebr. 11. v 6
Rom. 14. v. 23
Ioh 1. v. 12
Gen 15 v. 6
Rom. 4 v. 3
Habac. 2. v. 4
Rom. 1. v. 17
Rom. 11. v. 20
Act. 15. v. 9
Gal 2. v. 26
Ioh. 3 v. 15. 16
1. Ioh. 5. v. 4
1. Petr. 1. v. 9
Matt. 22. v. 12
Iuſtin. Ep. ad Pragnet.
Bern ſerm. 2. de Magis.
Aug. in Ioh. Cant. 1. v. 4
Bernar. ſuper Cantic.
Ioh. 7. v. 37
Matt. 7. v. 18
Ioh. 6. v. 29
Eph. 2. v. 8
Rom. 10. v. 17
1. Cor. 3 v. 34
Matt. 15. v. 46
Rom 4 v. 11
Luc 17. v. 5
2. Cor. 1. v. 9
Luc 22. v. 32
Bernh. ſerm. 3 de 7. fragm. Vſus Scio.
Heb. 11 v. 17
ibid. v. 4
ibid. v. 7
ibid v. 22.
ibid v. 23
ibid. v. 33
Act 15. v. 11
Ambr. l. 3. de virginit.

INDOLES CHARITATIS.

Sustinet incursum cataclysim saxea moles,
Imprimis ferro conglomerata graui:
Sic mens diuini bene conglomerata fauore
Flaminis, aduersum stat Phlegetontis aquas.

Sine

Sine charitate poteſt quidem fides eſſe, ſed non & prodeſſe, non Aſrorum tantũ ſed totius quoq; Chriſtiani Orbis Epiſcoporum ocellus *Auguſt.* infit. Propter quod & Apoſtolus Paulus, *in Chriſto* (inquit) *Ieſu neq; circumciſio aliquid valet, neq; præputium aliquid valet, ſed fides quæ per dilectionem operatur.* Hæc eſt ea dilectio, quæ fidei ſoboles & æmula hic *ſaxea mole nixa conſidet, dextra charam ſobolem. ſiniſtra librum cum cruce tenet, iungitq; omnia Patientiæ Hierogliphicus agnus, inumbrante cœleſti & mitiſſima-diuina Columba Spiritu S.* Id vero ſignificare vult ἔμβλημα noſtrum, dilectionem fide vera niti tanquam rupe, eamq;, vt ſit vera, è fide ſaluifica manare oportere, *à qua formetur*, quæque per hanc (aiente Apoſtolo) ſit efficax: eſt vera charitas quæ ad ἀκρίβειαν diuini canonis exigitur atq; exercetur: Tincta in cruce & ſanguine Chriſti, per quem omnia cogitata, dicta, & facta noſtra accepta redduntur διὰ πίστιν τὴν ἐν παιδὸς. Piam ſane ac lepidam Picturam! *Oſtende enim mihi fidem ex operibus* charitatis & ſuffi- *Iac. 2. v. 18*
ciet mihi; aut *mortua* fides & *ſimulacrum fidei* erit, aut operum monilibus redimita ouabit, *Operum* autẽ, inquam, *DILECTIONIS. Dilectio fortis eſt, vt mors, durus vt ſepulcrum zelus; Prunæ eius prunæ ſunt, ignis q; flammæ diuinæ. Aquæ multæ non poſſunt extinguere dilectionem, nec flumina inundabunt eam: Si daret quis totam ſubſtantiam domus ſuæ pro hoc amore, plane contemneretur. Si linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus ſum æs reſonans, aut cymbalum tinniens. Etſi habeam Prophetiam, & nouerim myſteria omnia, omnemq; ſcientiam, & ſi habeam totam fidem, adeo vt montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil ſum. Et ſi inſumam alendis egenis omnes facultates meas, & ſi tradam corpus meum vt comburar, charitatem autem non habeam, nihil iuuor.* Hæc eſt *caput* & apex *præcepti* illius noui Dn. Saluatoris. Hac *diſcipuli eius* cluemus. Hac *legem* eius *implemus.* Hæc *moderatrix ſit omnium conſultationum*, actionum, paſſionumq; ſimul noſtratum. *Hæc patiẽs eſt: comis eſt: non inuidet: non eſt inſolens: non inflatur: Nihil vt indecorum faſtidit: non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur: non cogitat malum: non gaudet de iniuſtitia: gaudet aũt de iuſtitia: omnia ſuffert: omnia credit: omnia ſperat: omnia ſuſtinet.* ab hac vtranq; q aiunt, faciamus paginam. Ab hac Dn. Saluator Iudicium ſuum olim auſpicabitur, conſummabit, exequetur. Hæc *maxima* eſt, æternũ durans. *Vide ergo quam multa & quam magna deſint, nihilq; proſint, ſi hac vna deſuerit Charitas cauſa eſt & mater omnium virtutum, quæ ſi deſit ſuſtra halentur cetera, ſi adſit, habentur omnia. Omnia fiunt facilia charitate. Totam magnitudinem diuinorum eloquiorum & latitudinem ſecura poſſidet charitas. Si ergo non vacat omnes paginas ſanctas perſcrutari, omnia involucra ſermonum euoluere, omnia ſcripturarum ſecreta penetrare, tene charitatem, ibi pendent omnia, ita tenebis quod ibi didiciſti, tenebis etiam quod nondum didiciſti.*

De Tr in li. 15 c. 18.
Gal. 5 v. 6
Senſus emblematis huius.
Quæ ſit vera & non ficta nec hypocritica charitas.
Cantic. Canticor. c. 8. v. 6.
ibid v. 7
1. Cor. 13. v. 1.
ibid. v. 2.
ibid v. 3
Ioh. 13. v. 34. & c. 15. v. 12
Rom. 13. v. 10
1. Cor. 16. v. 14
1. Cor. 13. v. 4. & 5.
5. Encomia
6. Charæ
7. charitatis.
Matt 25. v. 35. & ſeqq.
1. Cor 13. v. 13.
Auguſt l 1. de baptiſ contr. Donatiſt. c. 5
Idem de laudib charit. ab init.

SPES NON CONFVNDIT:

Omnibus in lingua eſt: Spes non confundit at: at illa
Non eſt in mundi Spes iacienda bonis:
Spes non confundens cæleſtia munera ſpectat,
In viuo & ſolo Spes ouat vna Deo.

Chari-

Charitatem sequitur spes, illa fidem, hæc illam: *Est autem spes diuinitus infusa virtus, qua promissionibus diuinis in Christo de futuris beneficiis alacriter inhiamus.* *Spes quid sit.*

Breuis illa quidem sed admodum luculenta spei descriptio.

Causa efficiens SPEI est *Spiritus S.* sicut dicitur: *Benedictus est, & Deus Pater Dn. nostri Iesu Christi, qui ex multa sua misericordia regenuit nos in SPEM viuã.* Fructus Spiritus sub vocabulo ἀπολογῆ. *Gal.5.v.22. 1.Pet.1 v.3. Gal.5 v 22. 1.Thess.3. v.5.*

Subiectum SPEI est cor *1 Cor.10 v.4.*

Obiectum: Christus qui rupes nostra: *in Christo*, qui *Petra & fundamentum.* *1.Cor.3.v.11.*

Causa instrumentalis est verbum Dei in primisq; *promissio gratiæ.* *2 Thess.1.v.5.*

Forma: patiens exspectatio futurorum bonorum. *Rom.8.v.24. 25.26.*

Materia: Futura bona cum corporis, tum in primis animæ, quæ non videntur sed sperantur. *Spes enim non est visibilium, sed inuisibilium. Spes si cernatur non est spes: quod autem quis cernit, cur speret? si vero, quod non videmus, speramus, per patientiam exspectamus.* *ibid.*

Præclare certe & omnino Christiane de spe *Augustinus*; *Audite*, inquit; *& discite & tenete, quæ sit spes Christianorum. Quare sumus Christiani? Non enim ad hoc sumus Christiani, vt terrenam nobis felicitatem petamus, quam plerumq; habent & latrones & scelerati. Ad aliam felicitatem nos sumus Christiani, quam tunc accipiemus, cum vita istius seculi tota transierit. Ergo promittitur nobis & carnis resurrectio, &c.* *Aug. in Psal. 62.* *idem in Psal. 123.* Et idem alibi: *Tribulatio nostra in præsenti seculo, spes vero nostra de futuro seculo: & nisi in tribulatione præsentis seculi, consoletur nos spes futuri seculi, pereimus. Gaudium ergo nostrum, fratres, nondum est in re, sed iam in spe. SPES autem nostra tam certa est, quam si res iam perfecta sit. Modo enim credimus, tum videbimus. Cum credimus spes est in isto seculo: cum videbimus res erit in futuro seculo.* Hæc Augustinus.

Optume autem & appositissime *anchoræ* assimilatur ab Apostolo: *Hebr.6.v.18. 19.20.*

Vita enim nostra est *instar nauigationis, nauigium* cor est. *Ancora* spes: non tutius eiicitur, quam in rupe, rupes autem est Christus, nec maius quid priusve in ore habent nauigantes quam *patriam? patriam!* cum præda: *& nostra conuersatio atq; πολίτευμα, in cælis est*, vnde *expectamus Christum.* Non igitur hæreat anchora nostra in arena temporalium, sed in saxo Christo. Ea *spes non confundit.* non nutat. non deficit. durat vsque in finem. *Absconditæ* quidem anchora & spes seu *vita nostra cum Christo in Deo, scimus autem, quod, quando vita illa nostra Christus patefactus fuerit, tum & nos apparituros* in gloria. *Ecce agricola exspectat pretiosum fructum terræ, patienter ferens donec accipiat temporaneum & serotinum.* Quanto magis nos sperare conuenit & exspectare! *Beatus autem is est, qui hanc spem habet, foueq;.* Assimulabo illum viro prudenti, qui ædificauit domum suam (proiecerit anchorã spei suæ) super petram. Tunc descendit pluuia & venerunt flumina, & flauerunt venti, & inciderunt domui (nauigio) illi, & non cecidit, fundata enim fuerat super petram. *Italiam! Italiam primus conclam. Philip.3.v 20. Matt.8.v.26 Rom.5 v.2. Coloss.3 v.4. Iac.5.v.7. Matth 5.v. 26 vsq; ad fin. cap.*

LVCET PER ÆRVMNAS fides.

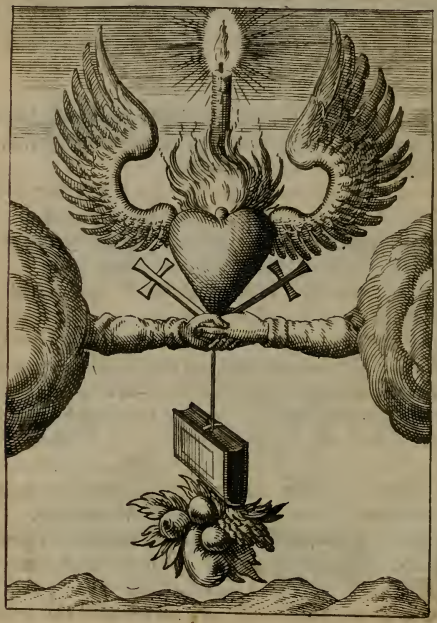

Per varios casus, per mille pericula rerum
Mirificas sanctos, optime Christe, tuos:
Turbida iucundum spero post nubila Phœbum,
Dum præeat Verbum lampada opemq; tuum.

Explicatio Emblematis.

Cor quod hic vides, *fidei signum* est: *facula* autem *ex corde* figuram *charitatem*: Inter hæc *media fax, verbi*, ἱερογλυφικῶς est: *Ala fidei naturam* depingunt. Nititur autem *cor duabus dextris* complicatis mutuo quæ *veritatem promissionis* subinnuunt, & *gemina cruce, candida altera, altera nigra*: crucis Christi, naturæq; signis: à quibus *liber* dependet *legis indicium*: & *cornu copiæ, abundantia* σημεῖα.

Gal. 5. & Iac. 2.

Fides est suauis genitrix, dulcisq; nutricula dilectionis. *Perq; eam*, vt Apostolus loquitur, *est efficax*: Non est vera sed falsa, non recta sed fucata, non viua sed mortua fides, quæ flammas charitatis non eiaculatur, longeque & late diffundit. Fides quatenus in corde latet, soli Deo visibilis est: hominib. autem videtur in operibus charitatis, quare est ipse Saluator in illa iudicii die non nisi per opera misericordiæ ἐνεργουμένη fidem commendabit, inque lucem producet.

Matt. c. 25

Chrysost. Homil. 24. in 1. ad Corin.

Phil. 3. v. 20

Coloss. 3. v. 2

Matt. 6. v. 21

Ioh. 15. & Coloss. 1. v. 12.

Fides itidem non hæret in terrenis, sed alis subuolat in cœlum, ad thronum maiestatis diuinæ: *Aquilæ sunt fideles, non graculi: conuersatio fidelium in cœlis est, vnde exspectant Christum Saluatorem. Quærunt quæ supra sunt, ibi Christus est sedens ad dextram Dei. Isthic Thesaurum esse suum norunt, cum electi sint de præsenti sæculo, & allecti ad sanctorum* κλῆροι *in cœlis.*

Ioh. 16. v. vlt. Marc. 8. v. 34. Act. 14. v. 22. Luc. 24. v. 26 Apoc. 3. v. 21. 22.

Quare & crucem eo ferunt mitius, cum præmoniti sint à Christo, *in mundo pressuram ipsos habituros*, iuxta Domini Prophetiam: *Quicunq; discipulus meus esse vult, renunciet sibi ipsi & tollens crucem suam, sequatur me. Hoc* n. non alio *modo sciũt se gratiam* posse *ad gloriam*, exemplo Dn. Saluatoris, cuius ducuntur promissione: *Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. Mundi crucem atrã* esse pernorunt, h. e. maledictam, & vestibulum æternorum cruciatuum, *se* autem *corripi à Domino, ne cum mundo damnentur*: Sanctificata enim crux fidelium in cruce Christi, sub cuius ipsi auspiciis hic mærent & merent.

Crux mundi atra.

1. Cor. 11. v. 32.

Lux & Dux fidelium est *Verbum. Fides enim Verbum intuetur.* Non est fides vbi non est verbum, sed tantum opinio. Vnum & solum Verbum sequũtur fideles præuium: *Nihil consultantes cum carne & sanguine, sed rationem & intellectum captiuum ducũt sub obsequium Christi, confirmantes quod verax Deus sit, nihil infitentes.* Et sequuntur, Verbum quidem Euangelii in fide: Verbum legis in vita: Quare confidenter dicunt cum Apostolo: *Gloriamur in afflictionibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur: Patientia autem probationem: probatio v. spem: Spes autem non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Sp. S. qui datus est nobis*: Et cum regio Psalte: *Nisi Verbum tuum consolatio mea fuisset, periissem vtiq; in afflictionibus meis*: Concludunt q;: *Quis nos separabit, &c. Certi sumus quod neq; mors neq; vita, neq; Angeli, neq; principatus, neq; vis, neq; præsentia, neq; futura, neq; altitudo, neq; profunditas separabunt nos à dilectione Dei quæ est in Christo Iesu.*

Rom. 5. v. 3 4. 5.

Psalmus 119

Rom. 8. v. 37. 38.

ARCVS NIMIS INTENSVS, facile rumpitur.

Sacroſanctarum dulcis ſymphonia legum eſt,
Omnibus & numeris dulcior Harmonicis:
Candida ſi noſtris regnet dilectio rebus,
Annuet & ſummi gratia larga Dei.

Legem

Legum Cynosuram obseruare nemo bonus detrectat, in quocunque ordine: Quicquid extra harum limites vagatur, vis est & violentia non durabilis. Talis est harmonia verbi, legum, iurisq; scriptis, vt suauius adficiat quam vlla Symphonia vocum vel chordarum. Vicissim vt si nimis intendãtur fides, fit vt aut rumpantur, aut ingratissime κακοφωνία aures feriat, ità vel prudentia vel violentia extra & præter leges, verbum, iusq; aut rumpitur, ac sua mole corruit, aut ingrata est diisq; piisq;, in que fine turpissimum post se fœtorem relinquit.

Verbum ἔνσαρκον. Δίκαιον καὶ Νόμιμον. *Leges scriptæ.*

In *Ecclesiastico munere* si fides nimis intendantur, & acumini ingenii quis nimis fidat, aut efferatur, quanta (Deum immortalem!) dissonantia exsurgit in articulis fidei, vt *dato vno inconuenienti & absurdo Theologico sexcenta sequãtur continuo & amplius.* Ἀεροβατεῖν semper periculosum fuit, & *scrutari extra verbum.* In verbo se suo Deus quærti vult & inueniendum se promittit. Verbum *fascia* sunt, quibus Christus inuoluitur, *cui testimonium omnes ferunt Prophetæ.* Sequenda analogia, & interpretanda sunt pauca secundum plura, nõ contra plura. *Optimus lector scripturarum & Doctor is est, qui dictorum intelligentiam exspectat ex dictis potius, quam importat, & qui refert magis quam infert.* Sententia scripturæ quærenda est in ipsa scriptura. *Nulla* n. *Prophetia est* ἰδίας ἐπιλύσεως Qui vero ex tolerabili verbi luce subuehitur ad *intolerabilem & inaccessam lucem* in qua Deus habitat, is *à gloria maiestatis* facile oppressus Icarium in morem ruit, eo altius quo sublatus. *Non decet seruum arcana Domini scrutari, nec cælorum arcana discutere, sed de cælestibus rebus conuenit honesta & gloriosa sapere. Sufficiunt diuinitus inspiratæ scripturæ ad ea quæ credenda & facienda sunt. Omnis enim scriptura* θεόπνευστος, *vtilis est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in iustitia, vt perfectus sit homo Dei. ad omne opus bonum instructus. Relinquendus Deus est in maiestate, & amplexandus Deus ὁ σαρκωθείς.*

ἐφάπτ. *Ioh. 5 v. 39. Esai. 8. v. 19. 20* *Luc. 2 inueniunt Pastores in fascia.* *Matth. 10. v. 43.* *Hilar. lib. 2. de Trinit.* *2. Pet. 1. v. 21* *1. Tim 6 v. 16* *Prou. 25. v. 27* *Cyprian.* *Augustin.* *Athan. contra gentes.* *2. Tim. 3. v. 16* *ibid v. 17*

In *functione Politica*, vt maxime quis haud iniuste sententiam rogarit, iniustus tamen est, qui absque lege. Quicquid extra leges fertur, vis & violentia est. Nullum autem violentum diuturnum. *Erubescunt sine lege loqui;* Erubescant & sine lege effectui quid dare. *Leges rogantur, non tam aliis, quam ipsis Nomothetis.* Solus Deus αὐτοδίκαιος est, leges fert, nullas patitur: IPSE TAMEN SIBI LEX est. Tyrãnorum hoc est: sic VOLO, STAT PRO SENTENTIA VOLVNTAS. *Non quod libet, liceat: sed quod licet libeat; sub Deo* se esse meminerint magistratus: *apud quem non est respectus* personarum.

Δίκαιον καὶ Νόμιμον. *Sic Iustin de Lycurg li. 3* *Iuuenal Satyr. 6* *Phil Chronic. in Bassian.*

In omnibus autem actionibus nostris moderetur charitas. Amoris officium est, pascere Dominicum gregem, in vtroque statu: militet illud Apostoli: Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις, ὁ κύριος ἐγγύς. *Gen 50. & Eph 6* *1. Cor. 16. v. 14* *Greg. in Past.* *Phil. 4. v. 5*

PRVDENTER AGE.

Lanigeras prudenter oues age pasce, tuumq;
Nunquam negligito pastor amice gregem.
Qui sua nunc pascit sapienter ouilia, quondam
Intrabit cœli pastor ouisq; domum.

De

De Thalete Milesio fertur, quod astris futurorum indagandorum gratia intentus in paludem, quæ ante pedes erat ceciderit: quem vetula quædam conspicata effuse deriserit, arguens stultitiæ, quod longe absentium curator à præsentibus non potuerit cauere. Talem Thaletem hic vides, qui in longinquum prospiciens, suarum, quæ ante pedes sunt, ouium nullam ducit rationem. Quis numerabit omnes ac singulos hodienum huiusmodi Thaletes, qui futurorum curiosi sectatores aspectatores, eorum, quæ imminent ceruicibus, obliuiscuntur. ¶ Videas multos Ecclesiasticos qui rei ita tenaciter hærent familiari, augēdisq; studentes opibus, &, vt domi prospiciāt suæ, ita laborāt, vt nulla prorsus ouium, diuinitus atq; humanitus sibi concreditarum, & pro quibus aliquando coram tribunali Christi grauissimam reddituri sunt rationem, ab ipsis ducatur ratio. *Hi sunt Pastores, qui semetipsos pascunt, adipem comedunt, & lanam induunt, quod optimum est, mactant, gregem non pascunt. Morbo affectas non confirmant, ægrotam non curant, confractam non obligant, depulsam non reducunt, pereuntem non requirunt; Sed vt dominantur in eas: quorum sanguinem Dominus ab ipsorum manibus reposcet. Talium Deus venter est, quæ moritura est, aiunt, vah moriatur!* Plutoni sacra faciunt, non CHRISTO. *Mercenarij* sunt, *veniente lupo fugiunt.* Μισθόδουλος δὲ ὢν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων, *non serui Christi. Væ illo quo niam Euangelium non prædicant, cuius κυρίγμα cum se tum eos, qui audunt, saluos facere possunt. Lupus certe non venit, nisi vt interficiat*, hos inclament Molossi oportet, aut proprio tergore luant, propria pelle pendant. O bone Iesu, quantus horum numerus inter sacerdotes tuos!

Thales Milesi.

Lepidi.

Vinc bidentis amans. Iuuen. Satyr 3.

*NB. Auari sacerdotes. attenti suu decem. Hebr. 13. v. 17. Ezech 34 v. 2 ibid v. 3 ibid v. 4 Vid. Ambr. li. de facer dignit. Item Chrys. τῶν ἱερέων. Phil 3. v. 19 Zach. 11. v. 9 Ioh. 10. v. 12. 13. 14 * Gal 1. v. 10 1 Cor. 9 v. 16 1 Tim. 4. v. 16 Ioh. 10. v. 10 Ezech. 13. v. 18 & c. 13 v 6*

Boni Pastoris quidem *esset tondere pecus non deglubere*, quæ Tiberii Imp. olim vox erat. Inuenias autem multos Dynastas & Primates, qui depilent suos, exsugant suos, excorient suos, similes illis de quibus Spiritus S. *Coegerunt*, inquit, *Ægyptij filios Israelis seruire per sæuitiam.* Nō Pastores sunt tales, sed carnifices. Ὁ μὲν ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει ἀγαθοῦ πατρός, vt inter Gentiles σόφως ille dicebat.

Sueton. in Tiberio. Phil. in Chronic. Hieroman. Const. Exod 2 v. 13 Xenophont. aureum dictum.

Occinat omnibus auicula illa Maximiliani Imp. capta prius, post ob magni thesauri demonstrandi promissionem dimissa, suum:

Maximilian. Imp.

TVA SERVA

Insonet q; auribus & menti illud *nostri Poetæ.*

Fide Deo, tua cautus agas, aliena relinquas,
Dissimules & sunt si qua ferenda feras.
Tela venenata non cures inuida linguæ,
Tuq; tuam rege, dic pauca, tacenda tace.
Sic placidos curret facilè tibi vita per annos
Et dabit oranti mollia fata Deus.

Widebram.

ILLVSIO SPIRITVVM IN VITRIS.

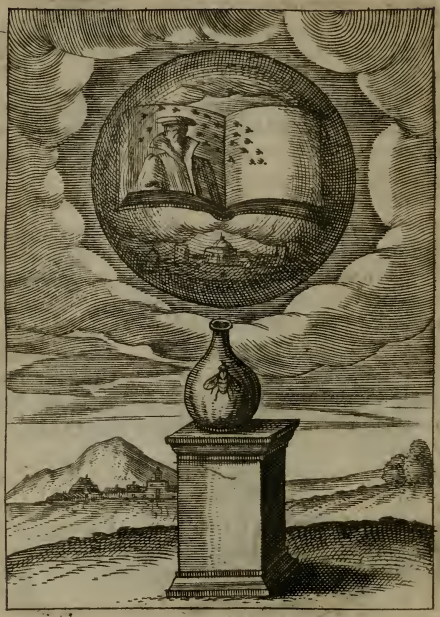

O laudis ſtimule! ô mali! quid mortalia cogis
Pectora; vel ſummum deſeruiſſe Deum!
Hoc age, & hoc ſape, quod diuino munere gratis
Conceſſum eſt, ita Ihouæq; frueris ope.

Fatuita-

Fatuitate, curiositate, temeritate, atq; adeo impietate præsens hoc nostrum seculum nihil concedit, nihil, inquam, concedit priscis Gentiliũ temporibus, siquidem æqua rem lance librare lubeat. Miramur fatuitatem Cascorum, qui in montibus, collibus, conuallibus saltantes videre Faunos, Satyros, & alios id genus Deos commentitios potuerint, atq; adeo illis cohabitare, colludere, familiarissime conuiuere, miremur potius atq; iterum miremur, quos hodie experimur Christianos, viuos, sanos, scientes, volentes, viuis cohabitare dæmonibus, diabolis, Satanæ emissitiis. Detestatur Apostolus Gentium μωρίαν, *qui mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis & volucrum & quadrupedum & serpentium*, multo magis nos detestemur. Moriamne dicam an impietatem multorum hodie, qui viuos in vitris alunt diabolos, quorum operas & consilia exquirunt, quibuscum viuis suauiter cohabitant, conuiuunt, colludunt, & quibuscum omne initium suorum laborum faciunt atq; finem. Non iam dico Lamias, omitto strigas, taceo stultum veneficarum vulgus & agmen † Menippæum, de iis loquor, qui in consilium adhibent diabolos, Theologi, Theologastri, Iureconsulti, Medici, Medicastri, Philosophi, Philosophastri, Chymici, & reliquus Doctorum, literatorumque manipulus, qui donis suis diuinitus concessis non contenti ad diaboli auxilia confugiunt, & Beelzebulis opem exposcunt. Hoccine illud est, ô bone! quod Apostolus ait: *Quæ communio Christi cum Belial; An non Deus est in Israele, quod consultum it is Beelzebulem?* An docuit vos hoc Apostolus, qui dixit: *Quicunq; ergo perfecti sumus, hoc sentiamus: & si quid aliter sapitis, & hoc vobis Deus reuelabit?* Fatuitatem! ô temeritatem! ô impietatem impietatum impiissimam! & proprie rebellionem aduersum Dominum exercituum! *Ecquid dicit Figmentum Fictori suo: Qui me sic fecisti;* ô Fictores & Factores vestri ipsorumme! Anne sperare potestis, *à patre mendacij* proficisci veritatem posse? Proh scelus! *Nunquid Euangelista* dixit: *Vnctio, quam accepistis ab eo, maret in vobis, & non necesse habetis vt aliquis doceat vos: sed sicut vnctio docet vos de omnibus, ita verum est, & non est mendacium; quis vos (malũ!) malus dementauit genius? Qui nõ est mecum, contra me est: & qui non colligit mecum, dispergit. Maneat quisq; in ea vocatione, in qua vocatus est.* Qui placide sortem ferre scit, ille sapit. *Vt autem muscarum mortuarum vna efficit, vt fœtorem eructet vnguentum pigmentarij, similiter pretiosum nomine Sapientiæ & gloriæ virum fœtidum efficit stoliditatis parum.* Et fallere fallique adhuc potestis? Ante obitum si quis fors talia numina trudat à pœna immunem talem fore & absque reatu? ô stoliditatem! imo & diabolicas nugas vestras sub pallio fundamenti venum expenere, venditareque potestis.

NB.
,,
,,
DAMNANTVR Spiritus familiares.
Rom. 1. v. 22. 23.
,, Aug. de ciu. ,, Dei. lib. 9. c. 2. Biblioth §. de dæmonib.
Menippides vid. Aug. l. 18. de ciu. Dei c. 5
2. Cor. 6. v. 15
2. Reg. 1. v. 3
Phil. 3. v. 15.
Esa c. 29. v. 16
Ioh. 8. v. 44
1. Ioh. 2. v. 27
Gal 3. v. 1.
Luc. 11. v. 23.
1. Cor. 7. v. 20.
Eccl. 10. v. 1.
NB.

ARBOR MALOS MALA FERT, fructus, bona sed bonos.

Dic quibus in terris, & eris mihi magnus Apollo,
Tota Sacerdotum crimine turba vacet?
Est etiam in sanctis labes, nec dicere quicquam
Est pura à nœuis mens mea tota, potest.

Quæsi-

Quæsitum est: An propter vitia personarum, merito patiantur officia ipsa vocationum? Præsens nostrum ἔμφλημα respondet & concludit negatiue, aut dubie. *Siquidem radix sancta sit, ait Apostolus, surculos necessario sanctos fore.* *Rom.11.v.16.* *Si qui vero surculi sint minus boni, non esse eos de radice, sed aliunde insitos degeneres,* *Matt.7.v.16.* ἀκάρπους: *Omnis alias arbor bona fert bonos fructus, & arbor omnis mala, malos fructus.* *17.18.19* *Fac arborem bonam & bonos feret, fac malam & malos feret fructus.* *Et Matt.12.* *Arbor mala bonos non ferre fructus, nec bona malos, potest:* Ita ex bonis Dei donis, ordinibus, sanctionibusq; per se non nisi bona prouenire & laudabilia possunt, & si quid secus fuerit deprehensum exploratumq;, non ipsis officiis id sed personarum vitiis acceptum ferri debet. *Omnis plantatio* ait Dn. Saluator, *quam non* *v.33* *Matt 15. v.13* *plantauit per meum cœlestis, eradicabitur.* Vel, si mitius interpretari malimus: *Si cuius opus arserit, detrimentum patietur: Ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem.* *1.Cor.3. v.12.* *13.14.15* *Sane, in multis labimur omnes: & quis est qui faciat bonum, qui non peccet? iustus septies* *Iac.3.v.2* *de die cadit, & resurgit.* Imo *omnium renatorum iustitia tam iusta ac pura est, quam* *Eccl 7. v.21* *pannus est menstruata.* An enim non *cupiosus Dauid*, scire discupiens numerum *Prou. 24.v.16* seminis Israelitici; *Petrus nunquid curiosus*; quando dicenti: *Domine, hic autem* *Esa.64.v 6* *quid? Dominus, sit, ait: cum volo manere donec veniam, quid ad te?* Non omnes sancti *2.Sam 24* intonant cum Dauide: *Domine non est exaltatum cor meum*: Multis etiam *datur* *Ioh.21.v.21.22* *stimulus carnis, vt ne se extollant nimis*: Nunquid & *inuidus Iosua*, gliscentis gloriæ *Pſ.13.v.1* Eldadi & Medædi æmulus, cui, *Domine mi Moſche, cohibe eos*, aienti, respondet *2.Cor.12.v.7* Moyses: *An invides tu mea causa? vtinam totus populus Iehouæ esset Propheta, indente Iehoua Spiritum suum illis. De inuidia Eliabi* dicere quid attinet? *Philotimiæ* nunquid & Apostolos Domini inuasit & peruasit lues, altercantes inter se *de* *Num.11.v.28* *29* *Primatu*; Decantatur *Luxuriæ Dauidis*: & *vis violentiaq;* contra Vriam Hetthæum *1.Sam. 17. v.* *28* *Misargyria Danielis* etiam apud bonos sæpe rara est: & vel in intimis sodalitii *Luc 22. v.24* Christi recessibus latet *fur* ac *Satanas*, cui vel ipse Dominus τῶν χερμάτων ἕνεκα *2.Sam.11. & eiusdem 12* venalis sit. Quæ cum ita sint, *dic quibus in terris* (*nec eru mihi paruus Apollo*) sit, qui *Dan. 5.v.17* *Ioh.6.v.69.* *& c.12.v.6* non in aliquo impingat? *Beatus qui minimis vrgetur.* Si qua autem ex radice *Ex Eccl.4.* *Virgil.* vere, proprie, tantum protruduntur idola, defertio veri Dei, idololatria, rebellio erga superiores. Gigantomachia, cædes Regum, Principum, cædes, *Iac.2.v 2* latrocinia, stupra, incestus, adulteria, Sodomiæ furta, rapinæ, obtrectationes & similia vel maiora, si quæ possunt esse aut dici scelerum βδελύγματα, ea radix vere ac proprie mala esse ac dici potest, debetq;.

„ Disquire
„ apud quam
„ sectam hodie
„ ea proprie:
„ regnent.

AVDIATVR ALTERA PARS.

Si censura virum damnet nil tale merentem,
Sontemq; absoluat, non leue crimen habet.
Non igitur Iudex audito finiat vno,
Sed ius audito dicat vtroq; viro.

Occurſare caue, ferit hoc emblema bicorne, altero Eccleſiaſticos, altero ſeculares cornu Sunt quos non contentos verbo diuino conſcendere cælũ & penetralia cæleſtium aditorũ ſcrutari iuuat. Magna hæc & blaſphema temeritas eſt, maieſtatis diuinę gloria reprimenda, opprimenda, comprimenda. Non eſt *ſcala*, qua in cælũ ſcanditur, niſi illa *Iacobæa*, hieroglyphica Chriſti, dicentis: *Ego ſum via, veritas, & vita*, erigitur illa in verbo Euangelio, inq; ipſum cælum cælorum porrigitur. *Prope autem eſt verbum iſtud, in ore tuo & in corde tuo eſt*, nec eſt quod dicas; *Quis eſt, qui aſcendet in cælum? id eſt Chriſtum deducere. Aut quis deſcendet in abyſſum? id eſt Chriſtum à mortuis reuocare.* Quid n. eſt quod reliquum ſit & obſcurum? *In verbo Dei plena ſunt omnia & perfecta. vt à pleno & perfecto. Abſit ergo vt obloquatur homo diuinis & à Deo inſpiratis ſcripturis, quaſi non omnia inter ſe conſonent. Quare non afferamus ſtateras doloſas, vbi appendam⁹ quod volumus, & quomodo volumus, pro arbitrio noſtro, dicentes: hoc graue, hoc leue eſt, ſed afferamus diuinam ſtateram de ſcripturis ſanctis tanquam de præceptis Domini is, & in illa quid ſit grauius appendamus, imo non appendamus, ſed à Domino appenſa recognoſcamus.*

Scrutatores maieſtatis.

Prou. 25. v. 27
Gen 28 v. 12
Ioh. 14 v. 6
,,
,,
Rom. 10. v 8. ex Deut. 30. v. 14
Hilar. l 2 de Trinit.
Athan diſp. in Conc. Nicen.
Aug. li 2 de baptiſm cont. donat. c. 6

Sunt qui Iudicia de rebus ſacris, & ad fidem bene formandam, vitamque pie tranſigendam pertinentibus anticipant, & ex præconceptis opinionibus idola ſua ſtatuminant, alterutrius alicuius partis clamoribus, intempeſtiuiſq; cõdemnationibus præoccupati, his vtramq; opplet aurem Satanas, & neutram alteri parti intemeratam relinquit: iniurii illi ſunt in Deũ, Deiq; verbum, propriaſq; animas, non aduertentes ad Apoſtoli tum monitum: πάντα δοκιμάζετε: nec auſcultantes illi Chriſti: *ſcrutamini ſcripturas* Et quæ ſunt alia: *Ad legem & ad teſtimonium. &c. Probate Spiritus, &c.* Vim alias parit veritas & fit ſcriptura ἰδιώτου hominum ἐπιλύσεως, quod fieri vetat Petrus. Inſurrandum igitur erat illis hoc *Auguſt. Sed nunc nec ego Nicænum nec tu debes Ariminenſe, tanquam præiudicaturus, proferre, nec ego huius, nec tu illius deterreris. Scripturarum authoritatibus non quorumcunq; propriis ſed vtriuſq; communibus, teſtibus rebus cum re, cauſa cum cauſa, ratio cum ratione certet. Auferantur de medio chartæ noſtræ, procedat in medium codex Dei. Audi Chriſtum dicentem, audi veritatem loquentem.*

Anticip. Iud.

1 Theſſ. 5. v. 21
Ioh. 5. v. 39
Eſa 8. v. 20
1. Ioh 4. v. 1
2. Pet. 1 v. 21
Aug. contr. Maximum. li 3. c. 14
Idem in Pſal. 57.

Deniq; tanguntur etiam Politici, qui ſententias præcipitant, non auditis vtrinque ſufficienter partibus. Magna in tali præcipitantia malorum lerna eſt, concurruntque *Iniuſtitia. Stoliditas. Proſopolẽpſia. Confuſio*, vt non incongrue dixerit, quicunq; dixerit:

Vitia in Iudicio præcipitato.

Ad pœnitendum properat, cito qui iudicat. Militat hic quoq; tritum illud: *Audiatur altera pars.* Nota eſt, *Alexandri Magni Regis* mos, comprimentis ad accuſationem Actoris dextram aurem vt illibatam eam Reo ſeſe defenſuro conſeruet, nec carent exemplis quoque in vtramque partem ſacræ literæ.

,,
Alex. Magn. comprimit auricul.

ILIACOS INTRA MVROS PECcatur, & extra.

Ferrea cœlipetæ dominantur secla gigantes;
Inq; sua nemo fert statione vices.
Acceleres igitur reditum, bone Christe, redemptor
Adsis, & metam in secula pone malis.

Fabu-

Fabulati sunt Poetæ de *Gigantomachia* quadam, qua Gigantes quidã in *ferrea* mundi *ætate* contra Iouem conspirarint,& congestis montibus cœlum oppugnare contenderint, cui fabulæ extructio *turris Babylonicæ* forsan occasionem dedit. Sed meliorum iudicio nũc grassatur ferreum illud seculum, insaniuntq; Gigantes per omnes Hierarchias, contra quas h.e. contra non Iouem sed Iouam conspirasse videntur גבלים & peruersissimi quiq;. *Gigantom. ueh. Ouid. li 1 Metamorph. fab. 6 Gen. 11. v 4 Gen. 6. v. 1. 2. 3. 4. 5 Nephlim.*

Exstruunt pii *Sacerdotes Domini*, templum dominicum voce ac scriptis, tradunt salutarem doctrinam veritatis in thesi, & errores falsaq; dogmata in antithesi confutant, increpant securos, solantur pauidos, docent rudes, exhortantur remissos, *verbumq;* adeo *veritatis recte secant*, sed contra hos nitũtur Gigantes, qui non tantum *non ferunt doctrinam salutarem, ad sua desideria coaceruantes sibi magistros prurientes auribus, auertentes auditum à veritate ad fabulas, sed etiam seruos Dn. persequuntur*, pro ludibrio habentes, omnibus modis infestantes, nec ora manusve abstinentes, mendaciis & calumniis circumscribentes, dum vel sedibus expellant, vel interficiant, *mensuram veterum prophetici darũ*, horumq; peccatorũ *implentes. Saulis, Ierobeami, Manassæ*, & aliorũ socii. *Vid Comment. Sabin. in Gigantomachia. 2. Tim. 2. v. 15 2. Tim. 4. v. 2. 3 Matt. 22. v 4 Matt. 23. v. 34*

Sub talium Gigantũ censum cadunt & *Theologastri*, vel *semper discentes, nec vnquam ad veritatis agnitionẽ peruenientes*: vel agnoscentes quidem veritatem, verũ in *iniustitia detinentes*, quales plurimos procul dubio per vniuersa orbis Christiani climata reperiri liceret: quibus obstant exitiales furiæ φιλονικίας: φιλοδοξίας: φιλοπολίας: φιλαργυρίας: ἀφροσυνοπληξίας, & alia monstra, quo minus veritati victas dent manus. Nunquid hi contra Deum eiusque veritatem conspirasse videntur? *2. Tim. 3. v. 7 Rom. 1. v. 18*

Inter *optimates* tales Gigantes sunt plurimi, qui hoc vnice studio habent, vt pios ac doctos ministros premant, & pro mancupîs, asinisq; & pedum scabellis suorum vtantur, sacerdotes risus ac lusus ipsis fiunt *in conuiuiis* dicasteriis, & aliis congressibus, vt Ezechiel de se queritur. *2. Reg. 9. v 11 Ezech. 33. v. 32 Non Verbum sed Orbis crimen.*

Manus rapaces à bonis Ecclesiasticis non abstinent, Harpiiis peiores ipsis, interim de V.I.DD. titulo sibi primas vsurpantes, apud quos nihil minus in vsu est, quam illud alterius iuris: *semel Deo dicatum non debet amplius transferri ad profanos vsus*. Ain' tu, an non optumo iure Gigantibus accenseri huiusmodi putes? *Regul iuris.*

Rebellibus contra potestates orbis Christianus non caret, qui diruunt *Curias, Leges, Principatus*, faces submittunt, quibus omnes politicæ bonæ sanctiones, totusque S. Magistratus ordo conflagret: in quos *non frustra gladium gerit magistratus*. Huiusmodi sunt negantes vel detrectantes debita potestatibus omnis generis obsequia, & omnibus bonis constitutionibus cornua obuertentes. *Rom. 13. v 4.*

Denique, cum Hierarchicus ẽt Oeconomiæ status sit, quis non in eo videt gigantes. *Immorigeros liberos; inofficiosos seruos; degenerem iuuentutem*; paternorum bonorum prodigam sobolem; quare si superillos Iuppiter diluuiũ aquarum immisit, quis scit an non super hos eluuia ignium & extremi incendii immittere primo quoq; tempore decreuerit? *Gen 6. 7. 8. Ouid. Metamorph. l. 1. fab. 9*

GNOMON, TYPVSQVE VITÆ Christianæ.

Vt præsens sine labe queas transmittere seclum,
Vtq; homini pοßis gratus & esse Deo:
Ructantes gemitus simplex imitare columbas,
Serpentumq; colas quam sapienter opus.

Omnes

Omnes homines ſumma ope niti decet, vt vitam pie ac pacifice hic tranſigant, quod certe caput eſt felicitatis noſtræ in hac terra, in hoc ſeculo malo. Quo autem pacto fieri id poſſit, hoc compendio docet Dn. Saluator in Euangelio, dicens: *Ecce ego mitto vos ſicut oues in medio luporum: eſtote ergo prudentes, ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.* Columbinam ſimplicitatem, vna cum ſerpentina prudentia imitari iubet nobis. Vtrumq; & columbarum ac ſerpentum genus multarũ rerum, in fide & vita vtilium, hieroglyphica ſunt. *Saluſtius in Princ. Belli Iugurt.* *Matt. 10. v. 16*

Illæ *lenitatis*, vt eſt in verſu: *mitis titulus columbæ. Lenitas fructus eſt Spiritus* eius, qui in ſpecie columbę in baptiſmo Chriſti apparet: & eſt neceſſaria virtus, vt placide ac pacifice degas: *Pacifici filii Dei* vocantur: *Mites terrã poſſidebũt.* *Horat. in Od. Gal. 5. v. 22* *Matt. 5. v. 5. & 9*

Eædem, *linguæ frenandæ*, vt dicitur in verſu: *reſtro non lædit, virtutem primã eſſe puta compeſcere linguam, proximus ille Deo qui ſcit ratione tacere. Agite*, inquit Pſaltes diuinus: *auſcultate mihi, reuerentiam Iehouæ docebo vos: quis eſt ille qui deſiderat vitã, amat dies, amat frui bono; cuſtodi linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur fraudem.* Næ ille compendioſiſſimum viuendæ vitæ huius compendium indeptus eſt, linguam qui didicit frænare. *Cato li. 1. diſt. moral.* *Pſal. 34. v. 12. 13. &c.*

Gemitus itidem, qui ſunt *preces ſanctorum. Non quærit Deus dilationem in voce coruina* (cras) *ſed confeſſionem in gemitu columbino.* Hæc regis illius vox eſt, qui poſt exantlatum grauiſſimum agonem dicebat: *vt grus aut hirundo ita pipiebam, gemebam vt columba.* *Hoc dict. Bred. eſt.* *Eſa. 38. v. 14*

Beneficentia, vt eſt in verſu: *vngues poſſidet innocuos.* Facile vitam tranſigit tranquillam, qui abſtinet vngues manuſue ab aliorum corporibus, fortuniſq;, & manus adſueſcit laboribus ac beneficentiæ, gratus hic eſt Deo atq; hominibus; quod Apoſtoli monitum eſt: *Qui furabatur, iam non furetur: magis autem laboret operando manibus ſuis, vt habeat vnde tribuat neceſſitatem patienti.*

Studii diuini verbi. Nam purum ac mundum animal eſt columba: *pura grana legit: gaudet aquis: quærit greges: tuta petit.* Munda nos animalia ſumus, ruminemus verbum diuinum, quod legamus purum ab humanis traditionibus, gaudere debemus *puris Iſraelis fontibus ſalutis*, & congregationem ſanctorum ſtudioſe ac frequenter viſitemus, qui hoc in votis habet, fruitur conſolatione felicis ac beati viri, *arbori ſecus decurſus aquarum plantatæ ſimili, quæ fructum ſuum* in tẽpore *fert & folia eius non deſluent, ſed in omnib. proſperabitur.* *Pſal. 1. v. 3. 4*

Simplicitas abſque fuco, & dolo qui loquitur facitq; veritatem cum proximo, huic perpetua in monte Domini habitatio delegatur à Pſalte Regio-ſancto. Vere autem ac ſolide beatus erit ſi cum columbina ſimplicitate, ſerpentinam coniungat prudentiam: Non enim *fatuis* nos *virginibus* ſimiles eſſe vult, ſed *prudentibus* adſimilari. *Nolite* (inquit Apoſtolus) *fratres pueri effici ſenſibus, ſed malitia paruuli eſtote, ſenſibus autem perfecti, vt exercitatos habeatis ſenſus ad diſcretionem boni ac mali. Tanquam ſapientibus loquor vobis. Vt ſapientes ambulate.* *Dn Saluatoris monito.* *Matt. 25. v. 1. 2. &c.* *1. Cor. 14. v. 20* *Hebr. 5. v. 14* *1. Cor. 6. v. 15* *Eph. 5. v. 15*

Serpens magna prudentia cauet ne quid mali patiatur caput, hoc ſaluo exiſtẽte omnia ipſi ſalua nouit. *Qui ſaluus eſſe vult, ante omnia curet* caput ſalutis FIDEM CATHOLICAM, iuſtificam, ſaluificam: hac n. iuſtificamur, ſtamus, vincimus, & deniq; ſaluamur, coronã vitæ ac gloriæ reportantes. Perpetim. *Symb. Athan. vt ſupr.*

FIDES PER DILECTIONEM efficax.

Si quoties peccant homines sua munera tollat
Iouа, erit exiguo tempore nulla fides.
ALMA *Fides, Dilectio, Spes, Prudentia, Iustum,*
Ætherei flatus sunt bona dona Dei.

Indissolubili nexu concatenatæ sunt virtutes in fidelibus atq; electis, vt posita vna (fide; scilicet, liquidem vera sit ac viua fides, & non simulacrũ potius fidei) ponantur & reliquæ; veræ virtutes sese mutuo ponunt; exhortante Petro: *Vos autem* (inquit) *curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem: in virtute autem scientiam: in scientia autem abstinentiam: in abstinentia aũt patientiam: in patientia autem pietatem: in pietate autem amorem fraternitatis: in amore aũt fraternitatis: charitatem. Hæc n. vobis cum adsint & superent, non vacuos nec* ,, *fine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione.* Id quod præsens ,, hæc nostra figura liquidum facere cõnititur. Vides *à dextris* FIDEM, *Dilectionem à Læua mutuas sibi manus operasq; complicatas, concatenatas, coobseratasq; porrigere, plura in vno coniungi atq; copulari corda, ingentesq; ex se eiaculari versus cœlum* ,, *flammas, inumbrante & χαρίσματα superne instillante columba Spir. S. hierogiyphica:* ,, *Inserne nititur corda Triuultia Prudentia, & omnia aqua lance pensiculante iustitia:* ,, Lepida sane VIRTVTVM coniunctarum hypotyposis!

Conexio virtutum.
2. Pet. 1 v. 5
ibid. v. 6
ibid. v. 7
ibid. v. 8.
Vere pium Emblema.

Fides, vt id iterato ac sæpiuscule dicamus, certam ex se gignit sobolẽ; nutritque charitatem, adeo vt sine dilectione fides iactata, fidei tantum sit fucus ac cerussa. *Geminum hoc mandatum & donum habemus à Christo, vt qui in ipsum credit, diligat idem & fratres.*

Gal. 5. v. 6
Iac. 2.
1. Ioh. 3 v. 23

Fide per dilectionem ὑπεργαμβὴν vniuntur in vnum complurima corda, *vt vnum corpus & vna massa fiant in Domino* Iesu, quemadmodum ex multis palmitibus ex vna radice constituitur vitis, & ex multis membris vnum statuminatur corpus: *ita vt vnus panis, vnum corpus simus multi.* Vnde exhortatio Apostolica extructa est: *Estote soliciti seruare VNITATEM Spiritus in vinculo pacis. Vnum corpus & vnus Spiritus, sicut & vocati estis in vna spe vocationis vestræ. Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus & pater* omnium. Quæ sæpenumero repetuntur à γνησίοις *Domini discipulis.*

Eph 4 v. 1 & seqq.
Aug. serm. ad infantes de sacramento altaris.
1. Cor. 12. v. 17
Eph. 4. v. 3
ibid. v 4
Ioh. 13 v. 35.

Fides cum & per dilectionem operatur emittitq; incendium precum, & fauillæ inde vna fide, & vnanimi motu eiaculatæ efficacissimæ sunt apud Deum, ipso *Dn. nostro Iesu Christo* teste: ὃ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. *Impossibile autem est*, vt *Hieronymus* inquit, *multorum preces non exaudiri.*

,,
,,
Matt. 18. v. 19.
Hieron.

Inumbrans Spiritus S. figurat ortum virtutum fidelium in cordibus, qui non est aliunde, nisi à Spiritu Dei sancto, *Spiritu* inde *gratiæ & precum* dicto: *Quid enim oremus sicut oportet, nescimus, verum ipse Spiritus postulat, pro nobis gemitibus inenarrabilibus.*

Zach. 12. v. 10
Rom. 8. v. 27

Deniq; fides parit prudentiam, circumspectionem, σύνεσιν: & iustitiam suum cuique tribuentem, τῆς ἰσότητος consultricem, iuxta dominicum monitum: *Quæcunque vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos facite illis.* Hæc est caput & summa ἀγάπης ἀφ' τῆς πίστεως ὑπεργαμβήσης.

Luc. 6. v. 31.

TANDEM

EMBLEMA

TANDEM BONA CAVSA *triumphat.*

Altius ecce Aquila hæc auibus volat omnibus, iſtum
Subuolat alma fides ſydera ad vſq; modum.
Nec ſecus Æſtræum librat ſe ad inania iuſtum,
Exſuperant pariter iuſtitia atq; fides.

Scripturæ

Scripturæ diuinitus inspiratæ meminerunt sæpenumero Aquilarum, & multarum hieroglyphica rerum sanctarum & vtilium faciunt. Paucarum libabimus, inprimis *Aquila hieroglyph.*

FIDELIVM. *Aquila Deo chara est:* θεόφυλος actiue & passiue, sunt fideles: quoniam *absq; fide Deo placere haut posſibile est.* *Hebr.11.v.6*

Aquila omnium summe volat altiuum: fideles non sunt *graculi* in terrenis nidos figentes, sed alas fidei librant in cœlum vsq; cœlorum ad Thronum Maiestatis in excelsis. *Chrysost.hom. 24. in 1. ad Corinth.*

¶ *Aquila oderantur cadauera*: Oderantur fideles Christum crucifixum, ita vt *alta licet sit terra. altumq; cœlum, fides tamen omnem omnino altitudinem, omnem omnino penetret profunditatem, vt* de fideli oratione loquitur August. Fides omnem altitudinem transcendit. *Matt. 25.v. 28. Aug. serm. 220. de temp.*

Aquila in lucidissimos solis radios irretortis oculis perspicere potest. Ita fideles per ipsas nubes, per cœlum sydereum vident in solium diuinæ maiestatis. His solis *aperiuntur oculi* vt dicere cum Stephano possint: *Video cœlos apertos & filium hominis stantem ad dextram Dei.* *Hieronym. in Prophet. Obadiam. 2. Reg.6.v 17 Actor.7.v 56*

Aquila non agnoscit pro suis, qui radios solis apertis, & irretortis oculis ferre non possunt. Ita nec Deus pro suis agnoscit, nisi fideles, & recto vultu Christum solem iustitiæ contuentes. *Oculi enim Domini requirunt fidem & fideles respectant.* *Plin. naturali. hist. li. 10 c.3* *Ierem.5.v.3*

Aquila tametsi super maria immobil. penna altissime feratur, de tanta tamen sublimitate despectat inferne, quæ humanis non patent obtutibus: Ita fidelium oculis omnia sunt præsentia, licet humanis obtutibus non pateant, & ea quæ in inferis & ea quæ in superis sunt. Quare de his omnibus *Hieronymus* in hunc modum: *Aquilam cunctis aub. altius volitar.* (inquit) *etiam hi qui de natura auium disputant, memoria prodiderunt, tantiq; constitutus esse dicitur &c. quæ sequuntur.* Quæ exponens *Chrysostomus*: *Aquilas* (inquit) *appellat, vt ostendat ad alta eum (fidelem quemuis) oportere contendere, & nihil cum terra et esse debere commune neq; ad inferiora trahi ac repere, sed ad superiora semper volare, & in solem iustitiæ intuentem oculum acutissimum habere.* *Hier. in Proph. Obadi.* *Fidelium oculi spiritual.* *In Comment. in Obadi Prophet. vt supr.* *Chrysost hom 24 in ad Corin. li. in lib. de sacerdot.*

Aquila cum serpentibus bella assidua: ita fidelibus cum *serpentibus infernalib. Leonibus. Principibus. Dominis. Diuisq; huius seculi.* *Plin. li. 10. c.4* *Eph.6 v.12*

Aquila à fulmine immunis. Ita fideles ab ira Dei & maledictione æterna: *Nihil enim damnationis his qui in Christo Iesu sunt.* *Plin. lib. 10. c.3* *Rom.8.v.1*

Aquila annosa ad solem pennas exurens salubriq; inde mersata lympha reiuuenescit: Quod indicium est fidelium regenerationis in hac & altera vita: h.e. tum renouationis in tempore: & resurrectionis in nouissima die. *Ibid. vt supr. sæp.*

IVSTITIÆ quoq; non contemnendum σημεῖον est: librat iustitia alas in liquidum aera supremum, & inania tranant ad vsq; ἐκπυρέσιν. *Pati iustus premiq; iustitia ad tempus potest, opprimi nunquam. Vsq ad iustitiam reuersurum est iudicium, & post illud omnes recti corde.* *Iustitia hieroglyh.* *Psal 97. v.15* *Deut 32.v.11. 12.*

AMORIS deniq; diuini erga nos: *Vt aquila excitat nidum suum: pandit alas suas, assumit pullum & portat super alas suas: sic Iehouah solus duxit eum, nec fuit cum Deus fortis alienigena.* *Deut.1. v. 31*

INTERIM PATITVR IVSTVS.

Quisquis in hoc Diui tractas præconia iuris
Æuo, hos in scopulos ingrediare, caue.
Æmulus ille Dei est qui ius dispensat & æquum
Iustetiniustitiæ dum arbiter ipse perit.

Multa

Multa sunt quæ cursum iustitiæ in hoc seculo pessumo remorari solent, vt similis sit *catenato mo'osso*, & *gladio seraq; obseratis*, vtpote: *Impedimenta diuina iustitia.*

Ἀφορμὰς, seu *vacuitas Timoris Domini*: Vt enim ex tali securitate non nisi omnia mala in genere, ita in primis maxima oritur iniustitia, docente *Dn. Saluatore* parabola illa sua, Luc. 18. *Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deũ non timebat, & hominem non reuerebatur, &c.* Eiusmodi autem homo ἀφορμὰς Deo placere *non potest*: Et menenti tales esse, quod, *SINT SVB DEO*: Occinendumque illud piissimi Regis *Iosaphati: Quare nunc insit pauor Iehoua vobis, obseruate & facite cum Timore Iehoua, cum fide & animo integro*: *Non enim pro homine iudicaturi estis, sed pro Iehouah, qui vobiscum futurus est in rebus iudicariis.* *Luc. 18. v. 1 & seqq. Syr. 1. v. 28* *Gen 50. v. 19 2. Chron. 19. fere per tot.*

Προσωπολήψια. Capitalis iniustitiæ pestis hostisq; est respectus personarũ, *si fauore iniustus iustificatur: & condemnatur odio qui iustus.* Communissimum simul atq; turpissimum hoc vitium seu crimen est, & diuinæ capitaliter infestum iustitiæ, quare tam seuere à iustissimo Deo prohibetur: *Personam ne respicito in iudicio, abominatio enim est Dn. Deo tuo. Non est proſopolepſes Deus, iuste iudicat, vnumquemq; secundum opera sua, cuius vestigiis insistere Iudices æquos ac bonos docet. Qui autem iustificat impium ac damnat iustum vterq; abominatio est coram Deo.* *Deut. 1. v. 17* προσωπολήψια *quid? Aug. serm. ad Eremit* *Exod. 23. v. 8* *Deut. 16. v. 19* *Prou. 17 v. 15* *Syr. 20 v. 32*

Δωροφαγία *seu acceptio munerum* iniustitiæ genetrix dici potest, & iustitiæ gradum sistit. *Iudicium*, inquit Dominus, *non peruertito, à verbo mendacij procul abesto: & innocentem ac iustum ne occidito: quia non absoluam improbum. Munus ne accipito, nam munus ipsum excæcat oculatos, & peruertit verba iustorum.* Et iure naturæ hoc crimen abominandum patet. *Aug. in Psal. 26* *Exod. 23. v. 6, 7* *ibid. v. 8*

Socii furum hi tales sunt. Nota est *historia Cambysis* Persarũ Regis Cyri illius Magni filii, qui Sisamni iniusto & Δωροφάγῳ iudici pellem detrahi & tribunali assui iussit, filiumque Sisamnis Otanem tribunali imposuit, vt intuitu corii paterni recte ac iuste sine acceptione personarum ac munerum iudicaret. Regnet in iure dicendo istud: *Fiat iustitia, & pereat mundus.* *Esa. 1. v. 23* *Selnec. pædag. ex Herodot.* *Philipp. in Chronic.*

Αὐθάδεια *ac peruicacia*: eo enim peruicaciæ seu pertinaciæ multi proue- huntur, vt non tantum scientes ac volentes iniustas sententias rogent, sed etiam admoniti iniustitiæ corrigere tamen detrectent, imo iustum magis magisq; odio, calumniis, & oppressione persequantur: nimirum Ecclesiasticus sic docuit hos tales: *ne suscipias personam damno animæ tuæ. Ne contemnas veritati vllo modo, sed verecundia cohibitor ne mentiaris. Ne confiteri verecũderis peccata tua, neq; vim affer. &c.* ô tempora! ô mores! *Experto credo Roberto.* *Syr. 4 c. v. 24. & seqq.*

Prudentia carnalis: qua sæpe premitur iustus spe imaginariæ cuiusdam emendationis, & in gratiam aliorum. Quemadmodum *Pilatus* in gratiam Iudæorum flagellauit Dominum, vt furor Iudæorum mitigaretur: Magna hæc est iustitiæ Remora: verum *non faciendia mala sunt, vt eueniant bona.* &: *interim patitur iustus*: *Iob. 19 fere per tot.* *Rom. 3. v. 8*

Cuius iustitia postliminio retegitur & instar orientis ex alto stellæ prodit cum iniustitiæ & iniustorum confusione atque opprobrio. *Quare commenda Domino viam tuam, ipse faciet, proferet tanquam lucem iustitiam tuam, & ius tuum tanquam meridiem.* *Psal. 37. v. 6.* *Mich. 7. v. 9*

EMBLEMA

ΕΠΙΕΙΚΕΙΑΣ ΕΙΔΟΣ.

Hiſpida latrantem lædit dum forte catellum
Bellua, ſit ſtricti iuris imago tibi:
Nam rigoris nimius, ſtrictum qui perſequitur ius:
Lædit, & infeſto Dica mucrone ferit.

Summum, aiunt, *ius summa sæpe iniuria est*. Eleganter hoc quidem & vere! ἐπιεικείᾳ.
Non enim semper sequendum est ἀκριβοδίκαιον, sed pro re nata pœna sentē- „
tiaq; mitiganda est. Leuius lenitate ac mansuetudine, grauius, crudelitate „
peccatur. Pia (dixerunt veteres) seueritas crudelitas non est, non autem „
transgrediendi sunt limites seueritatis, alioquin facile in turpem degenerabit & cruētam crudelitatem: crudēlitas in sæuitiam: sæuitia in tyrannidē: „
Tyranno autem nihil dici detestabilius potest, nec magis exsecrandum. „
Notum illud est Imperatoris: *Imperare nescit, qui dissimulare nescit*. Nec abludit *Chron. Philip.*
ab illo *sapientis*: *De vlla iniuria ne iracaris proximo, & ne agas quicquam contumelioſis factis*. Quod Germanice in nostrum sensum sonat significantius: Reche *Syr. 10. v. 6*
nicht zu genaw alle Mißethat/vnd kühle dein Müthlein nit/ wann du straffen solt.
Luculenta iniuria est, si pœna delictū excedat. *Pœna peccato debet commensurari* „
seu: *inter delictū & pœnā debet esse proportio*. Nec in iniuria vacare arbitramur, si
in commensuratione nulla omnino personarū, temporis, loci, ætatis, similiumue circumstantiarum ducatur ratio. Vbi legis rigor mitigari potest, & delictum siue delinquens sine grauiori pœna & sine scandalo emendari, ibi clementiori pœna vtitur pius ac sapiens Iudex: De ipso Deo Opt. Max. constat, iustum eum quidem esse, sed *praualere tamen apud ipsum misericordiam*: *Exod 20.*
Non enim *secundùm peccata nostra facit nobis, neq; secundum iniquitates nostras re-* *Psalm. 103.*
fert nobis. Quare nulla re propius ad Deum accedimus, quam beneficentia *Hoseæ 11.*
atq; mansuetudine. Et quemadmodum *diuina sapientia gladium iustitiæ oleo* *Xenophont.*
misericordiæ semper inungit: ita moderationem adhibere Iudex prudenter de- *Selnecc. in*
bet, vt inter iustitiam & clementiam currat ac medietur clemens iustitia & *Tadagog.*
iusta clementia.

Est piger ad pœnas Princeps, ad præmia velox,
Atq; dolet quoties cogitur esse ferox.

Notaest historia de Theodosio Imper. qui Thessalonicæ absque fere *Centur. Mag-*
clementiæ ac moderationis respectu aliquot millia ciuium furenter occidi *deb. Cent. 4. §.*
iussit, vbi certe pœna delictum excessit longissime, quare à S. Ambr. à com- *d. disciplin.*
munione abstentus, & ab omnib. sacris, in loco peccatorum pœnitentiam *Ex histor. Ec-*
egit in cilicio atq; cinere. Nimius rigor nocet ipsi exercenti rigorem sicut *clesiast.*
acies nimis exacuata conuertitur in acuentem ac vibrantem: prorsus vt canis aculeos erinacei ore excipit ac lauciatur: ita strictus iustitiæ vindex extremo rōphæa læditur. Dz Messer wendet sich/vnd letzet den der es so geschärpft hat. Monet Apostolus: Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν innoteſcat omnibus, quod vt omnibus *Phil. 4. v. 5.*
omnino piis, ita inprimis iudicibus atq; magistratib. dictum esto. Similem esse collationem philosophus inquit, Regis cum subditis, qualis est *Pastoris ad boues, patris ad filios seu liberos. Nullum violetum est diuturnum*: Nēq; vllius ma- *Exod. 14.*
gistratus crudelis exitus fuit bonus, vt exempla *Pharaonis, Saulis, Balsazaris* seu *1. Sam. 31.*
Labynithi; *Antiochi, Herodis, Neronis* & similium abundè testatum faciunt. *Dan. 5.*
Commendatur autem iustitia mixta ἐπιεικείᾳ, vt in Dauide, Iosaphato, Salo- *1 Macc. 9.*
mone, Hiskia, Iosia, Augusto, &c. Zaleuco, &c. *Actor. 12.*

LVBRIGVM IVS.

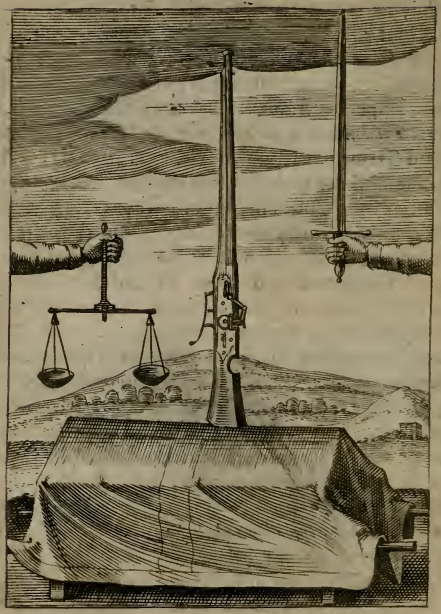

Lubrica, mortalis, premis ô veſtigia, iuris
Quiſquis es, ambiguas quando ſequere vias:
Ærea vt incautum lædunt tormenta virum, ſic
Aurea & incauto iura nocere ſolent.

Sclope-

Sclopetum (siue, quam à sono, quem edit, dicunt bombardam) ius seu iuris tractationem: *gladius & libra* vtrinq; extensa iustitiam hæc figurãt. Quid ais? Totus sclopeti vel vsus, vel vtilitas, vel pernicies est penes vtentem. Si recte vtaris ac moderate, defendet te: sin imprudenter ac temerarie, lædet te. Certe quicunq; iura tractant & dispensant summa prudentia atque cautione opus habent, ne dum ius dicunt, iniustas sententias dicant, & eo per ius iniusti iuste accusentur, damnenturq;. Non sane immerito *Gracorum Oratorum Aquila atq; Coryphæus, si duæ, inquit, sibi monstrarentur viæ, altera ad iuris dispensationem seu iudicis officium, altera ad mortem ducens, se hanc prælia electurum.* Quid ita mi Demosthenes? Quoniam tam ambigua lubricaq; dicendi iuris prouincia est. Quam difficile enim est non moueri vel personis vel munerib. vel alia quauis fere re externa! Ne dum ius dicere velis, iniustum dicas; dum æquum iniquum, dum phas, nephas; quis omni æquabiliter videt tẽpore, vt fieri pote non sit, qui hodie non impingit, cras non impingat itidẽ. Nota est *similis* illius historia, qui cum prouectæ nimis ætatis essent, moribundus dicebat, scribiq; pro Epicedio manibus imperabat: *Similis hi. iacet, cuius ætas quidem multorum annorum fuit, septem tamen dumtaxat annis vix. t.* Adriani Imp. huic Aulicus fuerat & ius dixerat, solũ suprematũ septennium exegerat priuatus. Totam igitur priorem vitam pro dispendio ac damno reputabat, vltimum septennium ponebat in lucro. Haud aliter sentiebat de administrandis LL. fascibus *Æschines*, quo de Plutarchus testatur, quod à foro diecundoq; iure liber factus ita gestierit, atq; qui liberatus fuerit *à morsu rabiosi canis*. Officium ipsum non fugillamus, de modo administrandi nobis sermo est. Spinas tractant quicunq; ius tractant, δικομίας cura opus habent, & summa niti ope debent vt δικαίων καὶ νομίμων insistant.

Varietas Iureconsultorum.

Demosthenes apud Erasm. in apoph.

Similis hist. citat apud pædag Selnec. Dion. Cass. Nic. in Adr. Imp.

Plutarch in Aeschin.

Quod de LL. ministris ac iudicibus diximus, idem de iis dicimus qui iure volunt vti, nam & *Themistoclis* ea fuit electio, vt si duæ sibi monstrarentur semitæ, ad ius vna, altera ad mortem, se hãc potius iturum: Ita eodem plane modo fieri potest, vt dum ius captas, iniuriã tibi obtingant. Tanta cautione nemo tractat sclopetum, quin maiori opus sit: ita nemo ea Prudentia quærit, vtiturq; iure, quin maiori nec esse habeat. Nam siue vincat siue minus, nunquam id fiet sine damno. Exempla ac dicteria odiosa sunt. Cui bombardæ simile non sapit, mellis degustet: moderate hoc quis vtatur oportet, vt non noceat. *Mel inueniens comedis quod satis est tibi, ne saturatus illo, euomas illud.*

Themistocl.

Prou. 25. v. 16

SCINDI-

SCINDITVR HVMANVM STVdia in contraria vulgus.

Laudis opes, doteſq; tagi, veneriſq; latebras,
Sectatur ſtolidum nunc vbicunq; genus:
Quæ bona de cœlo CHRISTI *quoq; ſanguine partæ,*
Dat Deus, hæc amens ſpernere mundeſoles!

Sumus quidem principaliter conditi ad gloriam & cognitionem Dei, indeq; ad vitam adsequendam possidendamq; æternam, hæc autem vita & domicilium terrenum, tanquam vestibulum illius alterius inhabitandum seu incolendum potius interim datur, dum præstituto à Deo tempore ad illam diuina gratia transferamur, hac lege, vt hic Deum agnoscere, timere, diligere, quærere, atq; colere discamus, inchoemus, isthic perficiamus: sed tanta nostra cæcitas, vt & malitia est, vt spretis posthabitisq; cœlestib tantũ terrenis inhiemus, & tales nos præbeamus, vt ad cælicã apprehendendam possessionem plane reddamur inhabiles. Id q̃ præsens nostrũ emblema liquido ostendere cõnititur, p diuersissima mũdi studia, à regno Dei aliena. *Anocamenta à studio regni cœlestis.*

Sunt qui captent honores & laudes in hoc seculo: inidonei sunt illi ad regnum cœlorum, quod v.g. Dn. Saluator Phariſæis & Scribis in Euangelio obiicit, tanquam insigne à regno cœlesti auocamentum, dicens: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est non quæritis*? q.d. fieri id non posse. Et iterum: *Dilexerunt n. gloriam mundi magis quam gloriam Dei.* Quare studium mundanæ gloriæ & studium gloriæ cœlestis ita sese mutuo tollunt, vt vna consistere non possint: quanto ergo hæc illa præstat, tanto magis huic quam illi sudare debemus. *Illa vitreæ est, cum splendet, frangitur*, hæc manet in æternum: illa *croci dili instar* est, *persequẽtem fugit fugientem persequitur*: hæc vero à persequentibus apprehenditur: *violenti rapiunt* eam. *Ex vit. patr. alleg. Rudelp. à Tossignan. §. institia. Ioh. 5. cap. v. 43. 44. Ioh. 12. v. 43.*

Sunt qui opes ac bona huius mundi sectantur, & id studio habent, vt magnos thesauros auri, argenti q; congradant, & laute ac opipare victitent in hoc seculo: sed & hi vanis ducũtur & seducuntur adfectibus, nã spinæ sunt terræ opes, quas caute ac prudenter tractare oportet, ne pungãt, nec animam lædant, quod certe non cuiusuis esse ex dominica assertione patet, qui ait, *fieri perinde facile posse, vt camelus* (seu maximus funis nauticus) *per foramẽ acus transeat, quã diues vt intret cœlorum in regnum*: rationem subdit Apostolus: *Qui diuites fieri volunt, incidunt in tentationem & laqueos & desideria multa, quæ demergũt hominem in interitum & damnationẽ.* Monendi igitur diuites sunt, *ne cor apponãt nec confidant in terrenis opibus, sed thesaurisent in cœlis.* ¶ *Sunt qui potentiam quærunt in hoc æuo, & eminere gestiunt*, vt vbiuis conspiciant in alto, & sedeant ad clauũ. Nimis fatui ac curiosi sunt hi: dum n. alas pauonias ita librant, quid faciunt aliud, q̃ vt vigilias, curas, molestias, & nihil non incõmodi mercẽtur, & suo sibi iumento mala attrahãt? iuxta q̃ ẽt à calle cœlestis regni deuiant, de quo dicitur: *Qui inter vos eminere vult, fiat sicut iunior, & qui præcedere, fiat sicut omnium minister*: His occinendũ illud: γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος *dulcis inexpti cultura potẽtis amici, expertus metuit.* ¶ *Sunt deniq;, quos stimulatur luxuria, & furor beluinus pronos cõcitat in venerẽ*, adeo vt exserto ore dicere nõ horreant, se tales illecebras vel ipso cœlo (horresco referens) commutaturos. Plane aguntur hi infernalib. furiis, qui scortari adolescentem nec turpe putant, nec pro peccato reputãt: *Vxorem* aiunt *duxi, venire non possum.* Ita indiem heluantur, scortantur, pergræcantur, adulterantur, incestus & sodomias, multaq; peccata alia muta flagitiose perpetrant, de quibus aperte oraculo diuino conclamatum est. *Non gustabunt cœnam meam. Non intrabunt in requiem meam. Nolite errare, non possidebunt regnum cœlorum.* Μὴ πλανᾶσθε· θεὸς οὐ μυκτηρίζεται, *Luc. 8. v. 14. Matt. 19. v. 24 & 1. Tim. 6. v. 10. 17 Matt. 19. v. 24 ibid. c. 6. v. 20 Damoclis sacii. Vid. Ael. Lamp. in Severo. Luc. 22. v. 26 Vid. Erasm. in Adag. ex Horat. Antigon. R. „O nobilem „magi &c. „ Terent. in Heaut. Luc. 14. v. 20 & 24 Psal. 93. v. vlt. 1. Cor. 6. v. 9. 10 Gal. 6. v. 7.*

EMBLEMA

IVRECONSVLTORVM Prudentia.

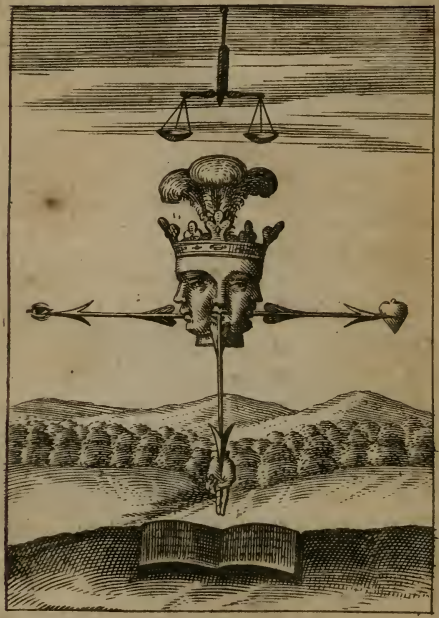

Prudens te pietas, pia te prudentia ſtipet,
Quiſquis es, vt populis iura verenda roges.
Tale olim te iudicium, mihi crede, manebit,
Quale heîc in plebem ſorte tuere tuam.

Duæ sunt virtutes cardinales, quæ iuris & æqui prudentem maxime iuuant, ornantq; : Pietas vna, altera Prudentia. Res illa, rei hæc modus haud incongrue vocabitur: Magistra illa, hæc serua: Hera & Domina illa, hæc ancilla: illa Deo, hæc LL. seu δικαίῳ καὶ νομίμῳ vt vocant, nititur. *Virtutes Card. in iurisprudente.*

Quicunque n. Deum toto corde reueretur, ille haud difficulter iuris & æqui se vt consultissimum ita studiosissimum præbebit, nec rebus iniustis consentiet vnquam: *Timor Dn. reuocat à peccando.* Impius neq; Dei nec iuris æquiue rationē ducet, quare necesse est, vt Pietas cordi & oīb. actibus moderetur. *Timor Dn. Sapientiæ initium*, quare generum Moschen Sacerdos Midianiticus Iethro *viros Dei timentes* ante omnia conquirere & constituere iubet: & à iudicibus Pius Rex Iosaphatus, primitus requirit *Pietatem, & Timorem Iouæ*, quoniam in huius honorem iudicia maxime exerceātur. Ipseq; Adsessorē se in omnib. iudiciis ingerat, & primos captet accubitus. Quare nō absq; ratione fuit illorū mos, qui vacuam timori Iouę sellam iuxta se statuerūt. hæc res & forma est fori ac iudiciorū, qua sine nihil Deo placere pōt. *Syr. 1. v. 27* *ibid. v. 16* *Exod. 18. v. 21* *2. Chron. 19. & 20* " " "

Quo aūt Iudex ius pie ac iuste administret, opus est ipsi *Prudentia, cuius triplex facies hieroglyphicum est*, ac Sapientia, q̄ pietati ancilletur, qua sine Pietas, simulacrū potius pietatis vel stoliditas erit: Prudentiā aūt dico, *quæ in pietate fundatur*, & ex ea mediantib. LL. cū diuinis tum positiuis oritur, piam ac iustam prudentiā, q̄ omnia accurate perpendit, & neruū prudenter intēdit in.

I. *Oculos. Vultus animi Index est*, & ex faciei, quæ vocant, lineamentis à prudentibus de cordis vel simplicitate vel duplicitate haud difficulter iudicari pōt. Fieri vix potest, vt quis monstrum, q̄ in corde alit, in vultu prorsus tegere possit, quin p̄ icet. *Qui connuet oculis suis*, inquit Regum sapientiss. & sapientum Rex, *cogitat res peruersas, conterit sermones suos, perficit malum.* Rotatus, nictationes & similes oculorū gestus duplicis cordis & peruersi nebulonis indicia haut obscura præbent, hæc ὀφθαλμομαντεία cū φυσιογνωμίας raro fallit, vt in specie Sapiēs de dubiæ pudicitiæ muliere adserit: *Statura mulieris in elato oculo ac palpebris eius cognoscitur.* *Vid. Gell. l. 14. c. 1.* *ἐκ τῶν ὄμματος ὀφθαλμὸς ὃς τε παντ' ὀφῇ* *Prou. 16. v. 30* *Heu quam difficile est, „crimen non „prodere vultu.*

II. *Os. Sermo*, aiunt, *animi Index: Loquere*, dicebat Philosophus, *vt te videam* verba præcipitata, distorta, semesa, tertiata, ambigua, &c. sufficientia σημεῖα sunt, quid de re ipsa statuere habeas. Vide mihi Sapientiam seu Prudentiam Salomonis, ex eruentis profligatę prostibuli pudicitiæ verbis arguebat, veram illam matrem esse non posse. Omnia igitur ac singula verba pio iudici aurea lance sunt trutinanda, vt ius inde extricet. ὀφθαλμοῦ μαντεία. *Syr. 26. v. 12* *Erasm. in Socrat. apoph.* *1. Sam. 3. v. 27*

III. Deniq; & *manum* obseruare debet: nam si illa spōte acremere in duos priores & extensos digitos se porrigat, haud dubie stultum malumq; ibi latere aīm arguet. Pii & bonæ testimonio conscientię freti iuramenta horrent tanq̄ sacra & φρικτὰ. *Deinde si cuius manus videant complicatas & auri argentiue honorario* (sic iniquitatis mercedem vocāt) *onustas*, malæ causæ propugnatorem inde intelligēt. Pii, boni, iusti causæ bonitate freti à munerib. dādis vltro abstinent, nec iustitiæ mercantur patrocinium, cum diuini interdicti, tum externæ honestatis, tum ēt propriæ conscientiæ respectu absterriti, qui v. quāuis tueri causam non abhorrent, quomodo non eidem eam quouis modo licito, illicito; honesto, inhonesto; bono, malo; obtinere satagant. *Leuiter iurare.* *2. Pet. 2. v. 15* Schalcken Pfenning.

IVSTITIA DISTRIBVTIVA.

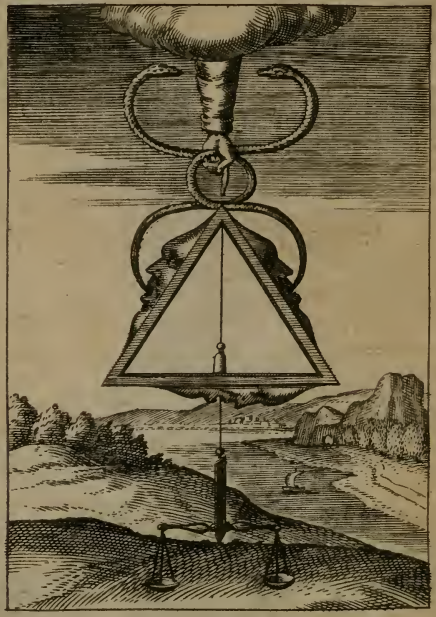

Sancta Themis, iustiq; tenax ter virgo beata,
Quæq; cuiq; soles distribuisse suum!
Dispereat precor ille, tuæ, O Astræa, sacratum
Corpore qui florem virginitatis auet!

Ἰσότης, inquit Græcus, ἀποιᾶ πόλεμον. Iustitiæ igitur distributiuæ hic vides ἱερόγλυφον ἔμβλημα: Est autem iustitia distributiua, quæ suum cuiq; absq; prauis adfectibus, malis consultoribus, muneribus, respectu personarum, & aliis iniustitiæ hærentibus criminibus distribuit, in gloriam Dei & bonorum commodum, salutemq;. Habet hæc distributiua iustitia sua encomia cum in sacris, tum in prophanis plurima. *Iudicate*, inquit Dn. Saluator, *rectum iudicium. Non assumes personam in iudicio, nec munera captabis, abominatio sunt huiusmodi Iehoua. Lauate, puri si ate vos, amouete malignitatem actionum vestrarum ex aduerso oculorum meorū, desinite male facere: discite bene facere, quærite ius: beate oppressum, ius dicite pupillo, suscipite causam vidua, &c.* Hac δικαιοσύνη ἀμνησικακῆς maxime opus est in omnibus omnino statibus, vt cuiq; detur secundum quod meruit vel laus, vel vituperium: vel præmium vel pœna, dicente Apostolo: *Vnicuiq; quod debetis, vectigal, cui vectigal: tributum, cui tributum: timorem, cui timorem: honorem, cui honorem*: Vergit id in honorem Dei, conducit ad cōmunem tranquillitatem ἡ ὁμόνοιαν cōseruandam & animos pacat: vt perpendiculum recte in medio pendeat, & æqua omnia librentur lance, serpentina prorsus hanc ad rem opus est prudentia: vt figura declarat. Hoc est *Periādri* illius *Corinthii: quod iustum est imitare*. Et *Pittacus Mitilenæus: iuste*, inquit, *iudicato. Vir iustus simulacrum Dei*, inquit Diogenes. *Cicero*, inquit, *primum fundamentum iustitiæ est, ne cui noceatur, deinde communi vtilitati seruiatur*. Imo *Dn. Saluator. Quæcunq; vultis vt faciant vobis homines, eadem & vos faciatis illis. Seminate iustitiam, &c.* Capitales iustitiæ hostes sunt plurimi maximiq;.

Iustitia distributiua quid.

Iob. 7. v. 24
Deut. 1. v. 17
Esai. 1. v. 16 v. 17. 2. 8.

Roma. 13. v. 7. 8

Periander Corimbius.
Pittac. Mitilenæus.
Diogenes. Cicero.
Luc 6. v. 31.
Hos. 10. v. 12

Acceptio personæ seu Prosopolepsia, quemadmodum *Agesilaus* Rex ait: *Nicia, si non habet iniustam causam, dimitte & absolue. Si vero habet iniustam causam, mea causa dimitte: omnino autem dimitte.*

Erasm. in apoph. Selnec. in pæd.

Acceptio munerum, quæ summa iniustitia est: iustitiæ neruus, à sumendis muneribus super pio ac iusto, abstinere, talis *habitabit in mente S. Domini, vt Psaltes ait.*

Psal 15. v. 5

Temeritas, vis, violentia, quando dicitur: *Sic volo, sic iubeo. An nescis, habere me potestatem tui vel absoluendi, vel condemnandi*: adeoq; vel vitę, vel necis in te? *An nescis Imperatorem esse te, leges ferre non pati*. Et quæ sunt similia.

Iuuen Satyr. 6
Iol. 19. v. 10
Iulia nouerca. Caracalla. Phil in Chron. in Bassiano. Athenodorus Aug. gracum. a. C. γ. &c.

Præcipitantia: *deliberandum autem diu meminerit esse, quod semel iudices, statuasse*. In præcipiti furore si quid statueris iuste, iniustum te statuisse vel ad minimum iniustum esse te crede.

Odium, si condemnes, quem odio habes: non quod iniustam tueatur causam, sed tm̄ q̄ oderis, violentus es & iniustus: *affectus mali sunt consiliarij*.

Somnolentia itidem. Quemadmodum *Demosthenes* (vel, vt volunt alii, *Empedocles*) somnolentiam suorum scabinorum *asininæ vmbræ* apologo corrigit: & *Machetes* prouocat à somnolento *Philippo* ad expergefactum, & attentum.

Plutarch. de Demosth. Philippus Rex Macedoniæ somnolentus. Luc. 6. v. 38

Eadem autem mensura, qua mensus fueris, metientur tibi.

CANDOR ET VERITAS.

Ne pia diuini violes sacraria iuris,
Sed claue vtaris legis ad arbitrium:
Candor, & Alma fides, studium SEVERI *ac* VERI
Ornent iudicium, singulaq; acta, tuum.

Clauis, iustitiæ; *Sagitta*, seueritatis; *crux*, fidei hieroglyphica intellige, *duæ facies* denotant candorem ac veritatem. Scopus huius ἐμβλήματος est, inhibere corrupta iudicia, promouere rectã. Clauibus inter alia vtimur ad magnos recludendos thesauros. Maxim⁹ Thesaurus est iustitia: hanc vt recte administres, quicunq; dicis ius, summopere necessarium est: ne connumereris illis, de quibus Poeta:

Iustitia foremus. *Vsus clauium Senatus Norimb. Imp.*

Οἱ βίῃ ἀμοιβῇ σκολιὰς κρίνωσι δίκας
Ἐκ δὲ δίκην ἐλόντες, ξεῖνον ὅπαν ἐκ ἀλίτωντες.

bonis verbis & grauibus pœnis. *Homer. Iliad. l. 16. seu π.*

Fidelitate cum primis opus est iudici tanquam diuino administro: nã in *ministrũ non requiritur nisi vt sint fideles. Fideles respiciunt oculi pij magistratus*: vt *Dauid* in Psalmis loquitur. Nec non & seueritate: Verum enim imo verissimum est illud *Mimi: Bonis nocet, qui malis parcit.* Nota est historia *Saulis parcẽtis Agago regi Amalecitarũ*, qui perpetuæ propterea internecioni à Deo Opt. Max. deuotus est. Nec ignota illa de *Ahabo, parcenti Benhado Syrorum Regi*, id propter à Deo abiecto. *Maledictus qui facit opus Dn. fraudulenter, & retinet gladiũ, ne effundat sanguinem. Pia seueritas non est crudelitas. Non frustra gladium gerit magistratus, &c.* Totus Spartanorum exercitus deletus est propter duorum adolescentum scelũs in Seedasi filias patratum: non enim moratur nemesis Adrastia diuina.

1. Cor. 4. v. 2 *Psal. 101 v. 6* *Mimus.* 1 Sam. 14 1. Reg. 20 Ier. 48. v. 10 vid. Rom. 13. 4 *Iustin. Plut. Philalis.*

Quare iudices corrumpi se non sinant, sed legitima cognitione præuia veritatem inquirant, quodque iustum est decernant: insontes tueantur: nec maleficis parcãt, sed vt lex quenq; vel absolui vel damnari iubet, ita vel absoluant vel condemnent.

Non obliti ἐπιεικείας pro re nata.

Nemo præficiatur iurisdictioni, nisi qui scientiam legum habeat & conscientiam, quiq; ius dicere, suumq; cuiq; tribuere velit ac possit ἄνευ πάσης σκαπανηψίας καὶ δυροφαγίας, quas pestes Deus exsecratur, & iura Cæsarea prohibent ac plectunt.

Georg. Remus in Speculeg in Prou. Salom.

Εἰλικρινεία siue *candor* si vspiam laudabilis est, in iudice certe laudibus ad cœlum vsq; est euehendus: estq; *muri instar ahenei, non egit Mauri iaculis nec arcu. Recte faciendo neminem timeo*, ait ille.

Horat. in ep. l. 1. Epl. 1 Id. lib. 1. oda. 22.

Nec minus diuina veritas vtilis simul ac laudabilis est. *Veritate stabilitur thronus regis.* Quare iudices, vt veraces ipsi sint oportet, ita veritatem amare & inquirere debent. sunt quiure dicundo ita ludunt, quemadmodũ pueri ludunt astragulis: quemadmodum *Dux Albanus* vitam Harlemensibus ciuibus stipulatus, fame eos necat, vitam ipsis non victum sese promisisse dicitans. Et *Paises Duci Colophonio* promittit saluum con: & reductum: sed reducto in vrbem ceruicem demi demetique iubet. Cruenta hæc veritatis læsio est, & candoris, cruentaque calumnia.

Prou. 16. v. 12. *Sleidan. & Osiand in centur. Eccles. Plutarch Chæron.*

PRO PATRIA MORI pulchrum.

Est etiam sæuo licitum decernere bello,
Non aliter tuto viuere quando licet:
Attendas autem prudens ante omnia causam,
Quæ nisi iusta subest subtrahat arma pudor:

Omnia prius verbis ac sapienti consilio experiri, quam decernere armis, sapientem decet. Verum si aliter non liceat aris focisq; vti integris, non est contra diuina neq; humana iura etiam armis experiri. *Pro aris* autem *& focis*, aiunt, quibus duæ iuste gerendi belli adsignantur causæ: defensio religionis seu fidei: & defensio patriæ, bonorum & fortunarum, coniugum, liberorum, & omniū. &c. *Alphonsus Rex Neapolitan*, in clypeo gestat Pellicanum, sanguinem rostro è pectore elicientem, & mortuos pullos viuificantem, cum inscripto Noemate: *PRO LEGE ET PRO GREGE*: idem prorsus subindicans. *Terent. in Eunuch.* *Panorm. de dictis ac factis Reg. Alphons.*

Et quidem pro patria ac focis ferro decertandum esse cum sacra tum profana abunde comprobant. *Pro patria*, aiunt, *mori gloriosum est.* Quanquam & hic summa prudentia opus est: Ne quem tibi hostem vltro accersas, vt fecit *Ahasias* Rex Iudæ. & *Iosias* post eum. Neq; nimio furore ad arma præceps rapiare. *Non deponuntur ea facilitate arma qua sumuntur.* Quæ momento arripueris, per multos fere annos vix deponere, & non nisi cum summo damno licebit, vbi defecerit *& pecunia & sapientia*, quemadmodum sapientiss. Imp. Carol. V olim dicebat. Turrim qui ædificare vult, sumptos præmēsos ac præsupputatos habeat oportet: ideoq; ad arma rapiare caue, si hic te belli neruus destituerit: vel ad arma si raptus es, pacem, quam potes, quære. Vbi vero & iusto bello peteris occupariſve, velim te nulli parcere sumptui, notū est de *Mauritio Imp.* qui intempestiua auaritia militem irritauit, & in se, domumq; Imp. totam concitauit, quam non nisi interitu liberorum, coniugis suiq; ipsius piauit. *De Constantino Palæologo* extremo Orientis Imp. ferūt, quod propter nimiam tenacitatem Vrbem nec stipendio præsidio nudarit, actan dem amiserit, cū perpetuo & Imperatorii numinis in Oriente & Christiani nominis dedecore ac damno. *Horat. in Od. lib. 3. Od. 2.* *2 Reg. 14 v. 19 &c. 2. Reg. 22. v. 29. &c. 1. Reg. 20. v. 11* *Sleidan. Luc. 14. v. 28. &c.* *Sumptib. non parcend.* *Phil. Chron. in Maurit. Phil. Oland. & plerq; alii.*

Pacta etiam ac fœdera de induciis aliisque rebus vtilibus, necessariis bonis & honestis etiam hosti seruabis: Magna nominis decessione laborat *Card. Iulian.* qui Ladislao suaserit, fœdus frangendum cum Amurathe Turcorum ictum. *Becan tract. de seruand. fide.*

Pro religione ac fide an arma sumenda sint, quæsitum est, & in vtrāq; partem disputatum; Videturautem quod sic: Ex loco *Israelitarum* qui ob probabilem læsi religionis suspicionem copias coegerunt contra fratres. Quod & *Maccabæi* factitarunt. Et Imper. Θεοφιλέστατος *Constantinus Magnus* Christianis propter religionem patientibus contra sex tyrannos Diocletianum, Maximianum, Galerium, Maxentium, Maximin. & Licinium suppetias tulit, & ὁμοψύχους Christianos in libertatem vindicauit. Que in contrariam partem oggeruntur non est loci huius refutare. *Binder. Thes. de Bello Tolan. Syntagm Theol § de Iustitia bellic. Weller de Hierarch. Danaus in Ethica Christian Histor Eccl. Magd. Cent. 6. cap. 10.*

ARGENTEA HASTA pugnare.

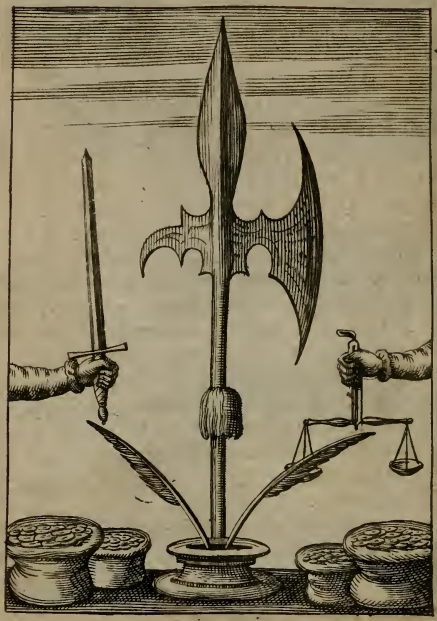

Ærea piſcaris munuſcula, & aurea præſtas,
Quantæ id (crede mihi) eſt fatuitatis opus.
Munera captantes, eadem quoq; munera dantes,
Hos turpes ſimili crimine vtroſq; puta!

Vtilissimum instrumentum est BIPENNIS, ad configendum simul ac percutiendum, ad trahendum æque atq; amoliendum cõducibile, sed penes vtentem est eius vsus & arbitrium, vt bene vel male adhibeatur, cadatque. Huic nostrum ἔμπληκτον comparat ius siue forum, siue instrumenta iustitiæ, bona ea per se & vtilia, sed male à multis vsurpantur, qui LL. figũt, refigunt q;; torquent ac retorquẽt, put ipsis volupe, atq; crumenę proficuũ fore colligere possunt, nulla Dei, propriæq; & conscietiæ ac famæ ratione ducti. Magna huius seculi labes ac profanitas, vt non immerito vulgus Iuristarum (quos vocant) male audiat, iam inde à multis annorum centenariis. Fit autem istud plærunque acceptione vel personarum vel munerum: qua de re pernitiosissima multa hactenus: & constat illicitum id esse ex *iure*

Vsus bipennis similis est foro.

Diuino. Ne suscipias personam in Iudicio, neq; captes munera, sunt enim hæc abominatio coram Deo. *Deut. 1. v. 16. 17. & c.*

Canonico. Non debet (inquit) *Iudex vendere* iustum iudicium, aut testis verum testimonium. Cum autem iudicia & testimonia quæ nec iusta nec verè vendenda sunt, iniqua & falsa venduntur, multo sceleratius vtiq; pecunia sumitur, quia scelerate sumitur, licet à volentibus detur, & c.* *Extr cauſ. 14 q. 5. Can. non sanc, & c.* * *Multo minus iniustum. C. l. 1 §. 1. & 2. D de calum. l. 2. C. de pœn. iud. qui male iudic.*

Ciuili. Vt in l. plebiscito. ff. de offic. præsid. &: in authentic. §. Quapropter. in fin. col. 2. iuxta textum in c. summopere. 11. qu. 3. quæ posteriora ad ius canonicum pertinent. vid. nouell.

Naturali. Ex lumine iuris naturæ scit *Cambyses* ἀνθρωφαγίαν esse prohibitam. Ex eodem detestatur Poeta, aliud q. agendo *Herodot. li. 3. Valer lib 6. c. 5 Sarcasm.*

Munera crede mihi placant hominesq; Deosq;
Placatur donis Iuppiter ipse datis.

Quare significanter admodum *Thebani* seu Athenienses suos iudices pinxerunt simulacra quædam ante altaria Deorum sedentia, omnia manibus truncatis, præter supremum, manibus quidem integrum, sed oculis captum. Vnde præclare Alciatus: *Alciat in Emblem.*

Effigies manibus truncæ ante altaria Diuum
Hic residẽt, quarum lumine capta prior:
Signa potestatis summæ, sanctiq; senatus,
Thebanis fuerant ista reperta viris:
Cur residẽt? quia mente graues decet esse quieta
Iuridicos, animo nec variare leui:
Cur sine sunt manibus? capiant ne Xenia, nec se
Pollicitis flecti muner. busue sinant:
Cæcus adest Princeps, quod solis auribus absq;
Affectu, constans iussa senatus agit.

CVM TEMPORE ET modo.

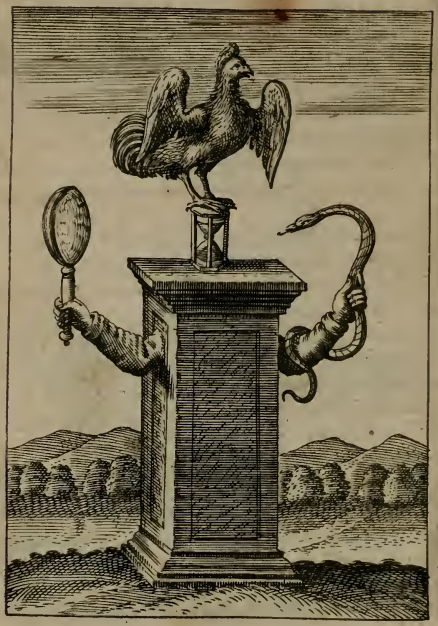

Quisquis es in speculo tanquam tua discute facta:
Et quid te deceat, dispice, quidue minus;
Censorem alterius nunquam tu te oggere labis,
Quin prius explores singula quæq; tua.

Tria Prudentiæ Hieroglyphica in vno & breui hoc vides Emblemate, *Gallum, speculum, & Serpentem.* Temporis rationem esse ducendam cum in verbis tum in factis, monent. Serpentinam prudentiam ipse *Dominus* cõmendat in Euangelio. *Prudentissimus* autem, *h. e. astutissimus bestiarum omnium ita dictus est serpens (inquit Augustin.) propter astuciam diaboli, qui illo & de illo agebat dolum. Serpens prudentissime cauet, ne vulnus capiat in capite, quare gyros torquet, sibila edit, & quoquo modo potest se defendit. Gallus temporis horologus est, quod intelligentia (inquit Gregor.) accepit, vt prius nocturni temporis horas aſcutiat, & tunc demum voces exhortationis emittat.* Pretiosissima certe temporis iactura est, *fugit irreuocabile tempus, ars longa vita breuis, quare,* quam accuratissima potest, eius habenda est ratio, vt *ne fine linea,* quod aiunt, prætereat. Nam etiam minutissimi temporis acti, vel momenti, reddēda olim ratio erit. *Serute tempori,* ait Apostolus, *quoniam mali dies.* Multus & grauis est *Bernhardus* in temporis subducenda ratione.

Luc. 10. v. 3
Matt. 10. v. 16
Opr tract 3. de simplic. prælator.
Aug. l. 12. c. 29. de Genes ad litteram.
Hilar. in Matth vid. Bibloth col. 17 b
Greg Moral. l. 30 c. 5.
Temporis iactura omnium pretiosissima.
Eph. 5. v. 16 Bern. vt infr.

Serpentis aliam adfert *Augustin.* ἱστορολύφειαν: *Quemadmodum* (inquit) *serpentis quoddam genus, cum it ad bibendum, priusquam ad fontem venit, omne venenum euomit: ita Christianus cum ad orandum accedit omnem iracundiam & odium proximi deponat.*

Ad comit. Iulia de perfect. Iustitia.

Seruit etiam *Gallus* considerationi propriæ nostræ ἀδυναμίας, infirmitatis, & ad labendum pronitatis, monetq; eo mitius de proximi neuis sentire, statuere, ac loqui, *nam cum edere cantus parat,* (verba sunt *D. Greg. Magni Epist. Romani*) *prius alas solerter excutit, & semetipsum feriens, vigilantiorem reddit: ita pius esse in sanctis actionibus exercent, ne in semetipsis torpentes opere, alios excitent voce, sed ante se per sublimia facta excutiunt. Et tunc ad bene agendum alios sollicitos reddunt.* Singularis ac raræ prudentiæ ac pietatis opus est à se ipso censuram eiusque initium facere, nam *iustus est accusator sui ipsius.* Tanto laudabilius, quanto grauius exerceatur illud γνῶθι σεαυτὸν. Sculpi non scribi istud vbiq; conueniebat, quemadmodum *Ausonius*:

Greg moral. l. 30. c. 5
Trou. 14. v. 8
vid. Erasm. Adag. Chil. 1. Centur. 6. adag. 95. p. 225
Martial. in Epigrammat.

Commendo nostrum γνῶθι σεαυτὸν nosce te
Quod in columna iam tenetur Delphica.

Plerumq; fieri solet *vt non videamus id manticæ quod in tergo est,* eoq; confidentius iudicamus proximum: sed facile ab altero abstinet iudicando, qui sua facta dictaque recolit. Pessimæ indolis est, & hominis inuidi indicium atque vani, qui alios iudicat se non iudicat nec excutit.

Horat. Satyt. 3. li. 1.
„ *Stultus & improbus hic amor est, &c.*
Pindar.

ὄψον αἰκατηγορίας γοῖς φθονεροῖς. Sed de hoc infra.

IVS IN MANIBVS.

Flos vt odorus api mel præbet, lurida fella
Ex quo ſed contra toxica arachna bibit:
Haud ſecus ex diuo probus haurit iure ſalutem,
Per quod & iniuſtus iuſta barathra ſubit.

Compe-

Compedes aculeum semper erectum gerentes, iuris gerunt figuram, quod semper idem manet atq; æquabile, tametsi petulanter admodum à multis figatur, refigatur, & instar astragalorum, chartarumq; tractetur, quod scurrarum, mimorum, histrionum, & similium huius manipuli futum est. Non secus ac *cereus nasus* ab *aureis & auaris iuristis* (quos vocant) torquetur. fitque adeo illis ipsis ius, & administratio iustitiæ iniusta instar aurearum compedum, quibus ipsi læduntur. Vt optimo in tales iure ludere liceat, quemadmodum mordax in cœraneum *Aristippum Diogenes*; *aureis eos compedibus in foro teneri, ne auolare possint.* Nemo autem sine læsione in compedes impingit, ita nec sine damno tales ius peruertent, sed sequetur illos hæc infamia, mala conscientia, & iustum odium, isthic autem iusta condemnatio. Ius hic iniuste dispensant, quare à iustissimo Deo haud iniuste aliquando iudicabuntur: *Durum* autem *erit illis* πρὸς κέντρα λακτίζειν, vt ad Saulum *Dominus Seruator* ait *Iniusti non possidebunt regnum cœlorum. Ne fallamini, Deus non irridetur.* Risus vobis, ô boni, fiunt hic pauperes, pressi, sacerdotes, ministri, viduę, orphani: ridebit & vos aliquando Deus, Angeli ridebunt, & subsannabit totus Electorum exercitus, ἴδε θεὸς ἐκδικῶν ὧμμι. *Deus videt, Deus odit, Deus punit.* Gladius iustitiæ, quem pro lubitu versastis, vibrastis, torsistis, in vos ac viscera vestra conuertetur. *Salua ac immota stabit iustitia maceries, sed vestra volis, quibus impingitis, capita diminuet, vt media crepent. Lapis offendiculi super vos cadet, qui comminuet frustatim.* Compedes, quas pauperi ac derelicto iacitis, vestros vobis ipsis pedes confodient. Si non hic est qui vos exoriet Cambyses, at erit isthic qui vos iudicet atq; condemnet Deus. Via est vobis ius, quæ vestra vos iniustitia atq; culpa ad inferos ducit. Canis rabiosus est, cuius veneno certo occumbetis, nisi resipueritis. Quare in auribus vestris semper sonet illud Dauidicum: *Quousq; iudicabitis inique, & personam impiorum suscipietis? Iudicate tenuem & pupillum, adflictum & pauperem iustum pronunciate. Liberate tenuem, & egentem è manu improborum eripite. Ego dico, Dii quidem estis & filij excelsi omnes: At certe, vt plebeius homo moriturieſtis, etiam sicut vnus aliorum principum casuri estis.*

Potentes potenter patientur tormenta.

Perpetua iuris aquabilitas.

Sic loquitur nostri seculi magnus quispiam vir.

Plutarch. in apoph.

„ Iniusti iudices iuste iudicabuntur.

Actor. 9

1. Cor. 6. v. 10 Gal. 6. v. 7

Exclam.

Matt. 22

Sap. 2.

Demosthenes. Æschines.

Psal 82. v 3

ibid. v. 4.

ibid. v. 6

ibid. v. 7

Sapient. 6. v. 6

PATIENTIA VINCIT omnia.

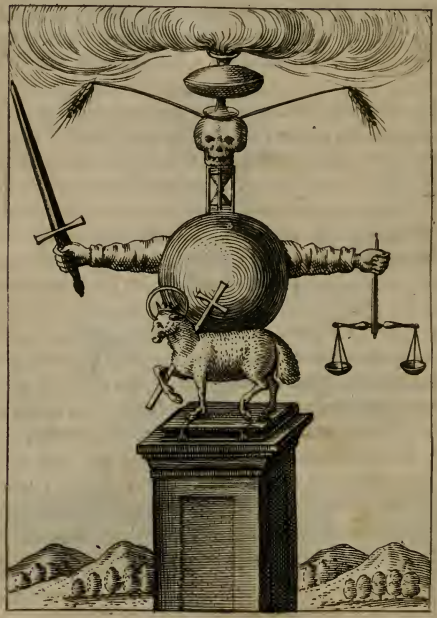

Discè sed ex verbo mentem firmare Iehouæ,
Rebus in aduersis rupis vt instar ouet:
Grata Deo nulla est patientia, quam nisi firmet
Ex verbo diuus Spiritus ille suo.

Varie & infirmis admodum rationum fundamentis prudentiores Philosophorum Gentilium labores ac ærumnas huius æui solati sunt, vt: quod necesse sit feras, quæ non possis mutare. Patientiam talem esse virtutem, quæ dolori longe anteponenda sit. Exemplis fulti collationeq; euentuum: & si quæ sunt similia. Sed nimis arida hæc fuerunt, vt in exitu videre fuit. *Sola religio Christiana*, & purum pūtum Dei verbum solida fundamenta cōsolationum submiſtrat, quibus cor fidele rebus in incertis atque adflictis niti ac saluari potest. *Voluntatem diuinam*, cui necesse est obedire, respicere patiens ante omnia debet ac potest. Habet aūt Deus causas, cur suos premi in hoc æuo atq; discruciari permittit. *Liberrimum agens* est, & *potestatem habet facere de suo quod vult, neq; est quod dicat lutum factori suo: cur me tale facis*; Habet vitæ simul atq; necis in nos ius, & *voluntati ipsius refragari nephas*. Ita autem decretum est apud ipsum vt vel probet vel castiget: & fauillas *fidei*, spei, patiētiæ, humilitatis, inuocationis exsuscitet, moueat, augeat, vt in magna incendia AMORIS exardescant. *Vultnos conformes fieri imagini filij sui tum patientia tū exaltatione*. Hæc autem omnia non nisi ex solo ac solido diuino verbo addiscuntur, vides igitur *agnum libro verbi insistere: Verbum* autem *immota rupi imponitur*. *Rupes Christus est*: qui verbi est scopus, hoc est vtriusq; testamenti *caput: nam ei omnes Prophetæ testimonium perhibent: propter* Christum patiens *abnegat semetipsum, sustollit crucem suam & sequitur ipsum*. Inde certam spem gerit *coronæ immarcescibilis vitæ atq; gloriæ*, *Patientia* enim *corona sanctorum* est. Premitur patiens à mundo iuxta quod dictum à Seruatore: *In (a) mundo pressuram habetis*: *Lupus allegat agnum turbatæ aquæ*: Sed iustus nititur fide & bonæ conscientię testimonio. *Est q; aliquid magnis crimen abesse malis*. Et sustentat se breuitate horæ, qua sunt finienda huius æui mala: vt *Sapores Persæ* seni *Ananiæ*. *Claudemo mentum oculos*. Et patiēter expectat *mortem*, *quæ* gloriosa simul ac *pretiosa est in conspectu Dei*, finis malorum, atq; vitæ ianua. Sed & considerat fragilitatem honorum, opum, & oīm eorum, quæ in aliqua existimatione sunt in seculo isthoc, non obliti istius Apostolici: Παρέρχεται τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. Inprimis autem *copiosam mercedem in cœlis repositam*: Cum *momentanea leuitas afflictionis æternum pondus gloriæ pariat*: dispereuntibus improbis, osoribus, liuidis, instar fumi diſploſis, & dicunt cum Propheta, imo cum Ecclesia: *Iram Domini portabo, quoniam peccaui ei, vsque dum contendat contentionem meam, & exerceat ius meum: producens me in lucem, vt fruar iustitia eius.*

Fundamenta consolationum Philosophica.

1. Sam. 3. Dominus est.

Rom. 9. 20.

luntatis eius

quis? Matt. 20. v. 15

Rom. 9. v. 20.

21

1. Pet. 1. v. 6. 7. 8

Rom. 8. v. 29

ἱερογλυφ.

Act. 10. v. 43

Matt. 16. v. 24

2. Tim. 4. v. 8

Ioh. 16. v. vlt.

Iob 23. v. 10. 11. 12

Ioh. 2.

Histor. Eccl. cent. 3.

Psal. 16. v. 15

1. Cor. 7. v. 31

Matt. 5. v. 12

2. Cor. 4. v. 17

Micheæ 7. v. 9

PLEBEM NE CONCITATO.

Quæritur immani nece cur perit hicce vel ille?
In promptu causa est: seditiosus erat.
Credè, magistratus frustra non promicat ense:
Disperiit, qui vnquam seditiosus erat.

Nocturnus

Noctuam seditionis ac *seditiosorum* faciunt hieroglyphicum. *Est autem seditio non tantum resistere ac repugnare ordinario atq; legitimo magistratui in rebus diuinis atq; licitis, sed etiam alios in societatem perditissimi huius criminis adlegere, & ipso opere crimen committere laesa maiestatis.* Turpissimum & exsecrandum hoc est crimen, & tam in sacris quam in prophanis meritissime damnatum. Sicut dicitur: *Ne fis seditiosus, neq; cum tumultuante plebe commiscetor.* Et nota sunt exempla seditiosorum pessimo semper letho extinctorum. Horrendum sane quod de *Coraho*, *Dathane*, atq; *Abirone* legitur, est, qui cum tabernaculis, *uxoribus, liberis, pecoribus, iumentis, & omnibus* viui in infernum descenderunt. *Simri* seditiosus & alii male perierunt. *Sebæ* interiit. *Iudæi* aduersum ordinarium Magistratū Romanum seditiosi decantatissimum punitæ seditionis atq; rebellionis exemplum nobis reliquerunt: quid dicam de *Catilina*? quid de *Cassio, Bruto*, & sceleſtis aliis coniuratoribus? Quemadmodum *noctua* noctis tenebris ad suum volatum, seditiosamq; ædendam vocem abutitur: ita & illi in tenebris suas eiaculabantur schedulas, quibus sese mutuo ad audendum seditiosissimum & detestabilissimum patricidium exhortati sunt, qui adhuc hodie seditiosorum mos est, clam machinari, malumque architectari, *nam qui mala agit, odit lucem, eamq; fugit, scies opera sua à luce arguipropalã.* Capitalis etiam pœna, eaq; grauissima LL. statuta est seditiosis. Docentque exempla, nunquam cuiuspiam vspiam seditiosi felices fuisse exitus. Videatur Valer. Maxim. lib. non. capit. septim. Nec hodienum moratur Adrasteia iustissima Iehouæ contra mouentes plebem, & concitantes seditionem, vt exẽpla recentia in Galliis. Anglia. nec non & Germania nostra luculenter testantur. Hoc non semel ex bonis audierunt boni: *Nunquam vidi bona exstinctum morte, qui cum ordinario ac legitimo magistratu seditiose contenderit.* Non dubitat B. Augustinus seditionis originem ad ipsum Sathanam referre: *Vitium*, inquit, *malum*, (seditio) *vitium primum! Primus enim homo dominari voluit, dominum habere noluit.* Et alibi bestias imanitate superare scribit idem: *Contemptor gloriæ, Dominationis est auidus, bestias superat, sine crudelitate vitæ, sine fluxu luxuriæ.* vid. Alexandr. ab Alexand. in Genialib. diebus.

Seditio. Quid?

2 Pet. 2.

Syr. 7. v. 9

Num. 16. v. 31. 32. &c.

Absolon 2. Sam. 15. 16. 17. 18

1. Reg. 16. v. 10

2. Sam 20. v. 22.

Vid. Ioseph. de bell. Iudaic.

Modestin. Iurisc. in l. constit. D. de appellat.

„ Sueton. in „ C. Iul. Cæs.

Rustici seditiosi. Ann. 1525. vide Sleidan. Ioh. 3. v. 20

„ Magirin „ Persius test. „ Iustin. Valer. Max. l. 9. c. 7

Ecclesiast. 7. c. 2

Non frustra gladium gerit. Rom. c. 13

Dan. Houder. prax crimin. c. 63

Aug. de verbis Domini, secundum Lucam serm. 31

Lib. 3. decim. Dei. c. 19

IVRABIS AC SERVABIS.

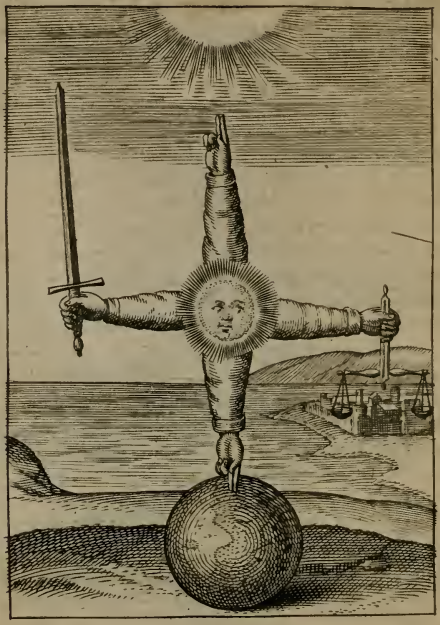

Μηδ' ἐπιορκήσεις, μητ' ἀγνῶς, μήδε ἑκὼν π

Phocylidis vatis pagina ſcripta docet.
Nam miſer eſt quiſquis temere periuria fundit,
Cum veniat tacitis pœna frequens pedibus.

Iura-

Iuramenta semper religiosa habita sunt, etiam à vanis ac profanis ethnicis. Nulla enim gens vnquam tam rudis tamq; barbara fuit, quin crediderit esse Deum, eumq; cum timore & τιμῇ venerandum. Quare etiam iuramenta quæ contestationes sunt φελκτοὶ diuini numinis, non potuerunt non in summa veneratione haberi. Quare etiam omnibus atq; singulis fidelibus iuramenta licere, imo pro re nata incumbere, æquum & liquidum est. Possunt & debent *personæ Ecclesiasticæ* iurare, se pro ea facultate, quam diuinus suggerit Spiritus fideliter administraturos officium, acuendo legem, docendo Euangeliũ, præstare obedientiam & fidelitatem in rebus diuinis, licitis atq; honestis. Itidem & *magistratus*, huiusq; locum tenentes, & officiarii, se ius dispensaturos recte & absq; respectu vel personarum vel munerum. Omnes deniq; quibus iuramentum præstandum legitime offertur vel imponitur: Iurandum a. est & Deo & per Deum. iurandum quoq; hominibus per Deum, sed non per homines neq; per vllam rem aliam creatã extra ac præter Deum: Nam *Per nomen*, inquit Propheta: *Iehouæ iurabis, & quod iurasti, seruabis: in veritate, in iustitia, in iudicio, &c.* Quod enim *Dn. Saluator* ait: *Omnino non iuretis*; istud de temerariis peierationibus accipiendum esse, nemo pius negauerit. Ideoq; & ea, quæ pie, legitimeq; iurata sunt, omnino seruanda esse iura omnia manifeste clamant. Ea autem pia & legitima iuramenta sunt, quę fiunt secundum verbum Dei, de rebus piis, honestis, licitis, possibilibus, &c. inq; iurantium potestate existentibus: secus non sunt legitima, neque etiam seruanda: Præstaret autem omnino non fieri talia iuramenta, quam facta rescindi. Verum si facta, sine impietate vel scelere compleri non possint, præstat rescindi quam seruari. *Vota enim* atque *iuramenta non debent esse vincula iniquitatis*: neq; obligant tenentue ad impossibilia, in honestaq;, vel contra Deum contraq; communem honestatem militantia. Rescindere poterat paterfamilias filiæ suæ incautum votum. Stulte simul atque impie sustulit filiã *Iephthes*, siquidem Holocautomatis vice sustulit. Impie ac stulte *Saul* filiũ Ionathanem ad mortem posçit. Impie Baptistã necat *Antipas*: Rectius *Hippolytus*: *lingua iuraui, mentem iniuratam teneo. In malu pactis rescinde fidem* inquit *Isidorus, &c.* Si quid autem iurasti δικαίως καὶ δικαίας, id vt serues, summa ope nitere. Extremæ impietatis est, legitime iurata infringere, & Deum falsi testem facere, quod omnium ordinum homines hodie frequenter faciunt, & non minori impietate quam leuitate. In primis autem in iudicio attendendum, ne quid tale committatur, vel iuramentis ludatur, maxime per magistratum.

Iuramenta.

φελκτὰ.

Ecclesiastici. 2. Tim. 4. v. 1

Paulus sapiss.

Seculares.

Idiotæ.

Exod 20. v. 7
Leuit. 19. v. 12
Ierem. 4. v. 2
Matt. 5. v. 34

Qualia iuramenta.

Vid. Aug. de verb. D. Ap. Iacob. serm. 30.

Num. 30. v. 4
Iudic. 11. v. 39
1. Sam. 14
Matt 14
Exir. XXII. 9 2. late.

Nostrum seculum.

EMBLEMA

ΜΗΤ' ΑΝΤΙΓΝΕΕΙΝ ΑΝΕΜΟΙΣΙΝ.

Temporibus, ſiquidem ſapias, ſeruire memento,
Atq; malos noris ſeculi adeſſe dies.
Vt reſles ventis, caueas, polypiq; teneto
Mentem, qui quæuis ſaxa colore refert.

Naui-

Nauigium, quod vides, ſtatum, conditionem q; huius æui tibi figurat, in quo *Diabolus*, *horologij obſeruans* remigem agit, *crux* fidei; & *gladius*, iuſtitiæ ſunt hieroglyphica: *faccus* cum *gallo* verſatili ſtudia mundi ſignificant, & cupiditates, quibus deflagrat mundus: *Sol* vero *occumbens*, finem mundi ob oculos ponit. *ἱερογλυφ.*

Non abludunt hæc nec à ſacris nec ab experientia, magiſtra ſtultorũ. Vehitur hic mundus inſtar nauigii in altiſſimo atq; profundiſſimo mari, in quod vna *Eurus Nothuſq; ruunt, creberq; procellis Africus* incumbit, & à fluctibus hinc inde iactatur, concutiturq;: Ita innumeris atq; perpetuis rerum aduerſarum procellis impetuntur, quicunq, huic nauigio imponuntur: & *mors à vita* (quemadmodum ille non minus eleganter quam vere dixit) *vnum tantum diſtat aſſeum*: Pauci *cum Deo, cum ſuperis, cum felicibus nauigamus*. Paucis *iuxta terram* nauigare, h. e. æuum ſine iactatione atq; concuſſione tranſigere, datur. Πλεῖ μὲν ὁ πλεῖστος βίος, ἀλλ' ὁ μὲν πλεῖστος θάλατταν ἤδη ἐστίν, vt Plutarch. *B. Bern. ſerm. 1. de adu. Domini. Vid Matth. 8. de nauig. Chriſti. Greg. epiſt. l. 6. epiſt. 26 Eraſm. in chiliad. Plutarch.*

Remex Diabolus nauigium, quo vult, impellit, eſt enim *Princeps*, imo *Deus* τοῦ αἰῶνος τούτου: & *eſt efficax in filiis* ἀπειθείας: *Horologii ſane* obſeruantiſſimus, ne quid temporis elabatur ſine linea: quæ diuini illius oraculi etiam mens eſt ac ſententia: *Væ* (dicentis) *terra ac mari, quia deſcendit Diabolus ad vos, habens iram magnam, ſciens quod modicum tempus habet*. *Ioh. 14. v. 30. 2. Cor. 4. v. 4. Eph. 2. v. 2. Actor. 12. v. 12.*

Pecunia obediunt omnia fides per aurum ſoluitur. Iuſtitia per aurum interciditur: *Quærendam pecuniam primum* eſſe omnes fere vno ore clamitant, & virtutem poſt nummos ponunt. ὦ φίλοι! (exclamamus) δὸς εἰς φίλον· ἦ· ὦ πιστὸν δὸς εἰς πίστιν, *&c. Nulla fides pietaſq; locis reperitur in vllis*. *Prudent. in hymno de S. Laurent. Vt eſt in Iuuenal.* „ *NB.*

Gallo plæriq; verſatiliores ſunt *templario*, *quo ſe ventus potrigit*, *eo pallium* obuertunt: *quo ſe Fortuna, eo etiam fauor hominum inclinat. Polypi mentem obtinent*, quouis *Protheo* vel *vertumno* mutabiliores, πολύτροποι, fallarii, hypocritæ, inconſtantes; & *Morpheo* genitos dicas, adeo vti foro, & ſeruire ſcenæ norunt, *Alcibiadem* agunt, & *Vlyſſem*. *O quam vtre Iuſtin. lib. 5 Eraſm. in Chiliad.*

Sed moribus hiſce ſuis imminens *indicium, horamq; nouiſſimam* prænunciant, & ad occaſum vergere ſolent, condocefaciunt. Quare quicunq; ſunt boni, vt corruptiſſimos prauiſſimi huius ſeculi mores deteſtantur, eaque propter mœrent, ita non poſſunt non geſtire ob inſtantem finem, inclamareque: *veni Domine*. *Vid. Eraſm. Chiliad. 1. cent. 1. p. 55* „ *2. Tim. 3. v. 1.* „ „ *Apoc. vltim.*

NE SVTOR VLTRA CREPIDAM.

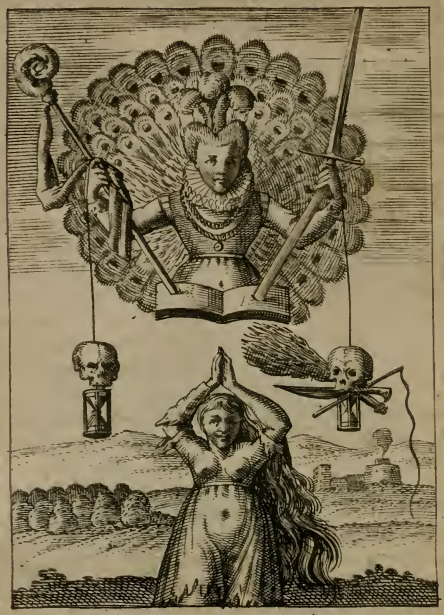

Ordine distinxit sapiens sua munera Ihoua,
Nec cuiquam cunctis more præesse datum,
Ergo cuiq; sient primum sua munia curæ,
Ne contra plectat vindicis ira Dei.

Pie ac vere, *Initium*, inquit Sapiens, *Omnis peccati superbia, qui tenuerit illam, adimplebitur maledictis, & subuertit eum in finem*: Quæ si superiores ordines inuadat, occupet, ducat, multa mala committuntur in Deum, Ecclesiam, Pios. *Syr.10.v.14*

Sacerdos μεγαλοπρέπων, μεγαλορρήμων, & φιλόπρωτος in sacri Codicis adyta temere se ingerit, sua sensa importat, fingit, refingit: figit, refigit, & *hoc cogit significare, quod ille mente prius concepit*. Vt exempla: Pauli Samosateni: Arrii: Nestorii & similium Hæresiarcharum prisci & nostri temporis ostendunt. Vtinam vero talibus hominum *φιλωπῶν* monstris seculum nostrum vel careret vel caruisset! Is talis etiam *verbum salutis ac veritatis ὀρθοτομεῖ* haud curat, sed *mutum canem præstat, puluinaria consuit, vulpem agit*, & quoquo modo honorem captat, & applausum tam à vulgo quam à proceribus. Si qui sunt ex fratribus boni, & pio zelo præditi, hos in odium apud superiores inducunt, calumniantur, & nullum non lapidem mouent, vt supprimantur, quo tales Morphistæ, Eceboliste, & deuota Satanæ mancipia soli regnent atque dominentur: nec desunt hoc nostro seculo tales perfidi *serui conseruos ferientes, & primas in omnibus congressibus atq; consessibus captantes*. *Haereticorum mores. Hilar. libr. de Trinit. 1. Consul. histor. Eccl. & quid. cent. 4. horum 2 Timot. 2. v. 15. Esai. 56. v. 10 Ezech. 13. v. 4 5 &c.* NB. *Luc. 12. v. 45 Matt. 23. v 6*

Politicus elato ingenio, & libidine dominandi perdite flagrans, hos fouet, quos sibi genua flectere ac se adorare sentit, reliquos Mardochæos, vtcunq; pios, vtcunq; doctos, vtrumque Ecclesiæ vel reipublicæ valde vtiles tales oderunt, aspernantur, naso suspendunt adunco, premunt, pro derisu habent, & id solum agunt, vt ne pro virtutum suarum dignitate emergant, nihil veriti oppressorum clamores, neque vindicem oculum Dei *ἀδὸ ἀεσοσπολυψίας* aliquando iuste iudicaturum. *Hamanum mores Esther. 3. & seqq. Commune crimen.*

Hoc vero Caput labis ac mali est, si soli Politici in diuina atq; Ecclesiastica iura inuolent, ministros verbi vocent, examinent, ordinent, id docere cogant, quod ipsis arridet, & Theologiam in Ecclesia, Theologosq; moderentur, vt *quid* vel *quomodo* hi proponant pro suggestu, *ex solo ipsorum arbitrio* sumant. Ministri in Consistoriis tolerantur tantum, siquidem tolerantur: decreta autem à solis, puris, putis Politicis pendentia, in Persicorũ ordinem abeunt. Horrenda hæc est *ἀλλοτριο-ἐπισκοπία* & si non hic (quæ optimi ac sanctissimi Dei est longanimitas!) certe isthic infernalibus prunis æternum mulctanda. Dudum inuasit Ecclesiam hæc lues, estq; à multis hactenus deplorata, sed Cæsareus ille Papatus non resipit, & plura damna dat quam Papæus Cæsareatus. *R. T. Adam Cent. in Iubil. Iubilorum. „ „ Quarimonia Philip. „ Epl. ad Cesarem. Cæsareus Papatus ex diabolo.*

NOLI ALTVM SAPERE.

Præcipiti quicunq; gradu tolluntur in altum,
Hi lapsu tantum dein grauiore ruent.
Infima qui contra captant, sublimibus ausis:
Hos in fine tamen gloria digna manet.

Vetustissimum, communissimum, turpissimum crimen est SVPERBIA: quæ est, *plus de semetipso sapere ac sentire, quam decet*: definiente Apostolo *vetustissimum* rectissime diximus, quoniam *peccati initium* est, ex quo omnia peccata, tanquam ex pestifera scaturigine promanant. Ipse Satanas, quæ communis Dd. sententia est, primo per superbiam lapsus est, Filio Dei λόγῳ incarnando subiici detrectans, vnde haud absre D. Bernardus. τῷ φρεσὶ dicenti, *non sum sicut cæteri homines*, subiicit: *Ergo sicut cæteri dæmones*: Et Chrysostom. *Tolle*, inquit, *hoc vitium, vt non velint homines hominibus præualere, & sine labore cæteraresecabuntur*: nec quenquam latet lapsus *Euæ* protoplastæ, quomodo superbia & diuinitatis adfectatione primum lapsa sit: quare vetustissimum merito dici quis diffitebitur? *Communissimum* itidem: de primatu altercantur omnes: digladianturq; de primis: pleriq; superbiæ currum voluunt, rotant, impellunt: Ecclesiastici: seculares: plebeii: omnes: idq; stultissime, vnde non illepide exclamatur: *Stultorum plena sunt omnia.* Πλεῖν γαῖα κακῶν ἠ μορῶν. Stulta sapit vulgus, nemo vult esse quod hic est, præferri autem & manibus gestari omnes, pennas pauonias omnes iactant, horridos contemplari pedes, & miseriam, turpitudinemq; suam agnoscere nemo vult.

Rom 12. v. 3
Syr 10 v 14
Aug. de civ. Dei. l. 14. c. 10
Bernard ad Luc. 18. v. 11
Vid. eund. Chrysost lib. περὶ ἱερωσυνης.
Aug de verbis Domini serm. 54. Genes 3. v. 6
" Μωρολοφία *Ex frequenti vsu.* "

Turpissimum deniq; ex iis, quæ diximus, esse vltro apparet. *Est* enim, vt Gregorius inquit, *certissima nota reproborum*, filiorum, ac mancipiorum Satanæ, *impossibile* enim *est* (vt exstat in vitis Patrum) *vt simul habeamus seculi gloriã & cœlestem.* Non itur certius ad gehennam quam superbia, fastu, supercilio. Superbia virtutes turpantur & charismata minuuntur: quemadmodum dicitur: *Si tibi gratia, fi sapientia, formaq; detur destruit omnia, sola superbia, si comitetur.* Vt iam non dicam, quam molestum iuxta atque graue sit pati inuidiam superbiæ indiuiduam comitem, iuxta illud

Greg de superb. Citat. Rud. ad Tassign. in. Dictionario.

σεῦ χθὲς δίκης ἔστιν μάλα τὸν κακὸν αὐθ' ἑξῆς ὕβρις, vt exempla *Hamonii. Antipa. Alexandri. Pausaniæ* Et aliorum innumerorum liquido ostendunt

Phil in chron. §. Tausan.

Vt denique non dicam de diuina ἀδελφοστάσια, *quæ omnia excellentia solet mutilare.* Vnde vere ex Æsopo Chilon: τὰ ὑψηλὰ πατεῖται, καὶ τὰ ταπεινὰ ὑψοῦται. Certe

Herodot. Chilon.

Sapius vexatis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriuntq; summos
Fulmina montes.

Horat. in O. l. 2 Od 10

MODERATA DVRANT.

Prima ministrorum in nostro sit Principe cura, vt
Cum timet ipse Deum gaudeat & simili:
Vt paribus studiis omnes tueantur egenos,
Atq; iniustorum sub pede colla premant.

Quinq;

Quinq; pestes sunt pestilentissimæ regnorum atq; imperiorum. *Philotomia. Philargyria. Vis. Ius ciuile. Prudentia politica seu carnalis.* Hisce talibus fulcris sinitatur vel Imperium, vel Respublica, vel ciuitas, necessario tandem corruet, atq; interim infelicibus syderibus regetur. *Philotomia* certe pessundat regna ac Respublicas, ac promouet luxum, qui luxus requirit sumptus, sumptus autem non nisi ex subditorum exsuguntur atq; comparantur. Quare qui feliciter atq; pacate præesse Imperiis volunt, Philotimia se nimia abdicent oportet, seque *sub Deo* esse meminerint. *Pestes Rerumpublic.*

„ *Tolluntur*
„ *in altum,*
„ *vt lapsu*
„ *grauiore*
„ *ruant.*

Philargyria absit quam longissime à meo magistratu: census non duplicentur, nec intendantur exactiones, melius in duab. (quam in vna) thesaurus conseruatur arculis. *Boni Pastoris est tondere pecus non deglubere.* Ludouic. IX. Rex Galliarum per totam suam vitam nil fere pœnituit magis quã quod tributum aliquando intenderit, & duplicarit exactionem, filiumque moriturus, vt ne tale quid committat, monuit: quod idem de Turcorum quodam Imperatore literis proditum est. Tales enim Auari principes consiliarii subditorum in se concitant animos precesq; quæ non possunt à Deo non exaudiri. Nota sit historia de Constantino Magno, cui cum *Licinius* collega paupertatem, lenitatem atq; moderationem exprobraret, subditos suos conuocati iussit, & ad necessitates Imp. tributum exigi, id omnes & singuli pro virili cum exsequerentur & penderent, immensum thesaurum pi⁹ ac moderatus Imp. collegit, & quidem à voluntariis, & ad dandum promptissimis, vltroneisq;, cum quod multi à subditis extorquendo plagosi, id nec ipsi habent nec subditi, nam diuina ẽt iusta maledictione disperit, vt & Principes & subditi pauperentur.

„ *Sueton. in Tiberio.*
Ludou. IX. Rex Gallia ex Philip. Cominæo.
„ *C. Exod. 22*
Histor. Eccles. & Euseb. de vit. Constant. lib. 1. c. 10
NB. Commune apud omnes fere.

Vis & violentia tyrannorum est, & bono Principe ẽ diametro contrarium: vt concupiscentia Eunuchi de vitianda puella, ita est quisquis vi exercet iudicia. Lateres nemo pius duplicauerit: & ipsorummet Impp. est obseruare δίκαιον καὶ νόμιμον.

Syr. 20. v. 2
Exod. 5
Aug de civ. Dei l. 5. c. 24. & 26

Obtentus iuris ciuilis multos fallit: non est regula quæ exceptionem nõ patiatur. *Ius strictum iniuriam esse* sæpe compertum est. Prudentis ac moderati Imperatoris est etiam de lege secundum legem aliquid remittere, si pacate atq; feliciter regnare volet.

Aug q. 5. & N. T. c. 15
Nimia iustitia.

Prudentia carnalis coram Deo fatuitas est, soletq; Deus talia talium cõsilia plerumq; infatuare, ipsosq; in sua ipsorum astutia capere, vt in exemplo *Achitophelis* luce meridiana clari⁹ relucet. Qui igitur sapit, in Domino sapiat.

Iob. 5 & Ier. 9 & 1. Cor. 21

Inprimis exitialis pestis Dominis est *ministe*r, *qui auribus Domini seruit, & verbum Iehouæ ad Principis nutum fingit*, tales nebulones diuini fures honoris vel primi digni sunt, quibus laqueus gulam frangat.

2. Sam. 17

IMPIA FEX HOMINVM REgum mercatur honores.

Regis in aſpectu didici ſeruire, fauorem
Vt mihi blanditiis conciliare queam:
Omne malum Domino clam mens aliena precatur,
Dum facit officium lingua manuſq; ſuum.

Vides

Vides perditissimum & profligati honoris, honestatisq; genus hominum versutorum aulicorum, quod mores Dominorum nosse, atq; imitari, omnia laudare propter offam, taxare nihil didicit. Quæ hominum sententa iam inde ab initio & semper male audiit apud bonos ac prudentes: nam in Deum & homines iniurii sunt. Misso Deo in Principibus confidunt. Reges ac Dominos idola faciunt: In dominorum gratiam preces missas faciũt, exsecrantur, blasphemant, hariolantur, &c. Diuinas per ministerium monitiones susq; deq; faciunt. Sub prætextu obedientiæ reges ac regna sæpe in extrema pericula coniiciunt, lingua occidunt innocentes, crudelissimi sunt lenoniam exercent, si Dominis ita lubet: depeculantur thesauros, per calumnias: furantur insontibus famam, quod furtum omnium turpissimum est: Nam *fama & vita æquiparantur*: Verbo dicam nihil non mali faciunt, vt satius sit Principi incidisse in κέρκυρας quam in κόλακας: nec truculentius animal (tyranno excepto) inuenias assentatore aulico. Vnde recte Menander.

Aduladores Aulici. Faces & excrementa hominum.

„ Teccata „ quæ commit „ tunt taxet „ Gnathones.

Dauid & Alagabali serui. Vid. Aug. in Ps. 9. 69. Epl 142 Diogenu dissertum. Evasm. in apoph. §. Diochenes. Menander.

Ὀσῖ' μάλιστα τοῖς πατρῴοις ἤθεσι
Περίπεσε δὲ κόλαξ ἅπασι τοῦτον, δύσπερ
Ὁ Συκοφάντης, ὁ δὲ κακοῦργος τέλεος.

Magna igitur cautione opus est Domino, vt sibi à talibus caueat, & pios iniquirat ministros, exemplo Dauid, Psal. 101. & *Constantini Magni*, vt in histor. Ecclesiast. Nec difficile foret Principibus talia carcinomata dignoscere, siquidem Prudentiæ Sprm Deum orarent, & non scientes volentes decipi mallent: Quid enim? an non omnia Principis laudare, assentatoris est? an non mores imitari Principis, assentatoris est? an non συκοφαντεῖν & frequenter calumniari, assentatoris est.? Ipse Satyricus tale genus hominem irridet

Signa adulatorum. Hieron. Ep. ad Celan.

Rides maiore cachinno;
Concutitur: flet, cum lacrymas conspexit amici:
Nec dolet igniculum bruma si tempore poscas
Accipit Endromeden: si dixeris, æstuo; sudat.

Iuuen. Satyr. 3

Phil. in Chronic.

Theodoricus Veronensis Diaconum adulantem decapitari iubet. *Imp. Severus* adulatorem Thurinum Verconium fumo necat.

Noti sunt adulatores *Dionysii Siracusani*, is cum cæcutiret, tum adulatores etiam cæcutientiam simulabant, ita, vt alius in alium impingeret.

Dionys.

Noti *Alexandri*, qui inflexam ceruicem & vocis asperitatem, quæ omnia erant in Alexandro, imitabantur: nimirum *in regum domibus sunt qui mollibus vestiuntur*. Exeat oportet qui pius, candidus, &c. esse volet, talem nec herus nec serui ferre possunt. Sed de his multi alias.

Alex. Magn. Matt. 11. v. 8

Eheu! nunquid adhuc regnat scelus istud in aulis;
Trudat vt hic illum de statione sua!
Hei mihi quot numerant hæc ferrea secula vulpes;
Qui graue mellito virus ab ore vomunt!

Specul. vitæ aul.

BONVS PASTOR TONDET *pecus.*

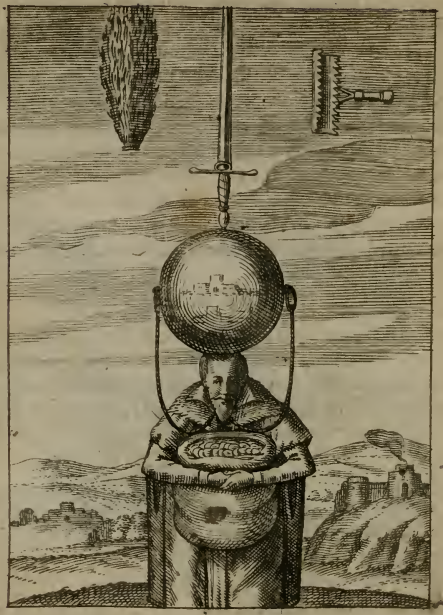

Regis ad ingenium ſeruorum turba paratur,
Aurum corradunt ſi ſit auarus homo:
Deteſtanda fames auri, quæ non niſi tandem
Expletur ſæui ſub Phlegetontis aquis.

Qui fisco, thesauriſq; augendis regiis nimis intenti ſunt Reges, Principes, Proceres, næ illi quiduis facile committunt potius quam vt abſtineãt ab iniuſtitia tali: vt quod Apoſtolus ingenere de omnib. diteſcere cupientibus pronunciat, id ἐιδικῶς & quidem κατ' ἐξοχὴν in tales competat maxime: *Incidere eos in tentationes & laqueos, & deſideria multa, quæ demergant eos in perditionem ac interitum.* Nam

Monarchia optimatum.

1. Timot. 6. v. 10

Tales Harpyiæ ne à ſacris quidem manus abſtinent, quin in bona Eccleſiaſtica inuolent, vt fami inde ſitiq; ſuæ ſatisfaciant. Horrẽdum hoc ſcelus eſt, iniurium in Eccleſiam, contumelioſum in Deum Ec leſię Protectorem atq; vindicem: quare & *B. Laurentius Diaconus Romanus & Martyr Chriſti* tali Harpyiæ ad necem vſque & rogum ſe oppoſuit pro theſauro Eccleſiæ: ignotum noſtris eſſe non poteſt illud iuris canonici: *Semel Deo dicatum, non eſt ad humanos vſus transferendum vlterius*, nec manus tamen abſtinent maſtigiæ, priuſquam prunis aduſtas infernalibus gerant. Libet exclamare cum Germanis: *ô S. Martine, offerunt tibi obolum & equum ſurantur:* Omnes theſauros Eccleſiæ abſtulerunt, miniſtrantibus autem altari vix ſuppetit vnde vitam ſuſtentent & cutem trahant. Exp rgſcere vindex Deus! imo etiam cutem detrahunt miniſtris, & ſi quid reliquerunt, rapiunt tamen & illud, & in ſues ac porcos diſtribuunt.

Vide impium fact. Valer. Max. l. 1 c. 1

Noſtros depictos vides. Laur. Martyr.

Regul. iuris.

Et tamen nihil ſuppetit talibus Harp. diuina maledicto omnia vorat, vt de pennis aquilarum Plin. l. 10 c. 3

Sanguinem & ſudores ſubditorum ſugere, bibere, indeq; ſaginari non horrent: Paſtores vocantur, ſed lupi ſunt, non tondent ſed deglubunt & excoriant pecus: etiam *proprio rum redemptiones corporum* (longe vltra Turcicam tyrannidem prouecti) imperant: *Ruſtico ne caſeus quidem à vectigali immunis relinquitur.* Occlamare illis Eſaias & Michæas: aliiq; deberent, ſed horum clamores non ferunt, audiant igitur Hybream: *Meſſem duplicate & vindemiavi, ſi tributa duplicare vultis*, vel ab his etiam abſtinete.

Nouiexl. res. NB.

Hybreas Ant.

Zephan. 1. v. 9

Tales ſibi ſæpe quærunt miniſtros, per quos diteſcant, *qui impleant domos dominorum ſuorum violentia ac dolo*, fiſci conſiliarios, qui in id tantum incũbunt, vt modos inueniant, quibus ruſticos argento emungant: quas *ſpongias* ſuas vocitare *Imp. Veſpaſianus* ſolebat, quib. impletis aurum redextorqueat: Nota eſt *Tiberii Imp.* hiſtoria, cui obuiam factus domum enunti hulceroſus & mendicus, cum ab eo ſaturas muſcas depellere vellet, dicebat:

Hotoman. in Veſpaſ. Phil. Cheronin Veſpaſ. Tiber. Imp.

——— *hæc turba quieſcat*
Quæ ſi forte abeat, noſtro quæ ſanguine dudum
Iam tumet: accedet ſubito noua copia, rurſus
Vt ie una cohors, noſtri quæ ſanguinis omne
Quod reſtat capiet, magis atq; infeſta nocebit.

Denique hi tales fiſco parcunt, ſæpe cum irreparabili damno, πανωλεθρία, totiuſq; totali Imp. Regni. Reipublic. interitu, vt ſupra aliquibus exemplis probatum fecimus.

QVI SIBI NIMIVM SAPERE videtur, nequicquam ſapit.

Eſt leuis ac vanus qui plus ſibi vendicat ipſe,
Demonſtrare ſua quam potiatur ope.
Ne nimium ſapias, pudor eſt mage velle videri:
Qui ſapit hoc vere quod ſapit, ille ſapit.

Finan-

Financiarum heîc vides magistrum, qui altissimum, profundissimum, longissimum, latissimum, adeoq; totum prudentiæ ὠκεανὸν exantlasse sibi videtur, adeo sapientiq; opinione turget. Eximius est Theologus, qui de reb. diuinis profundâ habet ἐπίγνωσιν, & apposite differere de iisdem põt: cerebro vtitur pro scrinio iuris canonici: in iuris prudentia regnat & excellit: Principis hoc nemo melius medicum agit. Linguas callet plurimas; mores multorum regnorum atq; nationum peregrinus dudum didicit atq; tenet, deque omnibus discurrere (vt vocant) congrue potest, nec est Sapientiæ pars, quam ille non (non dicam à limine quod aiunt, salutarit, sed) integram & totam vorarit. Hinc *sinistra mundum*, *dextra cælum* tangit, nam *mundi* sibi *lux* esse, & ipsis Diis imponere se posse sibi persuadet, vel, vt loquitur Psaltes, *in cælum os ponit*. Et quibus *Luciani* in morem ipsi superi risus fiunt. Stellas dinumerare põt, calices tussire, herbas crescere, & pisces screare audit, estq; adeo talis, quale inter tot chiliadum myriadas vix inuenias vnũ. O hominum genus odiosissimũ! quod semper studere, discere semper, sed ad ἀλήθειας ἐπίγνωσιν peruenire potest nunquam, de quibus merito vsurpare possis illud Senecæ: *Multi ad veram ac solidam sapientiam peruenirent, nisi se dudum peruenisse putarent*: quibus, quod nesciunt, discere pudor est: alienissimi ab illo Socratis: *hoc scio me nihil scire*. Verum illi, quod sciunt, scire se sciunt, imo scire, quæ nesciunt etiam, sibi ipsis splendide mentiuntur: hos si commentitiæ scientiæ laude amplius inflas, turgebunt, vt vel medii crepent, rumpantur. Singula horum talium verba, singula continent *oracula Delphica*, similes Buzitę: *Plenus sum sermonibus, coarctat me spiritus ventris mei: Ecce venter meus vt vinum tui non aperitur? sicut vires noui finderetur: eloquar, vt respiratio sit mihi, aperiens labia mea respondebo, &c.* Verum hominibus tam arrogantibus & iactabundis cum Deus tum homines infesti sunt, & tandem manifestũ fit, nihil minus quam sapientiam cum ipsis habitasse. *Sapientia certe cum Abitophele* moritura videbatur, cuius consilia pura oracula habebantur. *Consilium enim Ahitophel* (inquit scriptura) *quod consulebat illis diebus erat ac si quis consuluisset ipsum verbũ Dei*, sed summa eius stultitia tum patefiebat, quum posthabitum suum consiliũ cernens, instrato asino suo surgens domum abiit suam, & suspendio vitam sibi ipsi finiuit. Hunc finem sortiuntur tales ardeliones & philautoi, quare & *Heraclitus* Athenien sibus risum mouit, cum se præter modum iactaret. *Pythagoras* autem qui moderate de se sentiebat, non *Sophus* sed *Philosophus* voci tari discupiens, æternum sapientiæ præconium nactus est: Itidemq; *Thales* *recusata mensa aurea*: & alii. Consilium igitur Apostoli est:

Μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὸ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, &c.

Patriarchæ statuit manipuli suffenatiũ

Descriptio hominis sibi sufficientis, &c.

Psal. 73. v. 9

2. Tim. 3. v. 7. Seneca.

Hieron in c. 42. Ezech.

Scio quod nescio, pars est scientiæ scire quod nescias.

Iob. 32. v. 18

ibid. v. 19

ibid. v. 20

Infatuantur Iob. 5. μωραίνονται.

Rom. 3. v. 22

2. Sam. 16. v. 23. & c. 17. v. 23

Hartm. Scopp. Heraclitus. Pythagoras. Thales Milesius, alii.

Rom. 12. v. 3

AVDIATVR ET ALTERA PARS.

digito compesce labellum.

Μήτε δίκην δικάσῃς πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς·
Γράμματα Ἑλλην. λαμπρὰ πεποιητὰ ἔχει

Quisquis iudicium non audito dat vtroq;
Is malus est, niger est, est & iniquus homo.

Multa-

Multarum nos rerum vtilium admonet hic *vir Purpuratus* hieroglyphice, sed ante omnia *iustitia*: quod significare videntur cum *gladio, enseue, libra* iustitiæ hieroglyphica: deinde & comprimens aurem *sinistra manus*. *Ensis* seueritatis monitum est: *Non enim frustra gladium gerit, &c. Oculus*, inquit Iehoua, *tuus non parcat. Libra* iuste iudicare docet, vt causas æqua lance ponderes, & sententiam roges ex iure, æquo, bonoq;, & iusto. *Manus extensa, in q; duos porrecta digitos*, iuris te admonet iurandi, quod ab initio præstitisti, ne contra datam venias fidem. Magna huius æui labes est, inprimis in iudicibus, quod datæ fidei tam leuiter obliuiscuntur, & conscientiam propriam vel personis vel muneribus vel aliis rebus externis posthabent. Quo pertinet *Iudæi* illius cũ *Christiano* disputatio, cur inter Christianos plures inueniantur male affecti quam inter alios, & periuria Christianorum causatus *Iudæus*, ruborem Christiano incussit. Fortassis non abluit. *Fama conscientia, oculus, lusum non patiuntur. Arista* honoris hieroglyphicum, honores in iudicio captare prohibet, iuxta illud sapientis. *Ne quaras fieri iudex, nec requiras à Domino principatum, neque à rege cathedram gloriæ: ne iustitiam tibi asseras coram Domino, neq; coram Rege sapientiam, ne non valeas iniuste facta tollere.* Et quæ sequuntur. *Descriptio Decalogi* per numeros, pie indicat, secundum ius & LL. scriptas rogandam sententiam, non secundum proprii cerebri dictamen fallibile. *Bonus* enim *Index nihil ex arbitrio suo facit, sed iuxta leges & iura* pronunciat. Estque exemplum in Pædagog. Cyri: *qui Cyrum adolescens cum absoluisset puerum grandiusculum apud se accusatum, quod alteri minori prolixiorem vestem eripuisset, & suam tanquam breuiorem & ad modum corporis magis congruentem, tradidisset, reprehendit magister iudicium Cyri, eiq; dat plagas, monens: non iusta esse quæ ipsi videantur, sed quæ nitantur legibus.* Quod vero Purpuratus hic noster sinistra sinistram manu comprimit aurẽ, commode monere vult iudicem æquitatis & iustitiæ *Alexandri Magni*, de quo *Plutarchus* commemorat, quod quoties accusatorem audiuerit, alterã aurem manu obturauerit, integram eam reo delatoque reseruans. ϕ idem sapientis monitum est: *Priusquam perquisieris, ne crimineris, cognosce primum atque tum increpa*: Quare etiam *digito labella comprimit*, innuens non præcipitandum esse iudicium, sed *deliberandum diu quod semel statuendum* sit: quocirca idem sapiens monet. *Priusquam audieris ne respondeas; & in medium sermonum ne immittas verbum. De regimine linguæ* alius dicendi dabitur locus & occasio, sufficit modo dixisse, quam non præcipitanda sit iudici sententia: Nam qui statuit aliquid inaudita altera parte, æquum licet statuerit, haud æquus est: ac proinde Leg. Attic. cautum:

Ὁμοίως ἀμφοῖν μηδὲν ἀκροᾶσθαι.

Rom. 13. v. 4. Deut. 13. v. 8

vid Selnec. Pædagog. in III præcept.

Syr. 7. v. 3. 4. 5. &c.

Ambros. &c. Xenophon. de Pædagog Cyri. Exempl.

ἀδικίας καὶ ἀνομίας.

Alex. Magn.

Syr. 11. v. 7

ibid v. 8

ἀλαλήτου σιωπὴν τέλος ἢ δυσχέρεια. *Pædagog.*

ASINVS AD LYRAM.

Tanto vir ſtolidus geſtat loca celſa decore,
Tardigradus quanto geſtat honore ſaccum:
Excutit indignos Deus alta ſede potentes,
Et dignos ima ex humilitate leuat.

Si quæras, quæres ancipiti Fortunæ lusui maxime exposita sit, dicam: *Fauor Principum*: nam his proclive admodum amare, odisse: amare immerentes: & odisse bonos. Nec absonum est cõmune Prouerbium: *fidelis seruus semper asinus*. Improbi zizaniorum instar se habent, quæ succulentiora semper occupare loca solent: talem nugiuendam & Cumanum asinum hic vides, ad clauum quidē & honorum fastigium euectum, qui gladium semper, & rõphæam crepat, sed *mensus est, & leuis inuentus nimis*, aureſq; asininas longe supra caput extulit. Indignissimum (per Deum immortalem!) fuerit, tales asinos euehi, sed non minus tamen frequens quam indignum esse cotidiana clamat experientia. Vere istud quidem *quo quis doctior & sapientior, eo erit & humilior*, verissimum autem contra & illud: *Quo quis rudior & magis barbarus, eo felicior atq; insolentior*, nesciunt enim tales asini fortuna vti, sed exemplo comprobant: *Asperius nihil esse stulto cum surgit in altum*: vbi non mores sed honores tantum mutantur. Quare occinendum erat talibus Itali Poetæ *Ausonii* illud:

Dos subest stándigst.

Scopper. Improbi zizania.

Dan. s. v. 26.

Fortunam reuerenter habe, quicunq; repente
Diues ab exili progrediere loco.

Auson. Epigr.

Laudabiliter *Epaminondas*: qui cum antea consueuisset quidem aucto corpore, hilariq; vultu prodire in publicum, postridie tamen eius diei, quo ipsius auspiciis feliciter pugnatum erat in Leuctris, squallidus ac submissus processit: cumq; amici scisciterentur, num molesti aliquid accidissēt; *nihil*, inquit, *sed heri sensi me plus aquo mihi placuisse, hodie illius gaudii insolentiam castigo*. Talis fuit moderatio *Epaminondæ* hominis ad gloriam ac sublimitatem facti, natiq;: quæ non fuerit nostra;

Erasm. in Apoph. ex Plut.

Sed *gigantum nostrorum insolentia* tanta est, vt ab ebrietate Fortunę non euigilare, nec arrogantię crapulam edormire vnquā possint, velint: quare & vindicis ira Dei in omnibus statibus non cessat. Audacia quidem αὐθαδείας virum bonum non dedecet, sed ostentatio & vanæ præsumptio gloriæ vt stultorum ita improborum quoq; est. Longius prouehi quam conueniat raro felicem sortitur euentum. Vere enim Lotichius:

Aug. serm. 1. in Ps. 58

Non habet euentus placidos temeraria Virtus

Petr Lotich. secund.

Exemplis id demonstrare est cum sacris tum prophanis: quis enim insolentior *Hamane*, sed suspendio finit vitam: tales fuerunt: *Epicurus*, *Palæmon*: *Gorgias Leontinus*: *Menecrates*: *Hippias*: *Pompeius* & sexcenti alii: μεγάλα διάκειν καὶ τὰ παρόντα φέρειν μεγαλόφρων οἰδὲ πέφυκε, vt verum sit maneatq; diuinum oraculum sapientissimi Regis: *Aduenienti superbiæ erit ignominia*. Ὅταν ἴδῃς τὸν ὑψηλὸν καὶ ὑπερήφανον καὶ λαμπρῶς τε πλούτῳ καὶ γένει χαίροντα, Οφρύνται μείζων τῆς τύχης ἐπήρκης τε τέτυπται χειρὶ Νέμεσις οὔνεκα πρόσδοκα.

NB.

Prou. 18. v 12
Ex Euripid.

ASINVS AD TIBIAM.

Qui sua prudenti committit munia seruo,
De euentu vnquam non ambiget ille bono.
Sed quisquis stolido magno discrimine: certus
De euentu optato non erit iste diu.

Similis simili gaudet. Qualis herus, talis seruus, tales & mores: vt lepus lepori, ita stultus stulto merito conuiuit. Vere illud: *ὁμοιος ὁμοίῳ.*

Nosce tur ex comite, qui non cognoscitur ex se. *Suffenus. Stultus & improbus hic amor est, &c. vid. Horat. serm. l. 1. sat. 3.*

Vides hominem Apollinis sibi scientiam atq; sapientiam arrogantem Delphici, asinus autem reapse est ad cibiam. Tot sibi artes atq; disciplinas fingit mentiturq; ipse, vt fumario opus sibi fore arbitratus sit, per quod humores vaporesq; nonnulli exhalarent, ne cerebrum rumpatur. ô lepidum caputlô festiuum ingenium! sed ô ineptum hominem! tales sunt quibus honores decernuntur amplissimi, minime omnium dignis, quod tamen hoc exulceratissimo seculo frequentissimum est in omnibus statibus. *In Ecclesiastico* statu extolluntur rudes & omnium rerum ignari, in quos competit illud Prophetæ: *Dicunt: Dominus dixit: & non est verbum Domini*: dum tãtum implere aures graueloquentia & magnidicentia possunt, & magnos exhalare strepitus, magno conatu magnas recitare nugas, officio se suo probe defunctos esse arbitrantur: maxime si vel populus applaudat, vel illa crymetur, vt olim ad boatus monachorum & frigidos passionales actus histrionicos factum. Ita asininæ asini ruditati populi inequitant, & laudantur ieiuni & aridissimi ipsorum sermones, de quibus si interroges quid fuerint vel continuerint, tantum scibunt, quantum de colore cæcus, vel minus. *Mundus vult decipi. In statu Politico* tales nugiuendas inuenias quamplurimos, qui tantum fumos vendunt Dominis atq; seruis, quos caro sæpe mercantur vtrique, digni qui vel ipsi fumo pereant, *Pygopolynices* simulatque *Parasiti*, de quibus non illepide Poeta noster sub ipsorum persona:

Per status.

I. *Ezech 13. v 6* „ *Prouicit ampullas & „ sesquipedalia verba: Horat. de art. Poet.*

Agyrta Ecclesiastici. II. Thuring. Vercon simil.

Quodcunq; Princeps expetit	*Mensq; mandat, consulo:*	*Hartman. Scopper.*
Quamuis id vrbes perderet	*Aut ciuium concordiam*	
Tantum meam si consequor	*Partem vel omnes rideo.*	

Ideoq; sedulo in id incumbet noster Princeps, vt in delectu seruorum sit cautus ac prudens: Et *sexaginta si ipsi consiliarii fuerint, anima tamen sua consilium, ne dispexerit* *Ben Sira.*

Ad. caueat rudibus ne quid committat asellis,
Qui bene curatas res volet esse suas: *Georg. Sabin.*

Sed eheu! *ingenio celebres non amat aula viros.* Fatui, dementes, stolidi, qui *magnos emittere elenchos* possunt, quibus tectum diabolis fumat, & moribus ducuntur suis tales euehuntur. *Exeat ex aula,* dixit ille, *qui volet esse pius.*

Non intret aulas Principum	*Ex corde qui Deum colit*	*Hartman. Scopper.*
Hic regnat inconstantia	*Et sæpe peruersissimus*	
Est administer principi	*Acceptior fidissimo.*	
Proinde, quisquis gloria	*Abhorret & mendacii*	
Quem nuda stipat veritas	*Non intret aulas principum.*	

EMBLEMA

ΑΝ Η ΛΕΟΝΤΗ ΜΗ ΕΞΙΚΗΤΑΙ, ΤΗΝ ΑΛΩΠΕΚΗΝ ΠΡΟΣΑΥΟΝ.

Sit Princeps mitis, constans, mansuetus, & absq;
Ira præcipiti, fraudibus, atq; dolo:
Tardus & ad pœnas, velox ad præmia danda,
Et doleat quotiens cogitur esse ferox.

Nico-

Nicolaus Machiauellus Florentinus, vir doctissimus & peritissimus, sed impius ac malus, in quo virtutes vitiis certant, si non à vitiis longo interuallo relinquuntur: Is edito libro (quem *de Principe* vel *Princeps* inscripsit) persuadere magistratibus conatus est, ne religionem in cordibus suis curent vllã, interim tamen vt eam externa specie simulent. Fidem nec subditis nec aliis magistratibus seruent etiam sanctissime promissam: deniq; hortatur magistratus, vt omnes actiones suas ad priuatum commodum referant, vt facultatibus & dignitatibus augeantur, etiamsi iniquissimis hoc consequantur rationibus. Has impietates & in Christianis auribus paradoxa horrenda recensere, vel recitare refutare est. Eas taxare nostrum emblema conatur.

Vixit circa ann. Christ. cIↃ Ↄ XIII. Osiand. Epito. centur Ecclesiast. cent. 16. p. 17 Vid. vindic. cont tyran. Stephan Iun. Brut. Belg.

Corradians, intus petiuriis plenum & cædibus, vna cum *vulpe* nequitiæ, doli & fraudis hieroglyphico, *Pellacis magistratus* indicium est: *serpentes* versutiæ typum præstant. *Lupus* crudelitatem: *Pileus ampliatus*, dilatationem regnorum, significant: sed *aristæ* cum *clepsydra* breuitatem simul ac fragilitatem Imperiorum, dolo, fraudibus, truculentia & crudelitate partorum innuunt. Digna certe figura, quæ non æreis sed aureis laminis, & cordib. magistratuum digito diuini Spiritus insculpatur. Quam grata Deo vulpina sit maxime in magistratibus, ostendit Christus, quando *de Herode* pronunciat, quod *vulpes sit* & in eodem vulpinam taxat. *Veritas & iustitia* stipent meum principem, non vulpina pellis, quæ durabilis non est, & vel à Gentili homine derisa: ὦ πολέοντ' ἄλκιμε ὠμύλης ἀλωπέκῳ. *Laudabunt Deum omnes recti corde: vir autem sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. Prudentiam serpentum* Christus imitari iubet, non vulpinam nequitiam ac fraudes. Quod autem si vulpina non succedat, lupinam induere iubet Machiauellus, & vicissim, id in tyrannos non in Christianos ac pios Deique timentes magistratus competeret, à quibus *Sophistica & Tyrannis* abesse & exulare debent quam longissime: nec contra datam fidem & fœdera veniet Princeps meus, sed contra pacta & compactata quanta potest industria seruabit, cum iure gentium etiam, & merito quidem, infames censeantur, qui contra datam fidem veniant, & iura fœderum leuiter violent: *Iosua* atque *populus Israeliticus*, dolis licet atq; mendaciis circumscripti à Gabaonitis, fidem tamen non fregerunt, sed propter timorem Iehouæ seruarunt: alia exempla vetera ac recentia sciens volens omitto. Pigestaret aũt tam multa sudare ac facere propter regna cæli, quam propter terrena, nam *culmo quouis* hæc fragiliora sunt, & subinde mutantur, transeunt, intereunt, in quibus *incolæ* tantum ac *peregrini* sumus, in illis *veri cives* futuri. *Quærendam* ergo *regnum Dei & eius iustitia*, vt elapsa huius æui clepsydra in possessionem illorum totalem intromittamur.

ἐσσεγλυφὶς usolut.

Luc. 13. v. 32. Vulpes bouem agit. vid Erasm. in Chil. Benignior Pellace vulpe. Ps. 32. v. 2 Ps. 55. v. vlt. Matt. 10 v. 16 Luc. 10 v 3 Quid violentius aure tyrannt. Iunen. Satyr. 4. Vid. Augil. 6. qu in ls. Iosuæ q. 13

Iosua 9. c. v. 21. & seqq.

Correctio.

Gen. 47. v. 9 Psal. 39. v 13 Eph. 2 v 19 Matt. 6. v. 33

EMBLEMA

VENARI LICITVM.

Venandi ſtudium licitum mortalibus eſſe,
Hæc præſens docte ſculpta tabella monet:
Eſt tamen in rebus modus, & ſunt limina fixa,
Vltra quos ratio recta ſalire vetat.

Venandi ſtudium non omnino improbamus, nedum damnamus. Cum Deus ipſe communem ferarum vel animalium vſum conceſſerit poſt diluuium, atq; poſteros Nohæ Nohamq; ipſum dixit: *Timor veſter ſuper beſtias agri, vt viridem herbam, ſic illa omnia dedi vobis.* Eſt *ad multa vtilis venatio.* Nam feræ cõducunt ad alimenta hominum, quo fine *Romulus vrbis conditor*, quandoq; venabatur, vt ſe ſocioſq; aleret: eo fine *Æneas ex cineribus Troianis exul* ceruum venatum fuiſſe *Virgilius* teſtis eſt: & adhuc hodie hoc fine tolerari venationes poſſent, vt victui & amictui hominum ſeruirent: *Omnia n. propter hominem, homo autem conditus eſt propter Deum.* Deinde *exercet iuuentutem* & homines prauis alioquin ſtudiis intentos, ne otio ſimul & luxu, luxuriaque diffluant. *Homines* enim *nihil agendo, male agere diſcunt, & otium puluinar Satanæ* dicitur. Quocirca de *Diana* fabulãtur Poetæ, quod à iaculis cupidinis prorſus fuerit immunis, eo quod venationum exercitio dedita amoribus non vacarit. Et ſane venatum quam mœchatũ fuiſſe *Dauidem Ægyſthum*, alioſq; præſtitiſſet. *Res age, tutus eris*, inquit *Ouid.* Inprimis autem venationes q *progymnaſmata ſunt bellandi*, vt ſapientibus viſum: magna enim inter venationes & inſtructiones bellorum confinitas eſt, & *Perſarum reges* venationes tanquam veriſſimam rerum bellicarum meditationem frequentes coluerunt. Vt iam non dicam *de damno, quod feræ ſylueſtres frugibus inferunt*, quod deinceps in ipſum Humanum Genus deriuatur: non *dicam de herbis & graminibus, quæ à feris detonſa* maiorem animalibus domeſticis nutriendis vtilitatem exhibere poſſent: ſatius igitur eſt venationibus tolli quam tolerari feras. Quid quod hanc voluptatem & non inutile exercitium magnatibus nemo bonus inuidebit nec reprehendet. Quare & *à Platone* diuino, Academiarum principe legimus commendatam venationem, & *Timotheus quidam Atheniẽſis* Princeps, celebratur, cuius plagis Fortuna ſemper adſtitit, & feras in eas coegit, quod felicitatis exemplum vbiq; decantatum reperitur. Denique ſcriptura quando de exercitiis pietatis atque iuſtitiæ loquitur, *venandi verbo* non illepide nec infrequenter vtitur. Quamuis neque negare neq; diſſimulare poſſimus, multa ineſſe venationibus immodicis mala, propter quæ apud bonos peſſime audiant frequentiſſime. Nullum prima ætate venandi fuit exercitium, quando herbulis atq; radicib. victitabant ſancti. *Venationibus nuſpiam* legeris in ſacris deditos fuiſſe ſanctos, ſed homines truculentos, crudeles, profanos, ἀφώους, & eos deniq; à quibus tyrannis initium ſumſit: *Nimrodem*, dico, *Iſmaelem, Eſauum, Dardanios, Thebanos, Cretenſes*, alios, imo Sathanæ fraudes venationibus comparantur, ſuntque venationes, ſi penſiculatius excutere velimus, gymnaſiæ potius ad ſæuitiam atque crudelitatem quam ad virtutes. Vſuq; compertum eſt, Sathanæ ſæpe organon fieri, per quod mala quam plurima, parricidia, cædes, latrocinia, &c. operẽtur: vt in exempl. *Fulconis Regis Hieroſolymorum Imp. Maximiliani.* & aliorum videre eſt.

Venatio ferarũ PRO ¶ *Gen. 9. v. 2*

Romuli venationes. Virgil. li. 1. Æneid.

Prou. 16. & 1 Cor. 11 vt de Aſcanio Virg. ſpumantemque dari, &c. Seneca. Hieron. Diana venatrix Vid. Henric. Cornel. Agrip. de vanit. ſcient.

Vid. eund. vt ſupr.

Vid. Alexand. ab Alexand.

Pſ. 34. v. 15 1. Pet. 3. v. 10 & Contra.

„ *Auguſt. de*
„ *geneſ. ad lit.*

Gen. 10. & 11. 27 Iſ. 90 v. 30.

VENATIO ET MALIS.

Multa intemperiei venandi incommoda ſubſunt
Adfectus ratio quod niſi recta domet.
Concurrunt fraudes, & vafri dæmonis aſtus,
Dulcia patrantur cædibus aucta mala.

Inter

Inter alia autem mala quamplurima, quæ venationibus, vt plurimum adhærent, est & hoc, quod Optimates huic dediti studio à grauioribus studiis & politicis exercitiis, officia vocationis quam maxime concernentib⁹, abstrahuntur, & tandem in tyrannidem concedant: quod illustris cõmentator in Genesin, nostro tẽpore super exemplo Nimrodi in 10.c. Geneseos deplorat ac reprehendit his verbis: *Vsitata est Principum venatio, cui Principes quidam insano studio sic indulgent, vt etiam seriis negotiis eam anteponant, & malint strenui venatores, quã sapientes gubernatores æstimari.* Neq; dubitamus quin Gentilitia grauitas hoc studium eodem fine taxare atq; irridere voluerit *sub Actæonis* cuiusdam persona, de quo fabulabantur *à Diana* in ceruum conuersum esse, qua de fabula neq; incongrue neq; illepide quidam sic commentatur: *Actæon in ceruum conuersus docet: Principes quodammodo exuere animum humanum, ac degenerare in naturam ferinam, dum ass due in syluis agunt, ibiq; cum feris luctantur.* Et quæ sequuntur. Quid quod multi thorum coniugalem ferarum studio excubantes in discrimen adducunt non vno modo, quarum generosæ vxores, zelotypiæ forte oestro percitæ, excurrerunt, actuum dominorũ experimenta capturæ, à quibus ferarũ loco misere tractatæ globis, vel confixæ iaculis fuerunt. Nil attineret dicere de eo, quod natura liberæ feræ, earumq; vsus, iam potentioribus tantum cedant, nisi ab aliquibus modus ita excederetur, vt feras capientes agricolas non fortunis tantum, & exsulio mulctent, corpora mutilent, sed capitibus etiam plectant, & suspendio tollant. *Vt certe ea est & à tyrannide vel nihil aberrat*, vel parum admodum, latumve vix vnguem. Sane cum feræ nullius sint propriæ iure naturali sed communes omnibus, at magistratus sibi solis earum ius ac potestatem vendicarint, frui hoc suo quodam iure possent, ad aliquantam recompens. grauiss. laborum, nec haberent subditi quod valde ringerentur. Esset tamen magistratus pii ac moderati subditos eorumq; bona à feris defendere: propter causas plurimas, & in transgressores non nimis esse feroces ac rigidos: de vltimo supplicio nihil statuunt LL. mitiorẽ longe pœnã statuunt: pecuniariã carceriariã: exsulii, & similem. Deniq; magna carnificina per venationes exercetur in rusticos, subditos, & agricolas, exiguntur illi è sedibus suis per aliquot milliaria, adhibẽtur etiam honesti ciues ad talia seruilia officia, quæ veteres mancipiis vix imposuissent: non relinquitur ocium hominibus miseris & pauperibus, vt suis famelicis domesticis bolum panis lucrari possint: ita perpetuantur, perennanturq; hæ exactiones. Nemo igitur pius author aut suasor suo magistratui esse vel potest vel debet, vt tam iniurio studio tam insanum in modum indulgeat, nedum vt propter feram interfectam hominem ad imaginem Dei creatum prorsus è medio sustollat,

Venationes impediunt officia vocationis

Nõ.

Vid. comment. Sabin. in lib. Ouid. metamorph.

Meminit huius incommodi Ludou. Viues. de instit. fœmin. Christia. §. de Zelotyp. D. Nic. Selnec. pædagog. in 5. præcept.

Vid. Danæ. in Ethic. Christian. in 6. L. secund. tab.

Allegat Sein. in pœd. C. non est.

Saxon lib. 2. art. 28 & Iur. Francic. Remus in Spicileg. Lusus Dominorum luctus subditorum.

DOLVS AN VIRTVS QVIS IN hoſte requirat.

Fraudes atq; dolos nemo laudauerit vnquam,
Ni ſint contra hoſtem bella gerenda ſuum:
Nilq; refert ſeu virtute aut ſtrategemate vincas,
Dum referas herbam res bene geſta tibi eſt.

Talia

Talia sunt *belli incommoda*, vt iure quis dubitare possit, an belli vnquam decertandum & experiundum sit. Verum cum & *diuino mandato* bella quǒdam gesta sint, & *Deus exercituum Dominus* in sacris literis appelletur: promiseritq; se iusta & *Domini* bellantibus *bella* potenter atq; gratiose adfuturum, etiamq; *stratagemata docuerit*, quibus circumscribendus sit hostis, bella legitima recte suscipi possunt, maxime v. si aliter non possis, & in solis sola spes armis proxime Deum posita esse videantur. Tum vero solicite admodum faciendum est Imperatori exercitus, vt vulpina vtantur astutia & prudẽtia serpentina: *Verbis & consilio prius omnia* experiatur quam armis: etiam *ipsum hostem* (si quidem fieri id vtiliter vllo modo potest) *conueniat*, si res αὐτόματον tranfigi atq; cõponi possit, quod quam fructuosum sit, multis exemplis cõprobatum & compertum est. Si hac non succedat, & arma omnino capessenda sint, ante omnia *Deum Victoriam* & felicem *oret* euentum: nam *sola fere oratione* hostem victum ac profligatum esse cum sacra tum profana et exempla docent. *Moses* oratione pro exercitu Israelitico pugnabat, & vincebat. *Samuel* itidem. *Theodosius* nocturnis precibus confudit ac dissipauit exercit⁹. Legio itidem κεραυνοφόλος tempore *M. Antonini Imper.* contra *Marcomannos* & *Quados*. Absq; fiducia auxilii diuini nihil faciat, nam cruentos hęc temeritas euentus sortitur, vt in exemplis videre est, quę annotamus. *Positum castrorum prudenter consilerabit noster Imperator*. Netum belli, *sumptus dico, probe expendat mente* & opere. *In exploratores si quid expendat, pro lucro reputabit*: id vel sacra docent. In conferendis signis sit *prudens ac animosus*, nam *fortitudo sine prudentia temeritas est. Stratagematis* vtatur, quibuscunq; commode potest modis, saltem vt sanguini humano parcat effundendo: hic, si non alibi summam laudem obtinent fraudes ac doli: & *quanto pretiosior est humanus sanguis, tanto gloriosius vincet, qui sine multo fuso sanguine vincit*. excubias solicite aget gruis instar nec dulci prius declinet lumina somno quam omnia in numero, pondere, atq; mensura q. disposuerit, & cauerit. Deniq; *in sola Cruce Christi spem victoria* ponat: *à Domino enim victoria est: qui aque per paucos quam per multos vincit*, quod illustrissimo *Constantini* Magni Imp φιλεσεβάτου exemplo (ad quod hoc nostrum ἔμβλημα alludit) probatum, ei *cum Licinio Collega* & adfine signa collaturo pro re Christiana, & iam precibus pie ac prudenter excubanti apparet signum Christi crucifixi, in eoq; verba:

Ἐν τούτῳ νίκα: IN HOC VINCE.

Incommoda belli. Exod. 17. Num 31. Ios. Ind. Samuel. Reg. libr. Esa. 6. v 3 Ios. 8. v 1. & seqq. Vi Iup ex Eunuch. Terent. Vt in exd Ducum illorum Saxonia Vid. Exod. 17. v. 11 1. Sam. 7. v. 8. &c. Phil. in chron. in Theodos p. 296 Id in M. Anton. Thilos. p. 229 vid. Politic. Iust. Lips. „ Regul. in „ militia ne- „ ceſſar. Ios. 2 & seq. Num. 14 „ Valer. Max. „ l. 7 c. 4 Plin. li 10. c. 23 Gruis quem adpicium vides. Vt in Theodos. & in prima Constantino Mag. Philip. in chron. 1 Samuel. 14. v. 7 Euseb. de vita Constant.

ANTEHAC PVTABAM TE habere cornua.

Vt timidi lepores ad tympana rauca feruntur,
Sic animos gestant ad fera bella pigri:
Bella decent animos, & fortia pectora. quare
Bella gerant alii! tu Pari semper ama.

Bellum Coneni curæ fuerit, aiunt: hoc est, fortibus, prudentibus, animosis bella gerenda committantur, qui vt maxime semel succumbãt, & leui certamine superentur, animum tamen resumunt, vires reparant, & maioribus quam antea, prudentioribusque machinis hostem adoriuntur, iuxta illud: *Adag. Eras.* Ἀνὴρ φεύγων πάλιν μαχήσεται.

Arma viri, bellumq; gerant, queú bella gerenda.

Turnus apud *Virgilium*: vir timidus, ignauus, meticulosus, ad colum magis quam ad Romphæam aptus, ad arma adhibendus non est: nunquam feliciter Martis cadet alea, quando γυνὴ τεκταίνει, γυνὴ τεκτοῦίται: vt ille ait: Ideoque alterutrum requisitorum ad sit. aut animosus Imperator, & timidus exercitus, aut si Imperator meticulosus sit, fortem esse exercitum decet. Illud tamen malim, vt dicitur: *Malo exercitum ceruorum, cuius dux sit Leo, quam exercitum Leonum cuius dux sit ceruus.* Tota rei summa ab Imperatore pendet, quemadmodum Israelitæ suo Regi Dauidi dicunt: *Non es proceſſurus, nam si plane fugeremus, non apponerent ad nos animum, siue morerentur dimidium nostri non apponerent ad nos animum, si decies mille nostrum caderet: quare nunc melius fuerit, &c.* ideoq; *Prudentia* ac *Fortitudine* ante omnes opus est Imperatori. Is autem exercitus eminet, quando Leones Leonem Ducem gerunt.

Lib. 11. Æneid. Sic Hector ad Andromach. NB. Singularia sunt Amazones: Semiramu. alix. Exercitus ceruorum Leonum. 2. Sam. 18. v. 3 4. &c.

Πρίαμίδες, & tales, quales *Achilles Agamemnoni* in decennali illa Græcorum ad Troiam expeditione obiicit: *Πριάμίδες.*

Ὀιοβαρὲς, κυνὸς ὄμματ' ἔχων, κραδίην ἐλάφοιο qui non *fœnum in cornu* sed *animum in pedibus* habent, pectora ceruina, leporina, muliebria gestantes, armis tam apti, quam asinus lyræ, sunt, *Tropæa nunquam statuunt*: in conflictu fugiunt: *Exemplo suo pessime nocent*: quare etiam diuino oraculo *ex tuborari*, adq; domesticum larem remitti iubentur. In concionibus, (vt *Demosthen* animoso Oratori, sed ignauo Bellatori, obiiciebant) fortes sunt, in hostili congressu vix ventris onus caninum in morem continent. A page tales, plus oberunt quam proderunt, qui *ne amicis quidem fideles sunt*, vt docet exemplũ *Imp. Mauritii* & successoris *Parricidæq; Phocæ* de quo historiæ referunt: Quod *Mauritius* somniauerit, se militi suo Phocæ iugulandum tradi: quare *Philippicum* ex carcere eductum interrogat, qualis sit *Phocas*, qui respondet: Centurionem esse, eumq; ambitiosum & timidum, subiicit gloriosus & Optimus Imp. *Mauritius*, si *timidus est, homicida est*: πᾶν γὰρ δειλὸν φονικόν. Certe si cululli euacuandi: Venus colenda: furandum deniq; sit, (vt hæc tabula docet) Heroes tales sunt, iuxta Prophetam.

Homerus in Iliad. Erasm. in Adag. Deut. 20 v. 8 Iosue 7 v. 3 Exl haxel proculre mota. Timidi. Phil in chron. in Mauritio. Esai. 5 v. 22

ATROCIBVS DELICTIS, atroces pœnæ.

Auri ſacra fames, madidi malus vſus IACCHI,
Et venus, Imperiis vltima fata ferunt.
Quo finis propior, magis hoc quoq; crimina creſcunt,
Præcipitat pœnas & mala turba graues.

Multa sunt, quæ animos frangunt, & glorioſam in expeditionib. victoriam mortalibus inuident, quæ hoc noſtro emblemate notantur ac perſtringuntur, Germanis nobis vel inprimis euitanda ac fugienda. *REMORÆ VICTORIÆ.*

Primum eſt *auaritia* atq; πλεονεξία, cui ſi pleriq; dediti ſint, haud dubie hoſtes externi ſine labore fines inuadunt, depopulantur, vaſtant, vel nemine obſiſtente. *Per hanc* ciues pecuniam bello requiſitam Imperatori negant, neruumq; belli ſubtrahunt. *Per hanc* Imperator, vrbes, oppida, ac regiones neceſſariis præſidiis nudar, & hoſti Imperii q. claues tradit. *Per hanc* Duces exercitui & militibus ſtipendia ſuffurantur, ac minuunt ſalaria. *Per hanc* miles gregarius non quæ belli paciſue, ſed quæ crumenæ ſunt ſuæ curat. Quod crimen Prophetæ pro cauſa excidii regni Iſraelitici allegant. Huic deditus cætera *bonus Mauritius Imp.* exoſus militibus factus, & tandem obtruncatus eſt. *Per hanc* florentiſſimum Orientis Imperium Chriſtianis ereptum eſt, & Imperatoria ſedes Conſtantinopolis turpiſſime ceſſit Turcis. Et quis dubitabit adhuc, id criminis in cauſa fuiſſe hactenus, quod *Turcico tyranno* ſuperiori ſeculo tot munimenta, propugnacula, caſtella, vrbes & regiones cum perpetua Chriſtiani nominis infamia traditæ ſint? *Taurinum* certe (alia omitto) Chriſtianis per hoc ereptum eſſe conſtat.

„ *Auaritia in* „ *commeda* „ *tempore belli* „

„ *Ezech. c. 16.* „ *v. 49*

Vt ſupr. in Phil. chron.

Vt ſupr.

NB.

„ Naab.

Secundum *Temulentia* eſt & *ebrioſitas*, & inde dimanans armorum neglectus, *vides hic acinacem acuentem ſuum Turcam*, & res ſuas ſolicite agentem, nihilq; omittentem, quod ad glorioſam victoriam obtinendum, & regni dilatanda Turcici pomeria faciat, cum interim Dux Chriſtianus ſuum Bachum. i. e. vinum refrigerat, dolum frigida temperat, & culullos parat: dic quæſo? *nunquid hæc Sodomæ & Gomorrhæ erat luxuries?* an non idem exprobrat Deus ſuis per Prophetam: *Væ valentibus potare vinum, & ſtrenuis ad miſcendum potum inebriantem!* Ridiculum ſimul ac deteſtandum eſt quod *de Sybaritis* referunt, qui in compotationibus ſuis non taratantaræ ſonum claſſica cientis ferre, ſed admotum tibiarum nymphę in morē ſaltare aſſuefecerunt equos, eoq; merito *à Crotoniatis* ſuperati. Quis *Scytharum* exercitum *à Cyro* per ingluuiē cæſum non ignorat? in hoc vitio regnas, Germania! Exl. ſunt odioſa.

Strenuitas Turcorum, ignauia Chriſtianorum.

Ezech. 16. v. 49

Eſa. 5. v. 22

Solin in memorabilib. &c.

Iuſtin. è Trog. l. 1.

Deniq; *venus, luxuria, ſtupra, adulteria, ſodomiæ, beſtialitates mutaq; peccata* alia omnium ordinum extremam virgæ diuinæ manum adferūt, & per hæc deſueſcentia armorum, *vt equi ad vxores proximorum ſuorum adhinniunt*, hæc *Ieremi. 5. v. 8* πανοπλεσίαν Imperiis ac Rebuſpublicis accerſit, vt penes ſacra etiam vnico profano teſtatum faciemus exemplo ex Iuſtino: *Arma & equi adempti illis* (de Lydis loquitur) *iuſſiq; cauponas & ludibras artes & lenocinia exercere. Et ſic gens induſtria quondam potens & manu ſtrenua effœminata mollitie, luxuriaq; virtutem priſtinam perdidit: & quos ante Cyrum inuictos bella præſtiterant, in luxuriam lapſos otium ac deſidia ſuperauit.* *Iuſtin. l. 1. p. 8. edit. Wechel.*

EMBLEMA

ERVNT HOMINES

ΑΣΠΟΝΤΟΙ.

Candida Mortales Concordia viſeret oras,
Imbueretq; animos Pax opulenta hominum:
Tum Fortuna ſuas roraret diuite cornu
Dotes, omnigenum deforet hautq; bonum.

Nulla

Nulla vnquam gens fuit tam barbara ac ferox, quæ non pacem bello, & discordiæ concordiam multis parasangis prætulerit, & merito quidem, nam tantum pacis atq; concordiæ bonum est, malumq; belli atq; discordiæ, vt verbis æquare rem nullius eloquentiæ flumen possit: quod vel ipsius *Salustii* hominis alioquin Gentilis ac profani testimonio patefit: *Concordia*, dicentis, *parua res crescunt, discordia* vero *magnæ dilabuntur*. Si vero gentem vllã, certe Christianos deceret pax & concordia, dedeceret bellum ac discordia, qui *singulari Spiritus vnitate* conglutinamur. Sed eheu hostiliter inuicem dissidemus, infestis armis concurrimus, & de re sæpissime leuissima tanquam de aris ac focis digladiamur: quod ipsum præsens nostrum ἐμβλημα arguit ac sugillat. Per Hierarchias deducere placet.

Damna minimebelli.

Mioppsin bell. Catil.

Eph. 4. v. 1. & seqq.

In statu Ecclesiastico quam infesto atq; ancipiti pugnamus Marte! quam hostiliter digladiamur! quam temere decernimus! nulla fere honoris gloriæq; diuinæ, & ampliandorũ Ecclesiæ pomeriorum, exædificandarum conscientiarum, sed saltem πλεονεξίας, φιλονικίας, simultatum fouẽdarum ducitur ratio; Commendatur fraterna ὁμόνοια, quæ in *idem velle ac nolle* consistit, & παρὰ φρονεῖν ἐν κυρίῳ consistit, sed nemo sese huic obsequentem vel studiosum præbet: *Mordemus inuicem, quare periculum etiam est ne inuicem consumamur, & veritas altercando amittatur*, quemadmodum multis retro seculis euenisse in propatulo est. De sacerdotibus inter se ipsis dicam: quam tenaciter hæreant odia, simultates, inimicitiæ! peius quam in Iuda & Ieuissimis quibusq;: vaticinium Pauli ὅτι πῶν ἀπορόιδωσιν ἐν ἐσχάταις ἡμέραις liquidissime completum cernitur.

„ Anceps
„ Martiũ alea
„ in statu Ec-
„ clesiast.
„ Ps 131. v. 1
„ Plaut.
Rom. 12. v. 3
Gal 3. v. 15
Terent. in Andr.

„ Sacerdotum
„ inter se odia
„ ac simulta-
„ tes.
2. Tim. 3. v. 3

In Politico statu, quam rarus candor! quam frequentes pugnæ! quam horrida certamina! *De vmbra asini* quantæ sæpe lanienæ! de vno lepore quanti sæpe tumultus! de agri sulco quantæ altercationes! videlicet: *Omne regnum inter se diuisum desolabitur, & domus cadit super domum.* Exsurge Deus, & concede propitius, *vt inhabitet gloria in terra nostra, vt misericordia & veritas obuient sibi, iustitia & pax osculentur se, vt veritas de terra oriatur, & iustitia de cœlo prospiciat, &c.*

Luc. 11. v. 17.
18
Ps. 85. v. 10. 11. 12. &c.

In Oeconomico ordine, & conuersatione ciuili præter, iurgia, altercationes, dissidia audias nihil, alter alterius iugulum petit, etiam & quidem haud infrequenter inter eos, quos Deus & natura peculiariter deuinxerunt diuina τῆς ὑποδὸς Sapientia de nostro certe seculo gloriari non potest: *Tribus rebus speciosa effecta sum, & surrexi speciosa coram Domino, coram Domino & hominibus: concordia, fratrum & amicitia propinqui, & viro ac muliere, quibus inter ipsos conuenit, &c.*

Syr. 25. v. 1. &c.

Quare, omnibus seuere edictum esto: *Alter alterius onera portate, & legem Christi implebitis.*

Gal. 6. v. 2.

NVLLA SALVS BELLO.

Cum truculenta quatit ſæuum Bellona flagellum,
Omnes terrarum concutiuntur opes.
Tot mala ſunt bello, rutilo quot ſydera cœlo:
Flet victus, victor Marte cadente gemit.

Inter discordiam & bellū hoc interest, vt illa priuatim, hoc publice exerceatur: illa paucorum, hoc multorum sit: illa sine singulari aliorum damno, hoc vero non nisi etiam aliorū damno atq; iniuria geratur. Quare quo plures hoc occupantur & implicantur, eo ēt immanius est & inhumanius, vt omnem plane hominem exuisse videantur, qui tam infestis inter se armis breuiter concurrunt & decertant, & totas regiones nationesq; in extrema discrimina adducunt. Id quod à multis cum prisci tum recentioris æui piis bonisq, agnitum ac deploratum est. Quo magis mirandum est inter nos Christianos esse qui tam leuiter ac præcipiti ad arma furore ferātur, & quidem tam leuib. de causis: *Lepus captus est: manipulus leguminu ablatus: pedem pede pressit:* & quæ sunt similia leuia & ludicra. Quod Gentilitius ille homo tanquam vanum ac temerarium non immerito deridet:

Differimen inter Discord. & Bell.

Belli causa fuit violatus vulnere ceruus.

Quis vnquam sanus Græcōrum decennalem expeditionem propter vnam fornicariam fæmellam imo propter putidum prostibulum aduersus Troianos gestam probauit? Tullius certe Hostilius Rex Romanus Legatis cum Numinis diuini summa obtestatione dicebat: *Nuntiate regi vestro, Regem Roman. Deos facere testes, vter prius populus res repetētes legatos aspernatus dimiserit, vt in eum omnes expetant huiusce clades belli.* Hæc homo Gentilis. Vbi nunc est fidēs tua, Iuliane Cardinalis, quæ ēt bene consopitum bellum è fauillis & cineribus resuscitare, pactas inducias dissoluere, & numinis obtestationē fœduq; tam leuiter frangere non exhorruisti? Arma sine damno nunquam arripiūtur, siue victor triumphes, siue victus lugeas. Omnia victoria cruenta est, nulla incruenta. Hoc vsu semper compertum, quod exactis inimicitiis, & depositis armis victor doleat, victus fleat, siue felici Marte, siue *tum Erasina de*, quod aiunt, sit *decertatum*. Quanta enim belli sint incommoda atq; damna, neq; cogitando mens, nec lingua fando vlla assequi potest. Committuntur bello blasphemiæ: silent leges diuinæ & humanæ patrantur periuria: * *Consulunt ur Pythones*: cædūtur hierarchiæ: ædes ac latrocinia in infinitum exercentur: virgines nobiles constuprantur: designantur adulteria: fiunt incestus: rapinarum non est numerus: deuastantur omnia: mutantur ferro ac flamma in solitudines, excultivici: artificiosa oppida: numerosæ vrbes: solo æquantur regiones: ius vicinorum & confœderatorum potenon est vt non violetur: deniq; multo facilius dixeris quæ bona non fiant, quam quę committantur mala: hæc adeo vera sunt, vt etiam Poeta exclamet:

Liuius li. 1. Decad. 1

„ vid Erasm. „ in Chil. „ Bellum „ aiunt. „ & victoria „ nulla in„ cruent. Et victus, & victor dolet.

Horrenda belli mala.

** vt apud Saulem Samuel. 28*

Nulla salus bello pacem te poscimus omnes.

Virgil. lib. 2 Æneid.

Angeli nato *Pacis Principe, Orbis seruatore. Pacem* non bella annunciant Vrbi & Orbi: ad cuius tempora dudum gestiit Propheta: *Tondent*, inquit, *gladios suos in ligones, & hastas suas in falces: non attollet gens vlla in aciem gladium, neq; discent amplius bellum.*

Luc. 2. v. 14 Esai. 2 v. 4

MALVM MALO DVPLICATVM.

Haud temere armaris Neptune bicuſpide ferro
Nam duplici infeſtus clade, modoq; noces:
Quæ vos, mortales! eheu! dementia cœpit!
Non vnum ſatis eſt; nunc geminate malum!

Multa

Multa ac varia per se sunt maris discrimina, vt non immerito grates illi imperet diuinus Psalmographus, qui *è maris procellis* saluus emerserit? sed tanta humanarum mẽtium cœcitas est, vt Neptunum cum Marte committere, seu naualibus præliis experiri, hoc est, *malum malo conduplicare* non horreant, in quos tamen & Mars & Neptunus (iniquissimi sancti!) insolubili fœdere coniurarunt. Tale exemplum, in sacris, quod sciam, nusquam legi. Magna hæc dementia! quoq; maius periculum, eo maior temeritas. Nota est *Xerxis* historia, qui mari compedes iniicere, virgis cædere, & ad lubitum vt iret suum, cogere contendit, sed quæ eius rei, imo quæ eius stupendæ temeritatis ac insaniæ fuit epitasis? deplorabat ille humanam fragilitatem, & de tanto suo vndecies centum mille hominum numerante exercitu post elapsum vnum seculum non superfuturus esset vnus, suam ipsius calamitatem imminentem sapientius deplorasset, nam cum *optimi & fidissimi Demarati* consilio obsequi nollet, in eas redactus est angustias, vt toto suo exercitu cæso vsq; ad internuncionem, pauculis profligatis, ipse scapha auectus ægre euaserit, & turpi fuga salutem quæsierit. *Piscator*, aiunt, *ictus sapit*, id *Cononi Athenien sium Duci* præstantissimo contigit. Is cum à *Lysandro* Lacedæmoniorum Imperatore nauali prælio victus atq; superatus esset, Martis aleam Neptuno committere noluit amplius, quare recollectis copiis, & resumptis, auxiliis *Regg. Cypri ac Persiæ*, viribus terrestrib. ac pedestribus signis cum *Pisandro* Laconico congreditur, & superior euadit, non tantum Lacedæmoniorum classe *ad Cnidum* prostrata, sed ipso etiam *Pisandro* interfecto, itaque Patriæ, Athenis, vna cum ingenti præda, & quinquaginta, hoc est, triginta millium coronatorum dono ad reparandos muros, libertatem restituit. Hoc sapere erat. semel * *feliciter pugnatum est mari superiori seculo, inter Hispanum & Anglam, nostra memoria, vbi terribilis illa classis Hisp. ana, toto fere triennio apparata, quæ totam Angliam occupare, & multo longius progredi iussa erat, cum confusione rebus omnibus infectis, priusquam Anglam attingeret, turpiter & infeliciter aufugit: Epinicio Anglicano non incongrue nec illepide succinuit quidam cum Claudiano:*

O nimium dilecta Deo cui militat æther
Et coniurati veniunt ad prælia venti.

Ps. 107. v. 23

Malum conduplicare!

Iustin. è Troge. lib. 2.

Flumina ab exercitu eius siccata.

ibid. & recita. à Philip. in Chron.

Eras. Adag. Thol. in Chro.

** Verb. formal. Osiand. Epito. Cent. Eccles. an. 1587.*

è Claud. Tecta.

SCOPVS FIDEI CHRISTVS.

Vt si quid fragili nitatur fundamento
Corruit, & fixum nescit habere locum:
Sic qui non fidei solide fundamina iecit,
Labitur, & firmum non facit ille gradum.

Alludit

Alludit hæc tabula ad illud Apostoli ad Corinthios: *Fundamentum aliud ponere nemo potest, præter id quod positum est qui est* IESVS CHRISTVS. *Si quis autem superædificat super fundamentum hoc aurum, argentum lapides pretiosos: ligna, fœnum, stipulam: vniuscuiusq; opus manifestum erit, dies enim declarabit, quia in igne reuelabitur, & vniuscuiusq; opus, quale sit ignis probabit.* Facit se, Architectum: *Christum*, fundamentum: *Fidem*, aurum: *argentum*. Charitatem: *lapides pretiosos*, virtutes reliquas: *Lignum, fœnum, stipulam* facit affectus, cupiditates infirmitatesque fidelium: illa igne non consumi ait, sed purificari: hæc consumi, nõ purificari. Pia sane atq; ingeniosa tabula! Verè n. Christus salutis fundamentũ est, estq; solus, aperte asseuerãte Apostolo, & præeunte Dn. nostro Saluatore ipsomet, qui ait: *Nemo venit ad patrem nisi per me. Is ipse lapis angularis est:* λίθος ἀκρογωνιαῖος ἐκλεκτὸς, ἔντιμος. Hoc *fundamentum nisi bene ieceris, omne quod superstruxeris, corruet*, quemadmodum de omni fundamento ille ait: Iecit *Deus Pater prædestinatione* æterna, & præsentatione generali ad ripam *Iordanis*: superstruimus nos fidem: ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ, μὴ καταισχυνθῇ: quare fides aurum est, quoniam etiam *auro pretiosior, per ignem tribulationum excocta*. Fides autẽ nititur aperto & expresso verbo, extra quod non fides sed opinio est: huius verbi hieroglyphicon hic est *Candela*, & νήποσι ἡ παιδία, tabulas Legis & Euangelii tenentia; nam quemadmodum in tenebris sine lege impingitur: ita sine præuio verbo non nisi tenebras errorum sequimur, & impingimus adeo vt vel præcipites tales dentur in barathrum æternarum & exteriorum tenebrarum: Cauetis ergo vt in adyta prærupta diuinorum consiliorum te temere abdas, sufficit *verbum quod prope & in ore est tuo*: huic simpliciter crede, vt infantes, & *columbinam* (quas vides) *simplicitatem* imitare, *optime is credit qui simpliciter sed prælucente verbo Dei, credit.* Vides extra Christum non esse nisi tenebras, nec videre lucem Legisperitos, Philosophos, & quicunque extra & præter verbum, Legem & Prophetas, Christi indices ductum atq; dictamẽ corruptæ rationis sequuntur: Talia inventa & ratiunculæ fundamento superstructæ non purificabuntur sed deflagrabunt, conflagrabuntq; & superstruentes, & instar fumi euanescent. Qui vero fidem veram ac synceram superstruunt, tametsi ὀλιγοπιστίας, luctas, & scorias concurrere contingat, deflagrabunt tamen *illæ* tantum, his perpetim saluis: sed de his etiam supra.

1. Cor. 3. v. 11
ibid v 12
ibid v 13
Euolutio Emblematis.

Esa. 28. v. 16
1. Pet. 2. v. 3. 4 & seqq.
Iob. 14. v 6
Quintil. lib. 1. c. 5
1. Pet. 1. v. 20
Matt. 3. v. 17
Esa. 28. v. 16
1. Pet. 1. v. 7

Luc. 1. v. pen.

Rom. 10. v. 8

Ratio captianda 2. Cor. 10

PLENITVDO LEGIS DILECTIO

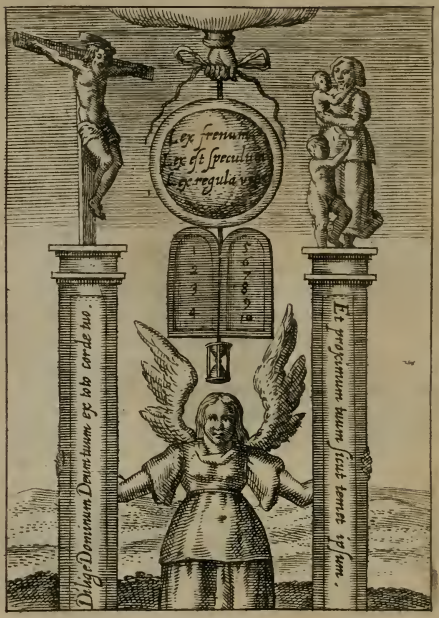

Est virtus geminis sublimibus alta columnis,
Illa Deum prendens, τὸν ἕτερον *hæcce suum:*
Inter namq; Deum currit dilectio, & inter
Proximum, vt hunc propter seruiat illi etiam.

Homo fidelis & solido fundamento Christo vera salnificaq, fide innixus, cuius equidem hieroglyphicon est *iuuenū alatus*, hoc: *duas*, stans super fundamine, tenet *columnas* ad idem vergentes, quarum altera *dilectio Dei* est, altera *dilectio proximi*; Nimirum hisce duabus piæ charitatis & charæ pietatis partibus Christiani hominis officium absoluitur. Τὸ τέλος τῆς ἐπαγγελίας (ὁ ἀπόστολος ἔφα) ἐστὶν ἀγάπη [ΑΓΑΠΗ] ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυπο κρίτου: καὶ ἑτέρωθι οὕτω τῷ λόγῳ αὐξηθέντα, ἐν τῷ: ΑΓΑΠΗΣΕΙΣ: πλήρωμα ἐστὶ νόμου ΑΓΑΠΗ Præclare ergo August. *Omnium quæ prædicta sunt, ex quo de rebus tractamus, hæc summa est, vt intelligatur legis & omnium diuinarum scripturarum plenitudo & finis esse: DILECTIO rei quæ fruendum est: & rei, quæ nobiscum ea frui potest, quia vt se quisq; diligat præcepto non est opus.* Sed multi hic in accusationem præcepti conuertuntur quod seruare non possunt, quasi offendiculum eo Deus posuerit; His respondendum: *Bona lex est: & mandatum sanctum, bonum, iustum:* In nobis autem hæret culpa, quod perfecte istud præstare non possimus. Verum si Euangelio credideris, & vera fide intueberis Christum, ille defectus restituet tuos, quoniam *agnus ille Dei est, peccata mundi tollens.* Interim obedientiam tuam ad legis γνομόνα καὶ κανόνα exerce, eademq; vtere pro *Speculo*: ex quo, quid tibi ad perfectionem desit, addisce.

Iuuenis alatus

Columnæ.

1. *Thim.* 1. *v.* 5
Rom. 13. *v.* 9.
ibid. v. 10.
Lib. 1 *de doctrin. Christia. c.* 25

πρόληψις.

Rom. 7. *v.* 12

Ioh. 1. *v.* 16
Vsus legis: vt in emblem. Gal. 3. *v.* 24

FRENO: quo traharis ad obedientiam: *Pædagogus* enim est: & quidem ad Christum, vt, quod tibi defit, in vno & solo Christo quæras, nimirum: in ira, gratiam: in maledictione, benedictionem: in peccato, iustitiam: in tentatione, consolationem: in tenebris, lucem: in morte, vitam: *Omnia* enim *Christus est, si credere volumus.*

C. Rom 10. *v.* 4
"
"
Ambr. l. 10. *de virgin.*

Regula: eaq; bene viuendi, quam cynosuram & amussim semper ob oculos nos habere decet, neq; ab ea deflectere, vel ad dextram vel ad sinistram, vt ne nos ἐθελοθρησκείας inquinemus potius quam obedientes nos Deo probemus, qui vno omnes tales halitu difflat: *Edixi enim filiis illorum: in statutis patrum vestrorum ne ambuletis, & iura illorum ne obseruetis: ego Iehouah Deus vester in statutis meis ambulate & iura mea obseruate ac facite ea. Id quod complebimus in illa vita, quum videbimus facie ad faciem*, vt iterum Augustinus libr. de Spir. & litera c. 26.

Matt. 15. *v.* 4. *&c.*
Ezech. 20. *&* *v.* 18
ibid. v. 19
Aug. de Spir. & litter. c. 26

AMICOS NE LÆSERIS.

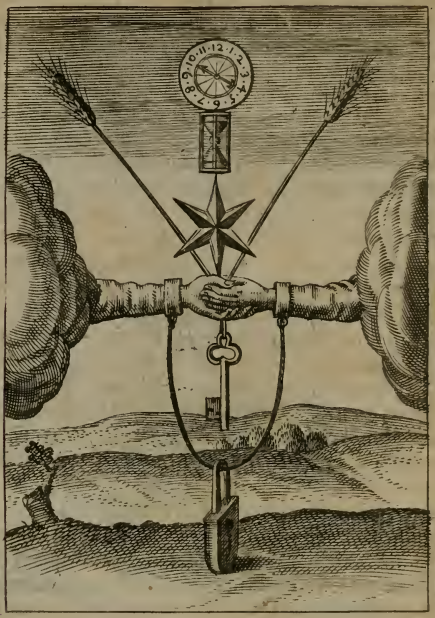

Dulce vt amicitiæ nomen, ſic dulcior vſus,
Nil equidem patulus carius orbis habet.
Vnus ſit Pylades fido tibi fidus Oreſti
Hic quoq; amicitiæ non leuis vſus erit.

Omnium rerum quas ad bene beateq; viuendum Sapientia comparauit, nihil est maius aut præstantius amicitia, quæ consistit in *IDEM VELLE & IDEM NOLLE*. Est autem Deus, qui suis amicos conciliat, *qui solus corda* hominũ *in manu sua habet, & quocunq; vult flectit illa*: quæ sapientissimi sententia est: *Quum beneuolentia prosequitur Iehoua vias alicuius, etiam inimicos eius pacatos reddit et*: quod exemplis *Iacobi* & *Esaui*: *Dauidis* & *Saulis* apertum fit. Ad amicitiam non facile prosiliendum confirmandam, nam tales amicitiæ non diu durant: sunt qui facilius parant amicos, quam conseruant, *modium prius salu* (iuxta Sapientum doctrinam) *cum eo consumas, vel patrimonia diuidas*, secus perfecte haud cognoueris: hoc *IESV* quoq; *Syracidis* monitum est: *Si comparaturus es amicum, in adflictione compara eum, neq; cito credas teipsum ei: Nam est amicus, qui non permanet in die adflictionis. Est amicus qui ad inimicitiam traducitur. Est amicus mensarum particeps, cum quo ita comparatum, vt feruente olla feruea amicitia*, nam *Vulgus amicitias vtilitate probat*: quare in deligendo amico summa prudentia opus est. Ad minimum autem vnum habeas amicum, iuxta versiculum:

Vnus sit Pylades fido tibi fidus Oreſtæ,
Hic quoq; amicitiæ non leuis vſus erit.

Amicitiam autem si cum quo contraxeris eam *ne facile ruperis*: *est* enim *fidus amicus valida protectio, quem qui adeptus est, magnum adeptus est thesaurum*: Ἀνὴρ δίκαιος ὁ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ τὴν συγχωρῆς λαβέρεσ: *Amicus*, Salomone teste, *fratre coniunctior est*. Stabat Romæ *effigies AMICITIÆ: iuuenis virente habitu*: quoniam semper virere debet amicitia, in cuius fronte extabat: *Hyems, æstas*: semper durat amicitia vera: citra locum pectoris: *Prope, procul*. Non enim militat hic procul ab oculis, procul à corde, &c. In extremo fimbriæ: *Mors, vita*: per ea enim durat amicitia. Quare cum *rebus in incertis cernatur amicus certus*, memẽto te in contractu amicitiæ *vtriusq;*, vt illa ait, *fortunæ cum socio societatem inisse*: *Amicus* enim *in die adflictionis agnoscitur*: vt exemplis *Dauidis*, & *Ionathæ*: *Pyladis* & *Oresti*: *Damonis* & *Pythiæ* illustrissime relucet. Nec tamen *amicitiæ contractus ad inhonesta aut impia obligare debet*, sed amici esse debemus *vsq; ad aras*: non amicitia sed conspiratio est, qui consentiunt in malo, vt *Catilinaria factio*. Et illi qui ad occidendum *Paulum* conspirarunt. Propter calumnias inuidorũ, ne temere rumpas amicitiam: quin potius legem amicitiæ considera, quæ est: *Monere & moneri*. A calumniis autem ipse abstineto, *nihil* enim *frequentius nec leuius dissuat amicitiam, quam calumnia*. Suspicio quoq, absit ab amico. Dissutam quam primum *redintegrato*. Reconciliatum amicum ne facile offende. A reconciliato autem aliquantisper caue.

ὦ φίλοι, οὐδεὶς φίλος.

Hart. Scopper. Ex Plaut. alleg Hieron. Epi. ad Demetriad.
Prou. 21. v. 1
Prou. 16. v. 7
Gen 23.
„ *1. Sam. 24.*
„ *& 26*
Cicero.
Syr. 6 v. 7
ibid. v. 10
& annexed. conseq
Feruente olla, feruet amicitia.
„ *Vnus habendus amicus.*
Syr. 6. v. 1.
ibid v. 14
Pythagor.
Prou 18 v. 24
Effigies Amicitiæ Romæ.
„ *NB.*
„
Ouid.
Iustin li 23.
Horat in Od.
vt sup.
Felices ter & amplius quos irrupta tenet copula, &c.
Vide quæso
Valer Max. lib. 4 c 7
Actor. 2. 3. v. 14
Calumnia. C. Syr 19. v. 13
& seqq
Suspicacitas. Hier. aduers. Ruffin. ex Cic

SPIRITVALE MELLIFICIVM.

Ex minimis magna.

Quam ſuauis liquor eſt verbum, bone Chriſte, tuum mi!
Dulcius Hyblæo melle, fauſq; ſapit!
Hoc age perpetuo tantum mea corda rigentur,
Et capient animos tædia nulla meos.

De

De Apibus atq; mellificio multi scripserunt, nos moralem ex ipsorum ordine atq; opere sensum expressuri sumus. Multarum autem & sane vtiliū rerum per apiculas etiam lampade diuini verbi ductrice monemur. PRINCIPIO monarchicum statum optimum esse, regimen ipsarum edocet, non totum examen vni paret, & eius nutui omnes audiunt: si duo in vno reperiantur alueario Reges, vnus damnas sit oportet: nimirum: *vnus Deus. Vnus Sol,* * *duos soles mundus non fert*, ergo vnus & Rex sit, quemadmodum dicitur: ἐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη εἷς κοίρανος ἔστω

Mellificium.

" *Monarchia.*
* *Iustin. l. 11. verb. Alex M. Consentit. Augustl. 1. de nuptiu & concupiscent. ad Valer c. 9. c. Magis naturaliter vnius in multos princip.*

Dum enim multis paretur, nulli paretur recte, sed pro sua quisq; libidine rem gerit: itaq; ex πολυαρχία enascitur ἀναρχία, cui malo μοναρχίας beneficio optime occurritur, alioquin recte dicitur: *Multitudo Imperatorum Cariam perdidit.* Deinde σεσωπολιψίαν dedocet, id quod dolet *Sapiens*: *Ne laudes quenquā quam, & c. de pulchritudine ipsius, nec abomineris vllum ex aspectu ipsius; parua est inter volucres apis, sed principatus est condimentorum dulcium fructus eius.* Quod significanter admodum effert *Cato* noster.

Homer. l. 2 Iliad Aug. l. 2. c. 21 de civ. Dei. Adag. Eras. Syr. 11. v. 2 Iliad v. 3 Distich. mera.

Corporis exigui vires contemnere noli
Consilio pollet, cui vim natura negauit.

Sub sordido sæpe pallio latet sapientia: & *in quo non credis gurgite piscis erit. Inimicitiarum* etiam gerunt typum, quoniam Deus eos armauit aculeo sidendo agmine irruāt, lædere grauiter possint: quare & *Dauid* sub persona *Christi* de suis inimicis conqueritur: *Circumdederunt me tanquam apes, &c.* Inprimis *boni ordinis* exemplar præbent illustrissimum, cuius tam sunt tenaces, vt si intelligant esse quæ non faciant officium, tolerare nequeunt, sed aculeorum suorum gladiis conficiunt, confodiunt, tollunt, quod à Poeta obseruatum est:

Inimicitiarū typus. *Psl 118. v. 12 Boni ordinis.*

Ignauum (inquit) *fucos pecus à præsepibus arcet.*

Virgil. l. 4. Georg.

In nullis bene constitutis communitatibus vel Rebusp̄ublicis tolerabūtur pigri, ignaui, inertes, sed constitutum aut fustibus vt emendentur, aut exsuliis multentur: ne noceant exemplo, de quibus etiam *Apostolus* latissime, 2. *Thess* 3. *vid loc.* DENIQVE: iucundissimam *allegoriam* præbent, nam mellificia studiosissime exercent, & colligunt fauos pro quibus deinde ad necem dimicant. *Fauus* noster verbum Dei, *quouis melle fauoq;* Hyblæo *dulcius*, quem fauum ex floridissimo scripturarum viridario, tanquam ex herbulis diuersissimi generis sugimus ac paramus, pro eo nostro fauo decertemus vsq; ad necem, neq;, *qui nos deprædetur, per inanem philosophiam & deceptionem traditionū hominum*, admittamus, quemadmodum Syracides monet: *proveritate ad necem decerta, &c.* sicut apes, &c. de diuinarum scientiarum floscul is suauia mella conficiamus, & quicquid ad medicinam animarum pertinet, arte componamus: quod fusè persequitur Ambros. serm. de defect. Lun. 83.

Vid. Alexan. ab Alex. Allegoria. Ambros. serm. 3 de defect. Lun. Basil. Magn. de Gentil libr. euoluend. Ambr. l. 8. Ep. epist. 62 Greg Nazianz. Theol. 1. Syr. 4. v. 33.

NVNQVID MILITIA VITA hominis,

Et Satanas, Mundusq;, Caro, Mors vltimus hostis,
In te vnum ac solum spicula sæua vibrant:
Sed IESVS CHRISTVS VICTOR *te flamine sacro*
Firmabit, cœlorum & trahet vsq; domos.

Quemad-

Quemadmodum *de Christo* dicitur: *Quod positus sit in signum cui contradicitur*: Metaphora sumpta ab iis, qui tela sua mittunt ad scopum: ita & de fidelibus, *imagini ipsius conformandis*, in hac vita idem recte dicitur, significatur, figuratur: & huc collineat hæc tabella *Rochi* imaginem gestans, vndiq; telis petiti & confixi. Quemadmodum *in Noctuam* de die euolantem omnes vndiq; volucres atq; auiculæ irruunt atq; impetum faciunt, ita in pios ac probos omnes & omnis generis homines in hac vita irruunt, inq; eos tela venenatarum suarum linguarum & petulantium actionum vnos dirigunt: vt verissimum sit commune illud distichon:

Nunquam bella piis, nunquam certamina desunt,
Et quo cum certet mens pia semper habet.

Luc. 2. v. 34
Rom. 8. v. 29
B. Rochi effigies.
Prosper in anagrammat.
„ *Ex Iob. 7.*
„ *v. 1*
„

Vides Satanam quam cupide veneficas suas sagittas in hominem miserum eiaculetur, per tentationes à dextris & à sinistris, nimirum hoc illud est: *Simon, Simon, Satanas expetiuit, quos cribraret sicut triticum: Aduersarius vester tanquam Leo rugiens circuit, quærens quem deuoret*: Qui ex superiori dimicant hostes loco, magno compendio vtuntur aduersum infra se positos, talem tanquam potentem Sagittarium habemus diabolum, *ex aere* in nos sua vibrat spicula: quo nomine etiam à D. Paulo nobis cauendus proponitur; *Non est*, inquit, *nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus Principes ac potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ*. Has Satanæ technas alicubi deplorat *Augustinus*, *inimicus*, inquit, *noster, vt occidat, semper vigilat sine somno. Ecce tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras impleuit decipulis ad capiendas animas nostras. Laqueos posuit in diuitiis, laqueos tetendit in paupertate, in cibo, in potu, in voluptate, in somno, in vigiliis, &c.* non autem agit per seipsum semper, sed per *fideles suos, mundum & carnem*. Vides *mundum* etiam arcum intendere, vere enim *Dn. Saluator: in mundo pressuram habetis*: Vibrat mundus scandala, persecutiones. *Mundus est mundus & mundus immundus manet*, ait ille: quod Christus aliter effert: *si de mundo essetis, mundus quod suum esset diligeret, sed de mundo non estis, verũ de mundo ego elegi vos. Mundus non potest vos non odisse, quoniam me odit*. Et simil. Ex occultis, insidiis, & ab intus adoritur *caro, diabolus & mundi fideles intimus*, contra huius spicula se munire difficillimum. *Omnia enim vincens facilius, quam te*: Heus vero tu! quo difficiliori lucta, eo glorioſior erit victoria. Pro te ergo contra te tecum pugna, & peccato in te inhabitanti resiste. Deniq; *vltimus hostis mors*, cuius *spicula* sunt *leuia*, morbi: *Grauia* in fine vitæ: sed bene confide: *Spiritus Christi mitiſs. ma columba* te solabitur, & deducent cum triumpho Angeli animam tuam, *vt Lazari*, in sinum *Abrahæ*, ad sempiterna gaudia.

Luc. 22. v. 31
1. Pet. 5. v. 5.
6. 7. &c.
„ *Simil.*
Eph. 6. v. 12
In soliloq. c. 16
Mundus & caro fideles Satanæ.
Ioh 16. v. vl.
„ *antiq. obtinet.*
Ioh. 15. v. 18. 19. &c.
„ *Columba SS.*
1. Cor. 15.
Luc. 16.

RESPICE FINEM.

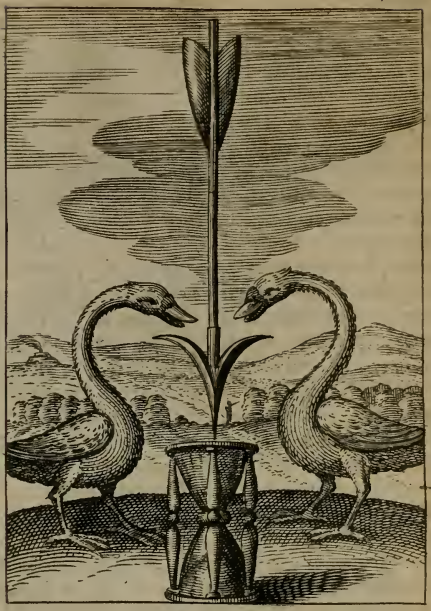

Nil Pullata iuuat quæ Carmina Præfica cantet,
Funeribus cygnus concinit ipſe ſuis:
Nil poſt Fata iuuant aliorum munera, cenſuſq;:
Alma fides, Pietas atq; præacta iuuant.

Breui-

Breuitatem arq; fragilitatem vitæ humanæ plurimi deplorarunt, sed plerique sine vera Dei suique ipsorum cognitione. Incertum admodum ἀν ὄντων *Aristoteles* appellat: flet *Heraclitus* lubricitatem vitæ huius, sed incertus causæ cum propinquæ tum remotæ, efficientis & finalis. Stulte admodum *Imp. Seuerus, omnia*, exclamat *fui, & nihil mihi prodest.* Deniq; *Vandalorum Rex Gilimerus* forte sine fundamento. Μακριότης μακροτήτων τὸ πάντα μακρότης. Nos autem & breuē esse vitam hanc scimus, & cur tam breuis ea sit, nos fugit minus: nos verbo diuino edocti succinimus *Moysi Theandro* & Prophetarum primo: *DOMINE facis nos diffluere sicut nimbum, somnium sumus, sicut granē, quod cito aresc it: quod mane floret, & mutatur vesperi, exciditur & aresc it: quia defecimus in ira tua, in furore tuo turbati sumus: Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo, occulta nostra in lumen vultus tui:* verbo dicā: causa breuitatis ac fragilitatis vitæ nostræ sunt *peccata*; *Originis*, seu primum, & *actualia*, seu à primo orta: nisi peccato inquinati essemus, neq; mors iuris quid in nos haberet, neq; tam inopina morte adobrui possemus. per peccatum fit, quod homo *Bulla*: quod dies hominis transeunt *tanquam fumus*: & quod vere dicitur:

Nascimur & morimur finisq; ab origine pendet:
Omnia sunt hominum tenui pendentia filo, &c. Et iterum:
Et fugiunt frano non remorante dies.

Fleuerunt. *Aristot. Heraclyt.* *Imp. Seuerus. Rex Gilim. Philos. Alex.* *M. defuncti.* *Moses. Ps. 90. v. 5* *v. 6* *v. 7* *v. 8* *Peccata. Contr. Pelag.* *Homo Bulla.* ,, ,, *Ouid.*

Quare quom sciamus, & elapsuram clepsydram, vitamque hanc esse breuem, necesse est nos ad felicem excessum in tempore, inq; vero timore Domini præparari: laudandus igitur & illaudatus ex parte mos *Cygni*, qui hic pro hieroglyphico adpingitur: *Cygnus* certe vt tota vita sua sonoram nō ædat vocem, morti tamen vicinus cantat: eorum forte typus, qui in fine vitæ conuerti volunt & resipiscere, quod periculosum admodum est, nā *dum vocantem in tempore gratiæ non audiunt Deum, sed obdurant corda (vt alii) ecs nec Deus vocanteis audiet, animam iam de lingua exhalaturos. Legi*, inquid Augustin. *& relegi scripturam, & non inueni exemplum in morte saluati præter Latronis in cruce.* Deinde & *eorum* hieroglyphicon esse potest, qui in fine vitæ, quod plerique faciunt boni, pia vota, ominosa verba, & voces ædunt optimas, vnde prouerbium manauit: *Cygnea cantio.* Nam quod non conficta sed suauis illa vltima Cygnorum vox sit, vel ex illo *Virgilii* adparet:

Nam neq; adhuc Varo videor nec dicere Cinna
Digna, sed arguto inter strepere anser olores.

Cygni hieregl. Quale est. animala, vagula, blandula, & c non Cygni, ed cornei vox. *a. Psal 95* *Aug in Ps. 51* *Eras. in Chil.* *Virg. Eclog 9.*

Quales piorum Cygneæ cantiones in sacris sunt: *Scio quod redemptor meus viuit, &c. In manus tuas Domine, commendo spiritum meum, &c. Domine Iesu suscipe spiritum meum.* Vnde & *Martialis*:

Dulcia defecta modulatur carmina lingua:
Cantator Cygnus funeris ipse sui.

Iob 19. v 25 *Ps. 31. v. 6* *Act. 7. v vlt.* *Martial. Epigramma.*

FINEM

FINIS OMNIVM RERVM adpetit.

Fundamenta ruunt orbis, faſtigia rerum
Quaſſantur, ſummæ concutiuntur opes.
Proq; ope ſuppreſſi tendunt ad ſydera palmas,
Quodq; optant ſancti, non procul: (EVGE, *veni!*) *eſt.*

Si fundamenta domus labefactantur & concutiuntur, domus ipsa diu stare non potest: ita prorsus cum hoc mundo comparatum est, nam cum fundamenta non labefactentur tantum, nec tantum concutiantur, sed propemodum omnino emarcuerint & diruantur, verisimile certe est, stare diu non posse, sed nec finem longe ab futurum. *Fundamenta sunt* Hierarchiæ & Principaliores status, spirituales seu Ecclesiasticus; & Mundanus, secularisue vel Politicus: hæc fundamenta autem non tam concuti quam plane ferme dirui in propatulo est: Arietes autem demolitionum sunt φιλοδεξίαι καὶ κλοπεξίαι, vt præsens tabella ἐμβληματικὴ perstringere conatur: *Pedo Episcopali, Ecclesiasticum; gladio*, politicum ordinem figurante: *Sæculo* autem aureis conferto & pecunia, auaritiam insatiabilem indicante. Et certe *pecuniæ obediunt omnia.* Auri gratia omnia fiunt. Auro expugnantur omnia fundamenta & munimenta. *Venalia* vbiq;

Templa, sacerdotes, altaria, sacra, corona:
Ignes thura, preces, cœlum est venale, Deusq;.*

Omnes hierarchiæ alas demittunt ad aurum, præcipue sacer ordo: vt nõ immerito exclamare libeat: *Dicite Pontifices in templo quid facit aurum*; quod omnia in templo auro prostant, auro veneunt, auro deniq; extruduntur; *Non Vrbis hæc iniquitas est, sed Orbis.* In plerosq; Pontifices cuiuscunq; sectæ competit illud: *Propheta tuæ concionãtur propter aurũ. &: lignei olim erant calices & aurei sacerdotes, nunc aurei calices, & ligni, & aurei sacerdotes!* Imo, inquam, bone Bonif. & *aurei*, nam auri gratia prostituunt, doctrinã, Deum, corpora & animas: docent placentia: fingũt se ad pruritum aurium magnatum. Optimus is est, qui propter sanctum aurum & offam *politicis adulari & fratres onerare potest.* Non est, sacerdotes! ô boni! ô Politicis ὀψοφαγίαν exprobretis, *pedum vestrum in saccule pecuniario dextram occupauit*, primi estis vos in emungenda pecunia, in extricanda offa, in corradendo auro. Nullæ rationes potiores sunt, quam *tinnula illa*: Nec tamen aberrat etiam à vobis hoc telum, Domini Politici, etiam vos ferit hoc iaculum: & vos pars estis oneris, quod pauperes premit, vt hic cernitis, pauperes inquam qui sublatis ad sydera palmis, oculis, gemitibus, ac suspiriis, votis & precibus opem atq; vindictam à Deo expoſcunt, qui ẽt annuit precibus ipsorũ, & ait: *Propter miseriam inopum & gemitus pauperum, nũc exsurgam, ponã salutem, &c.* Μὴ παλαιὰς θεὸς ἐ μυκτηρίζεται: Παὶτα ὁρᾷ δὰς ὀφθαλμὸς ἢ πίτ' ἐπακόει: *Qui aurem plantauit audit, qui oculum fecit, videt; qui gentes corripit arguet.* ἡ ἐχάτη ὥρα ἐστὶ: *Termini ætatum in nos inciderunt. Finis omnium rerum appetit.* Fundamentis conquassatis domus minatur ruinam.

Similitudo commod.
NB.
Fundamenta Vrbis & Orbis.
Symbol.
Ioh Baptist. Mantuan. l. 3. calamit.
** Iura.*
Eum Persius in Satyr. 2
Etiam Iurista sumunt aurũ & vendunt præbendas incocta ætate. NB.
Mich 3 v. 5
B Bonifac. vere aurei sacerdotes: nam aurum sitiũt.
vt est in Tabella.
Rationes tinnulæ.
Suppressio pauperum.
Isa 12 v. 6
Gal. 6 v. 7
Psa 94 v 9
1. Ioh 2. v. 18
1. Cor 10. v. 11
1. Petr. 4. v. 7

DEVORANT PAVPEREM, ET deuorantur à Satana.

Pauperis immani consumit viscera rictu
Dives, & à stygio carpitur ipse Lare:
Væ qui prædaris, nam tu quoq; præda futurus,
Ingrati hæredes quando furantur opes.

Mira quidem sed vera (& vero iterum, heu! vera) effigies. Vides quomodo alter alterum voret: diues pauperem: diuitem Leo ille de quo *Petrus*: Iudæus calcaneo pauperis insidiatur, sed & hunc infernalis illa rapit intemperia, voratque. Nimirum: *Pauper vbiq; tacet* in hoc æuo malo, de ipsius corio ludunt omnes. Nunquam iustior forte fuit querela dominica: *Deuorant plebem meam*, deuorant sicut panem. Prolixissime infamata est hactenus carnificina *Iudæorum*, annulos fuluos in anteriori vestium parte gestantium, sed non minus nocet vafrities illorum in digitis fuluos eosq; aureos gestantiũ, ad clauum sedentium, Optimatum scilicet, inquam, populi, quorum frequens in ore est, quærimonia Prophetæ, ὁ μιμησις dicentis: *Quando transiuerit hoc nouilunium, vt vendamus commeatum? & Sabbathum, vt aperiamus frumenti horrea? minuendo Ephim, & maius faciendo pondus, ac peruertendo trutinas dolosis; ut possideamus in pecunia tenues, & egentem pari calceorum, vt deniq; quisquilias frumenti vendamus*: Sed audiant tales Gurguliones & Vini-Iudæi, quid Dominus de illis: *Audite* (inquit) *hoc, qui anhelatis deiecturi egentem, & deleturi pauperes terræ*, (neq; adficiuntur egritudine propter contritionem Iosephi) *iurat Iehoua per excellentiam Iacobi, ne viuam si obliuiscar in æternum vllum operum istorum: Aurum & argentum non liberabit eos in die iræ: rapiant, congerant, aufferant, relinquendum erit: Aurum & argentum ipsorum eruginauit, sed erugo in testimonium ipsis erit, & manducabit* (quemadmodum & ipsi vorarunt carnes pauperum, sudoresq; & sanguines ipsorum biberunt, ita vorabit Furia infernalis) *carnes ipsorum sicut ignis: clamor pauperum eorum in aures Domini Sabaoth introiuit*. Aegre id quidem ferunt dici ipsis, quemadmodum vsurarius ille; *quid* (aiebat) *opus est Pastorem dicere de auaritia, ad me pertinet hæc prouincia expilandi & excoriandi?* tamen dici & inculcari oportet, si qui sint adhuc conuertendi. Mirum autem, quomodo Iudæis tantum indulgeant Magistratus Christiani, vt de subditis suis, de carne q. & sanguine suo tantam lanienam exerceant, & sudores & sanguines piorum exsugant: Ain'! pender mihi magnum tributum; verum heus tu, vnde id habet, an non ex carne tua exsuxit: *Eoq; nutritur, vt Saluatorem tuum ac meum odio habeat, blasphemet, eiq; in faciem exspuat*, quæ saliua adhuc in ore & barba ei hæret, quando tibi loquitur, teq; omnibus intus diris deuouet! ô indignitatem rei! LL. cum nostræ tum vestræ, & quid de Iudæis eorumq; vsuris statuant ignotæ vobis esse non possunt, quas huius loci & instituti non est persequi: est in manibus *Hotomannus* fuse hæc pertractans, ex eo petat qui volet. Habendi erant vtiq; cupidi, prout & in simili olim mancipia, in primis Gibeonitas, tractarunt. *Theologi* si qui volent, legere vel *Lutherum* possunt vel *Bullingerum*: *Musculum* item & alios. Et extat omnibus textus Extr. de Iudæis & Saracenis, quem sequi possunt & debent, qui suos sibi inde honores ac titulos acquisiuerunt.

1 Pet. 5. v. 8

Psal. 53

Amos 8 v. 5
ibid. v. 6
Teuffelsdreck: Korn Juden: Wein Jud: Schacherjüd: Leuteressir.
ibid. v. 4
Amos 6. v. 6. c. 8. v. 7
Martial. Epigram.
Zephan. c. 1. v. 12
lac. 5. v. 2 & c VORABIT.
Flamma edax circa Ps. 50.
„ D Schind.
„ Nota Notarum.
Non est decens sumere panem filiorum & obiicere canibus.
Nolite sanctũ dare canibus nec margaritas porcis, ne conuersi vos lacerent.
Jüdischer Wucher etc. Extr. de Iud. &c.
Principibus autem iniungimus vt à tanto grauamine cohibere studeant Iudæos.
Extr. de Iudæis & Saracen. l. 5. tit. 19 c. 18 quanto.

FORTVNA MODERATE vtendum.

Ecce, instar globuli Fortuna volubilis errat,
Et facili motu voluitur, atq; ruit:
Sic Honor Orbis Abit, sic transit gloria mundi,
Palmamq; Humilitas Obtinet Arce poli.

Lipsius

Lusus Fortuna variatur imagine Luna,
Crescit, decrescit, constans consistere nescit:

Inconstantia Fortunæ.

Quod in omnium, cum priorum tum prophanorum literis abūde decantatum est. Refricat autem eiusce rei considerationem præsens ὑπόμνημα. Omnibus autem hoc vnice incumbit, vt lusum fortunæ considerent, omni loco ac tempore, quam inconstans sit, quamq; incerta, instabilis, volubilis, & *caduca, vt verbo dicam*; siue blandiatur, quod piis rarum, siue irascatur; siue sese fronte siue à tergo conspiciendam exhibeat: certe in omni fortunę statu attendendum prudenter, ne in alterutram partem peccemus vel fastu, si blādis aspiret Euris, vel demissione animi, si Nothis & Aquilone infesta sit, iuxta illud:

Æquam memento rebus in arduis seruare mentem. Horat lib. 2. Od 3

Si Fortuna fauet caueto tolli,
Si Fortuna negat cauto mergi.

Fortunæ facies semper æquabiliter ferenda.

Memorabile *exemplum* habemus in superioris ævi Imp. glorioſissimo atq; inuictissimo *D. Carolo V.* augustissimæ memoriæ, de quo Historiographus memorabilem prædicat constantiam, quod in aduersis animū minime desponderit, neq; in successibus, insolenter sese gesserit vnquam, sed æquabili semper vultu atq; moribus vtrumq; fortunæ lusum temperarit. Id quod & vere prudentis est, cum inconstans, vt sæpe diximus, sit, & cum blanditur, maxime nocere cupiat: *Vitrea est*, ait ille, *cum splendet frangitur*. Nam

,, vid. inprim. Horat Od. 1. 2. Od. 10

Sleidan. ,, D. Carol. V. ,, Imp.

Senec. in Thyest. Quem dies vidit veniens superbum vid. loc. Act 3 Scen. 1 1

Si Fortuna volet fies de Rhetore Consul
Si volet hæc eadem fies de Consule Rhetor.

Sesostris Ægyptius. Gen. 40. 41. & seqq. Esther. 3. 4. 5. & seqq.

Vno momento tota fortunæ alea conuersa est, quemadmodum *Sesostrii Ægyptii* rota sapiētissime monet. Quis ignorat exempla? *Iosephi: Hamanis. C. Iulii Cæsaris. Bibuli Eoni. Ruffini.* Et sexcentorum aliorum. Multos salutat Fortuna, & comatam frontem porrigit, sed resalutare & apprehendere non possunt imprudentes. Multis sese offert benigna, sed ambabus apprehendentes *nimiū inhumaniter* eam tractant, h. e. insolentes fiunt, quos illa deinde vicissim tractat longe inhumanissime. *Crocodilus est Fortuna, persequentes fugit, fugientes persequitur. Nescis*, inquiūt, *quid serus vesper vehat*, quare Fortuna moderate vtēdum, maxime in aulis, vbi Dominorum gratia multo leuior est & inconstantior iactu sagittæ, & ibi vel maxime verum est quod Poeta canit:

Fortuna est Crocodilos. Aulica gratia. Specul. Aulic Scoperi, &c. Ouid. l. 5. Trist.

Passibus ambiguis Fortuna volubilis errat,
Et manet in nullo certa tenaxq; loco.

Sit igitur semper in conspectu inconstantia & fortunæ & vitæ, vt *moderate sortem feras*, & si cum *Augustino, Basilio*, aliisque fortunæ nomen & casus ferre non possis DEI vtere: & memineris:

Nemo tam Diuos habuit fauentes
Crastinum vt posit sibi polliceri
Res Deus nostras celeri citatas
Turbine versat.

Seneca in Thyeste. Act 3 vid. integrum loc. pertinent. huc.

VERBVM DOMINI NON transſibit.

Diuinum ingeniis eſt omnibus omnia verbum,
Quamuis ſit paucis ſemita trita viris:
Lux eſt in tenebris: ſanctæ lex prævia vitæ,
Eſt animæ cibus; & clara lucerna poli.

Solem, quem in ſupremo eminere loco cernis, verbi diuini hieroglyphicum eſſe intellige, quod ipſum etiam & *Lucerna*, & adpoſita ſignificat *Candela*, vt inſcriptum noema manifeſtum facit: VERBVM DOMINI MANET IN ÆTERNVM. *Extenſus ille naſus: exporrecta, longeq; ſuper caput eminentes, aures; acumen oculorum; perſpicillum* ſimul; & *propinatæ dapes*; probant, dediſſe nobis Deũ propitium media ad odorandum, audiendum, videndum, contrectandum, imo etiam comedendum verbum ſuum, dum modo ipſi odorari, videre, audire, contrectare, imo & manducare non detrectemus: eſtq; ita: *Non ſinit ſe Deus ἀνάμαρτυρον*: Proſtat verbum Dei in omnibus linguis: dantur ſinceri cõcionatores: Orthodoxi Magiſtratus: & omnia media ad ſtudium diuini verbi, tantum ad praxin transferamus illud, *dominicum*: ἐξάπαντος, & *probemus omnia, ad legem & ad teſtimonium.* Nemo tam infans eſt in ſacris, quin ſe ad eius captum demittat, ſaltem tot in locis intelligẽdis, quot ad ſalutem ſufficiũt: Mare quidem eſt ſcriptura, ſed in quo *mus peditat & elephas natat: abſcõdit Deus myſteria ſua à ſapientibus & reuelat paruulis, ex horum ore ſibi laudem parat ac firmat regnum*: nam ſi quid obſcurius dicitur in vno loco, id in altero dicitur ac ponitur apertiſſime, atq; ita ſcriptura per ſcripturam eſt intelligenda atq; exponenda: *non importandus, ſed inde referendus eſt ſenſus ſcripturarum*: vt recte dixerit *Georg. Brandemburgicus*:

Verbum Dei.

Affectiones.

Act. 14. v. 17

Ioh. 5. v. 19
1. Theſſ. 5. v 21
Eſa. 8 v. 20
B Greg. vid. Biblioth Mait 11 v. 25
Pſ. 8. v 2
Ex B. Aug.
Ex B. Hilar.
vt ſupr.

Das Wort Gottes wer nicht zu ſchwer/
Wann nur der eigen Nutz nicht wer.

Dux Georg. Brandemb. Sic reddidimus.

Diuina ſunt oracula
Manifeſta ſaltem propriis
Legantur abſq; adfectibus.

Quid autem proderit, Solem in meridie lucere, ſi ſciens volens ad lucem meridianam oculos, aures, & omnia claudas atq; obthures? Lucis certe fraudas vſura. Ipſe Ipſum: ita qui ſcientes volentes ad diuini verbi præconium lucemq; ſcientes, volentes cæcutiunt, obſtupeſcunt, obbruteſcũt, quid inde referent: Lucis vſura ſe priuabunt & hic & iſthic. Non poſſumus igitur quin cum *D. Chryſoſto. exhortemur: Audite, quæſo omnes vos quibus curæ ſunt quæ ad hanc vitam pertinent, & parate vobis Biblia, animæ medicamenta.*

Simil.

Chryſoſt. in Ioh. vid. Bibl.

Qualiter eſuriens in campo quærit eodem,
Semen auis, ſtramen bos, leporemq; canis.
Ingeniũ ita diuerſis diuerſa miniſtrat
Pabula, ſyderei pagina ſacra Patris.
Lac capit hic infans, panem robuſtior ætas,
Nec caret optato curua ſenecta cibo:
Et tamen huic pauci inuigilant, quia plaraq; turba
Aures non animum conſuluiſſe ſolet.

EIICE PRIMVM TRABEM
ex oculo tuo.

Fœx odiosa virum nœuis intenta propinqui.
Non curat proprii crimina tanta laris:
Excute stulte trabem prius, ac festuca notetur:
Sis turpi liber crimine censor, age.

Mani-

Manifestum est omnibus, quod illa desumpta sint ex notissima peri- *De trabe & festuca.*
copa Dn. Saluatoris περὶ τοῦ δοκοῦ καὶ τοῦ κάρφους, quæ exstat Matth. 7. & Luc. 6. *Matt.7.v.3*
Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? Aut *Luc.6.v.42*
quomodo dicis fratri tuo: Frater sine eiiciam festucam de oculo tuo, & ecce trabs est in o-
culo tuo. Hypocrita eiice primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eiicere festucam de
oculo fratris tui. Est odiosissimum genus hominum, imo fex vitorum, & senti
na malorum, qui non horrent quemuis. quiduis. quouis tempore. quouis *Vere!*
loco. quaqua ratione carpere ac traducere, ipsi interim omnium nequissi-
mi, consceleratissimi, flagitiosissimi existentes. Hos carpit & perstringit p̄
sens nostrum ἔμφλημα: & certe aperte obarietat hæc peruersitas atq, malitia
edicto diuino: *Nolite iudicare. Nolite cōdemnare.* Obarietat etiam diuino-Chri- *Matt.7.v.1*
stianæ *charitati, quæ comis est & malis non gaudet.* Militat piæ prudentiæ, quę do- *Luc.6.v.37*
cet telam cēsuræ à seipso orditi, iuxta illud *sapientis; iustus est accusator sui ipsius.* *1.Cor.13.v.5.6*
Non tollitur *officium amicorum*, quod est *monere & moneri*, iuxta illud Domini: *&c.*
si peccauerit frater tuus, &c. Sed *animus corripientis* fingitur iuxta pietatis atque *Prou.16.vs*
charitatis cynosuram, ne quid dicas faciasue *lacerato* (vt *Augustinus* loquitur) *supr.*
animo: & vt temetipsum accuses prius, plerunq; enim *non videmus id manticæ* *Amicorum officium.*
quod in tergo est: Nota est Christiana: *Rosa non pungit*: est autem inter spinas & *Matt.18 v.15*
pungitur: *ne sis igitur inter susurrones*, monet *Sapientum Rex.* Malorum id est, *In Ep. ad Galat.*
cum peius facere non possunt, inquiebat Philosophus: *Luscus*, aiunt, *sit oportet ad* *Prou.16.18.*
minimum, qui inter cæcos regnare vult, ita saltem criminibus defunctus sit opor- *& seqq.*
tet, qui næuos aliorum carpere vult, atq; corrigere. *Calumnia* turpissimū cri- *Era, in Apoph.*
men est, in sacris & profanis damnatum, *nouacula acutior*: & cultro *Theatilæ*, *Ff.51.55.&c.*
quare ab eo vltro abstinent omnes boni & sani, si vero calumniis impetan- *Vid Erasm. Apoph. §. Theatil.*
tur, cogitant & dicunt cum Alexandro Rege: *Regium* (laudabile) *est male au-* *Alexand. M.*
dire. bene cum feceris. &: *Aduersus os loquentium iniqua, bonorum opinio, cum testimo-* *Bernard.*
nio conscientiæ sufficit, vt loquitur Bernard. *Conscia mens recti famæ mendacia ridet*: *Serm. 2. in Cantic.*
Est quidam murus aheneus nil conscire sibi, nulla pallescere culpa: Inueniunt tales iudi- *Horat. in ser. Syr. 6. v. 2*
ces mendaces calumniatores, susurrones, & similes tandem suos etiam iudi- *&c.*
ces, vel hic vel isthic, vt *Zoilus*, Ptolomæum: *Daphitas* Grammaticus, Reges: *Gal. 6. v. 1 2.3*
alii, alios: Interim *si quem ex fratribus videamus præoccupari lapsu, eum subleuemus* *Rom 14. v. 4*
spiritu mansuetudinis, & suscipiamus, vel ad minimum Domino suo cum stare & cade- *Possidonius in vita Aug. c. 22*
re permittamus, & vbiuis inscriptum gestemus:

Quisquis amat dictis absentis rodere famam,
Hunc [mensam] vetitam nouerit esse sibi.

INVIDIA ÆGRITVDO OB alterius bona.

„ *Omnibus in vitiis concurrit dæmonis æstus,*
„ *In sola inuidia viscera tota quatit:*
„ *Discipuli Christi non est is nomine dignus,*
„ *Qui sæua inuidiæ spicula mente gerit.*

Quem

Quem vides *hominem*, INVIDIÆ Picturam gerit. *Est autem inuidia* dolor iniustissimus, conceptus ex alterius felicitate seu prosperitate, oppositus misericordiæ, quæ est iustus dolor ex proximi calamitate atq; misericordia. Non est idem cum ἐπιχαιρεκακίᾳ: nam *hæc est exultatio* propter proximi mala. Inuidia, *dolor & ægritudo propter proximi bona*. Est autem & INVIDIA virium omnino turpissimum, Christianæ charitati, è diametro oppositũ: Christiana enim *charitas non gaudet de malo*, sed de bono, de malo autem ægritudinem animo concipit. Vitium est *immediate à diabolo* manans, vt tabella emblemarica ostendit: quemadmodum canis canem os rodentem odit, ita figulum figulus, proximus proximum cui res prospere succedunt. Proxime autem ad hoc scelus accedit ἐπιχαιρεκακία subiecti ratione, non enim inuidus est, nisi qui ἐπιχαιρεκακῷ & vicissim: quiq; de alterius felicitate contristatur, ille de ægritudine gaudet, & si quid dolet, hoc certe dolet, quod malum non dupliciter intenditur: cuius gratia vel ipse oculum poneret. *Nota est fabula de deab. infernalibus*, quibus per Mercurium Iuppiter optionem dat eligendi, vt quod vna eligat & optet sibi, id alteri in duplo cõtingat, tum INVIDIA erui oculum sibi optat, vt alteri vterq; oculus cadat: tales sunt serpentes ac circa caput pendentes furiæ, quib. inuidi & ἐπιχαιρεκακοι stimulantur dignissime. *Hoc autem* INVIDIA *præ omnibus aliis flagitiis habet*, vt cum omnia alia scelera obiecto (cui vel quod) noceant, hoc subiecto (in quo) incommodet, & non noceat, nisi ei, qui inuidet, non cui inuidetur. Vnde proprium exedere cor fingitur, ac pingitur macie faciem suffusa horrendam: Hinc lepide *Horatius*.

Inuidus alterius rebus marcescit opimis, Et:
Inuidia Siculi non invenere tyranni
Maius tormentum, &c.

Bernhard. alicubi ait: *esse Basilisci similem, qui venenum in oculo gerit, pessimum & præcaterorum ex tuale. Nosse* (inquit) *cupis oculum venenatũ, oculũ nequam, oculum fascinantem*; INVIDIA *cogitato. Quid v. inuidere, nisi malum videre est?* Exempla sunt in sacris & profanis: *Cain* inuidet, Abeli: *Ismael*, Isaaco: *Eliab*, & *Saul*, Dauidi: *Pharisæi*, Christo: *Seuerinus*, Chrysost. *Marius*, Syllæ: *Pompeius*, Cæsari: & sexcenti, sexcentis aliis. Cum autem misericordiæ obiectum sit calamitas: Inuidiæ v. Fortuna: quemadmodum dicitur: INVIDIA FORTVNÆ COMES. Malis inuidiam sustinere quam misericordiam; quam in rem cõmode Poeta noster:

Liuore quisquis improbo Caret, vir est miserrimus,
Nam summa liuor murmure Oppugnat acri, maxima
Vt perflat Auster robora.

Augustinus: *Inuidia vitium diabolicum, quo solo diabolus reus* (intellige quoniam homini inuidit felicitatem) *& inexpiabiliter reus. Ex hoc sunt inuidi.*

Descript. inuid. ex Ouid. Metamorph. l. 2. fab. 15

Plutar. lib. de curios. φθονος & ἐπιχαιρεκακια ἀλλοτριοις ἀγαθοῖς,

Aug. in Psal. 104

Inuidia est odium alienæ felicitatis.

1. Cor. 3. v. 6

ἐπιχαιρεκακια

Nemo alterius virtuti inuidet, qui ea consid. t.

Sabin. Comment. in lib. Metam. Fabula.

NB.

Inuido ergo non tribuenda inuidia. Hora in serm. l. ad Lollium.

Bern. serm. 13. in Ps. qui habitat.

Alludit ad illud Christi: An oculus tuus malus est, quoniam bonus ego sum

Matt. 20

Gen. 4. & 20

1. Sam. 18. 19. & segq.

Matt. 21. 22. & segq.

Hari Scopp. de aulic. vit.

Aug. de doctr. Christian.

SINE CERERE ET BACCHO friget venus.

Ἄλογα habent certas potandi animantia leges,
Vltra demensum bellua nulla bibit:
Nos homines autem recta ratione vigentes,
Nos madidus Iacchus nocte dieq; rigat.

In vino esse δαιμόνιον, Paulus testatur ad *Ephesios*: veteres dixerunt: *ebrium esse seruum omnium peccatorum*: & vere quidem, non enim vitium est, quod à vino calescentibus perpetrari non possit. Ebrii longe vltra beluinam feritatem assurgunt: non quidem culpa vini, sed vini abusu. Audias ex vino calentib. horridissimas calumnias, atq; blasphemias, ad quas vel ipse Phœbus expallescere possit: qui vino sese ingurgitant, *non attendunt ad opus Domini: neq; adficiuntur super contritione Ioseph.* Per ebrietatem designantur furta, cædes, committuntur latrocinia & homicidia, quemadmodum ebriosus indeq; furiosus *Alexander* interficit alterum suum ocellum & amicum intimum, non ob quoddam commissum facinus, sed quoniam in gratiam Regis Paternarum Præconem laudū sese gesserat. Insunt ebrietati stupra, furtiui amores, adulteria, incestus, vt in sacris *de incestu Lothi* apertum est: & memorat *Augustinus historiam* de quodam adolescente, qui per ebrietatem cæciderit Patrem: vitiarit matrem: & duabus sororib. vim attulerit: Ceres & Bacchus gignunt venerem. Et quod cum turpissimum, tum nocentissimum est: *Vitia vino concepta etiam sine vino durant*, vt refert noster *Seneca*. Per ebrietatem multi fiunt diserti, tametsi vix balbutire possint, nam *dum bibo vinum*, ait Rythmicus, *loquitur mea lingua Latinum*: iuxta illud *Martialis*:

Possum nil ego sobrius, bibenti
Occurrunt mihi quindecim Poetæ.

Eph. 5. v 18
Ex Aug. in quod. serm.
Peccata in vino.
Esa. c. 5. v. 12.
Amos 6. v. 6.
Iustin. lib. 12.
Genes. c. 19.
circ. fin.
Aug. hist de ebriosi. adolescent.
Senec & Horat. Fœcunda calices. &c.
Martial in Epigr. li. 38

Ebrii Apollines fiunt alii, & suauem mulcere se cantū sibi persuadent, tametsi stentores sint: Viel singen auch (quod caninum est, & porcos oblectat) das die Rosen (saluo honore decoris) auff die Erden fallen: ita non tam in bestias, vt diximus, euadunt homines, sed etiam bestialem immanitatem sæpissime superant. *Bacchō & Cerere* propitiis saltat venus, multisq; saltatorib. aures asininæ longissime supra caput eminent: posset hic vel ille pro viro reputari grauissimo, si loco cōsidere suo, & gestus simiæ omittere posset. Ebrietas studio quæsita insania est, & omnes vires corporis & animæ exhaurit, quare *vini vsus intraturis domum Domini sacerdotibus interdicitur*, & rectissime dixerunt veteres: *esse in laico crimen, in sacerdote sacrilegium.* Magistratus etiam diuini Spiritus oraculo ab ebrietate arcentur. *Ne regibus*, inquit sapientissimus, *des vinum, neq; siceram Principibus, ne cum biberint, obliuiscantur statuti, & mutent ius omnium afflictorum.* Si sexum distinguas, mulieribus turpissima est ebrietas, *apud Romanos capitale* fuit, vnde *Ouidius*:

Ebriosor. mores.
Vt est in Tab.
„ Leuit. 10. v. „ 8. &c.
Prou. 31. v. 4. &
C. Metell. vxorem sustulit ebriosam.
Alexand. ab Alexand. Ouid.

Turpe iacens mulier multo madefacta Lyæo
Digna est concubitus quoslibet vlla pati.

Si ætates: non adolescentioribus: prisci Gentiles *studio inebriabant seruos, vt horum turpitudine morum ab hoc turpi vitio abhorrere discerent*: & dicitur in versu

Alex. ab Alexand.

Ebrietas commune malum crimenq; iuuentæ.

Sponsa ergo Christi (vt cum D. Hieron. pie loquar) *vini abusum vinum fugiat pro veneno: hæc prima arma sunt dæmonum: non sic auaritia quatit; inflet superbia, delectet ambitio, facile aliis caremus vitiis, si hic hostis nobis inclusus est.*

Hieron. in Epi. & in Ep. ad Titum.

CERES ET BACCHVS EXcient Venerem.

Conſerit Oenotrius ſolida bonus arte racemos,
Brutorumq; ipſos ſtercore pinguat, humo:
Hinc ſimul ac gignunt generoſa animantia vina,
Exſiliunt veneris mente procace capræ.

ABVSVM vini, nascentemq; inde *degenerem* τὰ λοιπὰ ζῷα οἱ ἄνθρωποι *vtescentiam* omnes boni semper detestati sunt. Hinc ortum duxisse arbitramur fabulam de animantibus, bestiis, ác feris circa Bacchum, de quibus Ouidius. *Obbrutescentia hominum.*

Quem circa Tigres, simulacraq; inania Lyncum,
Pictarumq; iacent fera corpora Pantherarum. *Ouid. Metam. l.3 fab 9*

Idem eundem significasse statuerunt fabula illa sua de *sociis Vlyssis à Circe* nobilissima Lamia in omnis generis bestias atq; animantia cõuersis, quum illi apud *Circen* intemperanter admodum vixerunt, eoq; ab hac in animantia conuersi finguntur quoniam illic immodicis escis potationibusq; quasi in hara saginati sunt. Et significanter admodum Poeta inquit in historia seu fabula Vlyssis: *vid. Sabin. Comment. in lib Ouid. Metam.*

Oscq; meum sensi pando occallescere rostro
Colla tumere torus, & qua modo pocula parte
Sumpta mihi fuerant, illa vestigia feci. *Ouid Metam. l.14 fab.3*

Ebriosi enim tales gestus ad viuum imitantur atq; exprimunt. Quare apologus noster ait: *Oenotrium quẽdam plantasse vineam, conseuisse vites, quas omnis generis animalium stercore impinguarit q. vina autem ista hac bibentes, eorum animalium moribus praditos euasisse, quorum stercore stercorata erant vites*, nimirum: *ouium Leonum, simiarum, caprarum, porcorum, canum*, similium. *Apologus.*

Varie pro varietate ingeniorum adficiuntur ebrii: *quod* enim *in corde sobrij hoc est in ore & opere ebrii. Oues* multi fiunt: mites, mansueti. & in omnes partes versatiles. Multi *simiæ*, gesticulantur & in Prothei, Polypiq; morem vertuntur. *Porci* alii: vt in superioribus. Non pauci *Leones*, omnia sursum deorsum vertentes: raptantes: quassantes: conterentes: confringentes: quod in sacris etiam perstrictum crimen est. Inprimis autem *capra* fiunt plærique, quando Cerere & Baccho irritatur venus. Quem in sensum Virgilius Ouidianam herbulam obscæne satis interpretatur, dicens: *Erasm. Adag. τὰ τῶν ἐμφορουμένων πάθη. Syr. 30 v. 31. & sqq vsque. Prou 23 v vl.*

Hinc legitur radix, de qua flos lacteus exit,
Quam cur Moly vocant? &c. *Virg in Priap.*

Huc nostrum collineat ἐμπληκτικὸν & ex vino prouenientes libidines taxat: quo de expertis loquitur sapiens: *Ne respicias vinum cum rubescit, quum exhibet in poculo colorem, &c. Oculi tui respicient alienas, & animus tuus eloquetur peruersitates.* Non quidem (vt hoc denuo moneamus) vsu sed abusu vini. Hinc Chrysost. *Laqueus maximus* (inquit) *mulieris, forma est, sed lasciuus aspectus, &c.* Deq; *Lothi incestu* Augustinus *Horrenda decepit, quem Sodoma non cepit: Vritur ille flammis mulierum, quem sulphurea flamma non vrebat.* Et idem alibi: *Valde turpe est, vt quem non vincit homo, vincat libido: & obruatur vino, qui nõ vincitur ferro!* sunt mortifera talia pocula: *Mors iuuat infundere, & diabolus euacuare*, quare in fine plerumq; grauissime plectitur hoc peccatum, certe isthic, nisi resipiscatur, sed & hic, vt in exemplis *Holofernis, Amnonis*: & inprimis *Legatorum, apud Amyntam Regem Macedoniæ, Persarum sinus* matrum licentius contrectantium, eoq; iusta Nemesi à filio Amyntæ occisorum. *Quod scelus turpe idem & dictu Prou 23 v 33 Genetrix virtutum frug. Iustin. l.20 Hom. 5 ad pop Antioch. Super Genes. ad litter l.5 Ep. 10 in Tabell. 2. Sam. 13 Iudith. 13 Iustin. lib. 7*

IN

IN NOVISSIMIS DIEBVS erunt Empectæ.

Pastores stolidi nunc sunt ludibria vulgi,
Nec tamen à sannis temperat aula sibi.
Sit desiderium vestrum ergo Κοίρανοι ἄνδρες,
Pastores! merces arce reposta poli est.

Iure gentium cautum est, ne quis Legatos violet aut aspernetur: quod ex *Tullii Hostilii* oratione ad Legatos, &c. apparet: *Vter populus prius aspernatus fuerit Legatos*: & *historia Dauidis* id luculenter confirmare videtur. At hocius Legatorum, † *Dei Legatis, sacerdotibus Domini, ministrisq; verbi* obtingere & exhiberi nullo vnquam tempore potuit: verum quo maior fuit Legantis Maiestas, eo grauior est & fuit Legatorum adflictio & calamitas. Experientia omniū temporum istud confirmat. *Primæ ætatis vltimū Legatum* & iustitiæ præconem *Noam* cum *Mathusalemo*, aliisq; omnino renuebat audire, & obseruare: *Non ampli⁹* (inquit Dn.) *disceptabit spiritus meus cum homine, quia caro est. Secundæ ætatis Lotham* comprehendere & grauiter plecti volebant. Eadem fortuna cum talibus monstris luctati sunt *Moses. Samuel. Elias. Elisæus. Esaias*, serra à *Manasse Rege Idololatriciß.mo* (vt statuit *Hieron.*) dissectus, vsq; ad Paranymphum Dn. *Ioannem*, quos *Dn. Saluator* omnes ab iis, ad quos missi erant, persecutionem passos esse adserit plurimis in locis noui Instrumenti, præcipue vero in Parabola *de Nuptiis* filii regis: & seq. c. Matth. Sortem vero Legatorum suorum post tempora sua vsq; ad finem mundi describit in vltima concione ad discipulos. *Si*, inquit, *verbum meum seruarunt & vestrum seruabunt: si me persecuti sunt, & vos persequentur:* quod ipsum adeo euenisse exemplo suo & collegarū edocet *Paulus*: ὡς περικαθάρματα (ἐφη) τοῦ κόσμου ἐγενήμεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι. &c. Reliquorum inde quæstus scientes volentes omittimus: quibus haud mitior fuit fortuna, nam *cum illud in viridi fieret, quid in Arido factum fuisse conicies*; &: *si Patrem familias Beelzebub vocauerunt, quāto magis domesticos eius vocauerint.* Non igitur mirum tam indigna atq, nefanda sacerdotes atq; ministros Dei pati à malis etiamnum. *Carnificem hodie quam sacerdotem esse atq; vocari satius ac mitius est*, maxime si quis sollicite & cum zelo officio præesse suo velit, nam *muti illi canes: vulpes: dolosi operarij: Dominorum assentatores: Fratrum oppressores, populi opplausum quærentes* non digni sunt qui in Legatorum Domini ordinem allegantur, reperient illi *mercedem suam dignam operibus suis cum infidelibus*: quare concludimus cum Augusti. *Nihil est in hac vita & maxime hoc tempore facilius & lætius, & hominibus acceptabilius Episcopi aut presbyteri aut Diaconi officio, si perfunctorie & adulatorieres agatur, sed nihil apud Deum miserius & tristius & damnabilius. Vicissim, nihil est in hac vita & maxime hoc tempore difficilius, laboriosius, periculosius, Episcopi, Presbyteri, aut Diaconi officio: sed apud Deum nil beatius, si eo modo militetur, quo Imperator noster iubet.* Bonorum Legatorum, qui ὡδὸν παρχειρίδας exsequuntur officium, *merces & scutum Deus est, & copiosa ipsorum merces in cœlo:* In hoc autem seculo nunquam impune quis ipsos persequutus est, persequitur, nec persequetur.

Liu. lib. 1 Decad 1
Alexand ab Alex genial. d. er l. c. 3
*2. Sam. 10 * †. Cor. 5. v. 20*
Gen 5. v. 3
2. Pet. 2. v. 5
Gen. 19. v 9
2. Pet. 3. v. 7.
8. 9
Hier. Com. in Esaiam. Inprim. Matt. 22. & 23 & Steph Act. 7. c
Matt. 22. v. 1. &c.
Ioh. 15. c. v. 20
C. Matt. 10
1. Cor. 4. v. 13
Luc. 23 v 31
Matt. 10 v. 25
Selnec. in Ps. 51
NB.
Luc. 12. v. 45 46
Aug. Ep. ad Valerian 143.
Gen. 15. v. 1
Matt 5. v. 11. 12
*Exd. Dauid. legator. 2. Sam. 10. **

OPES ET GLORIA HVIVS mundi vanitas.

Omnia prætereunt, tenuiq; fugacior vmbra,
Decußis cristis interit omnis homo:
Sis licet excelsi sublatus ad æthera cœli,
Infima sub terræ præcipitandus eris.

Rerum

Iterum inuehimur in vanitatem ſtudiorum huius ætui, maxime vero in corradendis diuitiis, & aucupanda gloria occupati, quæ omnia *in fumum* tandem abire atq; euaneſcere luce clarius ex hac tabella perſpicitur: *Alligat* hic *homo terrenus*, & terrenorum ſtudioſus *manus* & *cor* ſuum *Regmæ P. cumi*, eius fræna capeſſit, ſeq; ei regendum præbet quantus, quantus eſt, totum. ſed omnis honos, omnis gloria, omnis affluentia *concidit in fumum*, fumus vt ante fuit: quare in ſtabilioribus figendum, fundandum, hærendum erat: *Omnia* hic *vana ſunt, & VANITAS VANITATVM*, vt *Eccleſiaſtes* inſit: & *omnis gloria carnis, tanquam flos agri. tanquam fœnum, deniq; tanquam fumus, à ſummo venerandiſſimoq; Imperij vertice* ad infimas ſtabuli vſq; quiſquilias, vt recte *Cyprian. ſanctus Chriſti præco & martyr: quid & quos honores putas eſſe; faſces; quam affluentia in diuitiis? quam potentiam in caſtris? in Magiſtratu Purpuraſque? quam in principatu licentiæ poteſtatem? malorum blandientium virus occultum eſt, & arridentis nequitiæ facies quidem læta, ſed calamitatu abſtruſa: illecebroſa fallacia, inſtar quoddam veneni, vbi in lethales ſuccos dulcedine adſperſa calliditate fallendi ſapore medicato poculum videtur eſſe quod ſumitur, vbi epotauerit, pernicies hauſta, graſſatur.* Hactenus *Cyprian.*

Nec aliter æſtimat *Simonides*: ὥσπερ ὧν ἄπρακτοι μελήδονες, οἱόνει δὲ παῦρον πνεῖς ἀμφὶ πόνῳ Perinde ac ſi cum *Moſe* voluiſſet dicere: κόπος καὶ πόνος Et cum *Dauide: vniuerſa vanitas eſt omnis homo viuens, & fruſtra tumultuatur.* Exemplis res fiet clarior: *conſidentes ad vrnam Alexandri Magni Regis* Philoſophi, & funebres plan ctus ædentes, cum diu potentiam regis momentaneam dilaudaſſent: *nunc in vrna iacet*, inquit, *vermium eſca futurus. Imperator Alexander Seuerus*, dixiſſe perhibetur de ſe & omni ſua potentia atque gloria, qua vſus erat in vita: *Omnia fui & nihil mihi prodeſt. Gilimerus Rex Vandalorum* pro triumpho ductus *à Belliſario* in Vrbem Νεὰν Ῥώμην Conſtantinopolim, dixiſſe fertur ex *Salomone*: Ματαιότης ματαιότητων καὶ πάντα ματαιότης. Et de *Magno Turcorum Imperatore referunt*, quod vrnã ſuam funeream ſecum vehere ſemper ſolitus fuerit, & ante eum pannum, iuſſeritq; ferialem ante ſe proclamare: *Ecce, Magnus Turcorũ Imp. Saladinus de omnibus theſauris ſuis nihil inde reportat. quam hunc pannum.* Deniq; qualis, quanta ſit gloria, maieſtas, opulentia omnium etiam ſummorũ, apparet ex *doctiſſimi Imp. Adriani vltimis verbis*, quibus ludit ad animam: *Animula vagula, blandula, hoſpes, comeſq; corporis, quæ nunc abibis in loca; pallidula, rigida, nudula, Nec vt ſoles dabis iocos.* O vanitatem vanitatum vaniſſimam! quia ergo miſſis factis terrenis, ad cœleſtia vnice adſpiramus!

Vanitas vanitatum & omnia vanitas. Eccl. 1. 2.
Siegebeanit fœdoque in puluere fumus. *Eccleſ. v. 2. & ſeq.*
Eſa 40 v. 6 Syr. 40. v. 1
Cypr. dictum de Magiſtratib.
Patet in Exl. Damocla. Leg. Epi. Cypr.
Simonid. dict. ὡς ἀνθρώπων ἄπρακτοι μελήδονες, οἱόνει δὲ παῦρον πνεῖς ἀμφὶ πόνῳ Απολλ. ιον.
Pſ 90. v 10 Pſ 30 v. 5
Pollion hom. de vit ater.
Flau Vopiſc. tribuit & Saturnin.
Gilimerus Rex Vandal. recitat Phil. in Chron ex Zon. Annal.
Saladin. Imp. Turc. Floruit in toto qui rex Oriente ſuperbus. hunc niſi panniculum poſſidet ecce nihil.
Æl. Spartia. in Hadr. Imp. Coloſſ. 3. v. 1. 2. 3

FAMA MALVM! QVO non aliud.

Ecce rotantur res hominum, ſuprema labaſcunt,
Infima tolluntur, tollimur & ruimus:
Et quem ſuſcipiunt ſpecioſa cacumina famæ
Altius, hoc amens altius ipſe cadet.

Sunt, qui eminere, & obtinere primas in hoc æuo gestiunt, & hoc vanum est. Est quidem *fama bonum*, & quidem bonum non mediocre, sed inter bona huius æui cũ primis, *Fama enim*, aiunt, *& vita aquiparantur*: paribusq; passibus ambulant, *HONORES, FAMA, VITA. VIRTVTIS Comes est, bona fama*, qua semel amissa postea nullus eris, vt *Cato* noster in Moralibus. Famam dico, *quæ recte factis, pietate, & studio virtutum non fucato, acquiritur.* Quæ autem fama quæritur secus quam diximus, neq; legitimo fine, ea fama vanissima est. Quærunt alii studiosissime Famam *ex congestis thesauris auri & argenti*, vana hæc fama est, & mallent hi beati quam boni dicier in hoc seculo. *Quæ venit ex opibus fama, prophana venit.* Possunt vel pessimi quiq; esse diuites: & ingentes thesauros per phas & nephas hinc inde corradere, harpagare, concumulare & contumulare

Fama. Prou. 16. v. 1

Cato de scrib. moral.

Fama quæ.

Et vnde;

——*Nil nostro in corpore gazæ*
Proficiunt, vt inquit Lucretius.

Lucret.

Non domus & fundus, non æris acerui & auri.

Vid. Paling. in Zodiac.

Non iam dicam: quando tale studium cancrinos sæpe imitetur gressus, & Satanam habeat ductorem & rectorem: Nam *omnis diues aut iniquus est aut iniqui hæres*: *Non* enim *gazæ, neq; consularis, &c.*

Vid Horat. in Od.

Sunt qui famam quærunt *ex fumosis maiorum clypeis*, ex multorum seclorum prosapia, ex laudatorum maiorum præclare factis, sed & hoc vanissimum est: Nam *virtus nobilitat, non aliena sed propria*, quare præclarissime dictum ab *Ouidio*:

C. Et Eoban. Hessi. de Nobil.

Ouid. metam li. 13. fab. 1

Et genus & proauos & quæ non fecimus ipsi
Non ea nostra puto. Et *Lucretius*——*Nil*
Proficiunt vel nobilitas vel gloria Patrum, &c.

Lucret.

Sunt qui malis factis inclarescere cupiunt, quemadmodum *Herostrat.* qui vt memoriam nominis sui post se relinqueret, celebratissimum Ephesię Dianæ templum incendit: Maledicta hęc est fama, qualis & *Epicureorum atq; Empedarum* illorum qui dicunt: *vbiq; relinquamus memoriam latitiæ, nam hæc est portio nostra & sors huiusmodi.*

Herostrati nomen maledict.

Sap. 2. v. 9

Quicquid sit, quippe bonum dici possit fama, etiam glorioſe parta caducum tamen est & fragile bonum, & *est vbi gloriosus & ignobilis nihil differunt*, quemadmodum dicitur:

Est vbi nobilitas, honor atq; potentia mundi
Hic forma vultus conspicuis esse pares
Ecce quis his pauper, quu diues iure vocandus?
Qualibet ossa suis ossibus æqua vides.

Anson. in Epigram.

Quare consultissimum fuerit missa fama & gloria terrena quærere cæleſtem illam & gloriam perennem, de qua dicitur: *Gloria, honor, pax, omni operanti bonum*: Interim *Stet quicunq; volet potens aula culmine lubrico*:

Rom. 2. v. 7.

Seneca in Thyest. Act. 2. scen 8.

Me dulcis saturet quies: obscuro positus loco leni
perfruar otio.

MEVM: TVVM: SVVM.

Iusta licent in præsenti commercia seclo,
Sistere non alias ciuica vita potest:
Verùm absint fraudesq; dolique, & crimina falsi,
Sistere non alias ciuica vita potest.

Inter

Inter eas res, quarum virum ingenuum probumq; pudere non debeat, numeratur etiã à sapiente hæc: *Attendere de varia mercatorum venditione.* Quare & nobis licitum esse arbitramur de iis dispicere, & sententiam nostram interponere: PRINCIPIO autem tenendum est, licita esse mercimonia, & concedi contractus ciuiles per se: quod tam certum est, quam est distinctio *mei & tui:* quæ certe quarta secundæ duarum tabularum lege diuino oraculo expresse cauta atq; confirmata: & ostendunt exempla vtriusque Instrumẽti, quod commercia semper exercita simul atq; à Christiana plebe per se probata sint, nihil ergo moramur, quæ hęc vel illa *Sus Cata-Baptistica* oggrũniat. Adstringuntur autem mercimonia *legibus*, cum diuinis tum *positiuis* seu *humanis: illis* quidem, vt *ne vt antur flateriis dolosis: ne Epham minuant: ne sortes adulterent: ne paleam pro tritico vendant*, deniq; *ne in mercimoniis agant dolose cum fratribus*, sed *omnia fieri curent in charitate.* Et *quod quis sibi fieri nolit, alteri id faciat minus, quod* etiam ex L. Naturæ desumptũ, & adeo probatum est laudatissimo *Imperatori Seuero*, vt omnibus tabulis insculpi & mandari id iusserit. *His* vero vt omnes contractus nitantur χοϊκῶς, *ÆQVO ET BONO*, exclusis omnibus fraudibus & dolis malis. Nam dolosus contra rectam rationem, æquitatem ius & fas, & Deum ipsum agere instituit, sed non perficiet cæptis: imo *ipse suo dolo* (res hominum miro suo iudicio temperante Iehouah;) *velut venator suis laqueis capietur atq; irretitus pessimis peribit malis* verissimum q; experietur quod *Felix criminibus nemo fuit diu.*

Mercatura Syr. 41. v. 2. 3. 4

Exod. 20. & Deut. 5 Ieremi. 32 Commer. licit.

Prou. 11. v. 1 Amos 8. v. 5 1. Thess. 4. v. 6 1. Cor. 16. v. 14 Luc. 6. v. 31 Phil. in Alex. Sev. Leg. Cornel. Conf. è Theol. B. Greg. li. 1. Epist. 42

Μυριομακαριότης est in *Iustitia*, studioq; equi & boni, ac proinde id omnes boni vnice pensi habebunt, vt iustitiæ distributiuæ, commutatiuæq; in hoc ordine studeant, & scientes volentes neminem dolo malo circumscribant.

Χρήματα δ' ἁρπακτὰ θεὸς δοτὰ πολλὸν ἀμείνω Pie & præclare *D. Gregorius: credite mihi, quia sicut experimento multorum didicimus, in damno expenditur, quicquid cum peccato congregatur. Si vultis igitur nihil iniuste perdere, summopere fludete de iniustitia nihil habere. In terrenis etenim rebus semper causa damni est origo peccati.* Hactenus *Gregor.* Frequens dici solet: *male partum, male dilabitur.*

Hesiod in Ἔργ. Greg. Magn. l. 9. Ep 57. ad Brunchild. Franco. regin.

De male quæsitis non gaudet tertius hæres, &c.

Quare & hic pia cautione opus est: Es ist ein böser Pfenning der einem zween schadet/ mediocri igitur compendio vel lucello contentus esto, vt augeat Deus reliqua. Sed ô tempora! ô mores! quot mercimoniorum genera, tot decipiendi modi, in diuendenda *annona: pannis! libris* etiam! imo & in *ouis, cæpis, holeribus, butyro*, & quis omnia auri & argenti retia percensebit.

Lucellum mediocre.

AVRO VBIQVE RETIA ponuntur.

Aurea diuini quæruntur vbiq; metalli
Munera, ſub criptis aucupio, atq; mari.
Improba ter ſtolidum quatit hæc væſania mundum,
Cum quærenda prius cœlica regna forent.

Non

Non omnino improbamus maximam illam solertiam & sagacitatem mortalium ægrorum in perscrutandis terrę visceribus inueniendorum pretiosissimorum metallorum gratia. Nam cum *aurum, argentum, æs*, & alia metalla bonum Dei donum sint, consequens est, etiam illa à nobis perquiri nõ omnino illicitum esse. Verbum diuinum, virtutes, inprimisq; virtutes, *auro defœcato & pretiosissimo comparantur. Iob venas seu meatus auri in* terræ visceribus laudat. Etiam piissimi multi auro, argento, ære, aliisq; metallis ditissimi fuerunt, neq; tamen propteria male audierunt, dãnares: *ex fluminibus gemmæ & aurum datum* esse cum sacra tum prophana testantur. Quamuis nimium auri studium, & perfodiendorum montium libido auri gratia merito à piis adstringenda paulisper aut minuenda videatur: &*esset * optandũ homines eo studio ferri in cœlum, quo scrutantur terræ viscera, sola diuitiarum cupiditate pellecti, quæ beatum hominem adeo facere non possunt, vt multos admodum, idq; non raro insumptæ operæ ac factorũ sumptuũ pœniteat*: Nota est historia *Pythii Metallarii*, & quomodo vxor ipsius auri ἀπληστίαν in ipso correxerit, confectis affabre aureis tragematis & esurienti propinatis, quibus tñ esuriem ille suam solari, nedum animam tranquillare & conscientiam non possit. Huc pertinet & *Midæ* auri sitis, quem tamen cito stultissimæ optionis pœnituisse historiæ tradunt. Ponenda igitur erat hæc μεχανία *in perquirendis thesaurũ spiritualibus*, docente *Christo*, præ quibus tamen stolidissimi homines terrena tam frequenter expetunt: quod & *Ouid.* derideat, inquiens

Aurum, argentum, æs, gemma.

*Psal. 9. v. 11 & Psal. 19 Iob 28. v. 1 Abraham, Isaac, Iacob, Iob Salomon, &c. Gen. 2 v. 11 Dioscorid. l. 1 c. 69 Plin. l. 12. c. 9 * Henr. Corn. Agrip. lib de vanit scient. §. de metallaria. Recit. Lud. Viu. in libell. de instit. fœmin. Christian. Ioseph. Pass. Ital. de Stat. Marital. Matt 6. v. 20*

——— *itum est in viscera terræ*
Quæsq; recondiderat, stygiisq; reconderat vmbris
Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum,
Prodierat cuius dira cupidine tandem
Omne nephas fugere procul verumq; fidesq;
In quorum subiere locum fraudesq; dolique,
Insidiæq; & vis, & amor sceleratus habendi.

Scarcha vrũ auri fusuerunt Romani minuerunt. Ouid lib. Metam. 1

Eadem opera etiam impostura *Alchimistica, capite censendæ, taxatur.* Vt iam non dicam de nobili illa fatuitate, qua in tentandis montium fastigiis *virga auellana*, vel alii confidunt, & ex virgæ vel sonitu, vel tractu, vel susurro de pretiosi vel ignobilis metalli præsentia augurantur. De *Aucupio & piscatione* dicere quid attinet, quibus tamen multi adeo dediti fuere, vt *auiculis retibus, hamisq;, aucuparentur*, piscarentur. Et quidem modica harum rerum oblectatio cum quod culinæ etiam seruiunt, non inuidenda erat, verum id temporis in aucupio & piscatione insumitur, quod sæpe in studio verbi diuini, dicendo iure secundam leges & aliis exequendis officiis vocationis insumi conueniebat: quare non immerito *Vlyssis filium* Telemachum ab hoc studio omnino abstinuisse proditum est.

Παθδμανίας vanitas atq; futilitas. Aug. Nero. Ioseph. Vlyxes.

RAPE, CONGERE, AVFER relinquendum est.

Vt si quem videas fodiendis lege metallis,
Damnatum, vano se macerare malo:
Sic auro quisquis studet, argentoq; parandis,
Deserit, & Stygias fors vehitur sub aquas!

FVRVNCVLVS vel mus ille agrinus, (quem *marem fennicum*, vel *glirem fennicum* alii dictum arbitrantur) qui toros frugum acervos in terram deportat, æstatis tempore, vt ingraue scente hyeme, vnde viuat, habeat, typum nobis præbet eorum, qui nimio labore se macerant & torquent in hac vita, & magnos thesauros congerunt, quos tamen deserere coguntur tum cum minime putant: quibus sæpe *ne contrectandi detur facultas, pœna diuinitus infl ta*, eaq; iustissima pro tali malitia: quod non semel in sacris videas cum deploratum tum reprehensum: *Quam nihil* (inquit Dauid) *nisi vanitas omnis homo: eheu! quam sicut vmbra pertransit homo. Et quam vane solliciti sunt! Colligit & ignorat quibus ea sit congregaturus:* & iterum *Propheta: vt perdix colligit ouæ sed non excludit: ita comparans diuitias sed iniuria medio diebus suis derelinquet eas, & tandem erit stultus: & Rex sapientissimus: est malũ quod vidi sub sole, idq; maximum super homines: viro cui dederit Deus ipse diuitias, facultatesq; & honorem, & cuius animus non desiderabit vlla re qua delectetur, cum huic non facit copiam Deus ipse fruendi re illa, sed vir alienus fruitur re illa; hoc vanitatem & agritudinem pessimam esse. Non aliter fitiens vicinas Tantalus vndas Captat, & oppositis abstinet ora cibis.* Magnum sane vitium esse, iners & ignauum otium omnes boni semper fassi, iuxta atq; detestati sunt, *multa mala docet, & Satanæ puluinar est*, homo desidia diffluens nec hominis nomine nec lucis vsura dignus deputetur, vt sapientissimis Gentilium etiã visum est, sterquilinium ille hominis verius dicetur, & ἐπόσιον ἄχθος ἐπιγάϊον. βρῶμα, qui recta contrauenit fini creationis suæ qui est, *ad laborem*, sed labore nimio sibi ipse decurtare vitã, quid etiã est aliud quam sui ipsius homicidã esse & fieri, quare *laborandum* quidem sed tamen & *orandum*, h.e. pietati studendum, & precibus aliisq; pietatis & honestatis, vocationisq; officia facienda. *Quærendum regnum Dei & iustitia eius, vt pro Domini Saluatoris* promissione, *reliqua* ὡς ἐπισύναγωγα *adiiciantur.* Laborantes vt vmbra sequitur mors: & nisi in timore Domini laboraueris, etiam infernus patulo rictu & flammas ructantibus faucibus, exhalantibusq; fauillas, fumumque natibus patet, in quem procurrere curriculo credatur is, qui ἄνευ φόβου θεοῦ δύλα θείας laborat. Quare semper insonet auribus auaris, & laboribus sese torquentibus, enecantibusq;: *Hac nocte repetent animam & cuius erit quæ congregasti.*

Haud vllas portabis opes Acherontis ad vndas
Nudus ad infernas stulta vehere rates.

Pendentem ergo ab arbore verbi Euangelici *Christum respice* & confuere fide, ille dat requiem in labore, *solatium* in tentatione, *vitam* in morte.

Hamster vocant Germani

Luc.1. v.20

Psal.90. v.5. & seqq. Eccles.5. v.3

Psal.39. v.6.7

Ier.17. v.11

Eccl.6. v.3 Horat.l. 2. ser. Satyr.3 Si quis emat Cytharas, emptas comporet in vnum. Cornel.Gall.

Otii turpitudo Syr.33. v.28

Hesiod. in ἔργ. &c. ἐργάζ. δ. πέρον. Erasm. Chil. Iob 5. v.7 δύχυ κὸ πόνε. Matt.6. v.33

Psal.128. v.1 Luc.12. v.20 Propertius.

VIRTVTES VITIIS INQVINANtur, vt virtutes esse desinant.

Viuit in hoc æuo nemo, qui criminis exsors
Exstet, & à vitiis libera corda gerat:
Ne tamen enormes magno cum crimine lapsus
Committas, prudens mente tremente caue.

EXCEL-

EXCELLENTIA ingenia, excellentia vitia: quod prouerbio fertur. Dolendum certe est, in multis inesse artes, disciplinas, sapientiam ciuilem, fortitudinem, aliarumq; virtutum nobilissimarum initia, sed iuxta has habitare in eodem etiam ignobilissimos nequos, & turpissima vitia, vt virtutes vitiis certent, & vicissim, quemadmodum de *Alexandro Magno iustinus* ex *Trogo* refert. Perinde est, ac si opiparum edulium & magno conquisitæ lautitiæ in sordido apponantur vasculo, quod non potest non esse fastidiosum, & inquinatum. In *Scipione* est magna *fortitudo* & *continentia* summopere laudanda, sed in eodem turpissima concurrit φιλογυνία & vanæ gloriolæ aucupandæ detestanda cupiditas. Est in *Xenocrate temperantia* & *continentia*, sed laudis stimulis promicat nimius. *Alexander fortitudinis* ac *prudentiæ* bellicæ immortalem habet laudem, quam tamen *ambitio*, *ingluuies* & *libidines* obscurant simul & obturpant. Adeoq; etiam in *Socrate* insignis est *Patientia*, sed ob defectum fidei ac veræ cognitionis (qua etiam sapientissimi & moratissimi Gentilium oēs destituuntur) ita inquinatur, vt ne virtutis quidem nomen mereatur, sed larua virtutis verius dici possit. Ad eundem modum inuenias hodie in vno aut altero eximiam cognitionem, eruditionemq;, vel sapientiam vel eloquentiam, cum quo eodem habitat vel intolerabilis *superbia*, *quæ bonis operibus insidiatur*, *vt pereant*, dicente *Augustino*, vel temulentia, vel incontinētia, vel libido, vel præcipitantia, vel alia: vt *qui in vno delinquit*, *reliquorum reus censeatur*, vt *Iacobus* loquitur. Quare faciendum est omnibus modis iis, qui dona Dei in sese mediocria deprehendunt, ne aliis iisq; enormibus vitiis ea obturpent & deperdant, sed *vt ipsorum vsus aliquis esset*, monente *Syracide*, esse possit: Alias donorum abusus, *talentum defodere* esset, quod à Deo grauiter puniendum esse docet parabola *Domini* de talentis: *fideles* igitur *dispensatores esse debemus variæ gratiæ diuinæ*, *prout cuiq; datum est*: Inprimis autem cauere à *præsumptione*, *superbia*, & *fiducia propriarum virium*: *Melior enim est in malis factis humilis confessio*, *quam in bonis factis superba gloriatio*, Omnibus quidem in vniuersum næuis in hac corruptione naturæ defungi non possumus, manet in nobis *peccatum inhabitans*, & *lucta Spiritus cum carne*: sed id cauendum est ne næui in vitia, vitia in crimina, crimina in scelera atque flagitia euadant; *ne peccatum regnet in corpore nostro*, *neq; obediamus ei in concupiscentiis suis*, *sed Spiritu peccata carnis mortificemus*.

Iustin. lib. 11. & 12. Alexand. M.
V.S. Scipio Afric. Xenocrat. Erasm. in Apopht. Alex. M. vt supr. Socrates.
Augustin.
Iac. 2. v. 10
Syr. 4. 7. 6. & al. Matt 25. v. 15
1. Pet. 4. v. 10
Augustin.
Rom. 7. Gal 5
Rom. 6. v. 12.
Rom. 8. v. 13.

LVX ET TENEBRÆ NON coharent sibi mutuo.

Omnia cum prima sumunt exordia luce,
Optima lux, louæ est cuncti creantis opus?
Non opus est σκότος: est tantum priuatio lucis,
Lux Christi, tenebræ sunt Satanæq; typus.

Duo contraria iuxta se posita magis eluescunt. Adparet id hei'. ex *oppositione lucis ac tenebrarum.* Lux est creaturarum πῶν ἀλόγων nobilissima ac præstantissima, & primo à Deo condita, cõcreata primę moli, *nihil enim esse potest sine luce.* Tenebræ autem à Deo creatæ non sunt, imo ne sunt quidē: non enim sunt quiddā positiuũ, sed tãtum *priuatio nobilissimæ creaturæ lucis.* Quo n. quid magis est, eo est perfectius: quo quid minus est, eo est imperfectius, quare vt essentia & creatio lucis perfectionem, ita priuatio tenebrarum imperfectionem arguit. Vnde & *Deus se se lucem dicere, & in luce habitare inaccessa* non abhorret: qui & *ex tenebris lucem splendescere iussit,* vt *Apostolus* loquitur: vnde efficitur, *quo quid est perfectius eo magis lucis habet,* vt ante de essentia Dei dictum, & ex natura Angelorum: animarum hominũ patet, adeoq; etiam aer & aqua, quoniam sunt *corpora diaphana*, præstantiora sunt terra, creatura minime pellucida; quam oppositionem lucis & tenebrarum sanctι ac prophani homines agnouerunt: Tobias ait: *Quæ mihi potest esse lætitia, qui in tenebris sedeo, & lumen cœli non video?* Ouidius initio suarum metamorphoseon:

Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan, &c.

Quare in sacris *lux, rerum* integrarum: *tenebræ*, rerum adflictarum sunt hieroglyphicum: hęc *lux*, veritatis: *tenebræ* falsitatis, & errorum: item, *lux* pietatis, fidei atq; virtutum, *tenebræ* vero impietatis, infidelitatis & criminũ hieroglyphicum gestant. *Nam qui mala agit, in lucem non venit, scit enim opera sua à luce argui, qui vero bona, in lucem venit, nec formidat* κρίσιν *lucis. Lucis* igitur *fectanda opera*, & refugiendæ tenebræ, nam qui hic lucis operibus studet, isthęc in æternam lucem suscipietur, *inq; lumine lumen*, & gaudium videbit perpetim, sed *qui tenebrarum* opera facit, *in tenebris exterioribus* ęternos sustinebit cruciatus: hinc deducit conclusionem Apostolus: *Deponenda opera tenebrarum, & tã quam in luce ambulandum: compotationes & comessationes, cubilia, stupra, adulteria, furta, cædes, obtrectationes odia, & similia sunt tenebrarum opera*, quæ qui facit, regnum lucis & gaudii non possidebit vnquam: *Filii lucis* sumus, *opera tenebrarum non facere sed arguere potius* debemus: quemadmodum autem *lux & tenebræ coniungi non possunt*, sed se mutuo tollunt, ita non possumus pietatis simul esse studiosi, & magnis sudare criminibus, *nec Christum cum Belial, ęoniungere: qui non est mecum* (ait, *Dn. Saluator*) *contra me est, & qui non colligit mecum dispergit.*

Aristot. Probl. sect. 22 q. 11
Gen. 1. c
vid. Aug. de Gen. ad lit. c. 5
Tenebræ quid;
1. Ioh 1. v. 14
1. Tim. 6. v. 16
2. Cor. 4. v. 6
Tob. 5. v. 12.
vid. Ouid li. 1. metamorph. fab. 1. & 2
Typus Esa. 45 v. 7
Ioh 3. v. 20. 21
Rom. 13. v. vlt.
C. Eph. 5 &
1. Thess. 5. v. 7
Tit. 3. v 10
Matt. 22. v. 13
Rom. 13. v. 12. 13
Eph. 5. v. 11
2. Cor. 6. v. 14. 15. 16
Luc. 11. v 23.

VIRTVS.

EMBLEMA

VIRTVS NVMMIS postponitur.

Est via decliuis nummorum immensa cupido,
Excutit ad stygias sæua machera Rates.
Nobilitas virtus, Pietasq; ad sydera ducit,
Humilitatis Ouans Astra subibit opus.

BILANCE eadem ventilatur Alma virtus & flauum æs, sed illa ab hoc longissime superatur. Nimirum, corrupti æui huius mores depinguntur, quod virtutis minimam, nummorum rationem ducit maximam, & illam hisce longissime posthabet: iteratq; illud Gentilis Poetæ

O ciues, ciues, quærenda pecunia primum est — *Horat. Epist. lib. 1*
Virtus post nummos, &c. — *Et alius Iuuenal. Sat. 3.*
Quantum quisq; nummorum possidet arca, tantum habet & fidei: vt nunc redtius quam vnquam *Ætas Aurea & Argentea* dici posset: quoniam proscripta virtute sola fere regnat Philargyria. — *Ætas aurea & argentea.*

Creuerunt & opes & opum furiosa libido, »
Et cum possideant plurima plura petunt »
Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit »
Defecit virtus, exulat alma Fides. »

Egregie autem pingitur ac fingitur huius æui labes, seu potius malitia hisce Phaleucis: — *Senec. allegat. in Ep.*

Sine me vocari pessimum, dum diues vocer: »
Nemo an bonus; an diues; omnes quærimus: »
Non quare & vnde, quid habeas tantum rogant: »
Vbiq; quantum quisq; habuit, tanti fuit: »
Quid habere nobis turpe sit, nihil: »
An diues omnes quærimus, nemo an bonus? »
Aut diues opto viuere, aut pauper mori: »
Bene moritur qui cum moritur, dum lucrum facit »
Pecunia ingens generis humani bonum. »

Sed, heu cæcitatem ac turpitudinem! non aduertimus stupidi, quo magis vincit grauitate pecunia, eo magis demergit & demergitur ad Orcũ: & quo magis vincitur eleuaturque virtus, eo magis sustollitur ad astra & aspirat ad coronam. Nam virtus, detruso & prolapso ad inferos cacodæmone, sedes æthereas occupat & victrix triumphat. *Olim apud Romanos binæ ædes sacræ coniunctæ stabant*, vt per vnam ad alteram fieret accessus & transitus, vnæ virtutis, alteræ Honoris ædes dicebantur, per illam ad hanc patebat ingressus. Videlicet, tantum *per Virtutes ad Honorem recta via contenditur*: præcipitia nummorum demergunt in laqueos, tentationem, & mortem. *Via virtus est*, inquit Augustinus, *qua nititur ad possessionis finem, id est, ad gloriam, Honorem, Imperium. Hoc insitum habuisse Romanos, etiam Deorum apud illos ædes, Virtutis & Honoris, quas coniunctissimas constituerunt, indicant. Gloriam ergo & Honorem & Imperium non debet sequi virtus, sed ipsa* — *NB.* — *Ædes Virtutis & Honoris.* — *1 Tim. 6. v. 10* — *Aug. de ciuit. Dei l. 5. c. 12*

VIRTVTEM.

MORS ÆQVAT OMNIA.

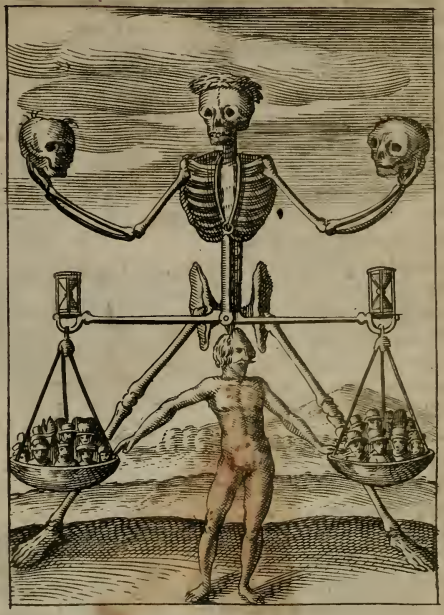

Pallida per simili mors trutinat omnia lance:
Quæq; subis hodie, cras ego forte luo.
Humilitas igitur, prudensq; Ἀντίεικεια, Spes &
Chara fides semper pectora nostra regant.

Mors æqua lance omnes ponderat, & lance sua demetit congrue omnia: *Mortis spiculo*

Est commune mori, mors nulli parcit honori:
Debilis & fortis veniunt ad limina mortis.

Non exhorrescit triplicem coronam: non expauescit ad diadema Cæ- »
sareum: Regium sceptrum non formidat: aularum culmina conscendit im- »
perterrita: nec humiles subire dedignatur casas, & tuguriola: huius spiculis »
cadit mas & fœmina: vir & puer: iuuenis & senex: doctus & indoctus: infu- »
latus & paludatus pariter succumbunt: decutit galeas: excutit romphæam: »
præcipitat galeros: excutit furcam & calamum: torritudo vincitur: pulcri- »
tudo deformatur: cursu nemo effugit: latebrarum indago non oculit: verbo » *Aug. in Psal. 38*
dicam: *à mortis spiculo nihil est immune*: est nascendi & *moriendi* tempus: *omnia in hac ævo incerta sunt, sola certissima mors: incertissima hora*, Nam

Nemo tam Diuos habuit faventes *Seneca in Thyest.*
Crastinum vt posset sibi polliceri:
Res Deus nostras celeri citatas
Turbine versat.

Nemo natus vnquam est, qui non fuerit vel moriturus vel mortalis. *Seneca.*
Oriens hac lege intrauit, vt exirem, inquit Seneca:

Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas *Horat. in Od. li. 1. Od. 4.*
Regumq; turreis, ô beate Sesti! *Vsus.*
Vitæ summa breuis spem nos vetat incoare longam.
Iam te premet nox fabulæq; manes.

Si de diuitiis & honoribus & morum nobilitate, te iactas, de patria & pulchritu- *Aug. lib. de natur. & grat.*
dine corporis & honoribus, quæ tibi ab hominibus exhibentur: respice teipsum quia mortalis terra es, & in terram ibis. Circumspice qui similibus fluxere splendoribus. Vbi sunt qui ambiebant currum potestatis? vbi sunt superabiles Imperatores? vbi sunt qui conuentus disponebant, & festa: & equorum splendidi nutritores? vbi nunc vestes & ornamenta peregrina: vbi seruorum turba? vbi iocus & latitia? vbi exercituum duces? vbi satrapæ & tyranni? nonne omnes puluis & fauilla; morte omnes fimus similes, absque discrimine:

Effigiem rex Cræse tuam, ditissime Regum, *Auson. in Epigram.*
Vidit apud manes Diogenes Cynicus:
Constitit, atq; procul solito maiore cachinno
Concussus dixit: quid tibi diuitiæ
Nunc prosunt rex ô Regum ditissime? cum sis
Sicut ego solus, me quoq; pauperior;
Nam quæcunq; habui mecum fero, cum nihil ipse *Ex Bianto.*
Ex tantis tecum Cræse feras opibus.

RESPICE FINEM ET NON peccabis.

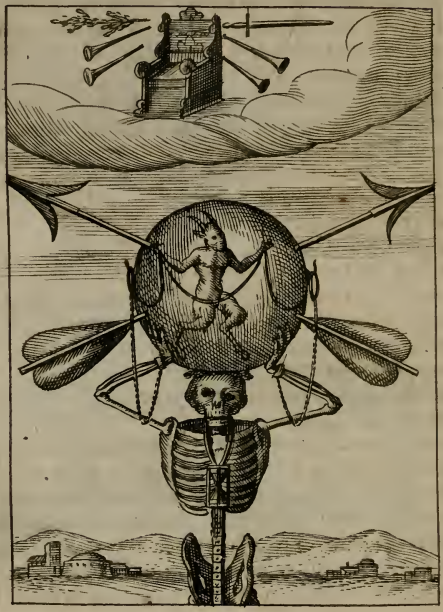

Pectore vt intrepidus læto vltima fata capessas,
Diuina mentem religione liga,
Exerceq; Fidem, mentem dilectio firmet,
In Domino fidens spicula Mortis aret.

VINCVLA, plagas, compedes, retia vbiq; ponit mors, pedē non figimus, vbi suas non tetenderit mors pedicas; vbi arcū mors suum non intenderit, tela missurus: Et *quis resistit morte? Resistitur ignibus, vndis, ferro, resistitur potestatibus, resistitur regib. venit vna mors, quis ei resistit? nihil est illa fortius.* Vbiq; tēdit plagas, siue comedas, seu bibas: siue vigiles, seu dormias: siue moreris, seu iter facias siue stes, seu sedeas: & dum hæc scribimus, mors intendit, & dum hæc legis, mors intendit. *Quomodo pisces hamo capiuntur & retibus: & aues per aerem libera laqueo dum nesciunt alligantur: sic & homines pro merito suo deducuntur, cum repente mors venerit, & iudicium in omnes, &c.* Ier. 9. v. 21 / Aug. in Psal. 101 / NB. / Eccles. c. 9. v. 12. / Hier. in Comment. in Eccles. 3.

Plagas has euitare omnino nullo modo possumus, sed quomodo in mortis casses incidamus, pia sollicitudine & sollicita pietate agendum est: Et primo quidem opus est *humilitate vera*, ac demissione animi cum coram Deo tum coram hominibus: *Quid enim superbiret cinis & puluis; cum lutum sit & figmentum fragilimum, longam infirmitatem resecat medicus, & qui Rex est hodie, cras etiam moriturus est: Et mortuus homo hæres est serpentum, & bestiarum ac vermium futurus*; recte Rythmicus Syr. 10. v. 10. 11

Cum sex cum limus cum terra leuissima simus,
Vnde superbimus, nescimus, quando perimus.

Deinde αὐτάρκειαν nostram consolidat, &, vt præsentibus, quæ diuina obtingunt bonitate, contenti viuamus, monet: quomodo enim de conquirendis multis bonis maxime sollicitus esset, cui per aures cordi insonat illud ferale: *Hac nocte tollent animam tuam: facile omnia contemnit, qui moriturum se cogitat.* Restringet etiam hæc meditatio gulam & luxuriam, comessationes & compotationes, cauetq; ne corda nostra grauentur. *Atheorum & Epicurorum* hęc vox est: *edamus & bibamus, cras enim moriemur*: pro quo dicendum erat: *Pie ac moderate æuum hoc transmittamus, cras enim, si Deo ita videbitur, spiritum exhalabimus, vt eum fortiter in sinum redemptoris deponere possimus.* Luc. 12. v 20 / Hieronym. / Luc. 21. v 34 / Esa. 22. v. 14 / NB.

Integer vitæ scelerisq; purus Horat. l. 1. Od. 22
Non pauet mortis iaculum, nec arcum

Nec venenatus grauida sagittas, Fusce, pharetra.

Deniq; quicunq; se moriturum cogitat, & quidem necem sibi vbiuis imminere, ille in tempore prospicit de felici excessu, omnibus locis, iuxta illud *Seneca*:

Cum quo loco te mors moretur haud scias Seneca. Ep. 26. conuers. allud. ad 2.
Tu fac locis mortem moreris omnibus.

Acerbitatem autem mortis, mortis Christi consideratione, tanquam *letiferas aquas iniecta arbore vita edulcat*, nouit enim morte Christi nos victuros in æternum beate. Reg. 2. v. 21

MORS CERTA, INCERTA hora.

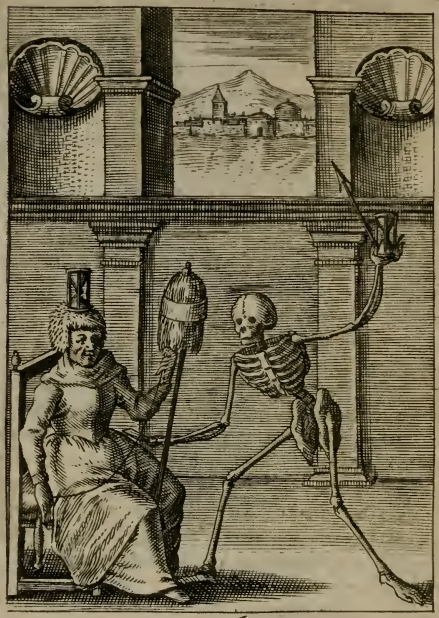

Sola Dei pietas vitarum ſtamina ducit,
Prorogat & rumpit fila Pronæa Dei.
Quare cum velut filum ſit vita caducum,
Ad momenta vide ſingula, teq; para.

Alludit

Alludit hæc hieroglyphica tabella ad *Parcarum* ſtamina *Poeticarum*, de quibus fabulantur: quod tres ſint Deæ apud inferos, quæ cuiuſ homini ſuã vitam & fata deſtinent atq; temperent: dictas volunt hoc ordine. [Clotho, Lacheſis, Atropos,] de quibus *Lactantius*: *Omnia tribus temporibus continentur neceſſe eſt, præterito, præſenti & futuro. Præteriti eſt origo: præſentis ſubſtantia: futuri diſſolutio. Incipimus cum naſcimur: ſumus, cum viuimus: deſinimus, cum interimus. Vnde* (pergit Lactantius) *tres eſſe Parcas volunt Poetæ: vnam quæ hominis vitam ordinat, alteram quæ contexat, tertiam quæ rumpat & finiat*, iuxta verſiculum: *Clotho colum baiulat, Lacheſis trahit, Atropos occat.*

Heſiodus, &c. Cleanthus Apul. Mart. & al. Lactant. inſtitut. diuin. l. 2

Significari autem hiſce omnibus liquido apparet: *Primo certitudinem fati*, & quod, ſi rem recte expendas, *nihil fiat fortuito* nec contingenter, ſed omnia diuinitus in numero, pondere, & menſura diſponantur: cum vitæ introitus, tum excitus per quem ſtat vita & nex noſtra, & eſt *tempus naſcendi & moriendi*, dicitq; *Deus reuertimini filii hominum*: qui *limites poſuit vitæ noſtræ, quos tranſilire poteſt nemo*: adeoq; nos & omnia noſtra à Dei nutu atq; arbitrio pendere. *Deinde certum eſſe & immotum fatum mortis*, & nulli parci, nam dicuntur *Parcæ per αὐτίφρασιν*, quod minime parcant, quemadmodum & *bellum αὐτιφρασικῶς* ita dicitur, quod minime bellum ſit: nam omnes *naſcimur, aliquando moriturí*: hęc lex firmata eſt diuino eoq; veriſſimo oraculo: *Quocunq; die comederis ex eo, morte morieris*: vnde Martialis:

Significatio Parcarum. Eccleſ. 3. v. 2. Cleanthus: Ducunt volentem fata, nolentem trahunt. Pſ. 90. v. 3 Iob 14. v. 4. 5 Parcæ dicuntur per αὐτίφρασιν Themiſtocl. Gen. 2 v. 17

Lanificas nulli tres exorare puellas
Contigit, obſeruant quem ſtatuere diem.

Martial. li. 1. Epigr.

Inprimis autem notari hoc ipſo apparet, *fragilitatem vitæ noſtræ*, quæ a ſerico, quod aiunt, filo pendet: *Homo Bulla*, aiunt, *quam facile occatur filum, rumpiturue lita vita noſtra abrumpitur*: affirmante Hiiobo: *induit caro mea vermes, & ramentum puluerís, cutis mea diſrupit ſe & liquefit: dies mei velociores fuerunt radio textoris, & conſumpti ſunt cum inopia ſpei. Pauci ac mali ſunt dies vitæ noſtræ. finis ab origine pendet*, παρεγόμενα: *& inſtar rapidiſſimi torrentis abripimur*: Eodem plane modo nobiſcum comparatum eſt *quo cum Damocle*, cuius *ceruici acinaces imminebat*: quod nos prudenter ac pie conſiderare iubet, *melliſluus Doctor*, dicens: *Septem ſunt de eſſentia hominis, quæ ſi homo conſideraret, in æternum non peccaret, ſcilicet, materia vilis, operatio turpis, exitus flebilis, ſtatus inſtabilis, mors triſtabilis, diſſolutio miſerabilis, damnatio deteſtabilis, & conſideratio gloriæ ineffabilis.*

Iob 7. v. 7 ibid. v. 5 & 7 Gen 47. v. 9 Pſal. 90. v. 9. &c. Damocles Bernh. de conſideratione vitiatis humanæ.

EMBLEMA

HOMO DISCVTITVR *vt fumus.*

In ventos mordax fumus dispergitur, atq;
Præterit, vt nunquam forte fuisse putes:
Non secus hic transit cunctorum vita caduca,
Vt ceu non fuerit præteriisse rere.

Δὶς καὶ τρὶς τὸ καλόν. Habuimus hactenus aliquot hieroglyphica vitæ huius fragilis atq; caducæ, recurrit tale etiam hoc, & aliquot eius rei statui symbola. Primo, *aristam.* Secundo, *sonitum tibiæ.* Deniq; & *fumum.* *Arista* similem admodum quadrat: nam è terra nascitur: nimirum & homo *natus* è *terra terreus*; vnde eius etiam fragilitatem perspicere est: *Quicquid natum, resoluitur in suum Principium: terra est homo, ergo & in terram reuertetur.* Exaculum diuinum, quod iambi sequentes lepide declarant & exaggerant:

Conceptus agro semine *Mortalis infans editus*
Dolens gemensq; nascitur *Diesq; quos uis conterit*
In maximis molestiis *Nihilq; morte certius*
Incertiusq; tempore *Vitam per omnem cogitat.*

Hadr. Scopp. in specul.

Arista vel culmus principio pulcre viret: est & suus iuuentæ viror: deniq; definit in pulcram atq; fructiferam aristam: & *homo positus est, vt fructum ferat, & fructus eius maneat,* dicente *Dn. Seruatore: fructus* autem *sunt: laudes Dei, inuocatio, gratiarum actio, Fides, Dilectio, Spes, Patientia, Humilitas, Castitas, Moderatio, &c.* quib. quo magis vita hominis turget, eo glorioſius assequitur finem suæ sationis & creationis. Interim tamen omni *iniuriæ atq; intemperiei aeris subditus est culmus, subdita arista*: haud absimiliter *homo* subiectus est omnibus miseriis atq; calamitatibus, *per quas Electos ingredi oportet in regnum cœlorum*: videatur inprimis *Aug. de ciu. Dei, li. 22. c. 23.* & *in serm. ad Lippium*, cũ inquit, *te Dominus magnis persecutionibus corripit, probat te in Electorum suorum numero ordinasse. Nam sine huiusmodi tribulationibus nequaquam ad Deum peruenire possumus. Omnes enim qui ad paradisum redire desiderant, oportet transire per ignem & aquam.* & quæ sequuntur. ¶ Deniq; *culmus cum arista breui demetitur, tritico collecto, deflagrant paleæ*: Ita homo breuissime demetitur mortis falce, & qui bona egerunt: *ibunt in cœlum* ad cœlestia gladia, *qui mala in igni æterno flagrabunt* in æternum. ¶ *Sonus tibiæ* leuitatem huius vitæ per commodeaudumbrat, dulce equidem canit fistula vel tibia, sed est tamen tantum transiens sonus: suauis est & illecebrosa vita hæc nostra, sed momento quasi transit, vt dulcedo eius nec videatur nec audiatur nec vere sentiatur: verbo dicam: sonitu leuius & breuius transit. ¶ Deniq; vita *fumi instar in ventos dispergitur ac dissipatur.* Quid n. fumus? *Mordet & lacrymas elicit*, nempe: *in lacrymis oritur, in lacrymis moritur: expletur lacrymis egeriturq; dolor*: Discutitur à ventis vt ne vestigium eius appareat: ita breui discutitur vita hominis præ flatu diuinæ iræ, vt perinde

transeamus tanquam euolemus: & *vestigium non videtur*, vt est in *Psalmo*.

Comparat. Culmi. Gen. 1 & 2
Iob. 15. v. 16
Iob 14. v. 1. &c.
Act. 14. v. 22
Aug. serm. ad Lippium.
Matth. 25. v. 46
Comparat. Fistulæ.
Comparat. fumi.
Ps. 90. v. 12
Ps. 37. v. 10

PECCATA ET POENÆ PECCATORUM in æquilibrio.

Vt truculenta metit sæua mors omnia falce!
Vt magnas strages cedit, & interimit!
Nimirum, cum PECCATI *mensura repleta est,*
Accelerat flagrans vindicis ira Dei.

Quemad-

Quemadmodum *maturis herbulis, agris frugib falx imminet*, ita hominib. lecu- *Vrna comple-*
ritate diffluentibus cõpleta peccatorum mensura imminent pœnæ & *πάρο* *ta mergitur.*
λεῖψις iusto Dei iudicio. Ad multa peccata Deus sapienter & per multam
μακροθυμίαν conniuet, tanquam ad pœnam nõ vigilaturus, vbi autem expleta est iniquitas, tum in furore corripit & punit, quemadmodum Apostolus:
An nescis, longanimitatem te Dei ad pœnitentiam prouocare, tu autem corde pœnitere *Rom. 2. v. 8*
nescio, cumulas tibi ipsi iram in die iræ & iusti iudicii diuini: Iustus enim *Iudex Deus* *ibid. v. 4*
est, si non conuertatur impius, gladium suum acuet, arcum suum adduxit, & sagittam *Psal. 7. v. 12*
aptauit ei: Deniq; aptauit in eum arma lethifera, sagittas suas in feruidos occupaturus *ibid. v. 14*
est: Depluit super improbos, prunas, ignem & sulphur: ventusq; procellosissimus portio ca- *& 14*
licis eorum futurus est, dum *scopu perditionis verrat & euertat*, vt Propheta *loquitur.* *Psal. 11. v. 6*
Longanimis equidem & multæ misericordiæ Deus est, sed nec minus iustus super irrespi- *Esa. 14. v. 24*
cibiles, quare sapiens: *Misericordia* (inquit) *& ira apud eum citæ sunt, & super pecca-* *Syr 5. v. 4*
tores incubabit eius indignatio, &c. Nemo igitur diuina lenitate & ad pœnam *ibid. v. 6*
tarditate atque conniuentia abutatur ad peccandum, sed potius sibi certo persuadeat peccata sequi pœnas peccatis dignas, nisi fiat resipiscentia & remissio, non enim de nihilo est quod *Gentilis* ait, Deum ad vindictam *Valer. Max.*
quidem tardum esse, sed tarditatem moræ grauitate pœnæ plerunque *Securitas ante*
compensare: idque fieri certo, diuino, iusto, atque sancto consilio, quod *pœnas.*
Deus ante pœnas & *πανολεθρίαν* peccata crescere & homines sinit efferari, & in suas clades furenter irruere, vt dicitur

Iratus ad pœnam Deus si quos trahit, *Phil. in Epigr. vertit ex Eurip.*
Auferre mentem talibus primum solet,
Caligenemq; offundit, vt ruant suas
Furenter in clades sibi quas noxiis
Accersierunt vltro consiliis malis.

Nota sunt exempla; *Diluuii: Sodomorum & Gomorrhæorum Euersorum Hie-* *Ioseph. Antiq.*
rosolymorum, vbi tanta peccandi licentia & securitas erat, vt etiã Ioseph. ipse *l. 6. c. 16.*
fateatur, *nisi Titus iustitiæ diuinæ exsecutor venisset, & puniuisset rebelles, Sodomæ eos*
atq; Gomorrhæ incendia passuros fuisse. Ex quibus omnib. ita recensitis efficitur, cum ad summum fastigium ascẽderint omnis generis peccata, vel vnquam fando audita, & libræ peccatorum lingua recta instet, non procul abesse diuinã Nemesin Adrastian, & euenturum quod tabella nostra Emblematica
monet. *Quos autem Deus flagello temporali non castigat, eos in iudicium æter-* *Cæsar. Arelatensis ex Aug. Homil. 38*
num puniendos relinquit, iuxta Cæsarium
Arelatensem.

EMBLEMA

TVRPISSIMI MORES extremi ævi.

...ia, & Sordes, Calumnia, Fœda Voluptas,
...tus, & officit obliuio, tumq; Rigor:
...elera extremum teneant cum ſingula ſeclum,
...xtremum Satanæ tibia rauca canit.

SVMMA

SVMMA huius est: ostendere conatur, *in quibus maxime regimen suum exerceat Satanas in hac mundi fece:* nempe in iis, qui harum circumstantium bestiarum mores atq; peruersitates sectantur, quales sunt: *Bufo, Sus, Canis, Hircus vel Capra, Pauo, Asinus. Leo, &c.* *Summa.*

BVFO inuidiæ auaritiæ & auaræ inuidiæ hieroglyphicum: inuidus n. qui successus proximi videt, ringitur, & instar bufonis turget, adeoque sibi alterius felicitate aliquid decessisse opinatur. Vitium diabolicum! & qua noxa diabolus primos nostros parentes seduxit, inuidens paradisi delitias & fauorem diuinum, æternaq; olim possidenda gaudia. Regnat igitur in inuidis Satan, imo, si *Augustino* credimus, *omnia sua excrementa & fœtores in inuidũ exonerat Satan.* Nec minoris turpitudinis est *auaritia.* Auarus enim omnia licet habeat, seipsum tamen non habet: pie, plane, ac pulcre *August. Tolle inuidiam, & tuum est quod habeo, tolle inuidiam & meum est quod habes.* ô diuinam sententiam! ô opus exoptatissimum! Wert sich wie ein Krood. *Gen. 3 v. 1. &c.* *In Ps. 139. & alib. sæp.* *In Euangeliũ Ioan.*

SVS figurat eos, qui cæno voluptatum in hoc æuo se prouoluunt & ingurgitant, mũditiem nihil pensi habentes: *Animam pro sale habet Porcus:* Ita omnes voluptuarii & inprimis Lurcones & Eluones, qui noctes dies q; , dies noctes q; compotant, eluantur, pergręcantur, obliti pietatis atq, honestatis. Inest autem vino ἀσωτία, ἀσωτίας ἄρχων Satanas est, vbi ergo ἀσωτία regnat, ibi regnat Satanas ipse. *Temulentia furor est Satani. us,* & ebriosus gubernacula omnium ad fectuum & actuum diabolo resignat, qua de re supra plura. *vt est Esa. 5 & Eph 5.* *Aug. ad sacras virgines.*

CANIS denotat osores, & qui rancori & obtrectationibus dediti sunt. Ignobilia sane, seruiliaq; ingenia. *Nihil* enim *magnum est, quod non æque sit placidum.* Inprimis autem grande peccatum est, odisse corripientem, *maxime si te non odio sed amore corripiat, & non studio detrahendi, sed tuæ emendationis, vt Hiero.* loquitur, quod hodie frequens. Sunt autem & hi Osores ex Satanæ aulicis, *in quibus potens est.* Eph. 2. *Id. Augustin. in Ep ad Galat. Hieronym in Prophetam Amos. c. 5*

CAPRA procacitatis & salacitatis σημεῖον, figurat scortatores, mœchos, fornicarios & libinarios: qui vel à diabolo abripiuntur ad bestiales libidines, & irritantur ad fœdas atque illicitas concupiscentias & concubitus, quod crimen multis populis, nationibus, vrbibus, regionibus extremam pernitiem attulit. *NB.*

PAVO, superbiæ hieroglyphicum refricat nobis exprobratq; fastum atq; supercilium, qua plus de nobis, minus sentimus de aliis quam decet: Conueniebat autem vngues Pauonios (h. e. næuos, vitia, crimina & fragilitatem nostram) contemplari, nec dubium est quin cristas confestim simus dimissuri, in hoc scelere regnat Satanas: & in iis qui eo capti ac dementati sunt. *Rom. 12 & Phil 2 vid. Bernard. Ep. 42*

ASINVS, tarditatis ad labores & facienda officia vocationis: diabolicum hoc vitium est, & πανεργίας plerumq; confine.

LEO, Tyrannorum hieroglyphicum, & in his dominatum gerit Satan: *nihil hi rectum faciunt, quam cum*, vt aiunt, *moriuntur.* Sed de his supra latius. *Tyranni.*

EMBLEMA

CVRRVS SVPERBIÆ TRAhitur ad inferos.

Explicat infernus vexillum tortor, & auget
De cunctis populis plebe furente manum.
Verum (eheu!) pleno vehitur sub tartara curru,
Deq; graui præda delicioſus ouat.

SVPERBIÆ quanta insint mala, hoc Emblematicum commentum arguere atq; ob oculos ponere annititur. Estq; adeo turpissimum sane crimen & flagitium vere diabolicum, *reproborum*, vt Gregor. inquit, *certissima nota*, quemadmodum humilitatem filiorum Dei τεκμήριον esse, nemo dubitat. Vnde August. *Delictum magnum arbitror esse superbiam. Quæritis, quam magnum sit hoc delictum; quod deiecit Angelum, quod ex Angelo fecit diabolum, etq; in æternum intercluſit regnum cœlorum. Magnum hoc delictum est, & caput atq; causa omnium delictorum, scriptum est enim:* initium omnis peccati superbia, *& ne q. leue aliquid contemnas*, initium, inquit, *superbiæ hominis Apostatare à Deo creatore. Et vt euidenter ostendamus, ipsa est peccatorum omnium initium, & finis & causa, quoniam non solum peccatum est superbia, sed ĕt nullum peccatū potuit aut potest aut poterit esse sine superbia.* Vere tu quidem, *Augustine beatissime*, nam non est peccatum tam grande quod non committat superbus, efferus, & insolens homo. *Inuidet* proximi prosperitati, nam *id quærit, vt ipse solus emineat*: vt rectissime idem *Augustin. Prior est vitiis superbia: Non enim inuidia parit superbiam, sed superbia parit inuidiam. Non enim inuidet nisi amor excellentiæ: Amor autem excellentiæ superbia vocatur*: Superbus diuitias quærit, corradit, coaceruat, vt habeat vnde supercilium suū alere possit. *Pecunia neruus superbiæ est*, vt est in Psal. 49. Superbus impingit in charitatem Christianam, nam in quo est superbia, in eo non est charitas, charitas sese demittit, superbia effert inflat, turget: illa autem charitas de proximo semper plus sentit quam de se. Superbus colla proximi premit, eumq; opprimit: crudelis tyrannus est, *cuius finis, infamia, ignominia, interitus*: Superbia *Charybdis* est, à cuius vortice qui abripitur, demergitur ac suffocatur: *Hydrops* est cuius tumor non potest sanari. Superbia inducit securitatem, & facile omnia diuina simul ac humana iura ridet, quod enim libet, licere putat, habet volūtatem pro ratione. Quare *hanc Pupam suam & charam genuinamq; sobolem Satanas in curru exaltauit, ditauit duplici crumena: duplex poculū capiti pro coralla imposuit*, breuiter, egregie admodum pinxit & finxit, vt ad excellentiam nihil addi possit, quare *omnis generis homines eius currum trahunt*, nam superbus ab omnibus vitiis atq; flagitiis præceps trahitur *ad inferos: Deus a. superbis resistit: Deponit potentes de sede. Vir superbus non decorabitur*, (ait Hieron.) *nec voluntatem suam perducet ad finem, tametsi hic propter aurum ab omnibus manibus gestetur, tollatur in altum! sed lapsu grauiore rues!*

Superbia nota est reproborum ait Greg.

Aug. in Psal. 18

Syr 10

Idem Ep. 3. ad Iulian.

Idem: De verbis Domini serm. 54

Idem in Psal. 44 & 104

Psal. 49.

1. Cor. 13 Phil. 2. v. 2

Luc. 14 & 1 Pet. 5. v. 5

Est Charybdis. Hydrops.

Vt est in Tab.

Luc. 2 v. 12

In c. 2. Proph. Habacuc.

Dispereat quisquis præfert virtutibus aurum,
Ingenium cunctas nobile vincit opes.

Petr. Lotich. Secund.

O HOMO TIME, ET RESIPISCE.

Quæcunq; possunt sensibus
Et cogitatu percipi
Tormenta, sunt ludibria,
Si cum dolore conferas
Quem sustinebunt reprobi
In inferorum sedibus.

INFERNI cruciatus ostendere, quomodo, ac prælibando quasi propinare hęc Emblematica tabella molitur: hic infernalis *Rhadamantus*, cuique pro vt meruit, & à Domino Iehoua iussus est, dispẽsat, pœnas atq; cruciatus horrendos: de quibus verbo q. *Augustinus, grauiora*, inquit, *esse tormenta, quam quæ & qualia hoc in seculo possint formidari.* Nihil aiunt Poetæ, fabulantes, *de volucre saxum sisypho*: fictile dolium implentibus *Danaidum* sororibus: *Tantalo* fugientes aquas & retrocedentia poma captante, alia, alia sunt illa tormenta, quibus nunquam morituros Satanas enecat reprobos: Iocularia sunt illa fictitia & commentitia, præhisce veris & omni opinione humana maioribus: *lacus inferni* (sic quidem Aug.) *plenus est tenebrarũ, discordiæ, odii, stultitiæ, miseriæ, turpitudinis, amaritudinis, offensionis, doloris, aduſtionis, sitis, famis, ignis inextinguibilis, tristitiæ, vindictæ perennis, & omnis ineffabilis mali, quod nec dici nec cogitari potest. Dubitandum quidem non est, ipsas pœnas, quibus cruciabuntur, quiregnum Dei non possidebunt pro diuersitate criminum esse diuersas, & alias aliis esse acriores, vt in ipso igne æterno pro disparibus ponderibus peccatorum sint disparia tormenta pœnarum, dicente Domino*: Tolerabilius erit Sodomis quam vobis in die iudicii. *Verum ipsa per se pœna inferorum nec cogitatione concipi nec verbis calamoue describi potest.* Et vocabula *tenebrarum: stridoris dentium*: Et simil. saltem aliquantisper ostendere & eminus spectanda conantur propinare tormenta, quemadmodum Euangelica historia testatur. Nihil aut parum admodum ait *Virgilius*, dicẽs:

Tæna inferorum, vid. Tab.

Ludibria Poetastrorum.

Sisyphus. Dolium Danaidum Tantalus. alii.

Aug. de triplici habitac. c. 1

Idem lib. 3. de baptism. contr. Donatist. c. 19

Ergo exercentur pœnis, veterumq; malorum
Supplicia expendunt, aliæ panduntur inanes
Suspensæ ad ventos, aliis sub gurgite vasto
Infectum eluitur scelus, aut exuritur igne,
Hinc metuunt, cupiuntq; dolent, gaudentq; nec auras
Suspiciunt, clausæ tenebris & carcere cœco, &c.

Virgil. l. 6 Æneid. v. 543

Rectius Rythmicus noster licet minus eleganter vel Latine:

Sunt ibi tortores serpentibus horridiores:
Deformes, nigri, sed non ad verbera pigri,
Nunquam lassantur, sed semper ad hoc renouantur:
Semper tristati, semperq; ferire parati:
Semper mordescunt, nec cessant nec requiescunt.

Incerti Authoris.

Origenes diabolos & reprobos aliquando saluandos esse putat, verum cum Christus dicat: *Ite in ignem æternum*: videtur illa opinio manifeste refelli. Quicquid sit, non magnopere de hisce inquirendum, sed potius cauendum ne ingrediare. Et: *vtinam vbiq; de gehenna differtaretur, nam gehennæ meminisse, non sinet in gehennam incidere.*

Origenis suæ delirium. Matth. 22. v. vlt. Chrysost. Homil. 13 in Ep. ad Rom.

VIA LATA QVÆ DVCIT ad inferos.

Fige pedem, properare caue, non est via recta,
Ad cœlum haud præsens ingredieris iter!
Horrida crudelis trahit hic ad tartara saltus,
Ergo gratum reuoca, quæso, pedemq; refer.

De choræis & saltationibus multi multa commentati, plærique autem illam leuitatem, & libidinũ fomenta exsecrati sunt atq; detestati: sed choręa, quam hic vides, & quam omnium ordinum homines saltant, alia est & omnium perniciosissima & exitialissima, nam recta ducit ad inferos, ostendit enim quomodo cacodæmones omnis generis homines trahant & abripiant sub se & iugum suum, æternamq; damnationem: *Fistula*, quam inflat, *rauca*ṁq; *cornu* quo perstrepit, aliud nihil est quam diabolica suggestio, *saltare vero & mouere pedem corpusue*, est diabolicis suggestionibus locum dare & gerere morem, qua de saltatione sic infit August. *Implere dicitur Satanas mentem alicuius, & principale cordis, non ingrediens quidem in eum, & in sensum eius, sed fraude & iniquitate atq; omni malitia illum alliciens atq; seducens, affectu malitiæ trahit per cogitationes & intentiua vitiorum, quibus ipse plenus est, vtpote fallax, nequam & fraudulentus deceptor animarum. Non enim, &c. Sed per deceptionem fraudulentam & malitiam, &c.* Verum ô miserrimos nos qui ad tibiam ipsius ram leuiter salimus. & tentationibus ipsius quibuscunq; tam leui motu cedimus! cedũt Ecclesiastici, perperos sensus in sacrosanctum verbum Dei ingerentes, animas veneno hæreseων inficientes, errore circumscribẽtes *quos sanguine Christus suo mercatus est*: scandalosa nocentes actione: peruersitates & vitia non increpantes, nec reprehendentes *canes muti: fratres & conseruos percutientes*: politicis adsentantes: Coepiscopos ὁ συμπαιστὴς calumniis grauantes, multa mala facientes hypocritæ, *dealbati* sæpe *parietes*: &c. Cedunt politici, verbum diuinum adspernantes, *ministros verbi prementes & longe infra pedum subsellia suorum abiicientes, pro asinis ipsis vtentes, exitiali* ἀκροατηριο-ἐπισκοπίᾳ *præfinientes quid, cur, quomodo, quousq; in suggestu dicere debeant: semper discentes & nunquam ad agnitionem veritatis peruenientes*: iuris baculum rectum infringentes, sententiam pro lubitu temperantes, personam respicientes, munera sumentes. Cedunt plærique; persuadenti impietates, odia, rancorem, cædes, stupra, incestus, adulteria, furta, obtrectationes, rapinas: & omnis generis vitia atque flagitia. Bene equidem haberet: *persuadere potest, cogere non potest*, ideoque *resistendum illi erat fortiter & in fide, atq; fiducia* D. N. Iesu Christi victoris, sed nimis ad hanc luctam *molles* nos præbemus, ideoq; tam frequens & copiosa est choræa & cursus ad lacum infernalem. Sed tu Domine, *libera nos de laqueo venantium, & à verbo aspero, ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo, vt lætum tibi aliquando ἐπινίκιον psallere liceat*: Benedictus Dominus, qui nõ dedit nos in captionem dentibus eorum. *Anima nostra si ut passer erepta est, de laqueo venantium*: Laqueus contritus est & nos liberati sumus.

Tibi gloria.

De Choreis — *Anton de Guenara Episc.*

Fistula Satanæ. Saltare.

August. lib. de spiritu & anim. c. 27.

Idem de ciu. Dei. l. 4. c. 11

2. Pet. 2. v. 1

Esa. 56. & Luc. c. 12

Actor. 23. v. 3

NB.

2. Tim. 3. v. 7

Iac. 4. v. 7. de his multis vid. 1. Cor. 5. v. 9

Aug. Soliloq. c. 18.

Ex Ps. 124. v. 6. 7

OMNIA TEMPVS HABENT.

Cura creatoris ſapienti ſingula lege
Nexuit, vt fiant tempore quæq; ſuo:
Temporibus ſeruire decet, decet omnia Καιρῷ
Confieri, Sapiens, tempore quæq; facit.

Sapien-

Sapientissimus Deus tam sapienter omnia disposuit *in numero, pondere, & mensura*, vt omnia quę *sub sole* fiunt, *singula suo tempore* fiant, quemadmodũ Sapiens ait: *cuiq; rei sua est tempestas, & tempus cuiq; voluntati sub cœlo*. Soles eunt & redeunt, sicut modum ipsis statuit πανσοφώτατος Deus. *Sap.11.v.22 Eccl 3.v.1 & Ps.104. v 19 Ouid. metam. l.1.fab.1*

Et noua crescendo reparat sua cornua Phœbe:

Labuntur stellæ, sydera oriuntur & occidunt, prout Deus sanxit, & ire iussit. *Tempus* (inquit Tertullian.) *est omni rei. Adspice ipsam creaturam paulatim ad fructum promoueri: Granum est primo; & de grano frutex oritur: & de frutice arbusculа enititur, deinde rami & frõdes inuaescunt, & totum arboris nomen expanditur: inde germinis tumor, & flos de germine soluitur, & de flore fructus aperitur:* *Iob 38.39 Teriull. de velland. virgin.*

Ipsa vices natura subit, variatasq; cursus
Ordinat, inuersis & frondibus explicat annum:
Cessat hyems, madidos & siccat vere capillos,
Ver fugit æstates, æstatum terga lacessit
Pomifer autumnus, nimbis cessurus & vndis: &c. *Lucan ad Calphurnium.*

Quod ipsum q. in fasciculum colligit & compingit *Græcus ille* scriptor: *Sophocl. & alleg. Agell. l.12.c.12 & e. Erasm. in Chiliad. 2. cent. 4. adag. 17*

Πρὸς πῶ κρύπτε μηδὲν, ὡς ἅπαντ' ὁρῶν
Καὶ πάντ' ἀκούων, πάντ' ἐπεξιὼν χρόνῳ.

Omnium autem optime verbum Dei de tempore loquitur; & qui illud regit, disponit, ordinat Deus: *Deus omnia facit tempore suo. Tempore opportuno. Tempore gratiæ. Die salutis.* Et simil. *Eccl.3.v.17 Ps.145.v.15 Esai.49.v.8 Erasm.*

Quare prudentem temporis rationem subducere semper debemus, seu, *temporibus* (quod aiunt) *seruire*, id enim hominis prudentis est: quod ipsum etiam *mellifluus doctor* monet, dicens: *Omne tempus tibi impensum requiretur à te, qualiter fuerit expensum, &c. Parum non æstimes tempus, quod in dictis vel factis expenditur otiosis. Volat verbum irreuocabile, transit tempus irremeabile, &c.* Imo diuinum hoc habet oracullum: *Quærite Dominum, dum inueniri potest & inuocate eum dum prope est*: & Apostolus: *Aptate vos tempori quoniam mali sunt dies*: Nullum est pretiosius compendium tempore, nec maius dispendium eodem, quare cum Deus omnia faciat tempore suo, & omnia creata obseruẽt tempus & positum diuinum, id ergo nos multo magis facere est æquum, qui cum ratione & ad imaginem Dei creati sumus. *Bernhard. citant. Tosign. §. de tempor. Esa.55.v.6 Eph.5.v.16*

Est tamen quod adhuc temporis respectu fiduciam nostram grauiter firmat ac suffulcit, nempe: *cum Deus omnia tempore suo faciat, veniet etiam tempus, quo nos ex malis huius vitæ eripiet, & sistet glorioso in regno suo.* Certe *tempus est salutionis, est & messis: hic serimus in lacrymis, sed illic in exultatione metemus*; interim patienter exspectemus tempus, quod reuelabitur in Christo Iesu, *Consolat. Eccl.3 Ps.126. id. simil.*

πανσοφίας. *Colloss 3.v. 3.4*

CERTA EST RESVRRECTIO mortuorum.

Meta æui, clangorq; tubæ, reparatioq; huius
Corporis, arbitrio ſtant, venientq; Dei:
Ergo luſtitia, Pietateq; (age) imbue mentem,
Quiſquis aues gelida ſurgere fauſtus humo.

Paucis

Paucis credita plærisq; derisa est *Resurrectio mortuorum*, quod ex sacris, simul & profanis perspicue apparet. Sic *Epicuri de grege porci* loquuntur libro Sapientiæ: *Casu nati sumus, postea vero ita futuri sumus, quasi non fuissemus, quia fumus est respiratio narium nostrarum, & sermo prolatus motu cordis nostri scintilla est: Quia extinctum in cinerem abiturum est corpus nostrum, & spiritus nostri vt aer mollis diffunditur. Vt vmbræ transitus est tempus nostrum, neq; est remeatio à morte nostra, quia obsignata est & nemo reuertitur. Age ergo fruamur præsentibus bonis, &c.* Petinde atq; prophani Gentiles dixerunt: *ede, bibe, lude, &c. præsentibus exple Deliciis animum. post mortem nulla voluptas.* Et commune est. —— *Spes nulla sepulcro.* Apostasis. Sap. 2. v. 2 ibid. v. 3 ibid. v. 5 Viue velut rapto fugitiuus, gaudia carpe. Sardanapali & similia Apophth.

Empectæ. Soles ire ac redire posse videntes, sed vicissim statuunt ipsi, *vobis quando breuis lux occidat, & dies huius vitæ finatur, quod nox sit perpetuo vna dormienda.* Sadducæorum furores & Empectarum.

Astruitur tamen resurrectio mortuorum firmis atque immotis argumentis, rationibusq; cum *ex sacris*, tum *ex natura*. Cuiusmodi sunt: *Mortui tui viuent & interfecti tui resurgent*: & apud *Ezechielem*, cum restitutionem *populi Israelitici* promittit *Deus*, vtitur simili resuscitationis mortuorum: *Ecce*, inquit *ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulcris vestris*, quem in loc. *Nunquam poneretur similitudo resurrectionis ad restitutionem populi Israelitici significandam, nisi staret ipsa resurrectio & futura crederetur, quæ a nemo de rebus non existantibus incerta confirmat, &c. Multi qui dormiunt*, inquit Daniel, *in puluere terræ, resurgent, isti in vitam æternam, illi in opprobrium sempiternum. Veniet*, ait *Dominus saluator, tempus quo mortui in sepulcris audient vocem filii hominis & prodibunt, alii &c.* Fundamenta resurrect. Esa. 26. v. 19 Ezech. 37. v. 12 Hieron. in Ezech. in h.l. Dan. 12. v. 2 Ioh. 5. v. 28

Viuificabit (Apostoli est) *mortalia corpora nostra, & conformia faciet corpori suo glorioso*. Quod & capitis nostri, *Dn. Saluatoris resurrectionē* liquido euincere ipse *Dominus* & *Apostoli* confirmarunt. Confirmat idem in nobis *inhabitans Spiritus sanctus*. *Resurrectio Christi, resurrectionu nostra est fideiussor. Quid? an non & natura id docet? Quod semina non reuiresc it nisi resurgas!* quis ex *mortuo cinere vitrum* pulcerrimum confici ignorat? quis *reiuuenescentiam aquilæ* infitebitur? quis *Phœnicis reparationem*? quem *rugitu Leonem* mortuos suos pullos resuscitare latebit? vt infinita alia obmittam. Quare *ad resurrectionem iustorum* fide atque resipiscentia adspiremus. *Firmamentum Christianorum resurrectio mortuorum, miserrimi omnium creaturarum essemus, si non esset resurrectio.* At scimus, *Goelem nostrum viuere nos resuscitaturum*. Semper igitur, *insonet auribus nostris vox tubæ & iudicii: surgite mortui, & venite ad Iudicium.* Phil. 3. v. vlt. Ioh. 14 v. 3 1. Thess. 4. v. 14 Rom. 8. v. 11 Tertull. lib. de resurrect. carnis. 1. Cor. 15. v. 36 Psal. 101. v. 5. vid. Plin. Luc. 14. v. 14 Aug. vid. Bib. 1. Cor. 15. v. 19 Iob. 19. v. 25. 26 Hieronym.

OMNES

OMNES SISTENTVR TRIbunali Christi.

Iudicis aduentu micat æthra, & cuncta tremiscit
Κτίσις, & ad sancti iudicis ora stupet.
Qui vigilat fidens est parte beatus ab omni,
Ad dextram stabit, & cœlica regna petet.

SOLIDA atq; immota rupe diuini decreti fundatum est extremum iudicium in fine seculorum celebrandum Dei nomine à filio Dei Dn. nostro Iesu Christo, iisdemq; fere, quibus resurrectio, astruitur argumentorum rationumq; fundamentis. De hoc *septimus ab Ada Enoch* prophetauit dicens: *Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis facere iudicium contra omnes, & arguere oēs impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt, & de omnibus duris, quæ locuti sunt contra eum peccatores impii. Omnia aget Deus*, inquit Ecclesiastes, *in iudicium, etiam ea quæ occulta sunt, siue bona ea sint, siue mala: Replebitur adhuc verbū Dei, mihi flectetur omne genu: Omnes stabimur ad tribunal Christi, vt vnusquisq; accipiat prout meruit in vita, siue bona, siue mala.* Totus iudicii diuini processus in sacris ordine descriptus est. *Veniet Iudex conspicuus* in humana nostra natura, quam de nobis sumpsit. *Veniet non in* humilitate, tanquam olim iudicandus, sed in maiestate tanquam omnem carnem iudicaturus. Venientem stipabunt *Angeli*, & *Archangeli*, omnesq; *electi* tum beati: *Vorax ignis* circa eum, & *flamma lambens iuxta* eum. Veniens insonabit de solio gloriæ: *Surgite mortui & venite ad iudicium*, hæc est *tuba Archangeli & vox filii hominis, quam audient qui in* sepulcris sunt, audient & reuiuiscent, reuiuiscent ac prodibunt: Superstites autem quos inuenerit dies Domini censoria, *immutabuntur momento q.* à corruptione ad incorruptibilitatem, à mortalitate ad immortalitatem, omnes autem *rapientur in occursum gloriosissimi* Iudicis, & sistentur tribunali eius, in nubibus: *fiet autem sequestratio, piorum fideliumq; cœtus à dextris*, lerna impiorum atq; infidelium sistetur à sinistris iudicis, *quemadmodum segregat Pastor à pecore, hædos: in illos definitiuam* feret sententiam: *Venite patris mei benedicti, in regnū quod paratum est vobis ab initio.* His dicetur: *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.* Iustissimum erit Iudicium istud, feretur sententia *ex libris* legis Euangel. consciētiarum. Feretur & mandabitur executioni è vestigio, *venient illi in vitam æternam: ibunt hi in ignem æternum*, eritq; durum, *hic contra stimulum calcitrasse*, videbunt enim *in quem pupugerint*, rident quidem hæc Empectæ, dicuntq;: *vbi est promissio aduentus eius*, sed eo ipso probāt filios esse se Satanæ. *Beatos autem, qui* cum *virginibus sapientibus*, oleum in lampadib. habentes, *vigilantes* atque *orantes per mille tribulationes* & angustias exspectant sponsum IESVM CHRISTVM, vt cum eo in Nympheon perrennis gaudii ingrediantur. O iterum! & terq; quaterq; beatos! ex horum numero nos ΔΧΗ. esse velit faciatque DOMINVS IESVS CHRISTVS, salus nostra. *Eia veni! Fiat. Fiat.*

Iudicium nouissimum.

Iud. v. 14. 15
Etiam Ouid. lib. 1. metam. consent.
Eccl 12. v. vlt.
Rom. 14. v. 11.
12.
2. Cor. 5. v. 10
Act 1. v. 11
Matt. 25. v. 31
Ps. 50. v. 3
Ioh. 5. v. 28
1. Thess. 4. v. 16
1. Cor. 15. v. 51
1. Thess. 4. v. 15 16, 17
Matt. 25. v. 32
ibid. v. 34
ibid. v. 41
Apoc. 20. v. 12, 13
Matt. 25. v. vlt.
Apoc. 1. v. 7
1. Pet. 3. v. 3
Matt. 25. v. 1. &c.
Apoc. vlt. v. vlt.

INDICVLVS TRIPLEX,
RERVM, QVÆ CONTINENTVR, ET VERborum: auctorumque qui allegantur in hoc libello.

A.

Acceptio personæ: vid. Prosopolepsia.
Ἀκεφαλοδίκαιον 22
Achilles 49
Actæonis fabula quid significet 47
P. Adam eorum è Iubil. Iubilor. allegatur 36
Adolescens ebriosus multa patrat mala 66
Adrian. Imp. moriturus 69
Adulatores Aulici 39
Adulteria 4
Ædes Virtutis & Honoris contiguæ 76
Æl. Lampridius allegatur. in Seuer. 24
Æl. Spartius allegat. de Adrian. 69
Æqualitas non parit bellum 26
Æneæ venationes 46
Æschines liberatus à foro 23.31
Æsopus allegat. 7.37
Agamemnon 49
Agesilaus Rex 26
Agnus cuius rei hieroglyphicum 9.32.55
Agyrtæ Ecclesiastici 44
Ahab parcit Benhadado 27
Ahasias rex non necessariũ bellum mouet 28
Ahitophel 38.41
Alciatus ex Emblemat. allegat. 29
Alcibiadem agere 35
Alchymistæ taxantur. 14. *capite censendi* 72
Alexander ab Alexandro allegatur. 33.46.57
Alexander Magnus 16.39.42 64.66.74
Alexander Seuerus Imp. 39.59.69.71
Amicitiæ Leges, Pictura, Præcepta, vsus 56. 64. *autor Deus* 56.
Amazones mulieres bellatrices 49
Ambitio turpe vitium 4
Ambrosius allegatur. 6. 13. 22. 42. 55. 57
Amor. vid. Charitas.
Amor diuinus erga nos 20
Amynta Regis filius Persarum, interficit legatos 67
Anabaptistarum furor 71
Ananias Martyr Persa 32
Anchora cuius rei hieroglyphicon 10
Ἀνὴρ φεύγων πάλιν μαχήσεται 48
Antonius de Gueuara Episc. 85
Antipas iniuste exsequitur impium iuramentum 34 45
Apes & earum hieroglyph. 57
Ἀφοσία *in Indice quam pernicioſa* 21
Apologus de Oenotrio 67. *de Leone confessario,* 7. *de Lupo aduersus Agnum* 7
Apuleius 79
Aquila quarum rerum hierog'yph. 11.20. 40.67
Arbor hieroglyphica Christi. 6. *bona, fert bonos: mala, malos fructus* 15
Arcana cælorum non scrutanda 12.16
Argentum charitatis hieroglyph. 54
Arista cuius rei hieroglyph. 42.45.80

Aristo-

Aristoteles allegat. 1.59.75
Aristippus 31
Aristophanes è Pluto allegatur 3
Arrius hæresiarcha 36
Armorum & belli consideratio χρεία 28. 48.49.&c.
Ascanius seu Iulus 46
Asinus quarum rerum hieroglyphic. 2. 42. 82
Athanasius allegatur 12.16.18
Athenodorus Augusto consulit 26
Auaritia perstringitur, 3.4.5.24.28.50. 60 69.82
Auctupii declarat. 72
Αὐχμία 21
Audiatur altera pars 16.26
Augustin. allegatur, 1.8.9.10.12.14. 19.20.21.30.33.34 37 38.39.43.45. 55 56.58.59.62 63.64 65.66.67.68 74.76.77.78.80.82.83.84.85
Augustinus Imp. 72
Aula, 39. 44. 62. 70. *Aulici Sathanæ*, 82
Aurum cuius rei hieroglyph. 54 72
Auro expugnantur omnes hierarchiæ, 60. *& sæpiss. alias.*
Ausonius Poet. Ital. allegat. 43.70. 77
Αὐτάρκεια 78

B.

Bachus & Ceres irritant Venerem 66 67
Barbiton, seu lyra, vel testudo cuius typ. 12
Basiliscus cuius rei hieroglyph. 65
Basilius Magnus allegatur 57 62
P. Bercanus allegat. 28
Beda allegat. 18
Beneficentia 18
Bensyræ dictum freq. 44
Bernhardus allegat. 8. 30. 35. 37. 64. 65. 79. 82. 86
Bellisarius triumphat 69
Bello nulla salus 52
Bellum. vid Arma
Bias allegat. 77
Binder. Thes. de Bello alleg. 28
Bipennis cuius hieroglyph. 29
B. Bonifacii dictum 60
Breuitas vitæ humanæ 59.77
Brutus & Cassius seditiosi 33
Bufo cuius hieroglyph. 82
Buzites Elihu 41

C.

Cæsarius Arelatensis allegat. 81
Cæsarius Papatus taxatur 36
C. *Caligula* 4
Calumnia 5.64.82
Candelæ hieroglyph. 54.63
Canis hieroglyph. 82
Capra cuius imago 82.67
Catilina seditiosus 33.56
Cato 18.57.70
Cambyses excoriat Syssamnem 21.29.31
Candor 27
Carol. V. Imper. 28. *eiusque constantia* 62
Centuriat. Magdeburg. vid. Magdeburgens.
Centuriæ Osiandr. vid. Osiand.
Charitas, eiusq; affectiones, 9. *defectus*, 5. *maxima virtus, ibid. &* 11.12.19.55
Chorea 85
Chrysostomus allegatur, 11.13 20.37. 63.67.84
Christus omnibus omnia, 6.55. *fundamentum*, 54.55. *Arbor vitæ*, 6.73 *sponsus*, 88
Chymici. v. d. Alchymistæ.
Chylon 37
Cicero 26.79
Claudianus Poeta 53
Clauis cuius hieroglyph. 27
Cleanthus 79
Clepsydræ imag. 45 59
Columba cuius rei typus 9.18.19.54. 8

Columna dilectionis 55.
Commerciorum declarat. 71.
Compedes cuius imago 31
Constantinus Magnus Imper. 28.38.39. 48
Constantinopolis cur euersa 50
Conon Dux Athenienſis. 49.53
Cor 45. *& ſæp. alias.*
Corah, Dathan, Abiron ſeditioſi 33
Cornelius Gallus Poeta 73
Creatio, eiuſq; author, modus, vſus 1
Crocodilus cuius rei hieroglyph. 62
Crœſus apud manes 77
Crux candida & nigra 11
Crux cuius hieroglyph. 27.35
Crux ſanctorum & conſolationes 32
Curioſitas 13.14
Cygni hieroglyph. 59
Cyprianus allegat. 12 30.69
Cyri adoleſcentis ἀώρια, 42. *cadit Scythas*, 50

D.

DAmhouderus allegat. 33
Damocles philodynaſte.a 24.69.79
Damonis & Pythiæ amicitia 55
Danaidum dolium 84
Dænæus 28.47
Daphitas Grammaticus 64
Dauidis luxuria 39 *plur. vid. ibid.*
Demaratus fidus conſiliarius Xerxis 53
Demoſthenes alleg. 23.26.31.49. *fortis orator, timidus bellator* *ibid.*
Diaboli in vitris, ſeu ſpiritus familiares 14
Diabolus remigem agit 35
Diabolo adſonitum tibiæ ſaltare, quid, 85
Diabolus potens in filiis incredulitatis, 81. 85
Diana venatrix 46
Dilectio. vid. Charitas.
Diogenes Cynicus, 26.31 39. *idem apud manes* 77
Dionyſius Syracuſanus 39
Dioſcorides alleg. 72
Διὸς ὀφθαλμὸς 60
Diſcordiæ incommoda 51.52
Dorophagia 3.16.21.25.26.69.
Dux Albanus ciu. Harlemenſ. necat 27

E.

ECcleſiaſtica bona 17
Ecclypſis ſpiritualis 4.
Ebrioſius, eiuſq; incommoda 66.
Ebrioſius eſt ſeruus omnium peccatorum, ib.
Ebrioſitas in bello 50
Effigies amicitiæ Romæ 55.
Effigies Rochi, eiuſq; typus 58.
Empedæ & Epicuræ 70.87.88. *& ſæp.*
Eobanus Heſſus. vid. Heſſus.
Epaminondas moderatus 43.
Ἐπιχαιρεκακία 65
Eraſmus allegat. 5.23.24.25.26.30.35. 39.43.45.49.52 53.57.59.64.74. 86
Euripides allegat. 3.43
Εὐχὴ κῆπου 73
Euſebius alleg. de vit. Conſtantin. 38. 48
Exempla inuidorum 65
Exempla punitæ calumniæ 64.
Exempla interfectorum ebrioſorum 67
Exempla inconſtantis Fortunæ 62.
Exempla fidelium amicorum 55
Exempla Philautorum 43
Exempla tyrannorum. vid. tyranni.
Exempla vbiuis admixta complurima.
Excellentia ingenia, excellentia vitia 74
Exercitus ceruorum & leonum 49.

F.

FAma & vita æquiparantur 39.70
Famæ deſcriptio, affectiones, fines 70.
Faſtus & ſupercilium, 82. *vid. Superbia.*
Feruentes olla ſeruet amicitia 56
Figura & ſimilis imago 64
Fides eiuſq; affectio. & effect. 4. 8. *noſtra victoria. ibid.* 11.19.20

Fides.

Fides verbum intuetur 54. *& sap.*
Fides pro fidelitate 35.45
Fides seruanda hosti *ibid.*
pro Fide & religione an sit belligerandum, D.78
Fidelis seruus semper asinus 42
Filiarum scedasi constupratarum vltio 27
Fl. Vopiscus Historicus alleg. 41
Financiarum magister 41
Fistula Satanæ 85
Fortitudo militaris 48.49
Fortunæ imago, descriptio, inconstantia 62
Fortunæ comes inuidia 65
Fragilitas vitæ humanæ 79.80
Fraus in contractibus & commerciis 71
Frugalitas virtutum genetrix 67
Fundamenti Epistola 14
Fundamentum Christus 54.55
Fulco rex Hierosolymorum in venatu perit. 40
Fumi hieroglyph. 54.69.80
Furunculus, alias Hamster 73

G.

Gallus Gallinaceus cuius typus 30.35
Gellius, alias Agellius, alias A. Gellius alleg. 25.86
Gemmæ virtutum hieroglyph. 54
Georgius Sabin. vid. Sabin.
Georgius Remus alleg. 27.47
Georgius Dux Brandemburgicus 63
Gigantomachia 16.17.43
Gilimerus Rex Vandalorum 59.69
Gladii hieroglyph. 23.35.42.60
Gloria est instar Crocodili, 62. abit in fumii, 69
Gnatones Aulici. vid. Adulatores.
Γνῶθι σεαυτὸν 30
Goel noster 83
Græcorum Decennalis ad Troiam expeditionis causa 52
Gregor. Magnus alleg, 12.30.35.37.63 71. *&* 83
Greg. Nazianz. Theologus 87
Grus quarum rerum hieroglyph. 48
Γυνὴ σφιγγὶ γυνὴ σφαττόμενη 49
Gulam quid debeat adstringere 78
Gurguliones quorum typ. 61

H.

Haman is effrons fastus 43. *& sap.*
Hamster 73
Harpyiæ Ecclesiast. 40. *& sæpe.*
Hartmannus Schopperus 44.65.80
Heraclitus stulte iactabundus. 41. *flet miserias huius vitæ* 59
Herodes. vid. cognoment. singulor.
Herodotus alleg. 29.37
Henricus Cornelius Agrippa alleg. 46.72
Herostrati maledicta memoria 70
Hesiodus alleg. 71.73.79
Hessus allegat. 70
Hierarchia. 2. concutiuntur vehementiss. 60
Hieron. allegat. 20.39.41.46.56.66. 68.78.82.87
Hilarius allegat. 12.16.30.36.62
Hippolytus iniuratam habet mentem 34
Historia Ecclesiastica sæpiss.
Hirundinis hieroglyph. 18
Homo Bulla 59.79. *& sap.*
Homerus allegat. 27.49.57
Honor Orbis Abit 62
Honores huius seculi 24
Hora nouissima est 60
Horatius allegat. 3.18.26.28.37.73.39. 44.56.64.70.76.77.78
Hotomannus allegat. 13.40.61
Hostes fidelium, Satanas, mundus, caro, 58
Humilitas Obtinet Astra 62. *vera qua,* 78
Hybræas Antonio 40

I.

Iaurinum Christianis creptum 50
Iephthah stulte iurat 34
Iesus. vid. Christus.
Incommoda belli. vid. Bellum 48

Infantum hieroglyph. 54
Inferni tormenta ineffabilia 84
Inimicitiarum typus 57
Iniuſtitia 4.71.& ſæp.
Inuidia Dea infernalis 65
Inuidia & ἐπιχαιρεκακία cognata vitia, 65. 82
Inuidia quid & affection. 5.37.65.82
Ioannes Baptiſta Mantuanus, vid. Mantuan.
Ioan. Palæologus Imp. Orientis 28. & *alib.*
Ioſephus Hiſtoriographus allegatur 33.81
Ioſephus Paſſus, Italus allegatur 72
Ioſua & Iſrael 45
Ioſias Rex Iudæ non neceſſarium bellum incipit 28
Iſmaël venator 46
Iudæi varii varie peſtringuntur 61
Iudices informantur & perſtringuntur, 3. 16.21.26.27.29.31
Iudicium præcipitatum pernicioſiſſ. 26.42. &c.
Iudicium nouiſſimum, 88. *eius fundamenta ibid. & proceſſus, ibid.*
Iulia nouerca Baſſiani Imp. 26
Iuramenti conſideratio 25 34.42
Iureconſultorum varietas 23.29
Iuris dicendi & accipiendi lubricitas, 23.29 31 38.42.&c.
Ius canonicum allegatur, 29.40.48. 61.& ſæp.
Iuſtinus Martyr. 8.12.27 33.35.50.53. 56.57.67.74 allegatur.
Iuſtitia in genere. 7.20.21.26.27.35.42. 71.&c.
Iuſtitia diſtributiua 26 71. *Commutatiua in prim.* 71
Iuſtus Lipſius allegatur, 48.& ſæp.
Iuuenalis allegatur 4.5.35.39.76

K.

Korn-Jüden 61

L.

Labor eiuſq; ratio adiuncta 73
Lactantius allegatur 79
Laurentius Diaconus & Martyr 40
Legati Perſarum apud Aminytam trucidantur 67
Legatorum Dei contemptus 68
Legis Moſaicæ morales fines 55
LL. de venatu 47.48.&c.
LL. Conſideratio 12.42.& ſæp.
Lenitas 18.22
Leo Confeſſionarius ſiue Pœnitentiarius, 7. *typ. Leo.* 67. *vid.* & 82
Lex Attica: μισῶ ἁμαφοῦν 42
Lex Cornelia 71
Libidines in genere & ſpecie 50.74.82
Libræ conſideratio ſæpiſſ. 42
Licinius Imperator 38.48
Lingua frænanda 18.42
Liuius hiſtoricus allegatur 52.&al.
Lucanus Poeta allegatur 86
ſine Luce nihil ſubſiſtere poteſt 75
Lucellum mediocre optimum 71
Lucis creatura excellentia 75
Lucianus allegatur 41. è Dialog.
Lucretius Poeta allegatur 70
Ludouic. IX. Rex Galliarum 38
Ludouic. Viues allegatur 47.72
Lupus confitens, 7. *agno inf ſtus*, 13.45. &c.
Lux & eius hieroglyph c. 63. *vid. Candel.* & 75
Luxuria in genere ſapiſſime bellica, 50. 74.&c.
Lydi, quare perierint 50
Lyſander Dux Laconicus 53

M.

Machetes prouocat à Philippo ad Philippum 26
Machiauellus taxatur 45
Magdeburg. cent. 22.28. allegantur.
Magpartum, male dilabitur 71

Manſuetudo 22
Mantuanus allegatur 60
M. Tullius Cicero allegatur. vid. Cic.
Martialis allegatur, 5. 30. 59. 61. 66. 79
M. Antoninus Philoſophus Imp. 48
Mauritius Imp. 28. 49. 50
Maximilianus Imp. 13. 46. &c.
Menander allegatur 39
Menippides. 14
Menſura peccatorum repleta, &c. 81
Mercatura conſid. 71
Metallaria conſid. 72
Metellus Romanus ebriam vxorem interfecit 66
Mimus citatur 27
Miniſterium Eccleſiaſticum eſt à Deo, 2. *Miniſtrorum officia* 12. 13. 16. 17. *eorundem vitia & naui, & crimina*, 17. 36. 38 44 51. 60. 66. 68 85. & *ſap. alib.*
Miſericordia apud Deum prævalet 22
Modeſtinus LL. citat. 33
Momi natura 64
Moly herbula Ouidiana & Vergiliana 67
Monarchicus ſtatus optimus 57
Μοιροσοφία 37
Mors vltimus hoſtis, 58. 73. *omnes æque inuadit*, 77. *hora incerta*, 78. 79. *quomodo ſoland. ibid. reſurrectio*, 87. &c.
Mors vbiq; intendit 78 79
Miſa gyria 15

N.

Naualium pugnarum typ. 53
Nauigii hieroglyph. 10. 35. & *ſap.*
Neceſſitas non excludit libertatem 1
Nemo ſine crimine viuit 74
Nephlim de quibus Gen. 6. 17
Neronis aurei hami 72
Nicolaus Machiauellus allegat. vid. Machiauellus.
Nimrod Venator 46. 47
Noctua typus ſeditionis 33
Norimbergenſes Senatores reſpondent Imperatori, quomodo; 27
Nympheron æterni gaudii 88

O.

Obruteſcentia ebrioſorum 66. 67
Obtrectatio. vid. Calumnia.
Oculorum obſeruatio Iudici neceſſaria 25
Oderint, dum metuant 4
Odium in genere & in ſpecie, 26. & *ſap.* 82 &c.
Omnia facile contemnit, qui ſe moriturum cogitat 78
Omnia à Deo 1. 2. *eiuſq; prouidentia*, 79. & *ſap.*
ὁμοιοτέλευτον 44.
Oratio. vid. preces.
Ordo bonus 57
Origenis ſuauis & grauis error 84
Oliander allegatur 27. 45. 53
Os & verba Iudici ponderanda 25
Otii turpitudo 72
Ouidius allegatur, 1. 17. 56. 59. 62 65. 66. 67. 70. 72 75. 86. 88
Ouis ex vino, 67. *vid. hieroglyph. Agni.*

P.

Paches Dux Colophonius 27
Palingenius Sellatus allegat. 70
Panormitanus de Rege Alphonſ. allegatur 28.
Parcarum Fabula 79
Patientia corona ſanctorum 32.
Pauonis typ. 82. & *ſap. alib.*
Paulus Samoſatenus 36
Pauper vbiq; iacet 61
Pauſanias, &c. 37. *σεῖχος δίκης, &c.*
Peccata graſſantia 4
Pecunia obediunt omnia 3. 35. 60. 76. 83
Pedum Epiſcopale, 2. 60 & *ſap.*
Periander Corinthius allegatur, 26
Perſius citatur 60
Petr. Lotich. ſecundus citatur, 43. 83
Philargyria taxatur 38

Philautia similiter 41.43.44
Philippus M. allegat. 4.12.13.21.26.27 28.37.39.40.48.49.53.69.71.81
Philippus rex Macedoniæ 26
Philosophi Alexandri M. 59.69
Philotimia 24.38
Philostorgia 7
Phocas Imp. 49
Phocylides alleg. sæp. & 42
Pietas 25
Pileus 45
Pisander Dux Laconicus 53
Pindarus alleg. 30
Piscatio 72
Pittacus Mitilenæus alleg. 26
Plautus allegat. 3
Plato allegat. 46
Plutarchus allegatur, 23.26.27.31.35 42.43.65.69
Polanus allegat. 28
Pollio citatur 69
Possidonius alleg. 64
Politicorum considerat. 3.12.13.16. *premūt ministros verbi.* 17. & 85. & sæp.
Porcus animam habet prosale 82
Prælium. vid. Arma. prælia naualia 53
Preces sanctorum, 18.19. *bellicæ*, 48.49
Principatus amor, 24. & *Principes sæp.*
Processus diuini Iudicii 88
Propertius alleg. 73
Prosopolepsia 16.21.26.57
Prosper alleg. 58
Prudentia carnalis 21.38.41
Prudentia vera. 25.30. *militaris.* 48.49
Prudentius allegat. 3.35
Pyrgopolynices 44
Pythagoras 41.56
Pythii metallarii historia 82

Q.

Querimonia Phil. ad Camerarium, 36. *allegat.*
Quintilianus allegat. 54
Quisquiliæ frumentorum, &c. 61
Quod sis, esse velis 5

R.

Raptores bonorum Ecclesiasticor. 17.40
Παραδειγματα 72
Rationes tinnulæ 60
Redemptio annua propriorum corporum 5. *floren. prout hodie in ad. Principat. visitata, res est noui exempli, & vltra Turcicam tyrannidem prouehitur* 40
Regina Pecunia. vid. sup. 69. &c.
Religio an armis defendenda 28
Remex Diabolus 35
Remora bellicæ 50
Resurrectio mortuorum 87
Rhadamantus 84
Ῥιψάσπιδες in bello 49
Romani vsum auri adstringunt 72
Romuli venationes 46
Rota imago inconstant. Fortun. 62

S.

Sabinus allegat. 17 44.47.67
Sacerdotes. vid. ministri verbi.
Sagitta cuius hieroglyph.
Saladinus Imp. Turcicus 69
Saltationes 85
Salustius citatur 18
Satanas. vid. Diabolus.
Sapores Persa & Martyr. 32
Saul tyrannus 22.27.34
Sciarcha vsum auri tollunt 72
Scipio. Africani laudes 74
Sclopetum & eius hieroglyph. 23
Scopæ perditionis 81
Scortatio 4
Scripturarum sacrarum consideratio 12
Seruatores maiestatis 12.16
Seba seditiosus 33
Seditio & seditiosi 33
Seneca citat. 3.41.46.62.66.70.76.77
Selneccerus allegat. 21.22.26.42.47. 68

Serpentum typ. 18.26.30.45.48.65
Serui fideles 4. *& sæp.*
Sesostris Ægypti Rex, eiusq; rota conuersio, 62
Similis aulicus Adriani Imp. 23
Similis simili gaudet 44
Simonides alleg. 69
Simplicitas sancta ac vera 7
Simri seditiosus 33
Simultates inter sacerdotes & ministros verbi 51
Sisamnes excoriatus 21
Sisyphus 84
Sleidanus allegat. 27.28.33.62
Soloccumbens, 35. supremus 63
Somnolentia in Iudice vitanda 26
Socratis virtus 41.74
Solinus allegat. 50
Sophocles allegat. 86
Specul. imag. 30
Speculum vitæ Aulicæ 39.62
Spes, quid, eiusq; affection. adiuncta, &c. 10.
Spiritus familiares, &c. 14
Spongiæ Vespasiani Imp. 40
Stigelius allegat. 69
Steph. Iunius Brutus Belga alleg. 45
Stratagematum vsus 48
Stupra, &c. 4
Suetonius allegat. 4.13.33.38
Suffenus 44
Superbia perstringitur, 4.36.37.60.62. 83. *&c.*
Sus cuius typus 82
Sybaritarum luxus & clades ridicula 50

T.

Tantali fabula 73.84
Tempore quaq; suo facienda 86
Temporis initium 1
Tempore quaq; suo fiunt 86
Temporis extremi mores 5.35.69
Temporis iactura pretiosiss ma 30
Tempus redemptionis venit 36
Temulentia in bello 50.52
Tenebrarum typ. 54.75
Terent. allegat. 4.24.28.48.51
Tertullian. allegat. 86
Thales Milesius ridicul. 13. ser. 41
Thearidas philosophus actens sultrum 64
Thebanorum Iudicum simulacra 29
Themistocles 79
Theodoricus Veronensis decollat adulatorē Diaconum 39
Theodosius Magnus Imp. 22.48
Thesaurorum ratio 73
Thurinus Vercouius fumo perit 44
Timor Dei 21.25
Tiberius Imp. 40
Timotheus Princeps Athenien sis, eximius & fortunatus venator 46
Torrens caduca nostra vitæ typus 79
Tostignanus allegat. 24.37.86
Trabis imago 64
Traianus Imp. 22.
Triuultius, cuius typ. 25
Tropæa non statuunt timidi 49
Tubæ sonus mortis imago 80
Turris Babylonicæ typ. 17
T. Hostilius Rex Romanorum 52.68
Tyrannorum mores 12
Tyrannorum exempla *ibid.*
Tyranno nihil exsecrabilius 22 45
Tyrannus nihil recte facit, quam cum moritur 82

V.

Valerius Maximus allegat. 29 33. 48.55.81
Vanitas vanitatum & omnia vanitas 69
Venationum vtilitas & incommoda, vsusq; 46.47
Venus Bellica 50
Verbum Dei, eiusq; encomium 4.12.18.56. 63
Veritas, magnus thesaurus 27
Vespasianus Imp. 40

Victus flet, victor dolet 52
Vini-Iudæi 61
Virgilius allegat. 46.52.57.59.67.84
Virgines Prudentes 4.18 88.*fatuæ*,18.88
Vis & violentia 4.12.26.38
Virtus in genere 76
Virtutes bellicæ 48
Virtutum considerat. 19. *eadem vitiis inquinantur* 74
Vitia vino concepta sine vino durant 66
Vitæ huius calamitates 32.35.58.62.73.80
Vitæ Patrum allegantur 24.37
Voluptates taxantur 82. *& sæp.*
Vlyßis sociorum fabula 67
Vlyßes filium Telemachum ab aucupio & piscatione abstinet 72
Vrna completa mergitur 81
Vulpes confitens,7.45.*hieroglyph.* 45.48

W.

Wellerus allegatur 38
Widebramus allegatur 12
Wein Jüden 61

X.

Xenocratis continentia 74
Xenophon allegat. 13.22.42
Xerxes mari vincula impingit 53

Z.

Zizania quorum typus 43
Zoilorum ingenium 64
Zonaras allegatur 69.

FINIS.

165